

КОМЕНТАР AD FONTES

У другій частині збірника (Ad fontes) вміщено унікальні матеріали про життя о. Кирила Селецького та його творчий доробок, які є суттєвим вираженням ролі душпастиря в контексті історії Церкви, а саме: створення ним чернечих згромаджень як поштовху до небувалого розвитку духовних чинів; заснування дитячих захоронок, просвітницької діяльності.

Цікавим у цьому контексті є фрагмент епістолярію отця, що не лише проливає світло на визначальні історичні моменти в історії УГКЦ, об'єктивне висвітлення подій церковного життя, а й свідчить про духовний стоїцизм та про неабияку благочестивість автора. Маємо на увазі передовсім ще не друкований лист душпастиря про заснування чернечого Чину, а також окремі архівні матеріали й майже незнані свідчення отців Української греко-католицької церкви, які ще більше поглиблюють уявлення про праведне життя о. Кирила Селецького, його талант та подвижницьку працю у другій половині XIX – на початку XX століття. Різногранний творчий доробок українського святого не лише заповнює певні лакуни в історії духовно-культурного життя Галичини на межі сторіч, але є певним поштовхом щодо поглибленого вивчення культурних набутоків нашого народу, змушуючи переосмислити та доповнити константи минулого й сьогодення.

Редакція максимально зберігає орфографію текстів, лексику, синтаксис, щоб передати сучасному читачеві мовні документи того часу зі збереженням діалектного колориту, а подекуди навіть хаотичного правопису.

Утім, залишаємо за собою право таки внести незначні корективи, які стосуються написання окремих літер та вживання апострофа відповідно до норм сучасної української мови.

Вживання літер **Ѣ, ѣ, Ѡ, ѡ** послідовно змінено на **і**:

- 1) [Ѣ] – дівчата, селі, світ, собі, двері.
- 2) [ѣ] після **н, г, ч, с, р** пишемо як [і]: гдекотрі, другі, прочі, сі, єдні.
- 3) [Ѡ] пишемо **і**: тільки, поміч, вартість.
- 4) [ѡ] пишемо **і**: остерігали.

Виняток становлять слова, у яких літеру [й] вжито як **и** після **к, х**: монахи, священники, промахи, захоронки, доки, обов'язки, сливки, науки.

Зберігаємо авторське вживання **і** перед **й**: другій, прійшло, мірській, великій.

Передаємо початковий **и** у словах: **инший, им'я, институуція, игумен, инспірована, індивідуалізм, инакший.**

Опускаємо вживання **и** в імені Іисус.

Інокли замість початкового і кінцевого **и** вживаємо **ї**: їздити, їдло, їх, Марії, місії, фантазії, реколекції, конгрегації.

Не пом'якшуємо **ж, ш**: **лишь, авжежь, можь.**

В окремих випадках змінено слововживання, аби уникнути непорозуміння. Скажімо, у о. Кирила Селецького вживається слова **руска** чи **руському**. Звісно, ідеться про **руська** чи **руському**, у відношенні до Руси. Це поширена практика, адже так українці ідентифікували себе упродовж століть, лише після окупації Галичини у 40-х роках ХХ ст. російськими військами це слово змінило приналежність й окупантами спекулятивно було витіснено первинне значення. Ми пом'якшуємо **с** і пишемо **руський**.

Зберігаємо усі великі літери за автографами відповідно до усталеної певною мірою церковної традиції.

Друкуємо вперше поширений (але не остаточний) перелік письмових праць о. Кирила Селецького з 1865 по 1912 рр., зберігаючи їхні правописні особливості й назви.

Подаємо також низку фотокопій документів з життя та діяльності душпастиря, які містять невідомі або малознані факти біографії отця.

Для виявлення творів було досліджено галицькі видання II пол. XIX ст., що зберігаються у фондах ЛНБ ім. В. Стефаніка. Усі праці, наведені в списку, переглянуті *de visu*. Вагомими джерелами для пошуку матеріалу послужили такі бібліографічні посібники:

1. Левицький І., Галицко-русская Библиография XIX-го столѣтія съ увзглядненіемъ рускихъ изданій появившихся въ Угорщинѣ и Буковинѣ (1801–1886). – Львів, 1887. – Т. 1; Т.2; Українська бібліографія Австро-Угорщини за роки 1887–1900. – Львів, 1909–1911. – Т. 1, Т. 2, Т. 3.

2. Товариство «Просвіта» у Львові: покажчик видань. 1868–1939 : [каталог] / НАН України, Львів. наук. б-ка імені В. Стефаніка; [уклад.: О. Г. Бербека, Л. В. Головата]. – Львів: [б. в.], 1996. – 580 с.

3. Кравчук А., Індекс української католицької періодики Галичини 1871 – 1942. – Львів. – 2000. – С.497.

4. Романюк М. М., Галушко М. В. Українські часописи Львова 1848 – 1939 рр.: історико-бібліографічне дослідження: У 3 т. – Т. 1. 1848 – 1900 рр. – Львів: Світ, 2001. – 744 с.

Для формування списку видання розташовано в алфавітному порядку, а друковані праці о. Кирила укладено в хронологічній послідовності в межах одного видання.

1. Кількість книг: 15 (між ними два катехізми).

2. Кількість статей та дописів у церковних греко-католицьких виданнях: «Книжочка Мисійна» – 42, «Посланник. Письмо церковно-народне» – 104, «Душпастир. Церковна часопис» – 60, «Християнській Голос. Письмо церковно-народне» – 4, «Богословській вістник» – 5, «Нива. Часопись посвячена справам суспільним и церковним» – 11, «Рускій амвон» – 2, «Рускій Сіон» – 4, Календар «Посланника» – 4.

3. Статті та дописи в суспільно-політичних виданнях: «Слово» – 2, «Основа. Українська політична газета» – 4, «Батьківщина» – 1, «Руслан» – 23, Календар товариства «Просвіта» – 3, Письмо з «Просвіти» – 2.

4. Читанки: «Ластівка» – 4, «Мотыль» – 2, «Нива» – 3, Руска читанка для низшихъ клясъ середнихъ шкѣлъ – 2.

Самостійно видавав «Кирилль и Методій. Письмо місячне илюстроване для народа». Вихід часопису було припинено на 12 номері у зв'язку з фінансовими труднощами.

Значна частина публікацій – це дописи релігійно-морального змісту. Можна не лише ознайомитись, але скласти правдиву, об'єктивну оцінку про постать о. Кирила.

Публікувалися книжки в друкарнях Ставропігійського Інституту у Львові, в Жовкві в оо.-василіян, Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського.

У часописах «Діло» та «Руслан» є багато інформаційних повідомлень.

У «Душпастирі» автор звітує про видатки на утримання сс.-служебниць, дає переліки жертводавців і висловлює подяку добродійцям.

Характерною особливістю творчості о. Кирила було те, що він ретельно добирав видання, керувався послухом у церковній ієрархії, а як тільки зауважував щось антихристиянське чи антицерковне, переставав дописувати і передплачувати. Підтримував передусім церковні видавництва і народовців.

канд. філол. н. Ігор Розлуцький

ЛИСТ-СВІДОЦТВО ПРО ЗАСНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗГРОМАДЖЕННЯ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ В С. ЖУЖЕЛЬ

Арк. 1.

Вашоє Преосвященство!¹

Дізнав-єм ся, же О. Ломніцкій² силуєся розличного рода ложними толками в справі СС. Служебниць публично опінію в блуд ввести. Щоби сему положити вже раз кінець и дати свідоцтво правді, списав я в прилученом письмі події першого заснованя Служебниць враз з приключеніями, що вельми шкідливо повліяли на розвій и возраст сеї інституції, заравтом начертав теперішній стан річи, и передаю до ласкавой відомости.

Жужель 17. Мая 1900

О. К. Селецькій

Арк. 3

Історія основаня інституції СС. Служебниць в зачалі вельми красна и ясна, потом стає чим раз темнійша и кидає сумне світло на наші відносини церковні и на характер реформованих Василіан.

Року 1891 була міссія в Жужелю. Науки ту голошені так мірскими священниками, як и ОО. Василіанами, розположили гдекотрії дівчата сельскії, же забажали доконьче до монастиря вступити.

Лиш у нас на Руси не було такого монастиря ні конгрегації, где би їх, отвітно до їх степені образованя, примістити було можна.

Ми сотворили раду з О. Василіанином Ломніцкім. На том стало, же здержимося якій-то час, яко же статися може, же за яких три або четири місяци дівчатам відійде охота до законного житя, коли же ні, – то приступимо до діла.

Майже пів року проминуло від часу міссії. Дівчата стояли твердо при своїм наміреню. Треба було остаточно сю справу полагодити. Написав-

¹ Лист священника Селецького Кирила, свідоцтво про заснування та діяльність Згромадження сестер-служебниць Пречистої Діви Марії в с. Жужель //ЦДІАЛ. Фонд № 201. Опис № 5. Справа № 77. 10 арк.

² О. Єремія Ломницький ЧСВВ.

єм до О. Ломніцкого, щоби явився и так народови, як и кандидаткам до житя законного, пояснив, що се єсть жите законне, яка єго ціль и задача, як тяжка отвічальність зтяжить на них, наколи задачи сей не удовлетворят.

Стало на том, же дівчата сі мали утворити Конгрегацію Служебниць Пречистой Діви Марії на взір Конгрегації СС. Служебниць латиньского обряда. Идею до заснованя такого товариства плекав вже давно в моім сердцю. Тому радувався дуже, же она еще за моего житя здійснилася.

Розходилося тепер о містце, на котром було би возможно хату для первого дому СС. Служебниць здвигнути. Я скликав раду громадску и предложив єї, щоби з громадского пасовиска, лежачого в поближу церкви, кусник землі виділила в поближу церкви, на котром поставив би-м хату для новой Конгрегації. Собрані визначили, в імені громади, містце під будову, застерегаючи собі, щоби в будучности якій-то тягар з всего того для населенія не вийшов. Я став матеріал на нову хату звозити. Не дуже радувався я тим дарунком, бо треба було еще з радою повітовою, потом з віділом Краєвим пересправлятися. Може, они не согласятся на ухвалу ради громадскої?

В селі проживало двоє людей бездітних латиньского обряда, з котрими жив я в дружеских зносинах. Муж занедужав тяжко и розстався з тим світом. По єго похороні посітив я стареньку вдову и предложив єї, щоби дім, огород и притикаючій до него кусник поля мені спрдала з тим условієм, же до

Арк. 3 зв

смерти приостане она в своєї хаті, дальше одержить від мене дерево на опал и безплатну услугу. При контракті мав еще добавком 500 зол. р. заплатити. Коли она на се согласилася, стало купно в канцелярії нотаріальной заключене. Так став я за помочію Божою властителем дому, при котром намірив звигнути жилище для СС. Служебниць.

В том часі переслав я до Всесв[тлішого] Митрополичого Ординаріату правила для новой Конгрегації и просив о апробату тих же. Я получил їх від СС. Служебниць лат. обряда и приновив до наших потреб. Дальше примістив у СС. Феліціанок Михайлину Пукас³, вельми уздібнену у всяких жіночих роботах дівицю зі Львова, щоби освоїлася з порядками законними и з веденьом діл в законном житю необходимо потрібних.

Коли вже хата нова уладжена була и власть духовна під днем 6 Мая 1892 Ч. 452 затверджений устав мені переслала, повідомили мене СС. Феліціанкі через О. Козловского, Игумена Василиан Жолківскіх, же

³ С. Йосафата Михайлина Гордашевська.

Михайлина Пукас належито вже до веденія діла приготовлена. Тогди приступив-єм до введеня інституції в жите. В день Успенія Пречистой Діви Марії 1892 року посвящено дім и приміщено в ним речену с. Михайлину, яко настоятельку и 9 дівчат з Жужеля и з Цеблова. Так за Божою ласкою основав-єм перший дім СС. Служебниць, а властиво, новіціат для тих же.

Щотиждень, обикновенно в четвер, приїздив до новіціату О. Василіанин з Крестинополя задля духовних упражнень. Я приходив щоденно, щоби о стані річи внутр дому довідатися, дальше учив новачки катехизму, біблійної исторії, географії, поправного читаня и писаня.

В день св. Михаїла того же року слідувало торжественне облеченіє СС. новачок. С. Настоятелька зложила обіти законнії на три літа.

З слідующею весною треба було захоронку для дітей уладити. Зі Львова зголосилася сестра Настоятельки, дуже уздібнена у всяких роботах жіночих панночка, и просила о принятіє до новіціату. Я положив єї яко условіє принятія, щоб спершу чи то в школі фреблівской, чи в якій-то захоронці набрала вправу в веденію малих дітей. В Львові удержували в том часі СС. Феліціанкі дві захоронки. До єдної з них остала она прийнята на практику. В продовженію двох місяцей присвоєла она собі знанє, як вести захоронку. Тогди прийняв я ю до новіціату.

Не оподаль від дому, якій купив я на власність свою и в котром примістив Служебниці, находилася стодола простора. З тої стодоли виділив я єден засік, забудовав, дав зпереду двері и вікна, уладив ступені, що приперали до стіни полуночної, на котрих малії діти в часі науки сиділи. Се була первая захоронка руська.

Арк. 4

Дві новачки примістив-єм в шпитали у Йосифіток у Львові, щоби там научилися, як з недужними обходитися треба. По трох місяцях повернули они до новіціату.

Я віднісся до Всесв[ітліших] Ординаріатів, до клиру и народу, и просив, щоби своїми жертвами підпомагали мене в сем богоугодном ділі, яко же мої матеріальнії сили були с[о]всім истощени. Най се буде в честь нашому клирови, як и народови руському, же порозумівши високу задачу культурну, якую мали сповнити Служебниці, радо прійшли в поміч моему ділу и приносили обильні жертви, тим-то причинилися до удержаня СС. новачок, котрих число до 20 зросло. З всіх сторон нашого краю приходили листи з прошеннями дівчат, щоби-м їх прийняв до новіціату. Лиш комнати були заповнені, не мож вже було більше дівчат примістити.

Коли роздумав я, же єсьм смертельний человек, же може по моєй смерти мій наслідник не схоче опікуватися институцією так великою для церкви и народа донеслости, же клир той, що в сусідстві зі мною проживав, вельми скептично відноситься до той справи, дальше, же ОО. Василіане все охотно підпомагали мя в начатом ділі, чим приєднали собі у мене велике довіріє, же монастирі суть тілом неумераючим, всеобновляючимся в своїх членах, же межі ОО. Василіанами все кто-то найдесь, которий щиро поопікував би ся заведенієм, постановив-єм перенести новіціат до Кристинополя, лиш з управою институції не хотів до смерти розстатися. И через гадку мені не перейшло, щоби кто-то поважився допуститися сего злочину и покусився видерти мені власть повірену Провидінієм Божим и моїм Настоятельством. Средства метеріальнії були у мене вельми скуднії. Єдино уповав я на поміч Божу и підмогу тих, которі були ділу приклонні. Всего маєтку мав я 100 зол. р. З тими грішми поїхав до Кристинополя. Ту став перевідуватися за отвїтною хатою, котра надавала би ся на приміщення новіціату.

За містом, надалеко желізниці Ярославсько-Сокальської, при дорозі, що вела з Кристинополя до Сокаля, стояла корчма опустіла, колишне містце зборне коноводів Кристинопільських, до неї приперало два морги ґрунту. Враз з тим ґрунтом була она на спродаж виставлена. Се містце надавалося на построєня дому новіціацкого. Приступив до купна и сторгував враз з полем за 1400 зол. р. Дав-єм 100 зол. р. задатку. По истеченю 8 дней мав бути контракт заключений и всі гроші на руки властителя зложени, в противном случаю задаток пропаде.

Вернув домів и став роздумовати, где розстаратися за гроші, крім 400 зр., що узискав за спродане збіже, не мав я більше в запасі, а ту еще треба було нотаря и податок переносний оплатити. В том часі приїхав до мене О. Василіанин [Венедикт] Скоробагатий, котрий дорадив мені, щоби-м написав до О. [Климентія] Сарніцкого протоігумена реформованих Василіан, щоби мені 1000 зол. р. позичив. Зділав-єм так и одержав отвїт, же мені

Арк. 4 зв

гроші в облігаціях банку гипотечного перешле. Дійстно, в недовзі наспіли гроші, так же в определенном речиньци, доложивши своїх 300 зол. р., заплатив я жидови угоджену скількість грошей и взяв корчму дня 1 Мая 893 року враз з ґрунтом в посіданє. Тепер треба було приступити до реставрації купленого будинку. Корчма, звичайно, як корчма. Гній, смітя, нехайність повсюду. Ні вікон, ні дверей, поміст спорохнілий, стеля и стіни попачені, пошите подиравлене. Ось руїна

тай тільки! Се все не застрашило мене. Я приступив в ім'я Боже до діла. Закупив и звозив матеріал.

Жертви, в міру змагаючихся видатків, приходили так від народа, як и духовенства всіх трех єпархій. Авжеж підпомагали мя в моім ділі и Поляки, як гр. Анна Потоцка з Риманова, княгиня Сангушкова, жена бувшого намістника, дальше княгиня Сапіжина з Більча Золотого, пані Ковнацка, моя коляторка, п. Мадейска з Пархача и др. Робота хутко поступала. И столярі, и мулярі все на час поладили.

Дня 22 Липня 1894 слідувало торжественне посвящене відреставрованого и на законний лад устроєного дому, до котрого переселилися новачки з Жужеля. Чин посвященя совершив о. [Юліан] Дацій в присутности О. Декана Чеховича и многих священників и численно собравшогося народа.

Духовним управителем новіціату став О. Ломніцкій, ієромонах Чина св. Василя В.

Я вніс прошеніє до Всесв[тлішого] Єпископского Ординаріату в Перемишли, щоби в построєнной мною домашной каплиці новиціацкой дозволено було правити Службу Божу, на що під днем 26. Юлія т. р. одержав одобреніє.

II

Коли єще будовав новіціат, остерігали мя гдєкотріі отци нашії, же коли перенесу новіціат до Кристинополя, то вже ж Василіане захоплят все у свої руки. Я мав таке довірїє до них, же уважав, що то такого неможливе, тому не повірив с всім тим осторогам. Часто їздив-єм – то желізницею, то власними кіньми – до Кристинополя, щоби наглядати роботу и майстра належитість виплачувати. Вже робота вся наближалася до кіньця. Їхав-єм желізницею до Кристинополя. Побіч мене сидів О. К., декан Варязкій. Я розказував єму, як хорошо розвиваєся институція СС. Служебниць за ласкою и помочію Божою, же вже кіньчу будову дому, до которого переселю новіціат з Жужеля. Він перебив мені бесіду и каже:

- Коли ви довершите діло, то тогда заберут Василіане все в посіданє.
- Авжеж, Отче, не говоріт такіі річі, се єсть не имовірне.
- Говоріт ви своє, а я вам кажу же се так, а не инакше буде.
- Не від нині знаю я Василіан. Се неможливе, щоби так крайно підло и нечестиво зі мною собі поступили.

Арк. 5

- До смерти не випущу я з моїх рук управу над институцією.
- А я вам кажу, же Василіане все заграбают.

– Даруйте, Отче, я сему не вірю, – се була би крадіж чужої власності, се був би розбій серед дня на гладкій дорозі .

– Ну то побачимо.

– То побачимо.

Ми розсталися на стації Кристинопіль. По трех літах стрітив я ся з сим Отцем у пароха в Себечеві.

– А що, Отче, як стоїт справа з Служебницями? При кім верховодство? – впросив він мене.

– Ну, угадалисьте, – признав я, засоромившись не за себе, лиш за тих людей, котрим так сліпо завірив, а они мене так погано зрадили.

А все тоє ось так ся склало:

III

До часу, доки не создав и не уладив дому в Кристинополю, ишло все спокійно и гладко. Діло Боже хорошо розвивалося. Не раз чудно мені стало, же сатана злоби умовк, коли, як исторія поучає нас, любує він собі в таких справах пакости розличного рода людьом наносити. Лиш не довго дав він на себе ждати, бо ось загуділа буря з тої сторони, з котрої я ся єї с всім не надіяв.

Коли уладив я и заосмотрив дім новіціатській в все, що було необходимо потрібне, обгородив, поставив стайню и stodолу, зауважав я, же ОО. Василіане стають поволі перехопувати власть правления у свої руки. О. Ломніцкій іменував себе настоятельом Служебниць и так, а не инакше велів себе звати підчиненим му новачкам. Я уважав се яко річ маловажну, подумав собі, хочеш так називатися, то називайся, мені розходитьсь о розвій и добро институції, а не о марний титул.

Доселі именував я настоятельки домів, пріймав до новіціату, переносив з містця на містце, порозумівшись спершу з духовним провідником. Тепер вже звіщає мені самозваньчій настоятель, же без єго відомости не смію до заведенія пріймати, звідтам видаляти, настоятельки именовати, Служебниці в містця на містце переносити (в том часі були вже дома в Самолусках, Циганах и Тарнополю). Задля святого спокою я и на сей приказ согласився.

Єдного разу пріїхав до мене О. Ломніцкій и брутально з їдою сатаниною став докоряти мені, же я посмів без єго відомости прійняти до заведенія дві кандидатки, дальше же поважився відбрати від Сестр справу совісти, (що виключно до духовного провідника приналежить), же Настоятелька з Циган до него нич не пише, а се сталось нехивно по моему повелінію. «Доселі поводив я ся з вами дружелюбно, лиш знайте о том, же я зумію Єзуїтою бути».

Арк. 5 зв.

Дивне чувство преобладіло мою душу, коли почув я сі слова. Я побачив перед собою не монаха смиренного и ввічливого, яким всегда являвся О. Ломніцкій, лиш розлюченого демона, котрий здоптав всякі правила приличности и посмів в моєй хаті так острі докори мені давати. Я відчув в той хвилі, же межі мною, а О. Ломніцкім слідував розлом назавсігди.

Я відказав йому супокійно: ad. 1 я прийняв сі дівчата условно аж до вашого повороту з дороги; ad. 2 Будучи в Самолусках застав разпрю межі сестрами по причині невкусного їдла, – ту вже не було з чим до провідника духовного відноситися, тільки сам упімнув їх, же они не для їдла, а для Христа сюди прійшли. ad. 3 Причина, чому С. Йосафата з Циган до вас не писала с всім мені не звістна. В том часі принесли мені лист з почти від С. Йосафати, в котром тая жалуєся, же О. Ломніцкій нич до неї не пише – нехибно лист нею писаний на почті защезився. Лист той дав я О. Ломніцкому перечитати. О. Ломніцкій пошився в покору и перепросив мене.

Як вже висше сказано було, ніколи не думав я з рук моїх передати кому-то другому керму управи институцію.

Лиш Бог знать судив инакше.

Щоби на будуще всякії межіусобиці межі мною а Василіанами усторонити, запорядив О. [Каспер] Щепковскій, що слідує: духовна управа в институції приналежить виключно до Василіан, матеріальна – до мене, загальний заряд институції мав я справувати в порузуміню з кождочасним управительом духовним. Я на се согласився.

О. Ломніцкій переселився до Михалівки, котре-то село передали Дашкевичі ОО. Василіанам на власність.

Здавалося, же вже тепер супокій заволодіє касательно веденія институції. Лиш дарма. Сатана не спочивав. ОО. Василіанам, особливо же О. Ломніцкому, забаглося абсолютного верховодства над Служебницями. Стало на том, щоби радше институція упала, як щоби загальний заряд був в руках мірського священника.

З початком 1895 року собралися перший раз реформовані Василіани на капітулу в Львові. Був ту також О. Ломніцкій. Предметом обрад мали бути річі дотичащіся справ законних. А ту ось предметом обрад були СС. Служебниці. На том стало, же в заряді дому СС. Служебниць довжна мні бути всяка власть віднята. О. [Діонісій] Ткачук, ректор Василіан Кристинопільскіх, присутний на сей нараді приняв на себе ту місію, щоби мені відправу дати. Так ось без мене порішено ту о мні и о моєй институції.

Як звичайно приїхав я до Кристинополя и привіз з собою запаси ядомії до шпиджарні. Поступив до ОО. Василіан, а ту ось О. Ткачук в присутности О. Скоробагатого, котрий був в том часі управителем духовним СС. Служебниць, виголошує мені торжественно такий декрет: «Ми не перечимо, Отче, того, же єсьте основателем СС. Служебниць и тої слави и чести вам не віднимаєм. Лиш проче все приналежит до нас». Я не зорієнтувався в первей хвилі и думав, же сказане більше на жарт подобає, як на правду, бо вже ж, як сказано, не прислужувало Василіанам жадне право о мні и о моєй інституції що-то порішати. Молодь Василіанська в своєй зарозумілости не числилася с всім з тим, що запорядив О. Щепковскій. Она уважалася бути по сим рішеню капітульним виключною властителькою інституції Служебниць.

Арк. 6

О. Скоробагатий явиться в новіціаті также, скликує всіх до тамошної каплиці и звіщає всім вслух: «Знайте о том, від нині же я єсьм вашим настоятелем, до мене маєте ся в всіх справах відносити, нікого-то другого, тільки мене маєте слухати, кого схочу прийму, кого схочу вижену». Ту вже самовола монаха проявилася в повном світлі. Коли дізнався о том, вразило мя то дуже.

Лиш не дав я еще за виграну. Як спершу печалився за харч, одежу, опал, платив податки и ассекурацію... Зауважав-єм, же вже Служебници не відносяться до мене з тою любовію и з тим довірієм, що спершу, мов діти до батька свого, дальше силуються сохранили все в тайні, що в нутр дому дієся. Стали вже мене в моєй хаті уважати, яко гостя. Гдекотрі сестри відносилися еще, як давнійше, з довірієм до мене. О том, коли дізнався О. Скоробагатий, підчинив їх строгому наказаню.

Рік 1896 записався в моєй пам'яті незатертими буквами. При кінці січня був-єм в Перемишли на собранію вдовичо-сиротинського фонду. Звідтам поїхав до Старой Веси, где перебував в том часі О. Щепковскій. Він був тогди провінціалом Єзуїтів. Єму предложив я всю справу и просив о захорону против незаконному поведеню молодих Василіан. О. Щепковскій написав лист до Кристинопільського Настоятеля Василіан и відчитав мені его. В том листі повторив він все дословно, що колись-то лично висказав касательно управи СС. Служебниць в Кристинополю и прочих домах. Я вернув домів и надіявся, же лист віднесе желаємий успіх. Я був певний, же бунтівничій настрій молодих Василіан супротив мене утихомирится. Таж си люде присягали на послушаніє, то вжеж слухати довжни.

Лиш дарма! Молодь Василіанська не числилася зі всім з тим, що приказав О. Настоятель. Бунтівнича робота продовжалася дальше.

Тільки єден О. [Кипріян] Козловській игумен монастиря Жолківського не соглашався на нечестиву роботу своїх собратій. Той пише до мене під днем 3 лютого [1]896 ось що: «Не зражайтеся дрібницями. Дасть Бог, що правда буде горою. А тогді побачимо! На разі прошу и молю: не занежайте розпочатого діла, «кто приложив руку до плуга и т. д.» На тепер хйба вам то напишу, що в послідних часах видів я ся с всіми нашими «меценатами». Був у мене О. Скоробагатий, Кизима, Ломніцкій та Маліцкій, много говорили, але я все такій своє: «Віддай що комусь належить – *«redde quod redde debes»*».

Лиш се упімнене доспілого монаха був горох о стіну вержений. В Маю приїхали ОО. Ткачук и Скоробагатий до мене, и ось що заявив мені О. Ткачук: «Не возможно есть, Отче, щоби ми и ви вспільно зараждали инститіцією, прошу порішїтсья: або ми, або ви, Отче». Я не був рад розстатїся з институтією, для котрой вже стілько жертв поніс. Добачив-єм, же гордість и злоба сатанина опанували сердця сих молодиків, же годі мені дальше вести діло з людьми, котрим спершу я так всім завірив и щиро и отверто, мов з найлучшими друзьями постунав.

На се *dictum acerbum* відказав я, виминаючо: «Спершу побачуся

Арк. 6 зв.

з О. Щепковскім, а тогди все порішїтсья. Сердечні гості відїхали, лиш не заспали справу. В Тернополи бавив в том часі О. Щепковскій. Там собралїся ОО. Ломніцкій, Ткачук и Скоробагатий и сотворили совїт, и на том стало, же они зрекаютсья всякой духовной опіки над Служебницями – ба навіть и сповідати їх не будут. О том рішенію повідомив мене письменно О. Ткачук. В том часі не був я в дому.

Я пересвідомивсья, же особняком стою, же в той справі наші Всесв. Ординаріати рівнодушно заховуютсья, же О. Кардинал радо дає послух О. Ломніцкому и его асеклям, же скорше або пізнійше мушу розстатїся з институтією, котру цілим сердцем розлюбив-єм. Я постановив еще раз обїхати дома в Монастирисках, Циганах, Самолусках и в Тарнополю, а потом най ся вже діє воля Божа. Коли приїхав до Тарнополя, застав там лист від настоятельки новіціату в Кристинополю, в котром звіщає мені, же в їх дому великій вопль и риданє, понеже ОО. Василіанє їх відреклїся. Сей час поспїшив я до Кристинополя, не здержуючися ні в Львові, ні в Жужелю. В день св. Онуфрія вчасним ранком явивсья я в дому новіціатском в Кристинополю. Бачу ту велику констернацію. Єдні сумуют, другїї плачут и передают мні вість, же отци їх ся відрекли, же и сповідати їх не хотят. В домашной каплиці відчитав я тиху Службу Божу, потом вступив до їдальной комнаты, где всі новачки собралїся.

Єдні заплакані, другі – з похмуреним лицем, гдєкотрі знов, мов ті сновиди, з понуреними у землю очима проходили побіч мене. Ось таке було моє звитанє з тими моїми возлюбленими дітьми, котрим я моє майно, мої сили и прочі дни живота моего приніс в жертві.

Я старався їх успокоїти и скріпити на духу, и сказав на відходном: «Будьте доброй мислі, се тільки хвилева буря, котра ненадійно зірвалася, не забувайте, же в прилежачій каплиці єсть Ісус Христос утаєний, той сам Ісус Христос, котрий сказав до апостолів, коли їм буря на озері Генезаретськом затопою угрожала: «Аз єсьм, не бойтеся»... уповайте и ви на Него, и будьте певні, же Він утихомірить сю бурю, що нечаяно загуділа над сим домом и угрожає му совершенною руїною. Прошу сповняйте тільки точно и совістно вашії обов'язки. Єсьм певний, же Ісус Христос не полишить нас в так опасной хвилі».

Лиш сі слова не змогли успокоїти розжалобленой и против мене ворожо настроеной громади.

Коли потом в три дни пізнійше приїхав я до Кристинополя, – а був я тогди єдиним управительом институції, – каже до мене настоятельница: «А вжеж отци сповідати не хотят, кто же нас тепер буде сповідати?»

На се відказав я: «Не забувайте прошу, же не то монахи, але и свіцкіі священники мают власть від Ісуса Христа дану – справувати тайну покаєнія. Не маєте до мене довірія, не хочетеся у мене сповідати, не силую вас, суть еще,

Арк. 7

окрім мене, и другі мірські священники, а ті висповідают вас охотно. «Коли вже ОО. Василіане не хотят нас сповідати, то, може, могли би нас ОО. Вернгардини сповідати?» Заболіло мя дуже, коли почув сі слова. Я, мірській священник, зділав все для здвигнення институції, що тільки було можливе... В том ділі підпомагали мя також мірскіі священники, а ту ось в новіціаті поучили їх мірского священника презирати, мов то єго сповідь єсть лихша и підлійша, як законника. И подумав я собі: радше вже най у ОО. Вернгардинів сповідаються, як щоби с всім исповідані не були. А, може, ся демонстрація була тільки супротив мене вимірена? Не завадить пересвідомитися. Я просив О. [Володимира] Гойдиша, сотрудника з Белза, вельми честного священника, щоби поїхав до Кристинополя, а чей же Служебниці у него охотно сповідатися будуть. Половина сповідалася перед ним, друга половина пійшла до ОО. Вернгардинів.

Уми не успокоїлися. Фермент з вні напливав безнастанно. Я стояв сам – не було о кого опертися. В том часі пійшли листи від настоятельок всіх домів до О. Митрополита, в котрих просят и закликают, щоби їх

Настоятельом був законник, яко же они настоятельства жадного мірського священника над собою не стерплят.

Єдного дня, коли приїхав я з запасами поживними до новіціату, сказала до мене єдна з Служебниць: «Отци казали, же наколи би О. Канонік уступилися, то они знов охотно нами опікуватися будуть».

Тепер же вилізло шило з мішка, тепер вже знав я, о що властиво ту розходится. Я був, мов той боляк на тілі інституції, котрого на всякі случай ОО. Василіане позбутися хотіли.

В том часі був-єм єдиним властительом дому, єдиним опікуном СС. Служебниць. В моїй власти було приказати всім Служебницям дім полишити... Лиш не чинив я сего з огляду, же на том моя честь и честь всего нашого духовенства потерпіла би, же зділав би-м завід бідним родичам, котрі свої діти ту примістили, авжеж и всі дівчата не були ту винуваті. Ворохобню переводила настоятелька, інспірована через уступивших Василіан, котра на око позаду держалася и гдеякі дівчата, несвідомії річи, наперед випихала. Намеком скажу, же ся настоятелька – глупе, переворотне, облудне індивідуум, котру за її вороже настроєнне супротив мене тим-то боніфікувано, же до нинішного дня остає она постійно натоятьською новіціату, хотяй ні серцем, ні розумом не кваліфікуєся она, щоби займатися так вельми важне становище. Щоби прилеститися ОО. Василіанам, розличного рода сплетнями ятрила їх супротив мене. Не дивниця протое, же під проводом такой настоятельки пребогато добрих сил марнуєся и нидіє.

Арк. 7 зв.

Я постановив витервати до кінця и боронити свою власність, доки се тільки можливе буде.

Монастиром кристинопільським управляв, як сказано, молодий Василіанин О. Ткачук. Не то зі мною зводили борбу ОО. Василіани, але також з покойним О. Василієм Чарнецкім, деканом Белзким, дальше з двором в Пархачи, где проживала дуже честна пані, котра також щиро опікувалася інституцією Служебниць и тую же підпомагала, вели борбу з старостою и містцевими ОО. Вернгардинами. Зі всіх сторони посипалися жалоби до ОО. Єзуїтів, а властиво до О. Провінціала. Стало на том, же ОО. Єзуїти обняли на поворот заряд монастиря Кристинопільського.

Приїхав О. Щепковскій. Я явився перед ним и висказав, якій заколот творитьсє в дому новіціацком СС. Служебниць, заразом просив, щоби знов якій-то лад введений був. О. Щепковскій повторив в присутности О. Вароля Т. И., новоименованого ректора, вже третій раз тоє, що вже два рази висказав, же провід над Служебницями до мене приналежить

и матеріальна управа – духовний провід приналежить до ОО. Василіан. Духовним провідником став тепер О. Козловській.

Здавалося, же все тепер до давнього ладу и порядку поверне. Та где там. Молодим Василіанам знать був чужий закон покори и послуху – їх амбіція лична чулася бути тим розпорядженьом О. Щепковского ображеною, тож дальше ведут они своє підпольне діло, місто ити дальше рука в руку враз зі мною. В Самолусках закрався безлад в дому Служебниць, в Монастирских був також заколот неабиякій. В Кристинополю ведено управу духовну мов від напасти. Посипалися доноси до О. Митрополита, мов то всему тому безладови я винуватий. Стало на том, же покойний О. Кардинал, нерозслідивши справу, як належится, не держачися засади «*audiatur et altera pars*»⁴, оперся на доносах Василіанських и именував О. Ломніцкого Комісаром духовним СС. Служебниць. О. Кардинал порішив справу моєї інституції без мене. Таким поступком був я крайно обиджений. О. Ломніцкий став тепер паном ситуації. З ніким и з нічим не числився, на нікого не оглядався, не здавав нікому справи з свого діла, став паном життя и смерті Служебниць, всюда поводився абсолютно, ладнав все після власной фантазії. Устав для Служебниць, апробований Митрополитою, не мав для него сили обов'язуючої. Я ухилився від всякого діловодства и заняв становище більше пассивное. Не надавав-ем всей той вельми нечистой справі всенародного розголосу, щоби не причинитися до паденія інституції, що ю власними руками здвигнув. В Жужелю приоставало 8 Служебниць, до них доїздив від часу до часу О. Василіянин задля упражнень духовних, заразом поучав їх, же мене в нічим ні радитися, ні слухати не мают. Що у дому дієся невільно їм було під гріхом О. Канонікови сказати.

Я був до крайности огірчений тим так тяжким заводом, якій зазнав, тою переверотністю людей, котрі других покори и послуху учити мали, а самі гордостію и бунтом супроти своєї законной власти поводилися, а я так з ними, колись-то

Арк. 8

мов з рідними братами поступав, и все, и всюда ставав в їх обороні, за що не раз потерпів тяжкі докори від тих, котрі уважали Василіан реформованих, яко погану череду фарисейською, котрі тільки ложію и обманом жіє. Я піднепав на дуси и на здоров'ю. Поїхав до Добромиля и відправив реколекції, лиш не зазнав полекшеня, бо нечесть и злоба в поступованю Василіан зі мною еще в яркійшом світлі виринули перед очами души моєї. Був-ем до крайности розстроений, годі ся було

⁴ Лат. вираз, який означає «Хай буде вислухано й іншу сторону».

успокоїти, годі рівновагу удержати. Ні Служби Божой не відправив я, як належить, и в сповідальниці, и на амвоні морочила ум и серце моє ся немила исторія, омаль же не опинився в Кульпаркові. Я просив Преосвященного, щоби дозволили виїхати на якій-то час з парохії, а коли согласилися на тоє, полишив я край и заїхав до Риму. Звідтам – на Турин, Швайцарію, Відень и Краків, повернув вже більше успокоєний домів.

З початком 1898 року приїхав О. [Міхал Мицельскій] на візитацію яко провінціал новореформованих Василіан до Кристинополя. Подумав я собі: ось поїду до него, обговоримо справу всесторонно, а чей же діло викляруєся. Не зважаючи на слоту, зимно и лиху дорогу, поїхав я до Кристинополя. О. Провінціал прийняв мене, мов-то якого несфорного хлопака, котрому годилося добру відправу дати, щоби му ся вже більше не забагало опікувати Службеницями: Человіче, що ти, властиво, хочеш, чепив-єсь ся нас мов сліпий плоту. Коли впив-єсь ся, то иди и спершу виспийся. Такій був *succus* бесіди О. Провінціала, виголошений вельми масними и солодкими словами. Я перепросив О. Провінціала, же забрав єму моєю бесідою стілько дорогоцінного часу и удалився додому.

Їхав я до О. Мицельского, щоби все об'єктивно обговорити, затребувати від него поясненій и єму мої замітки поділати, як се діялося колись-то за часів с. п. О. Щепковского, а ту ось дістав неабияку відправу.

З всего того явно мені стало, же О. Ломніцкій так погано настроїв О. Мицельского супроти мене.

IV

Коли основав новіціат СС. Службениць в Жужелю, а потом переніс го до Кристинополя, бачив я наглядно, же Провидініє Боже видимо опікувалося институцією. Жертволюбивість з сторони людей доброй волі не уставала. Я не був тягаром моему народови, хотяй число новачок так в Жужелю, як и в Кристинополю доходило не раз до 36. Днесь все змінилось. Нікто не числить на поміч Божу. Наложено на кандидатки, а властиво на їх родичей, тягар неабиякій. Тільки тую приймают до заведеня, котра заплатит 300 зол. р. або посідає 2–3 моргів ґрунту. Ні розум, ні серце ту не увзглядняються, тільки матеріальна сторона, а з сего вийшло, же

Арк. 8 зв.

багато калік фізичних и духових заповнило новіціат. Питаюся, якій пожиток вийде з таких Службениць для суспільности? До розличного

рода тягарів, до лихви и податків, які гноблять нужденній наш нарід, прибули еще и Служебниці.

В сусідном селі Ваневі жертвував тамошний поміщик хату и постійне удержанє для СС. Служебниць. Хата ся стоїть серед села, окружає ю доокола пустошак громадській. Розходилося о тоє, щоби громада сей пустошак на город Служебницям відступила. Я, хотяй тепер вже не компетентний, просив містцевого священника, щоби скликав раду громадску и предложив єї сю справу, а чей же не пожалує для Сестер сей кусник пустинной землі. Зійшлися люде на нараду, а коли священник розтолкував їм, о що, властиво, розходится, вчинився великій гамір межи собраними. Єден з радних забрав голос и висказав ось що: «Василіане пріймают тільки тії дівчата до новіціату, що ґрунта мают. В Жужелю забрали они вже пребогато ґрунту, коли же схотят и наші дівчата до Служебниць ступати, то позабирают они и нам землю нашу. Где же дінемося з жінками и з дітьми? Хиба помандруємо до Бразилії. Ми не хочемо и не потребуємо жадних Служебниць». Так все на нічим окінчилося.

Коли вже Сестри Служебниці обняли заряд кухні семінарійської в Львові, то най би дохід з тої кухні ишов на удержанє новіціату, вжеж-бо єдино тим обстоятельством дасть оправдатися тая аномалія, же Сестри, що виключно мали потрудитися в захоронках и доглядати недужних по селах, прийняли на себе завідательство той же кухні.

Оо. Ломніцкій и Дацій, которії наложили висше сказану контрибуцію на бідний нарід, извеняются тим-то, же родичі мусіли би дівчата и так вінувати, лиш питаюся, чи кожда з тих дівчат мусіла би доконьче піти замуж? А потом, ґрунт хотяй перейде в другі руки, то все власністю села приостає, коли же перейде в руки конгрегації, а конгрегація не остоїтсь або ю уничтожат, то ґрунт в дорозі ліцітації легко може в руки жидівської ся дістати.

Тою грабежею ґрунтів руйнуєся екзистенція цілих родин – у мене вже дві родини зруйновано. Я надіявся, же основаньом институції СС. Служебниць причинюся до морального и матеріального добра моего народа и заслужу собі на тоє, же колись добрим словом мене пом'яне, а ту же тепер чую наріканя и проклони по той причині, же-м новий тягар на нарід спровадив.

Підпоможен О. Сарніцким, з власного доробку, з складок народу и священства, создал я дім новіціацкій в Кристинополю и прикупив около 8 моргів поля. Тепер мают вже Служебниці около 12 моргів землі. Їздят по квесті, стягают, що мож з других домів, виробляют панчохи и кафтаніки на спродаж, виділовуют фелони, люде з Жужеля довозят

збіже и картофлі, платят розличного рода такси, сойм вже другий рік додає 500 зр. – всего того замало, все не вистарчає, щоби дім удержати... Якій там лад, яка господарка,

Арк. 9

Господь єден святий знає!

Вжеж-то абсолютне владініє О. Ломніцкого довело до хороших результатів! Дівчата, не совершивши новіціат, розходяться по других домах. Єдні фальцуют газети и книжки в Жолкві, другії займаються ткацтвом, треті – паньчошкарством, тепер обняли заряд кухні в Львові, лиш захоронок, так якби не було, бо нікто не потрудится, щоби виобразувати сестри в сем ділі, так хосенном и спасительном для нашего народу. И обслуга слабих єсть в деяких містцевостях вельми недоладна.

В Жужелю вже четвертий рік захоронки нема, хотяй на добі 5 сестрам удержанє даю. Їхав-єм в зимі с[его] р[оку] з Станіславова. На дорозі стрітився з О. сотрудником з Перегіньска. Я став розвідуватися о відносинах ино-що звідтам уступивших СС. Служебницях. И що же дізнав-ємся? О то, же Сестри бралися лічити внутренні недуги, якії тільки опитний лікар при строгой діагнозі лічити може, тим-то ділали грубії промахи. Що ся касає захоронки, то діти так довго до неї учащали, як довго яблука и сливки в саді окружаючім старинну палату митрополичу находилися. Потом вже нікто в захоронці не явився. (Сестри мешкали в палаті митрополичой, де и захоронка приміщена була).

Годі мені перейти молчанієм ложне твердженє О. Ломніцкого, яке повсюду найшло для себе пріют, мов-то він, щоби перевести своє діло, котрого основателем в послідних часах именовався, підставив мене, яко фірму, щоби тим-то замилити очи тим людьом, що уважаючи реформованих Василян, яко людей шкідних суспільности, були би нехибно на всю їх роботу анатему кинули. З сего виходило би, же я був-єм тільки простим нарудієм в руках О. Ломніцкого и же він, коли побудовав и уладив я новіціат в Кристинополю, міг з чистою (?) совістію сказати: *«Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan, der Mohr kann gehen»*⁵. Наколи би дійсно так ся річ мала, то вжеж позволю собі се поведеніє О. Ломніцкого нап'ятнувати, яко крайно нечестиве. В торговлях, в банках и кредитових заведеніях дбают дійсно о тоє, щоби доброю фірмою заслонитися, хотяй человек, котрого тільки для замилєня людьом очей випхали наперед, и понятія о річи не має. Така фрмарка

⁵ «Мавр зробив діло, Мавр більше непотрібний» - вираз з твору Ф. Шіллера «Змова Фієско в Генуї» 1783 р.

в річах гандльових не дуже моральна, до річей Божих ніяк приложити не дасться. Се попросту погане обманьство.

З вірою в поміч Всевишнього и з повною свідомістю, приступив я до діла, в котром прирекли мені так О. Щепковській, як и О. Ломніцкій помічними бути. Знав-єм, що ділаю и котрими дорогами мні ступати треба, щоби привести до житя інституцію, котра мала причинитися до морального и матеріального двигнення моего

Арк. 9 зв.

народу, лиш не до его руїни..., був-єм свідомий ціли и покористався средствами, котрії мали мене до ціли довести.

О. Ломніцкій став з ревного помічника ворогом моім клятим. Доти не спічнув він, доти інтригував, доки не довів до того, же я мусів поневольно уступити з інституції. В стрічи зі мною оправдовує О. Ломніцкій свій злочин тим-то, мов образив я его лично, – так се був би простий акт мести. – Людьом несвідомим річи, – каже він, – же ужив мене яко фірму до переведенія своїх планів.

Наколи сим ображає кого-то, же єму отверто правду, хотяй би гіркую, в очи скажем, то дійсно, признаюся до того, же я ображав О. Ломніцкого часто. Лиш припустім, же О. Ломніцкій мав якую-то слушную и оправдану уразу до мене, то вжеж міг він в благороднійшій спосіб пімститися, а не наносити стілько шкоди інституції, провокуючи своїх недосвітчених братів и СС. Служебниць до бунтів и замішательства!

Приведені висше причини суть тільки пустими фразами, котрими силуєся О. Ломніцкій замаскувати свій злочин. Єму тільки розходилося о тоє, щоби всю власть ухопив у свої руки. Радше най би інституція упала, як щоби кто-то другій, особливо мірській священник, мав рядити, а не він, єму забаглося генеральства. Що ділав для інституції – не ділав з любви Христа, инакше бо не було би прійшло до сциссії межі нами, він тільки хотів повсюду вдоволити свою личну амбіцію, єму розходилося перед всім о тоє, щоби его «Я» повсюду на верху було. Нема гіршого нещастя для человека, як коли повірять в тоє, же він тільки виключно в посіданю розуму, святости и неомильности, всі люде мают у него о стілько якую-то вартість, оскільки служат до переведенія его цілей. Гордості у сего человека пребогато. А покори ні за макове зерно. Він був аутором и промотором бунтів и колотнечи в домах СС. Служебниць. Сі ОО. Василіане, котрі були му помічні в том ділі, дали ясный доказ, же не мают елементарних понятій о добром вихованю. Коли же самі вихованя не мают, як же мож було повірити їм виключно виховане мало або з всім необразованих дівчат-кандидаток?

Необходимо потрібна єсть ту женщина, образована, честна и побожна, котра би житьом своїм и поведенієм всім приміром присвічувала, любовію Бога и любовію повірених єї опікуньству сестр відличалася. Наколи така настоятельница у нутру інституції не буде находитися, то ту жадні генерали, ані жадні магістри, хотяй би мудрістю и Соломона перевисшали, нічого не виведут. Інституція буде все хромати, все буде кошлява и подобати більше на якую-то погану каррикатуру.

В представленю річи був я може строгій, безоглядний. Лиш дарма. Щоби недугу злічити, мусимо слідити за причинами, котрі викликали сю недугу, мусимо дібратися до жерела, з якого она проистекла. Пів средства нічого ту не удіют. Курація мусит бути радикально переведена, инакше бо буде рана дальше ропитися и зруйнує з часом весь організм.

Застерегти я мушу також против сему, мов-то виступав би-м против всему Чинову Василіанському и єго хотів зобидити. У мене були тільки сі отці на думці, що взяли участь в сей нечестивой компанії, тим-то здоптали обіт послушанія, бо не ушановали волю свого Настоятеля с. п. О. Щепковского. *Dixi.*

О. К. Селецькій

Арк. 10⁶

В честь и в славу Бога в Тройци Святой Єдиного и в хосен руського народу за відомостію и апробатою всіх трех Преосв. Ординаріятів Ч. 11179/Митр. Орд.

Основав О. Кирил Селецькій, парох гр. кат. в Жужели, Товариство СС. Служебниць Преч. Діви Марії, щоби тії же захоронки для малих дітей по селах устроювали и наглядали, недужними опікувалися, дальше роботою чи то в поли, чи в дому занималися, словом дни житя свого в побожности и праці провадили.

В день Успенія Преч. Діви Марії 1892 року посвящено дім призначений на мешканє С.С. Служебниць, в котрім замешкало 10 кандидаток.

В день св. Архистратига Михаїла слідувало торжественне облечене тих же.

Що для вічної пам'яті ту записуєся.

Митр. Орд. приняв до відомости під Ч. 964/ Орд. 5/7 1892

Станисл. Орд. Ч. 242/Орд 18/7 1894

⁶ Аркуш 10 містить ще один документ про заснування сестер-служебниць. ЦДІАЛ України. Ф. 201. Спр. 77. Оп. 5. 10 арк.

О. КИРИЛО СЕЛЕЦЬКИЙ¹

Вступне слово до другого видання

Публікується вдруге. Першотвір написано о. Теодором Вергуном у 1938–1939 роках (за словами доньки Євгенії). Оригінал дослідження о. Теодора Вергуна втрачено. Коли Українська греко-католицька церква в Україні діяла в підпіллі, манускрипт життєпису о. Кирила Селецького й кілька машинописних копій якийсь час зберігались в о. Василя Величковського, ЗНІ², у Львові. Як пояснює о. Євген Пелих, ЗНІ, владика передав їх на тимчасове зберігання одному священнику (встановити особу не вдалося), та цей, побоюючись обшуку міліції, спалив цінний документ (Лист о. Є. Пелиха від 18. 06. 1990//ІА УГКЦ, Рим).

Натомість збереглися два оригінальні зошити авторства о. Т. Вергуна, у яких він власноруч зробив витяги зі споминів сестер: «Записки сестри Йосифи (Анни Кіселик) йосифітки з Цеблова» – 19 арк. – та «Смерть і похорон о. Пралата Кирила Селецького основника Згромаджень сс.-служебниць і сс.-йосифіток» – 16 арк (ГА ЗСЙ ФКС П2 Док. № 33, № 34).

Набір і наукове опрацювання тексту здійснено за копією першоджерела, яке зберігається у Головному архіві Згромадження сс. св. Йосифа ОПДМ (ФКС П2, Док. № 35). Рукопис без титульної сторінки складається з 272 аркушів. Судячи з почерку, а також з непослідовності вживання розділових знаків і з несхожих записів скорочень, текст переписували (дописували) різні люди.

Документ віднайдено в Польщі у сестер св. Йосифа в Кракові. До рукопису додається посвідчення автентичності у формі письмової присяги Головної Настоятельки с. Тадеї (Андрухів) з датою й особистим підписом такого змісту: *«Я, нище підписана сестра Тадея Андрухів, зі Згромадження сс. св. Йосифа Обр. П. Марії, свідчу під присягою, що це є правдива копія оригіналу – життя о. Кирила Селецького (...). Ми читали*

¹ Назва оригінальної праці про о. Кирила Селецького може бути неточна, позаяк відсутня титульна сторінка в переписаному рукописі. Ми ж, аби уникнути плутанини, зберігаємо назву студії, яка була надрукована у «Богословії» (1988. 52. С. 125–196).

² ЗНІ – Згромадження Насвятішого Ізбавителя.

оригінал в часі мого новіціату в Цеблові 1943–1944. Читала нам наша Магістра с. Ангеліна Стець, коли нам говорила про початки повстання нашого Згромадження. Краків 25 IV 19». Завірив документ своїм підписом і парафіяльною печаткою о. Микола Денько.

Хочемо зазначити, що с. Тадея помилилася щодо імені автора життєпису про о. Кирила, приписуючи працю о. Петру Вергуну. Цю прикру помилку виправлено лише в 1990 році.

Автором цього життєпису був о. др. Теодор Вергун (1882–1945). Він народився у Цеблові в сім'ї селян Андрія Вергуна і Анастазії з роду Богун. Закінчив Перемишльську гімназію, де студіював богослов'я, згодом продовжив навчання у Римі. У Відні отримав ступінь доктора богослов'я.

Довголітній катехит Сокальської гімназії (1924–1939, 1942–1943). Писав життєпис за дорученням перемишльського ординарія Кир Йосафата Коциловського. Як зазначає о. Василь Кедринський, владика бажав поставити край гострій полеміці 30-х років між білим і чорним духовенством стосовно засновника сестер-служебниць.

Основне завдання, яке стояло перед о. Теодором, – це належно дослідити та об'єктивно оцінити всі обставини заснування Згромадження сс.-служебниць, щоб остаточно розвіяти будь-які сумніви й усунути усілякі оспорювання щодо о. Кирила Селецького як основника та зібрати якомога більше відомостей про його життя і діяльність³.

Намагаючись донести справжні події, о. Теодор вивчив документи греко-католицького єпископства в Перемишлі, а о. В. Кедринський – Львівської архієпархії, і ці матеріали стали основою для написання праці. Через несприятливі умови автор не мав можливості оформити остаточну редакцію життєпису о. Кирила, і все ж, попри «незавершеність», майже 60 років ця праця залишалася єдиним найповнішим історичним джерелом інформації про о. Селецького. Ми впевнені, що зазначена студія лягла в основу пастирського послання еп. Й. Коциловського до вірних «Преосв. єпископ Йосафат до всеч. духовенства. З нагоди двадцятьп'ятьліття смерті Бл. п. о. пралата Кирила Селецького» від 26 квітня 1943 року.

Невелику частину цієї роботи о. Теодор опублікував як статтю «Перша українська захоронка в Галичині і її основник о. К. Селецький» у Львівських вістях, у квітні 1944 року (Львівські вісті, 20. 04. 1944. Сокаль, 19 квітня; Львівські вісті, 21. 04. 1944. Сокаль, 20 квітня).

Перше ж повне видання вийшло в Римі за редакцією о. І. Музички (Богословія 52 (1988). С. 125–196). Саме в цьому номері було помилково, як ми

³Кедринський В. Основник Згромадження сестер Служебниць Пречистої Діви Марії в Жужелю коло Белза// Головний Архів Згромадження св. Йосифа (дальше ГА ЗСЙ) ФКС П2 Док № 58 (ориг. рукопис).

зазначали, приписано авторство о. Петру Вергуну, а не о. Теодору Вергуну. Гадаємо, що текст потрапив до Італії так само з Польщі. На жаль, нам не вдалося віднайти його в Історичному Архіві УГКЦ в Римі, тому ще більше усвідомлюємо реальну історичну цінність цього рукопису.

Опрацьовуючи наш манускрипт й опублікований в Богословії текст, можемо побачити, що вони схожі, є лише невеликі розбіжності. Ймовірно, цим рукописом також користувався о. І. Музичка, однак твір надрукований ним у Богословії, містить деякі виправлення – лексичні та стилістичні. Наш текст відповідає первинному оригіналові, і ми не намагалися скоригувати написане.

Окрім того, у позатекстових примітках вказуємо на невідповідність, подаємо уточнення, коментарі та покликання на джерела. Інколи запозичуємо фрагмент тексту, друкованого в Богословії, для увиразнення змісту, скажімо, передмову о. І. Музички.

Публікація цього життєпису о. Кирила Селецького на сьогодні є найповніше і найбільш вивірене дослідження. Друкуючи працю, повертаємо її справжнє авторство, яке належить о. Теодорові Вергуну.

Василишин Маркіяна (с. Маркіяна)

Вступне слово до першого видання⁴

Друкуємо першу більшу біографію о. Кирила Селецького – основника Згромадження Сестер Служебниць і Сестер Йосифіток, яку написав о. Петро Вергун⁵ (...) Написав він цю біографію десь між роками червнем 1937 і 1939. Бачиться зо змісту, що о. Вергун хотів зладити солідну працю про життя і діяльність о. Кирила на основі документів з архівів Перемиської і Львівської єпископських канцелярій. З праці бачиться також, що він взявся за діло дуже солідно. Мотив написання такої біографії, думаю, був потрібний: доказати, що о. Кирило був дійсним основником Згромадження Сестер Служебниць під впливом полеміки на тую тему, яка вив'язалась у тридцятих роках; може важніший мотив від першого це те, що о. Вергун провів своє дитинство в парохії о. Кирила в Жужелі⁶, отже, він – його вихованок, наочний свідок праці того ди-

⁴ Вступне слово о. І. Музички до першого видання про о. Кирила Селецького передруковано із часопису «Богословія» (1988. 52. С. 125–196) для повнішого уявлення про редактора та характер дослідження.

⁵ Це помилка. Має бути о. д-р Теодор Вергун (28.02.1882 – 14.11.1945), священник Перемишльської єпархії, парохіяннин і вихованець о. Кирила з с. Цеблова. Похований в смт. Куликові Львівської області. Див.: О. Б. Прах *Духовенство Перемиської єпархії та Апостольської адміністрації Лемківщини : у 2-х томах, т. 1: Біографічні нариси (1939–1989)*. Львів : Видавництво, Українського католицького університету, 2015. С. 388.; Спростування, стосовно автора тексту подала донька Євгенія Вергун. Див.: Лист Євгенії Вергун за 22 квітня 1990 р.// Історичний Архів УГКЦ Рим, а також опубліковано в: Богословія. Рим, 1989. Т. 53. С. 170.

⁶ Має бути с. Цеблів.

намічного галицького священника кінця XIX сторіччя, з якого парохії вийшло кількох священників, помітне число Сестер монахинь і велика кількість різних інтелігентів, **бо о. Кирило був справжнім священником виховником і провідником душ**. Як завжди в таких випадках буває, учень хотів би бути вдячним своєму вчителю і виховникові, тому й хотів лишити такий життєпис. Третій мотив, хоч дуже мало обоснований – о. Вергун хотів написати цей життєпис для Сестер Йосифіток⁷ про їхнього основника, може, і на їхню просьбу. Але доказу на те немає, окрім того, що він опинився в руках тих Сестер, і вони читали його для своїх новичок в селі Цеблові.

Написаний життєпис о. Селецького не є викінченим твором. Написаний був рукою, бачиться в ньому прогалини, повторення, невиглажений стиль і мова (хоч би навіть узяти до уваги мовну ситуацію тих років). Цей твір написаний найперше «на брудно» (або як тоді в нас в Галичині казали – «брульйон») і чекав від автора другої редакції, доповнень і поправок. Так дехто пише свої праці, не зразу готові для друку. Війна перешкодила, щоб таку другу редакцію дати творові і твір в такому виді, писаний рукою, здається, остався в руках Сестер Йосифіток. В 1943 – 1944 читала його магістра⁸ Сестер Йосифіток своїм новичкам⁹. Згодом текст переписано на машинці, хоч багато не вдалося відчитати, бо зуб часу, вживання рукопису, від чого його в дечому знищили, деякі місця тексту позатиралися, і, виглядає, той, хто переписував, не був вироблений, щоб читати того роду письма, зокрема бачиться, коли ідеться про чужинецькі тексти. В додатку фотокопічна машина не була досконалою і ми отримали копію, яка додала зі своєї сторони недосконалості в тексті, які з трудом вдалося (або й не вдалося) доповнити. Тому наш текст – недосконалий, тут і там з люками, що відмічуємо в цій передруку. Може, вдасться коли кому мати оригінал, тоді можна буде наші недосконалості і недосконалості першого переписувача доповнити. В усякому разі ті недосконалості і неточності не міняють сутно тексту і його змісту.

Як уже сказано вище, твір написаний, і це легко ствердити зі змісту, між червнем 1937р. і 1939. Хоч зовсім певно, що перший нарис почав робити і збирати матеріал від 1933 року або й раніше. Твір не був задуманий як наукова праця, а радше як звичайна, популярна навіть біо-

⁷ Сестри Згромадження св. Йосифа Обручника Пречистої Діви Марії УГКЦ. Жіноче чернече згромадження, засноване о. Кирилом Селецьким 1898 року в його дочірній парохії с. Цеблова.

⁸ Або учителька новичок або форматorka - сестра, котра відповідає за навчально-виховний процес новичок.

⁹ Сестри, котрі проходять новіціят, (від лат. noviciatus, novitiatus «новий, недосвідчений») основна школа чернечого життя, переважно триває 2 роки. Мета – всестороннє утвердження в покликанні і приготування до життя за євангельськими радами (убожества, чистоти і послуху).

графія, що теж бачиться з не дуже то досконалої методології праці. Але цей твір перемінився сьогодні майже в документ! Не маємо доступу до церковних чи єпископських архівів Львова, Перемишля і Станиславова (Івано-Франківська). Багато, напевно, пропало, зокрема щоденник о. Селецького, який був ідесь зник зараз по смерті о. Кирила (треба пам'ятати, що тривала війна і то на наших теренах!). Мова документів важка і велика для кожного історика. О. Вергун тії документи читав, студіював і велика шкода, що їх вповні не використав (брак часу, мабуть через другі руки, бо у Львові був коротко). Але свідчення цитованих ним документів остають важні в будь-якій формі вони є подані чи цитовані. Ними його твір перемінився сам в документ. Вагомість нашої публікації цього документу є велика і ми раді, що наш журнал цій праці о. Вергуна дає життя для наукового і нашого церковного світу, зокрема для священників.

Немалої теж ваги є те, що о. Вергун пише і свої власні спостереження і думки. Згадує, що вже як дев'ятилітній хлопець він приглядався праці о. Селецького, потім як гімназист чув про цю дивну працю від людей, бо о. Селецький був дуже популярною особою і знаною серед народу. Мав він в руках і цитує їх – власні писання о. Селецького і надруковані матеріали інших священників – приятелів о. Селецького, що друкувалися в священничім журналі місячникові, – «Нива». Твір не видаємо «живцем», тобто буква в букву, як він лежить на фотокопічному папері. Ми зробили те, що був би зробив кожний редактор, якому о. Вергун дав би був свій, навіть неудоконалений, манускрипт до друку. Годі було лишати мову, а навіть деякі слова галицьких діалектів тридцятих років. Але й залишено дещо, щоб остався дух тогочасного стилю чи навіть і правопису. Документ має право на таку «обробку» (очевидно, – не в музичному змислі...) і ми певні того, що о. Вергун на це погодився б. На думці все було при такій праці: не змінити ні на йоту думку і змісту автора, бо тим стали б інтерпретаторами.

Друкуємо цей твір теж тому, щоб пригадати і винести на денне світло призабуту цілковито постать того дивного священника о. Кирила Селецького. Постать справді небуденна і зачислити його б треба в гурт тих священників, що творили в ХІХ сторіччі наше галицьке церковне відродження, що його започаткували в тридцятих роках дев'ятнадцятого сторіччя о. Маркіян Шашкевич з товаришами, а потім розгортали те діло динамічно у Перемишлі і Львові. **О. Кирило – то особа, що для нього зразу стали затісні рамки тодішнього вузького душпастирювання:** тільки в мурах церкви і церковної ризниці. Він один з тих, що кидається у вир нових способів душпастирювання під впливом тодішніх нових течій, які зродилися в Австро-Угорській імперії і дали вони тоді

пасторальну богословію (поява нової галузі богослов'я як науки), дали катехитичний рух з шуканням нових методів, дали поштовх до застосування біблійних студій у душпастирській праці (тоді народилось славне сьогодні слово «історія спасення»), тоді починається і літургичний рух в західній Церкві, тоді почався поспішний змаг за те, щоб відтворити згублений контакт Церкви зі світом, народом, робітництвом і не дати їх провадити новим хибним, а то й злочинним течіям марксизму, нігілізму, агностицизму, матеріялізму чи могутнього тоді теж лібералізму з іншими «науками», *імже тоді ність числа*, на чолі з гаслом «Бог вмер»¹⁰.

О. Кирило Селецький є той священник, що шукає нового, шукає перли, закопаного скарбу. Він – парох, душпастир, що читає багато і знайомиться з духом часу, зі знаками часу, пізнає їх, відкриває і бачить потреби цілковито зубожілого під всяким оглядом свого народу і шукає способів, щоб все те підносити, розвивати, вчити, виховувати. Дуже скоро він перевиховує своє село, шукає для людей кращих способів вести своє життя серед різних скупостей чи й нужди. Він бачить потребу монаших згромаджень і велике значення у вихованні дітей і в благовістуванні Божого Слова при помочі жіночих монаших згромаджень. І він оснував їх аж два. Їздить по Європі, до Риму не ради туризму, але приглядається, як працює Церква на Заході. Спостеріг Згромадження салезіян і знайомиться з особою о. Івана Боско, пише перший в українській мові його життєпис (на жаль, у нас неспостережений!). Думаю, коли б не важкі галицькі економічні відносини і цілковито руральний¹¹ стиль життя і праці Церкви, о. Селецький може і шукав би був доріг для створення ґрунту для праці салезіян серед молоді у нас. Такий був він широкого діапазону в помислах священник. **Кидається на всі боки активності, не надщерблюючи при тому основних своїх обов'язків душпастиря. Не жаліє ні себе, ні своїх матеріяльних засобів, які служать не йому, а народові! Його нарід – то його діти, яких він виховує, вчить і провадить.** В сповідальниці сидить він так наполегливо, що лікар йому забороняє сповідати, хоч він не слухає і дістає через те запалення легень, що й спричинило йому смерть (окрім старечого вже віку).

Окрему рису його активності треба піднести, а саме – він працює для Христа і народу не тільки словом, прикладом життя, але також пером. Перекладає, знаменитий тоді, катехизм Дегарба¹², деякі книги Св. Письма; видає, пише статті чи й оригінальні твори і друкує в наших тодішніх журналах, а навіть пробує писати вірші, головню для дітей, для виховних

¹⁰ Таке висловлювання вперше використав Фрідріх Ніцше у своїй книзі «Весела наука» 1882 р.

¹¹ Руральний – сільський.

¹² У 1847 році, французький єзуїт Joseph Deharbe написав катехизм «Grand catéchisme ou Exposé de la doctrine chrétienne à l'usage des écoles et des familles chrétiennes».

катехитичних цілей і виходять вони непогані, думаю, що й в дечому перевищують вони Шашкевича. **Як на ті часи, його поезії повинні б увійти в нашу галицьку літературу, незважаючи на поважного ривалізатора в особі Івана Франка і інших тоді наших поетів.** Наші літературознавці повинні вигребати його вірші з різних тогочасних журналів, видати їх і о. Селецького вчислити до української літератури ХІХ сторіччя. О. Вергун подає кілька зразків у своїй біографії. Для наших літературознавців, що студіюють вклад духовенства в українську літературу – це є завдання.

Але над усе о. Селецький – то святець, святий священник з гарними священничими прикметами, чеснотами, справжній Христовий священник, що й душу дає за своє стадо і горить любов'ю Христа для спасення душ. На це звернув увагу о. Вергун у цій біографії. Коли б був доступ до архівів й усіх матеріалів в Галичині, можна б зладити окрему гарну біографію цього святця, що був зразком священничого життя. Не диво, що покійний патріарх Йосиф, напевно йдучи за словами Митрополита Андрея, поставив був о. Селецького на список осіб для беатифікації і канонізації. О. Кирило помер на руках своїх «дочок» Сестер Йосифіток, вони повинні б тим шляхотним ділом зайнятися і збирати вже матеріали для майбутнього беатифікаційного процесу. Коли б число українських членів Салезіянського Чину було більше, або коли б спромоглись вони створити свою власну вітку, могли б і вони це діло почати, хоч би і за те, що познайомив наш нарід з особою о. Івана Боска і велика шкода, що вже тоді ніхто не звернув на це окремої уваги і не спробував діло о. Боска застосувати в нас. Були б засоби і люди б найшлися. Раді будемо, коли поміщений твір о. Вергуна пригадає нашому Божому Людові про великого священника, якого мала наша Церква на переломі ХІХ і ХХ сторіч (...) ¹³.

о. д-р Іван Музичка

Діточий і молодечий вік о. Кирила Селецького

О. Кирило Селецький, один з найбільш діяльних священників другої пол. ХІХ і поч. ХХ ст., основник Згромадження СС. Службениць і СС. св. Йосифа. Прийшов на світ 29 березня 1835¹⁴ р. в селі Підбужі, коло

---

¹³ Опушено абзац з інформацією про о. П. Вергуна, якому, як пояснено вище, помилково приписували авторство.

¹⁴ У документах фонду «Греко-католицька митрополича консисторія, м. Львів» у метричних книгах парафії с. Підбуж Самбірського повіту Львівського воєводства за 1831-1861рр.» виявлено запис про народження і здійснення таїнства Хрещення Кирила Селецького 29 березня 1835 року. Для нас важливе це уточнення, тому що часто повторюється помилка стосовно дати народження. Зазначено про шляхетське походження батьків. Хрестив у храмі св. Івана Хрестителя о. Іван Ланкевич, місцевий парох. Акушерка – Юліана Вешхановска. Хресні батьки – Albertus Albus і Амалія Вешхановска. Докладніше в: ЦДДАУЛ Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 4406. Арк.12.

Самбора, де його батько Михайло Джурж Селецький був тоді учителем¹⁵.

Рід Селецьких це давній шляхоцький рід зі Самбірщини. Батько Кирила Михайло покінчив чотири гімназійні кляси і був доволі освіченою людиною. Мати Іванна Павликівська, походила також зі шляхоцького роду. Її батько був колись королівським ловчим десь у Литві, а на старші літа купив собі хутір в Сельці, Самбірського повіту. Сюди, на той хутір, перенеслися Селецькі з Підбужа і господарювали. До того шляхоцька громада у Сільці вибрала Михайла своїм префектом.

Землі у Селецьких було небагато, тому недостаток був у них частим гостем. Крім Кирила, мали Селецькі ще дві доньки: Петронелю і Леонтину.

В матеріальних клопотах помагала Селецьким тітка, замужня за лісничим десь в добрах Потоцьких.

Зрештою, тих клопотів не виділи діти, бо любов батьків усе заслонювала. Діти бавились на хуторі серед розкішної природи, купалися серед повені сонця і квітів. Огріті ніжною любов'ю батьків росли разом з квітами і співали разом з пташками. Не тільки в домі батьків, які вели життя серед молитви і праці, віддихали діти в побожній атмосфері і наливали свої діточі серця любов'ю Бога і ближнього, але село взагалі мало дуже благодатний вплив на ніжні діточі серця. Особливо, як приходили свята великодні, то ціле село разом з великодніми дзвонами дзвонило один величний гимн любови Бога. Мельодія розмолених і розспіваних в церкві людей дзвеніла до смерти в серці Кирила.

І хоч він пізнав пізніше багато країв і народів, то серцем всіх народів остала назавсідги для нього Україна.

Діти Селецьких підростали, треба було їх післати до міста до школи, а тут не було звідки. До того мати не хотіла випустити дітей зі своєї опіки. «Таку матір, як наша, не так легко в світі стрінути. Вона зовсім про себе і про якісь світські утіхи позабула. Єдино дбала і старалася, і Бога молила про те, щоби дітям своїм лутшу долю роздобути. З тою думкою вставала і клалася до спочинку».

Вона то вплинула на мужа, щоби перенестися до Самбора, де діти ходили би до школи. Так вони і зробили. В 1843р. мешкають вже Селецькі в Самборі. Батько дає приватні лекції, мати держить на станції учнів, а діти ходять до школи. Утримання родини коштує всього 10 зр. місячно, тому більших клопотів матеріальних Селецькі не мали. Найважніше, що діти під оком батьків виховувалися даліше і ходили до школи. Ки-

¹⁵ Див.: Schematismus universi venerabilis cleri dioeceseos graeco catholicae Premisliensis 1835. С. 95.

рило почав в тім році 1843 ходити там до Головної окружної школи¹⁶. Хлопчик учився пильно, а батьки і приміром, і словом заохочували до праці. Погідна релігійна атмосфера була і в Самборі завжди в родині Селецьких. До того і школа доповняла релігійним домашнє виховання. На свідоцтвах тодішніх народних шкіл аж три предмети склались на релігію: біблійна історія та християнська наука моральности і євангеліє. Щойно після тих трьох предметів приходили чисто світські предмети.

В 1847 р. був вже Кирило Селецький в гімназії¹⁷ в тім самім місті Самборі. Наука в тодішній клясичній гімназії в Самборі стояла на дуже високім рівні. Учителі вчили: релігії, латинської, грецької, німецької і української мови, історії, географії, фізики, математики, природи, співу і рисунків. Викладовою мовою була німецька. Українська мова, як краєва, була тоді в Галичині обов'язковим предметом навчання.

Деколи вчили як надобов'язкових предметів мови французької і польської. Тому, що форма тодішнього свідоцтва має вже для нас історичне значення, поміщую тут свідоцтво Селецького з 8-ї кляси¹⁸. На нім має одинадцять локацій¹⁹. Взагалі, Кирило Селецький належав в гімназії до добрих учнів. Часом в характеристиці пишуть йому професори: «працює пильно, але поверховно». Та той висказ є найнесправедливіший, Селецький ніколи не був поверховний, завсіди старався здобути основне знання і в кожній праці був дуже солідний, ніколи поверховний. Не був поверховним навіть в найменших річах.

Для нас було би цікаво довідатися, як учили катехити релігії і як відносились до неї учителі світських предметів. З характеристики поступу в предметах виходить, що і при науці релігії звертали головну увагу на розумові докази. На це вказують бодай такі оцінки як: «зрозуміння добре, представлення поєдинче». Це, впрочім, був час, коли люди вірили у всемогучість людського розуму, та холодні розумові докази розгрівали теплом свого серця такі добрі люди, як катехити Селецького отці [Іван] Коростенський²⁰ і [Павло] Ясеницький²¹.

У підручниках світських предметів не віяло ворожим релігії духом. Директором гімназії в Самборі, як прийшов Селецький, був чех Кай-

---

¹⁶ В актах цієї школи (нім.) ми знайшли інформацію з 1846 року, що Селецький Кирило, учень третього класу, належить до групи «*eminenten*», тобто до особливо талановитих дітей. Див.: Archiwum Państwowe w Przemyślu Archiwum Greckokatolickiego Biskupstwa w Przemyślu (дальше APP АВГК) Sygn. 8712. Akta Głównej Szkoły w Samborze. S. 14,18.

¹⁷ Цісарсько-королівська вища гімназія в Самборі.

¹⁸ На жаль, втрачене.

¹⁹ В рейтинговому списку учнів свого класу.

²⁰ О. Іван Коростенський (1814–1888).

²¹ О. Павло Ясеницький (1816–1882) – парох Самбора, професор і катехит Самбірської гімназії, посол Галицького Сейму, член повітової ради. Як катехит відзначався великим тактом і по-вітцівськи дбав про шкільну молодь. Див.: Діло. Львів, 1882. 12 (24) Червня. Ч. 45. Р. 3. С. 5.

дош²². Це був чоловік строгий, вимагаючий і то так у відношенню до учнів, як і до учителів. Одні і другі боялись його і не любили. В часі богослуження мали учителі призначені для себе місця в лавках, де сиділи і молилися з молитвенників. Селецькому така дисципліна подобалась. Але після революції 1848 р. повіяло всюди іншим духом. Дух свободи проявився і по школах.

І в самбірській гімназії зібралися учні в авлі²³, зробили віче і вислали делегацію до старости Гіцгерна²⁴ з домаганням, щоби усунув нелюбого їм директора Кайдоша. Староста приходив на те віче, старався успокоїти розбурхані уми молоді, але це йому не вдалося.

Вечером устроїли учні директорові «котячу музику». Такої зневаги не міг знести поважний педагог, подався на пенсію, а за його прикладом пішли старші професори. На їх місця прийшли молодики, які ні життя, ні науки поважно не брали. Наука почала упадати, так само і дисципліна, а з нею почало упадати і релігійне виховання.

З гімназії виніс Селецький основне клясичне формування²⁵. Зі свідоцтв і характеристики поступу в предметах видно, що в гімназії студіювали докладно грецьких і римських клясиків. Знання граматики і засобу слів набирали учні в низшій школі гімназії, зате у визшій гімназії присвоювали собі твори людського духа, зачаровані в мистецькій формі. Величезний вплив мали на молодь свіжі генії слова, які так буйно всюди росли після доби мертвого псевдоклясицизму. Учні читали і вчилися напам'ять Гете, Шиллера, Шевченка, Пушкіна, Міцкевича, Словацького. Ті поети мали також великий вплив на зріст релігійних почувань у Селецького, під впливом їхніх месіаністичних думок розвивала молодь свої крила до високого лету. Що Гете чи Шиллера знав Селецький дуже добре, не диво, німецька мова була викладовою в гімназії. Шиллера любив Селецький спеціально. Він промовляв до релігійно-ліричної душі Селецького. Хоча польська мова в середніх школах не була обов'язковою і лиш деколи учили її як надобов'язкового предмету і таких тоді свіжих поетів як Міцкевич чи Словацький, в школі не читали, Селецький любив їх, бо вони поривали в світ ідеалів.

Українська мова тоді вправді була все обов'язковим предметом науки в середніх школах, але учителі тієї мови звертали головну увагу на

²² Префект гімназії Vincenz Keidosh. Див.: Schematismus des Konigsreiches Galizien und Lodomerien fur das Jahr 1847. С. 484; Коли отець закінчував навчання, то директором був Franz Xaver Mrniak (пол. Mrniak Franciszek Ksawery) [1819–1887].

²³ Авля – актовий зал.

²⁴ Ignaz Hietzger – (kreishauptmann) староста Самбора або вищий адміністративний працівник. Там само. С. 58.

²⁵ Класична освіта в гімназіях (гуманітарна) – тип загальної середньої освіти в Галичині, навчали латинської, грецької мов та античної літератури.

найдавніший період української літератури з княжих часів, а модерної літератури не вчили, хоч які висококультурні цінності мала та література і учні вглублювалися в неї і відчували свою вартість, як члени народу, якого в своїм часі ніякий нарід культурою не перевищав, а многи народи стояли тоді культурою далеко нижче. Та все таки ті часи були дуже далекі. Тому молодь, і теж Селецький, рвалась до нового живого.

За почином етнографів кинулись молоді люди до списування пісень і з того то безмірного скарбу, як з джерела цілющої води, пізнав і Селецький душу українського народу і любив її, бо вона чиста, як сльоза в руці Херувима.

З гімназії вийшов Селецький, справді, зрілою людиною і іспит зрілості, який він зложив дня 12 липня 1855р., був не тільки формальним закінченням середньої школи, але був дійсним свідоцтвом зрілості Селецького²⁶.

По матурі, за радою батьків, вступив Кирило в 1855р. на теологію, якої вчився через три роки на львівським університеті²⁷, виховуючись в духовній семінарії²⁸, а на 4-й рік перейшов до духовної семінарії до Перемишля, де в липні 1859 – покінчив богословські студії²⁹.

В семінаріях весь час посвятився духовним студіям і духовному виробленню, тому по скінченні студій був вповні приготований до сповнювання високого священничого уряду.

Вправді під впливом домашнього виховання і вимріяного ідеалу священника, що є сіллю землі і світлом світа, він, вступаючи в мури духовної семінарії, надіявся найти настоятелів, які потягали би студентів на найвищі верхи духа і яких наука була би нагорною проповіддю, але... розчарувався. Найшов там людей добрих, але пересічних. Селецький належав до людей, в яких ушах все звеніли слова св. апост. Павла:

---

²⁶ Див.: Jahresbericht des K. K. vollständigen Gymnasiums zu Sambor für das Schuljahr 1855, womit zu den öffentlichen Prüfungen am 12. und 13. Juli alle Vorgesetzten, Gönner und Freunde der Anstalt ergebenst einladet im Namen des Lehrkörpers der Gym. Direktor Franz Xawer Mrniak. Voran geht eine Abhandlung von dem Gymnasial-Lehrer August Decker: «Über die Quadratur krummlinig begrenzter Ebenen». Schul-Nachrichten. Lemberg. С. 22.

²⁷ Відомості про успішність о. Кирила як студента теології Львівського університету за 1856-1858 рр. знаходимо: ДАЛО Ф. 26. Оп. 15. Спр. 1053. С. 50, 54, 60, 65; ДАЛО Ф. 26. Оп. 15. Спр. 1052. С. 191, 196, 203, 208. Як правило, студенти вивчали такі дисципліни: історія християнської Церкви, біблійна археологія, єврейська мова, грецька мова, трактування книг Старого і Нового Завіту, біблійна герменевтика, загальне виховання, догматична теологія руською мовою для вихованців греко-католицької семінарії, моральна теологія. Більшість дисциплін викладалися німецькою мовою.

²⁸ Генеральна греко-католицька духовна семінарія у Львові. Див.: Schematismus universi cleri orientalis ritus catholicorum dioceseos premisliensis pro Anno Domini 1856. С. 153.

²⁹ Перемишльська семінарія була неповною, тому що мала тільки четвертий рік богословських студій. Див.: Schematismus universi cleri orientalis ritus catholicorum dioceseos premisliensis pro Anno Domini 1859. С.147; більше знаходимо: APP ABGK. Sygn. 5328. Oceny alumnów IV roku teologii w seminarium w Przemyślu. S. 36–40.

«Горная мудрствуйте, а не дольная» (Кол. 3, 2). Тому по укінченні студій кидає семінарські мури без жалю. Серце його рветься до праці, бо видить, що праці багато, а робітників мало (Мт. 9, 37).

Родинне життя о. К. Селецького

Тодішнім звичаєм постановив о. Селецький по скінченні теологічних студій одружитись. Був там в Більчу, дрогобицького деканату, священник Николай Івасівка, що мав численну родину (10 дітей), а маєтку не мав жодного, бо довгі літа був десь на лихій парохії в горах. Та молодий мрійний Селецький не шукав маєтку, шукав дружини, яка би взяла на себе домашню господарку, подібно, як це робила його мама. Сам він, Христовий Слуга, так мріяв, всі сили посвятить для праці в Христовім винограднику.

Пізнав чесну побожну панну Емілію Івасівку і з нею одружився. На свою велику радість бачив, що у виборі дружини не помилився. Ціле старання про дім взяла вона, дійсно, на себе і радісно виповняла свої обов'язки. Чим більше працювала, тим більше радості мала, так як його мама.

І Бог поблагословив дітьми те святе подружжя, дав їм двоє діточок. Старша донечка звалась Олена, молодша – Марія. «Мав дуже милі і гарні донечки», – пише про них графиня Анна Потоцька.

Та кого Бог любить, того досвідчує, зсилає терпіння. Такий тяжкий хрест зіслав Бог на о. Селецького, хочаби терпіннями приготувати святу душу до сповнення великих завдань в нашім народі. На шостому році щасливого примірного сопружого життя померла його подруга на грудну недугу, в 1866, в шпиталі у Львові, куди завіз її на лікування. [Після тодішньої рецепти завивали лікарі у Львові хорих на груди в свіжо здерті шкіри з псів, але і та курація³⁰ не допомогла]. Померла дружина о. Селецького і нещасний муж ледви позичив у знайомих людей грошей на похорон.

Остав сам з двома донечками, з яких старша Оленка³¹, як був душпастирем в Мількові, перестудилася і померла. Молодша Марія³²,

³⁰ Курація – лікарські дії, лікування.

³¹ Померла в Риманові в домі граф. Анни Потоцької. Potocka A., Mój Pamiętnik, Kraków, 1927. С. 176.

³² Марія Лаврівська (Селецька) (1862– +10.03.1944). Навчалася у школі при монастирі сестер-василіянок у Яворові. 30 серпня 1881р. вийшла заміж за двадцятишестилітнього абсолювента семінарії Теофіла Лаврівського (син о. Діонізія Лаврівського, пароха Себечева). Див.: AGAD w Warszawie, Zespól 298 Ks. metr. gr. kat. Sygn. 25, st. 408; У подружжя народилося шостеро дітей. Овдовіла, чоловік о. Т. Лаврівський помер 17.11.1920р. Останні роки життя провела з наймолодшою донькою Наталією в с. Жуличі Золочівщина, де її зять о. Василь Кедринський був парохом. Там і похована. О. Кирило мав одного внука Емануїла (18.06.1882–14.10.1969) і п'ятеро внучок: Ірина Камінська (+1921), Герміна Шкільна, Марія Гудзяк (19.11.1893–11.09.1984), Олена Сухоняєва (3.11.1897–.07.1961), Наталія Кедринська (8.12.1898–28.07.1991). Родинне дерево з шести поколінь, починаючи від о. Кирила Селецького, створив Кіндій М. М. (ГАСЙ ФКС П1).

коли виросла, вийшла заміж за о. Теофіла Лаврівського³³, який пізніше був парохом в Янові коло Теревовлі.

Сестра о. Селецького Петронеля вийшла заміж за учителя Адама Кайзера, але небавки³⁴ повдовіла і з трьома дітьми жила в брата. Дітьми заопікувався і посилав до школи о. Селецький.

Молодша³⁵ сестра Леонтія (цьоця Леонця) була незамужна, жила у брата, вела йому господарку і хоча й старша від нього о чотири літа, пережила його і померла у СС. Йосифіток в Цеблові.

Душпастирська праця о. Селецького

По укінченні богословських студій рветься молодий ідеаліст о. Селецький до праці. Ще перед свяченнями, в осені 1859 р. взяв посаду учителя в Дрогобицькій гімназії³⁶. Небавком, бо 8 січня 1860 р., єпископ Григорій Яхимович уділив йому духовних свячень. Ще два роки, яко священник учителює в тій гімназії (1860–1862)³⁷. Рівночасно з ревністю апостола помагає в душпастирській праці в парохії Дрогобич, хоч спеціального призначення до того не мав.

Та він дарів Св. Духа, які отримав при рукоположенні, марнувати не знає. Після Дрогобича розпочав він мандрівку по ріжних місцевостях розлеглої Перемиської єпархії, призначуваний духовними властями сотрудником, адміністратором чи капеляном³⁸. Симпатій у духовних властей довго не мав³⁹. Не умів чи радше не хотів їх здобувати. Зрештою, о. Селецький шукав завсігди лиш праці в Христовій винниці і працю находив всюди.

Властиву душпастирську працю почав як сотрудник в Старій Солі, 21. 3. 1862 р. – 21. 4. 1864 р. Там дістав похвальне письмо від пароха

³³ Парох с. Янова Теревовельського повіту, тепер с. Долина.

³⁴ Небавки – невдовзі.

³⁵ Тут помилка: має бути – старша.

³⁶ Дрогобицька державна гімназія ім. Франца Йосифа I. Див.: Kultys Z., Historia Gimnazjum Drohobyckiego // Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Wyższego Gimnazjum w Drohobyczu za rok szkolny 1908, Drohobycz, 1908. С. 48, 59, 211; APP, ABGK. Sygn 3169. S. 267–270.

³⁷ Про це свідчать документи щодо відпущення о. Кирила з семінарії, дозвіл сповідати і направлення до Дрогобицької гімназії. Див.: APP ABGR. Sygn. 3169. S. 267–269; APP ABGR. Sygn. 181 supl. S. 20.

³⁸ За дванадцять років (від 1862 до 1874) о. Кирило змінив 9 парафій Перемишльської єпархії: с. Стара Сіль, с. Білич Горішній, с. Мілків, м. Любачів, с. Вороблик Королівський, с. Крамарівка (листопад 1872), м. Яворів, с. Корениця, с. Жужель. Див.: APP ABGR. Sygn. 181 supl. S. 20.

³⁹ Ми не мали змоги дослідити цього, але граф. Анна Потоцька пояснювала причину несимпатії так: "Konsystorze greckokatolickie były wtedy strasznie moskalofilskie. Książd Sielecki dał się im we znaki stałością swoich katolickich przekonań; wyłapał katechizm o szymatycznym smaku, który między ludem rozpowszechniali, słowem takich sobie nieprzyjaciół narobił, że go prześladowali nieustannie». Можливо, вона мала на увазі «Літургическій катехизисъ, или изъяснение св. Літургії и некоторых церковныхъ обрядовъ по новой скрижали въ душеполезное употребление Русиновъ» знаного русофіла з Закарпаття о. Олександра Духновича, який в 1856 р. видала друкарня Ставропігійського інституту. Potocka A., Mój Pamiętnik... С. 175.

о. Яворницького за дуже совісне виконання своїх обов'язків і по-мандрував даліше.

Був завідателем канцелярії Білич Горішній 1863 – 1865р.,⁴⁰ Мільків 1865-1869⁴¹ р. Завідателем парохії в Любачеві 1869-1870р., в Вороблику Королівським 1870-1872р.⁴² Духовним провідником⁴³ в монастирі СС. Василянок в Яворові 1872-1873р. Капеляном в Корениці 1873 – 1874р. Вкінці, від 1874⁴⁴–1918 р. парохом в Жужелі і там в прилученім селі Целові вмирає.

У вир життя вступив о. Селецький з доволі гарним формуванням, яке здобув солідною працею в гімназії, на університеті і духовних семінаріях у Львові і Перемишлі. Пізніше як священник, весь свобідний час присвячував студіям. А був чоловіком незвичайно працюючим і, здається, не змарнував ніколи хвилини часу. Як йшов на прохід⁴⁵, то або тому, що організм був працею вичерпаний або тому, щоби на проході обдумати пляни праці.

Коли був адміністратором в Мількові, заізнався з родиною графів Потоцьких з Оленич⁴⁶ і бував у них частим гостем. До Потоцьких приїздили князі Сапіги, графи Замойські, князі Чорторійські і це аристократичне товариство дуже корисно впливало на поширення світогляду о. Селецького. Там велися розмови на поважні наукові теми, ніколи не марновано часу, наприклад, на гру в карти. Також користав дуже з великої бібліотеки графа [Станіслава] Потоцького і хоч був звичайно в тяжких матеріяльних відносинах, умів відложити гріш на книжку і його власна бібліотека з кожним днем росла.

Потрійний уряд виконує священник: священничий, учительський і пастирський. О. Селецький ціле своє життя безнастанно голосив Слово Боже, завжди говорив, як той, що має власть, а не як учений книжник. Правда, він до проповіді старанно приготовлявся, робив начерки проповіді. Ціле життя студював св. Письмо і твори оо. Церкви, як також проповіді ріжних письменників. Але кожного дня, на ранішній медитації, проповідував собі самому, щоби опісля могли проповідувати другим людям.

В церкві голосив Боже Слово на Службі Божій, а на вечірні переводив катехизацію. У проповідях не добирав вишуканих слів, не уживав

⁴⁰ 9. 04. 1863–1. 05. 1865 – самостійний капелан в с. Білич Горішній, Старосамбірський деканат.

⁴¹ З 1 травня 1865 р. до 20 лютого 1869 р. – завідатель капелянії в с. Мількові, Олещицького деканату, Церква Успення Пресвятої Богородиці (тепер територія Польщі).

⁴² 17 жовтня 1870–28 грудня 1872.

⁴³ 28 грудня 1872–3 вересня 1873 – капелан у монастирі й катехит у школі сестер ЧСВВ у м. Яворів.

⁴⁴ Призначення отримав з 19 червня 1874 р.

⁴⁵ На прогулянку.

⁴⁶ Тут помилка: має бути Олещиці.

реторичних зворотів. Форма проповіді проста, за те слова його, як слова натхненного проповідника глибоко падали у серця слухачів і викликували дивну перемену в душах людей. Як сонце тягне до себе колоски збіжа і наливає їх зерном, так він своєю особою приковував слухачів, притягав їхні душі до Бога і наливав зерном Св. Духа.

Майстерно вів душпастирську працю, особливо у св. Сповіді, коли говорив в імені Христа серцем до серця. Умів все шукати відповідний час і місце, щоб закинути євангельську сітку. Не дивно, що до св. Сповіді мав все багато охочих. Служби Божої не опустив ніколи, а перед Службою Божою сповідав. У будні дні все були люди до св. Сповіді і св. Причастя, а в неділі чи свята охочих до сповіди було все дуже багато. Сповідь перед утренею і в часі утрени. Коли після Євангелії на утрени розходилися люди на снідання, він все сповідав тих, що остали і звичайно перед Службою співали люди пісні, бо о. парох все ще сповідав. Мабуть, нікого він не відправив від св. Сповіді. Для мене все було мило згадувати того святого священника, бо з його уст не одно слово впало і в моє серце, чи то з проповідальниці, чи у св. Сповіді, до якої і ми, діти, дуже часто приходили.

В церкві в більшості люди молилися з книжок, молодь мала в руках «Гостинець»⁴⁷. До цього часу знаємо з нього різні молитви напам'ять.

Як маєстатично служив Службу Божу. Справді, він так лучився тісно з первовзором – Христом, що його лице промінювало надземним блиском.

«Со страхом Божим і со вірою приступіте»

Численні парохіяни на правду з трепетом укліякали і чекали на прийняття Господнього Тіла і Крови. Тоді якась містична струя розливалася в душах і робила всіх одним Христовим Тілом, в яким плила Христова Кров. Приємні, солодкі, святі хвилі ділання Св. Духа.

До відправи священника долучався спів церкви. Часом співала ціла церква, часом – хор, але священник і люди – то одна арфа Св. Духа. Такі дивні діла творив Св. Дух через того святого священника.

О. Селецький старається про красу Божих храмів

Як дбав о. Селецький про красу душ повірених парохіян, так дбав також про красу Домів Божих. Згадаю тільки дещо з того. В своїх споминах згадує о. Селецький, як він відновив церкву в Мількові. Іконостас до тієї церкви відновила графиня Потоцька з Олещиць, яка була

---

⁴⁷ Молитовник «Гостинець для католицької руської молодіжи». Львів : Накл. оо. Василіян, 1892. Уклали о. Є. Ломницький ЧСВВ і о. П. Філяк ЧСВВ.

сама артисткою⁴⁸. Казала розібрати іконостас, перевезти до двора і там цілими місяцями працювала над його обною.

Коли прийшов до парохії в Любачеві, застав там стару нужденну дерев'яну церкву, будовану ще 1666 р. Зараз після приходу забрався до збирання датків⁴⁹ на будову нової церкви. Впродовж року зібрав гроші, звіз каміння на будову, приготував дві ями мулярського вапна і хотів приступити до будови. Виробив плян, післав до консисторії до затвердження і просив, щоби його лишити на адміністрації довший час, доки не збудує церкви. Йому відповіли: «Непотрібно прийнялися за діло, прийде парох місцевий, той вже тим печалитися буде». І, справді, прийшов парох до Любачева, а о. Селецький помандрував на душпастирську працю до Вороблика Королівського.

Коли 1874 р. прийшов на парохію до Жужеля застав церкву майже збудовану. Треба було її викінчити і він зараз за 476 зр. спроваджує зі Львова бляху, покриває нею куполи, за 7000 р. устроює внутрі церкви вівтарі, іконостас⁵⁰ і переводить розмалювання церкви. «За час, коли церкву обновляли, правилися богослуження в каплиці на цвинтарі», – пише о. Селецький в хроніці села Жужеля під 1882 р. З того видно, що та каплиця все належала до церкви. У ній похований о. Селецький. В наших днях забрали цю каплицю римо-католики.

З твердого матеріялу будує дзвіницю, а з фабрики [Петера] Гільцера у Вінер-Найштадті спроваджує дзвони⁵¹. Подібно упорядкував і розмалював дочерню церкву в Цеблові. Єпископ Чехович в часі канонічної візитації⁵² в Жужелі і в Цеблові дня 25 травня 1906 р. застає в церквах: «Всюди взірцевий лад. Церков матерню в Жужелі за вашим, всечесніший отче пралате, старанням внутрі хорошо устроєну і помальовану з хідниками вокруг престола». Єпископ немає слів похвали для пароха за устроєння церков.

О. Кирило Селецький ширить «Братства тверезости»

Останні десятки літ дев'ятнадцятого сторіччя були часом, коли у нас в Галичині сильно працювало духовенство над викоріненням пи-

⁴⁸ Тут слово «артистка» з лат. означає мисткиня.

⁴⁹ Дохід з продажі катихизму йшов на будівництво саме цієї церкви. Див.: Селецький К. Зъ Вороблека Королевского. Справа зъ будовою церкви въ Любачовѣ. *Основа*. Львів, 1870. 20. Листопада (2. Грудня). С. 67.

⁵⁰ Над розписами церкви і вирізбленням іконостасу та престолу працювали скульптор Фердинанд Маєрський і художник Ян Табінський. Див.: Селецький К. Подяка . *Діло*. Львів, 1883. Ч. 146–29 грудня (субота). С. 4.

⁵¹ В день св. Димитрія 1887 року відбулося в Жужелі благословення нової вимуруваної дзвіниці і великого дзвону. Див.: *Діло*. 1887. Ч.130. С. 4–5.

⁵² Перша візитація відбулася 1 липня 1876р. еп. Іваном Ступницьким (APP ABGK. Sygn. 474. S. 2).

янства через організацію «Братств тверезости». До тих, що вели перед в тім часі, належав о. Селецький. Де тільки працював як душпастир, там заводив «Братства тверезости». Та він не тільки ширив ту ідею живим словом у своїх парохіях і сусідніх селах, але ширив ті ідеї письмом по таких видавництвах, як: «Посланник» о. Джулинського.

Коли прийшов в 1874 р. на парохію до Жужеля, застав оба села, що належали до парохії, дуже розпиячені.

Негайно позакладав в обох селах «Братства тверезости», а в Жужелі навіть побудував на ту пам'ятку капличку в селі при дорозі з Белза до Сокаля, яка стоїть до сьогодні.

В Жужелі прийнялась тверезість зразу, в Цеблові, де село було деморалізоване двором, відразу тверезість не прийнялась, але прийшов час, коли ані в однім, ані в другім селі, ні один чоловік не брав до уст навіть кроплі горілки.

В Цеблові люди збойкотували корчму, літами ніхто не ходив до неї. По смерті орендаря вдова по нім корчму продала. Третину ціни заплатила читальня «Просвіти», третину молочарська спілка, а третину ощадностевий банк Райфайзена. Сьогодні в давній корчмі є читальня «Просвіти», кооператива і театральна заля.

О. Селецький працює над піднесенням матеріального стану парохіян

Нераз говориться про те, що священник повинен вийти з ризниці і працювати на полі – культурнім, економічним, по різних товариствах. О. Селецький не належав до тих, що замикались в приходстві, але працював багато поза ним. Але для праці поза церквою ніколи не опустив ніякого Богослуження⁵³, а в праці поза церквою працював як священник.

Той чоловік, якому лежить на серці спасення душ парохіян, не може замикати очей на життя людей, на їхнє життя родинне, на їхні відносини матеріальні. Треба наперед голодного накормити, нагого приодіти, а тоді про Царство Небесне говорити. Чудесно умів те все погодити о. Селецький.

Багато нужди видів о. Селецький поміж народом. Він сам був часто в тяжкім матеріальнім положенні. Він бачив, що люди нераз на лихварський процент позичали гроші у жидів.

Тому зараз на початках своєї душпастирської діяльності звернув увагу на закладання позичкових кас, в яких люди могли би за маленький процент рятуватись у біді. Про ту діяльність о. Селецького пише граф. Анна Потоцька так: "Na Miłkowie na strasznych piaskach, przy

---

⁵³ В сумі відслужив за 44 роки в Жужелі 15 000 св. Літургій. (за о. Т. Вергуном).

ubogiej nadzwyczaj ludności, z głodu umrzeć było można. Był to człowiek niepowszedniego hartu duszy, wytrwałości i pracy. Zaprzyjaźnili się z Mężem moim odrazu. Zakładali we dwójkę po okolicy Towarzystwa zaliczkowe według Shulzego z Delitsch, sklepiki konsumpcyjne, stowarzyszenia zarobkowe, rzemieślnicze – słowem, walczyli przeciw lichwie, pijaństwu, ciemnocie, starając się razem z dobrobytem materjalnym wprowadzać zdrową i na religii opartą oświatę⁵⁴.

І там вже в Мілкові заложив о. Селецький таку позичкову касу. Те саме зробив в Любачеві, де пізніше через брак відповідних людей до ведення каси, перейшла вона по відході о. Селецького в польські руки. Також в Жужелі і в Цеблові закладав чи радше повідновляв (в Жужелі ще в 1846 р. була основана така каса) громадські позичкові каси.

Такі каси рятували людей в матеріяльних клопотах, позичаючи гроші на випадок великої потреби навіть безпроцентово.

Під роком 1875 читаємо в хроніці села Жужеля, що така каса позичала тоді безпроцентово гроші шістьом погорільцям на відбудову будинків. Так само давала каса безпроцентові позички на купно поля. Заряд каси сповняв свої обов'язки безплатно і то дуже совісно. До оснування такої каси в сусіднім містечку Белзі в 1880 р. причинився найбільше о. Селецький.

Щоби на переднівку⁵⁵ убогі люди не мусіли за великі гроші купувати лихого збіжжя на прожиток, закладав о. Селецький громадські шпихлірі.

В обох громадах парохії Жужіль і Цеблів дуже гарно розвивали свою діяльність такі шпихлірі. Члени давали вкладки збіжжям і з тих вкладок постали великі шпихлірі.

Вже в перших початках душпастирської діяльності говорить графиня Анна Потоцька про те, що о. Селецький закладав консумпційні крамниці. Такі крамниці позакладав о. Селецький у своїй парохії Жужель-Цеблів. В Жужелі оснував крамницю в 1885 р., спочатку була вона поміщена в школі в кімнаті учителя, а згодом перенесено її до громадського дому⁵⁶. Опікувалися нею члени читальні. Але краще стала вона розвиватися, коли її взяв у свої руки Михайло Климів.

О. Селецький завжди дивувався, чому то ті самі українці, що колись в часах своєї державности вели торгівлю з Європою і Азією, тепер не можуть її взяти у свої руки. Не було у нього якоїсь расової ненависти,

⁵⁴ Potocka A. Mój Pamiętnik, Kraków 1927. С. 175.

⁵⁵ Для галицьких селян це «голодний» період чекання на новий урожай, коли зерно закінчувалося, а нового ще не було.

⁵⁶ Урочисте відкриття і посвячення новозбудованого «Громадського дому», в якому поміщено Читальню і Крамницю, відбулося в неділю 24 травня 1885 року в свято Зіслання Св. Духа. Див.: Мирь. Часопись для справ політичних, церковних, економічних і літературних. Львів, 1885. № 37. С. 2.

пр[иміром] до жидів, в руках яких була тоді майже вся торгівля, але був переконаний, що християни повинні солідніше вести торгівлю, за можливі малі гроші давати можливо добрий товар.

Його дуже боліло, що коли і позакладав крамниці по громадах, то й тоді многим людям було миліше і складніше купувати у жидів чи то в Белзі, чи то в корчмі за добрі гроші лихий товар, чим дати своїй крамниці торгувати і тим причинитися до розвитку рідної торгівлі.

Коли тільки в Галичині почали закладатися перші молочарські спілки, в Цеблові в гарнім мурованім домі, відповідно уладженім, дуже добре проспирувала⁵⁷ молочарня. Вона багато причинилася до годівлі расових молочних коров, до піднесеня управи поля, але вже тоді звертав увагу о. Селецький на те, щоби достаточо оставляли молока на прокормлювання родини, а особливо дітей.

О. Селецький просвічує нарід по читальнях

Послушна повелінню Ісуса Христа, Церква як непомильна Учителька Божественної Його науки впродовж цілої історії просвічувала всі народи. Від початку свого існування вона проголошувала науку Ісуса Христа по цілому світі. В церкві голосили священники Боже Слово, а в притворі церкви при братолюбних столах вели школу-читальню. Так священник міг свобідно розговоритися з вірними, міг питати і давати відповіді. І сьогодні Церква вимагає, щоби при храмах Божих були церковні доми, в яких можна б вести освіту і харитативну акцію. Сьогодні ми добре бачимо, що і релігійного виховання неможливо вести без відповідного приміщення.

Те, що нам ясне сьогодні, було ясне для інтуїтивної душі о. Селецького тоді, коли для багатьох та справа не була такою ясною. О. Селецький цілий час своєї душпастирської праці учив не тільки в церкві, але і поза нею. Першим таким місцем, де він учив парохіян, була парохіяльна канцелярія. В неділю чи свята після Вечірні збиралися у нього старі і молоді, усі цікаві чогось навчитись, і слухали, що розповідав чи читав о. Селецький. А розповідав чи читав там різне. Була там і Біблія, і Життя Святих, і історія (українська і всесвітня), і географія, і література, і розмови на різні господарські теми. Там свобідно висказували люди свої думки, училися їх висказувати. Додому відходили з позиченими з бібліотеки книжками. А що на таку діяльність замала була парохіяльна канцелярія, тому шукає за відповідною домівкою.

Часто такою домівкою на освітню працю була школа. Так, наприклад, у своїх споминах говорить він про таку дуже інтенсивну освітню

---

⁵⁷ Процвітала.

працю в неділі і свята на пополудневих освітніх курсах в школі в Любачеві. Де був довше душпастирем, там засновував читальні, приміщував їх чи то в громадських домах, чи в спеціальних читальняних домах.

В Цеблові і в Жужелі, де він так довго працював, позакладав читальні. В Цеблові раніше, в Жужелі пізніше. В Цеблові десь у 1870 р. спочатку основана і ведена там читальня була на дяківці, а коли в 1881 р. вбудувала громада нову школу, до неї перенесено читальню; пізніше перенесено її до спеціально на ту ціль вибудованого громадського дому.

Коли 3-го квітня 1884 р. благословив о. Селецький основи громадського дому в Жужелі, а вечером оснував читальню, то цеблівська читальня зі своїм хором давала вже концерт в Жужелі. Там вже селяни говорили святочні промови (Данило Луцик, дідо крилошанина о. Івана Луцика). Хором цеблівської читальні пописувався Полотнюк⁵⁸, пізніший дяк Станіславської катедри, учителі пописувалися промовами (Березовський з Цеблова), там вже і селяни виявляли свій поетичний таланти (Ілля Дяків з Жужеля). Початково відпустив безплатно свою кімнату на читальню селянин Іван Климів. А коли на Зелені свята того ж року посвячено вже громадський дім, туди перенесено і читальню.

По читальнях в Цеблові і в Жужелі йшла безупинно освітня праця згідно з програмою. В неділі і свята бували всі люди на богослуженнях в церкві. Літньою порою навіть жінки з маленькими дітьми молилися під церквою. Так було на Утрені, на Службі Божій і на Вечірні. Пополудні по обіді було повно людей в читальні. Хто прийшов пізніше, мусів стояти в сінях, або заглядати крізь вікна, бо до середини не можна було дотиснутися. Це були часи якогось освітнього шалу. В читальні вибрані лектори читали приготований матеріал. Дуже часто книжку мали тільки перед очима, а читали з пам'яті. Так було пр[иміром] з «Марусею» Квітки⁵⁹. Багато людей знали докладно з пам'яті образи заручин чи похорону з тої повісті.

Від часу до часу члени читальні давали п'єси, вистави. Часом імена осіб з вистав прилипали назавсідги до осіб, що грали ті ролі.

О. Селецький працює пером

Я не маю наміру давати огляду писаних праць о. Селецького, бо і не маю їх під руками, і вважаю непотрібним це робити. Ті писання розкинені по ріжних видавництвах або видавані окремо. Се популярно наукові нариси на найріжнорідніші теми, і оригінальні, і перекладні, і на

⁵⁸ Ігнатій Полотнюк (29. XII. 1856–24. IV. 1903) нар. у Кристинополі. Зусиллями І. Полотнюка 30 серпня 1889 р. почало діяти «Товариство взаємної помочі гр.-кат. дяків церковних Єпархії Станіславівської». Видавав газету «Дяківський глас».

⁵⁹ Письменник Григорій Квітка-Основ'яненко.

основі чужих написані самостійно: релігія, історія, і географія, і література, і господарство. Скрізь стояла нива облогом і Селецький хотів усюди засіяти зерно свого духа. Він і публіцист, і літерат, і науковець, а як треба, то й політик. Я хотів би вказати в цім розділі, як в умі Селецького поставали найріжнорідніші думки, і як він старався перевести їх в діло.

Між паперами о. Селецького є стаття, призначена для редакції «Слова»⁶⁰ під наголовком: «ГОЛОС к моїм браттям галичанам в ділі народного просвіщення». В ній він як лікар хоче подати засоби, які причинились би до піднесення просвіти серед нашого народу, який, мов скала, опирався цілими століттями чужим впливам і захоронив мову від запропачення, стоячи на сторожі «краткого і тихого отцями преданого обичая»⁶¹. Хоч, пише він там, школи ростуть та через брак добрих учителів не приносять вони народові тієї користи, якої від школи надіятись можна. Не стали вони угольним каменем дочасного щастя народу. Тому радить він, щоби, за прикладом Морав'ян, які заложили «Братство св. Кирила і Методія», оснувати подібне братство у нас з тою самою назвою і з тими самими цілями.

Братство мало би будити самосвідомість через видавання простонародніх книжок, через закладання бібліотек і читалень, через спомагання заслужених учителів, через оснування господарських і ремісничих шкіл. Треба всіма силами працювати, щоби свою народність спасти від загибелі, бо «хто знає, що нам завтрішний день принести може».

Так, отже, вже вісім літ перед оснуванням тов. «Просвіти» радить молодий тоді 25-літний о. Селецький оснувати краєве освітнє товариство. Та його мрія сповнилась допіру по 8-ох літах, коли заснували тов. «Просвіта». Між членами є, природна річ, о. Селецький.

Ще в 1849 р. хотів австрійський уряд у всіх школах Галичини ввести українську викладову мову, але справа розбилася о брак підручників. Головна Руська Рада просила тоді задержати ще деякий час викладову мову німецьку, поки зладиться підручники в українській мові. Справа затягнулася. З того скористали поляки і постаралися, що в середніх школах заведено польську мову викладову, українська остала тільки одна Академічна гімназія⁶². По народних школах була всюди українська викладова мова, але і тут введено теж польську мову.

---

⁶⁰ «Слово» – галицький двотижневик, москофільського спрямування. Висвітлював громадсько-політичні та літературні питання. Виходив у Львові упродовж 1861–1887 років. Коли виявилось, що «Слово» отримувало щорічну субсидію від російського уряду, то 1875 року митрополит Йосиф (Сембратович) заборонив духовенству передплачувати «Слово».

⁶¹ Цитата з «Повісті временних літ».

⁶² Львівська академічна гімназія.

Для народних шкіл і дальше бракувало підручників. О. Селецький, що в многих ділянках був піонером, так і тут, щоби зарадити великій потребі підручника для школи і родини, написав в 1868 р. книжку «Своя хата». Возився з тим підручником і до Львова до голови новооснованого тов. «Просвіта» і до Перемишля, але не знайшов видавця. Раз якось в розмові з Потоцькими в Олешичах зійшла бесіда на повільний розвій української літератури в Галичині, на брак підручників в школах і тоді признався о. Селецький, що він має готовий підручник для школи і дому «Своя хата», але не має за що видати. Підручник прочитано, і «Своя хата»⁶³ вийшла в 1868 р. накладом гр[афині] Потоцької, зглядно її матері Дзялинської з Познаня.

Як низько стояла в тих часах освіта у нас, видно найкраще з цього, що не було тоді такої потрібної книжки, як катехизм писаний українською живою мовою. Був тільки катехизм писаний церковною мовою і тут перший о. Селецький ще в Мількові перекладає катехизм Дегарба народною мовою і знова в 1869 р. видає накладом гр[афині] Потоцької⁶⁴. Відтак цілий той наклад дарує Товариству «Просвіта», щоби його поширити серед народу. Невдоволені народною мовою люди старалися вплинути на адміністратора дієцезії Йосифа Сембратовича, щоби відкликав апробату, та, як каже о. Селецький, він того не зробив, бо в катехизмі Дегарба ніяких єресей не було. Коли оснувалося в 1868 р. Тов. «Просвіта», поміж першими членами⁶⁵ був о. Селецький. Для того товариства написав такі книжки:

1. Катехизм Дегарба⁶⁶ (друковано 3000 пр.).
2. Книга Мудрости, або жите чесного чоловіка, яке оно після законів Божих и людських бути повинно. Львів, 1874, 59 ст.
3. Відкрите Америки. Розказав К. С. з під Белза Львів 1884, 63 ст. (Друк. 2000 прим.)
4. Праведний Товія. Після св. Письма Старого Завіта. Розказав К. С. з під Белза Львів, 1886, 36 ст.
5. Жите св. Івана Золотоустого. Львів, 1889.

⁶³ Про видання згадувалось в тижневику «Правда». Див.: Правда. 1868. Ч. 22 р. II.

⁶⁴ Листування о. К. Селецького, де є згадка стосовно видавництва «Своя хата» і «Катехизису», які фінансувала графиня Целестина Замойська з Дзялинських (мати А. Потоцької). Див.: Biblioteka Kórnicka Polska Akademia Nauk (дальше ВК PAN), 07353 К. 504-505 rv.

⁶⁵ Згідно «Виписної книги членів товариства «Просвіта» о. Кирило став дійсним членом у 1870 р. Див.: ЦДІАЛ. Ф. 348. Оп. 1. Спр. 772. Арк. 12; Справозданє зъ дѣланій «Просвѣты» вѣдъ часу завязана товариства – 26 листопада 1868 року, до найновѣйшого часу. Додаток до Ч. 10 «Руского Сіона». Львів, 1874. С. 30.

⁶⁶ Селецький К. Катехизис для дітей греко-католицького обряду. Львів: тов-во «Просвіта!», 1869. 62 с.

Коли ж пізніше зауважив у виданнях «Просвіти» протихристиянські тенденції, протестував проти цього, а коли протести не помогли, виступив з Тов. «Просвіта». Коли ж і «Діло», якого членом основником був також о. Селецький, давало місце протихристиянським статтям, виступив і зі спілки «Діла»⁶⁷. В своїх записках за ті протихристиянські тенденції винуватив о. Селецький духовенство, яке не зрозуміло своїх обов'язків і не повписувалось до Тов. «Просвіта» чи до видавничої спілки «Діла», щоби там мати більшість голосів і рішати про напрям видавництва.

В 1886 р. видавав о. Селецький в Ярославі «Кирилль и Методій» — письмо місячне для народа. У тім видавництві втратив 2000 гульденів.

Коли почала виходити християнська суспільна газета «Руслан», дописував до неї о. Селецький. Також в релігійних видавництвах о. Джулинського «Посланник» і «Книжочки Мисійні» є о. Селецький сталим співробітником, сказати би, співредактором. В 1902⁶⁸ р. написав і видав книжечку «О. Иван Боско», а в 1904 – «Жите Епископа Івана Снігурського». Написав також «Золота книжечка» – є це стихи і пісні для дітей у захоронці. (Книжечка мисійна. Перемишль, 1904, Уділова печатня)⁶⁹. В 1908 р. видав о. Селецький в Жовкві «Жите доброї законниці». Це підручник духовного життя для монахинь. До сьогодні у нас – це одинока того роду книжка.

В рукописі і досі лежить в архіві еп[ископської] консисторії в Перемишлі «Християнська Захоронка в п'ятьдесятьлітню річницю священства Руському Народові на Незабудь Присвячує Автор». Там є в додатку стихи і пісні для дітей у захоронках. Стихи в ті часи оригінальні, в часті позбирані від ріжних авторів. «Лиш я в стихотворстві не вправний, тому в рукописи так мало їх находиться», – пише о. Селецький на картці ще не заадресованій до якогось священника, мабуть, до о. [Теодозія] Лежогубського, якому пересилав рукопис до переглянення.

Граф[иня] Анна Потоцька так характеризує о. Селецького як письменника: «Він мав предивний письменницький талант, цілком подібно писав для народу по-українськи, як Анциц по-польськи. Оповідання його барвне, дотепне, для найпростіших зрозуміле, а і для освічених займаюче. – Дальше пише вона, що колись оцінять талант Селецького. – Він видавав прегарні письма для народу, які задля браку попертя⁷⁰ упадали. Нарід не попирав дуже тих видавництв, а двори, – пише вона, – були обоятні⁷¹»⁷².

⁶⁷ Селецький К. З Жужеля. *Руслан*. Львів, 1911. 19 березня (неділя). Ч. 62. С. 3.

⁶⁸ Тут помилка – Селецький К. Отець Іоанн Боско – его жите и д'їла. Перемишль, 1900. 150 с.

⁶⁹ Селецький К. Золота книжочка. Провідник д'їтей въ рускихъ захоронкахъ и домахъ. 1904. Ч. 10. С. 1–32.

⁷⁰ Допомога, підтримка.

⁷¹ Байдужі.

⁷² Potocka A., Mój Pamiętnik, ... С. 176.

Стихи о. Селецького

У всій свої письменницькій діяльності має о. Селецький перед очима якусь ідею. Свої думки воплочує в форми. Пише передусім прозою, бо прозою говорять люди. Але що легше спам'ятати річ, написану стихом, о. Селецький писав також стихом. Особливо діти люблять учитися стишків, тому коли о. Селецький в 1893 р. заложив в Жужелі першу захоронку, перший діточий садок, почав з конечности писати стихи для дітей у захоронці. Ті стишки видав осібною книжечкою, це – «Золота Книжечка». До свого твору «Християнська захоронка» долучує також стихи і пісні для дітей. Звідам я подам деякі:

Що робить дитина, як збудиться зі сну?

Як очи відчинить дитина раненько,
Най спершу до Бога піднесе серденько
І хрест най положить ручкою на собі,
Згадає побожно три Божі Особи.

Отця най прославить і Божого Сина,
І Духа Святого побожна дитина.
Най все до молитви буває готова,
Як тільки збудилась раненько здорова.

Раненько кличе сонце дитину, щоби вона вставала:

Мийся і чешися,
І чисто вберися,
Приклони коліна,
Щиро помолися.

Кожна дитина має бути все весела, як пташка, і чемна:

І бавиться чемно,
Но і не пустує,
І з дітьми не б'ється,
І не галасує.

Діти мають молитися не тільки рано і вечером, перед приходом і відходом із захоронки, але також перед їдою і по їді:

Молитва по обіді

Дякую Тобі, Боже милий,
Що скріпив Ти мої сили.

Щоб я міг Тобі служити,
В праці і в молитві жити.

Перед сном діти моляться, дякують Господеві за проведений день, просять о ніч спокійну:

Як дитинка в ім'я Боже іде спочивати,
Хранить Ангел її ложе і Пречиста Мати.

Є там докладно у стишку описано, як поводить дитинка в церкві, як молиться за тата, за маму, за духовного отця, що за всіх приносить Безкровну Жертву:

Молю також Бога
І за край мій рідний,
Щоб не зазнав лиха
І був все свобідний.
Щоб наш любий нарід
Жив в згоді і мирі,
Прийми, о мій Боже,
Сі молитви щирі.

Дитина задивилася на ангеликів і хотіла би бути з ними. В тім часі чує голос з неба:

Хочеш в небі бути з нами?
Вкрийся добрими ділами.
Цілим серцем люби Бога,
Ось де до Неба дорога.

Діти мають бути милосердні, ділитись з убогими послідним кусником хліба («Милосердна Настуня»). В деяких віршах виступає більше осіб, пр. у вірші «Хлопці при гнізді» виступають Івась і Петро. Петро найшов в корчах гніздо пташини і хотів би забрати молоденькі та Івась відраджує:

Чи ти Бога не боїшся
Зло таке творити?
Хочеш пташку, бідну матір,
Так осиротити.
Бідна пташка в густих корчах
Гніздочко увила,
Свої діти у тернині
Перед котом скрила.

Петро:

Чи то, може, такий дуже
Гріх пташки забрати?
Більший був би з цього сміх –
Найти і не брати.

Та Івась промовляє йому до совісти і каже, якби-то прикро було для
мами, коли б так хтось його ухопив:

За тобою би мамуня
День-ніч горювала,
Ні їла би, ні пила би,
Ні сну би не мала.

Такими аргументами переконує Івась Петруся.

Правду кажеш, Івасуню,
Аж страх погадати,
Якби дуже банувала
Бідна моя мати.
Твоє слово, як згадаю,
Аж плакати мушу,
Ой від нині я ніколи
Пташечки не рушу.

Є там вірш про те, як дівчата держать лад у хаті:

Аж глянути мило:
Всюди ладно, біло.
Заметена хата,
Чистенькі горнята,
Стіл та лава вмиті,
Аж любо дивитись.

Але є і такі дівчата, що у них:

Неметена хата у сміття багата,
Свині в сінях риють,
Пси начиння миють,
Ложки під лавою
Поросли муравою.

Є там стишок «Своя хата». Він, певно, був колись на першій сторінці⁷³ читанки Селецького «Своя хата»:

Мила мені хата рідна,
Хоч низенька, хоч й бідна.
Бо в низенькій тій хатині
Любо, мило при родині.
Мила мені рідна хата,
Бо там маю маму, тата.
Мила рідня і землиця,
Де мій брат є і сестриця.

Миле мені село рідне,
Де плило життя свобідне –
Своє поле, свій лісочок,
Своя річка, свій ставочок.

Мила церква, хоч убога,
Бо в ній молюся до Бога.
Там в неділю, в кожне свято,
Ведуть мене мама, тато.

Мила мені рідна мова,
Зрозуміла вся до слова.
Гей, яка та мова мила,
Що мати її учила.

Задовго було би, якби я хотів реферувати всі стишки Селецького з твору «Християнська захоронка». Є там також стишки інших авторів, які міг Селецький зібрати. Він радо їх збирав і тішився ними, поміщував їх разом зі своїми так, що часом можна помилитись щодо автора. Є там вірші поважні, релігійні, гумористичні, сатиричні, а всі вони зміряють до того, щоби з дитини виховати здорову людину.

Є там і принагідні стихи, приміром, на повитання Архієрея:

Як синій, тихий той Дунай
Весело йде до моря,
Так ваші дні нехай пливуть
Щасливо і без горя.

---

⁷³ Автор помиляється. На першій сторінці є інший вірш «Не понехай свою хату». Див.: Селецький К. Своя хата. Читанка. Сельському народу на хосен списав Мілківський чоловік. Львів, 1868. С. 1.

Ми, малі діти, ще не знаєм,
Як привитати гостя такого,
Тож щирим серцем йому бажаєм –
В щастю, здоровлю жити літ много.

Є там вірші катехизмові:

Бог все видить і все знає,
Він усюда пробуває!
Тее, діти, памятайте
І злого вистерігайтесь.

Бог є Вічний, Найсвятіший,
Справедливий, Наймудріший,
Праведних нагороджає,
Злом бридиться, зло карає.

Бог є Вірний, Милостивий,
Всемогучий, Добротливий.
В кожній нужді і потребі
Найдеш ласку й поміч в небі.

Як дуже тішився би о. Селецький, що сьогодні так пишно росте діточа література, що так багато пишеться стишків для дітей, і то в тім дусі, як бажав собі о. Селецький. А у його часах невесело було, як хлібороб оглядав свою ниву:

Ниво моя, ниво, ниво моя рідна,
Яка ти марненька, яка пуста, бідна.

Не зійшли засіви, а ти чорна стала,
Аж серденько краєсь – вся праця пропала.

Сівач зажурився, серце в грудях билось,
В голову зболілу, чорні думки впились.

Але переходив дорогою сивий дідусь, побачив зажуреного хлібороба і став потішати:

Ей, сівачу руський,
Бідний небораче.
Чому ж твоє серце
На недолю плаче?

Чом у біді тратиш
Надію послідну?
Чому проклинаєш
Свою ниву рідну?

Не проклинай, брате,
І не трать надії.
Закладай до плуга
Воли полові⁷⁴.

І не жалуй, брате,
Ні праці, ні труду.
Сій здорове зерно
Для свого люду.

Тоді твоя праця
Не піде намарно.
А надія в Бозі,
Буде жниво гарне. («Сівач»)

О. Селецький як публіцист

О. Селецький писав по різних видавництвах популярно-наукові статті з різних областей знання. Він і сам, як я згадував, видавав просвітне письмо для народа «Кирилль и Методій»⁷⁵, писав на релігійні теми в «Богословскім вістнику», який видавав о. др. [Діонісій] Дорожинський у Львові, дописував до різних часописів, наприклад до «Руслана». З дописів до часописів показує о. Селецький непересічним публіцистом.

Для приміру я наведу в скороченні переклад одної статті, написаної о. Селецьким для якоїсь часописи в польській мові. Стаття написана в

---

⁷⁴ Світло-руді.

⁷⁵ Кирилль и Методій. Письмо мѣсячне иллюстроване для народа. 1886. Р. I. Ч.1–Ч.12. Ярослав Зь друкарнѣ Г. Богусса. У цьому часі припадає розвиток і поглиблення культу свв. Кирила й Методія. 30. XI. 1880 року Папа Лев XIII офіційно запровадив їх свято в Католицькій Церкві. Рівно ж 1885 року всі слов'янські народи відзначали ювілей тисячоліття смерті св. Методія. Думаємо саме тому о. Кирило обрав таку назву. Відповідальним редактором став Антоній Вербенець з Ярослава. Усього вийшло тільки 12 частин часопису, тому що через брак фінансування о. Кирило припинив видавництво. Про цей часопис згадує Іван Франко, даючи стриману узагальнену характеристику: «В Ярославі виходив протягом 1886 р. місячний часопис «Кирилль и Методій», видаваний о. Кирилом Сілецьким, мовою досить чисто народньою, без партійної закраски, але також без визначного літературного змісту». Див.: Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. / І. Франко. Львів : Накладом Укр.-рус. вид. спілки, 1910. V. 299 с. (Писання Івана Франка ; 1).

день св. пророка Ілії 1882 р. В тій статті пробує він розв'язати польсько-українське питання. Нагоду до написання тої статті дав якийсь Ексцеленція (може тодішний намісник) бо стаття починаєсь словом «Ексцеленціє».

«Беру проте за перо, щоби поробити деякі уваги в цій справі, які би теперішній сумний стан річи хотя й частинно висвітлити. Згори освідчую, що ані час, ані мої заняття не дозволяють цілу річ так, якби я хотів і якби належало, представити. Діткну тільки деяких важніших предметів о які як о шкопули⁷⁶ всяка угода у нас розбивається. Може це і в теперішних відносинах на що придасться. Передовсім мусимо поставити собі перед очі ті дві важні квестії: чи є український (руський) нарід, який має всі умовини до існування? Чи є українська мова, якій до її розвою условин відмовити не можна? На перше питання відповість нам історія, а та історія вискаже нам, що східня часть Галичини є тільки відломом тої Руси, яка від віків на Поділлі, Волині і Україні, Буковині і північній Угорщині поселилася і своїм питомим життям, своїми традиціями, своїми звичаями від других слов'янських народностей ріжниться, і помимо вікового гнету і переслідування, своєю рідною мовою в своїм щоденнім житті порозумівається. Що українська мова має всі условини розвою, де положена в середині слов'янства своїм зіткненням з братніми племенами багато сусідніх первнів собі присвоїла; що чиста, ядерна, співна, о тім свідчать найзнаменитші слов'янські філологи, а ці рівночасно освідчать, що ця мова має властиву собі ціху, яка її так від польської мови як і від російської відріжняє. Хотіти відмовити проте условин до існування тій мові, значить попросту намагатися поповнити злочин Каїна на 15-мільоновім народі.

В послідних часах самопочуття в українцях східну Галичину замешкуючих, з виїмком деяких аберацій⁷⁷ бо де їх, питаюсь, нема – сильно розбудилося, а оперті на слові монаршім, запорученім їм в артикулі 19 основних законів держави⁷⁸, домагаються не без слушности, щоби в школі і в уряді тій мові правне право горожанства уділене було. Тим часом, якби на перекір тому всьому, чуємо тільки о польських школах, о польських властях автономічних, о польськім університеті, а Україну раді би зіпхнути під хлопську стріху, з якої жителями пан Поляновський⁷⁹ (дідич, довголітний посол зі Сокальщини) зволить часом

⁷⁶ Szkopecz з пол., перешкода.

⁷⁷ Відхиленя, (лат. aberratio – відхилення).

⁷⁸ Стаття 19 Основного закону держави від 21. XII. 1867 р., згідно з якою всі народи Австро-Угорської імперії отримали право на розвиток і збереження власної мови та культури. Визнавалась рівноправність всіх крайових мов у школі, державних установах та громадському житті.

⁷⁹ Stanisław Polanowski (1826–1898).

по-українськи говорити. Коли ж та Україна заявила, що хоче жити своїм власним життям, що хоче бути панею у власнім домі, тоді сейчас прошені і непрошені опікуни своїм криком стараються заперечити її всякого права до існування.

Дальше говорить, що між українцями є русофіли і польонофіли. Ані одні, ані другі щирими українцями не є. Щирими українцями є тільки ті, що бажають добра своєму народові, що бажають його матеріально-го і морального розвою, які в почутті свого «я», своєї народньої гідності не мають заміру затопити своєї індивідуальности ні то в ляцькім, ні в московські морі, тільки всіми силами стремлять до того, щоби для своєї української мови вибороти ті права і привілеї, яких тепер уживає польська мова. Це є щирі українці, з якими полякам треба числитися.

В р. 1868 получилися вони в товариство під назвою «Просвіта» і утворили, що так виражуся, непобідиму фалангу⁸⁰, яку наперед москофіли хотіли убити, а пізніше поляки надармо для своїх цілей визискати старалися. Щоб ці русини уважалися чимсь одним з українцями, названо українофілами, хотя й невластиво, як невластиво названо би поляків західної Галичини познаньофілами, тому що мешканців тих обох провінцій одна думка і одне серце зі собою лучать.

Товариство «Просвіта», маючи так знаменитих провідників при кермі, як бл. п. Лавровський⁸¹, а тепер о. Еміліян Огоновський⁸², в короткім часі виявило неспожиту силу. Довкола нього почалось збирати все, що шляхотне і праве, що горіло чистою і немутною любов'ю для мови і народности української».

Інші два сторонництва, уважає о. Селецький, як «всохлі галузи» на українськім пні і з ними належить перейти до порядку денного. Дальше нарікає на гнет українців, на брак українських середніх шкіл, бо тільки була тоді одна українська гімназія у Львові. «А що ж то знова за аномалія, що в народних школах з викладовою українською мовою обов'язковим предметом є польська мова, зате в жадній школі на мазурах ніхто не намагається учити тамошні діти української мови. Ви чули, Ексцеленціє, гарну українську мову в соймі, на жаль, сьогодні рідко її можна чути – завтра, хто знає; може для доказання, що нема України та українців, постараються за поміччю старостів, жандармерії,

---

⁸⁰ Тут фаланга – це тісно зімкнутий лінійний бойовий стрій.

⁸¹ Юліан Лаврівський (1819–1873) – один з найвпливовіших культурних і політичних діячів Галичини, український суддя, народовець, у 1848 – член «Руського Собору» і «Собору руських учених», голова товариства «Просвіта» (1870–1873).

⁸² Омелян Огоновський (1833–1894) – священник УГКЦ, український учений-філолог і громадський діяч, галицький письменник, перший історик української літератури, професор Львівського університету, довголітній голова «Просвіти» (1877–1894).

алькоголю і звінкої монети при виборах, о це, щоби цьої мови цілком не було чути».

Дальше пише, що тепер нічого не вчинено, щоби завести нормальні відносини в краю, тільки всі сили напружено, щоби якнайбільші заповри ставити розвоєві народу.

Кінчить питанням: «Що належить робити? І дав відповідь словами Валери Вельогловського⁸³ з книжки «Emigracya polska wobec Boga i narodu».

«Сьгодні побратимців ані мечем застрашити, ані силою упокорити, ані розправою поконати, ані обітницями прибавити, ані історією переконувати, ані географічними доказами зневолювати не можна і не треба. То були би всі способи низькі, нужденні, адвокацькі і безсильні. Сьгодні треба висшої сили любови, покори діла. А яке ж то діло? Ото зіставлення побратимцям тої самої свободи так духовної як і політичної, о яку ми самі для себе домагаємося. Дав би Господь, щоби ті слова, пише о. Селецький, увійшли в розум і серця тих, що бажають згоди і спокою і стали директивою дальшого їхнього ділання».

Жужіль, в день св. пророка Ілїї 1882 о. Селецький

Приватне життя о. Селецького

В однім селі стоїть крайно нужденна церква, а коло церкви приходство – палата. Раз переїздило попри церкву двох людей. Один, вказуючи другому церкву, сказав: «Тут мешкає Господь Бог!», а показуючи приходство – палату додав: «а тут Єго слуга». Як же інакше було в парохії о. Селецького. Церква і зверху, і в середині прегарна, а дім парохіяльний – нужденний. Дім дерев'яний, старий, низенький, осівся. З фронту веранда, тут літна канцелярія парохіяльна, тут наукова робітня, тут місце молитви, медитації. Тут є поличка з метриками, а попід стінами стоять полички з книжками. Отець парох сидить при столику і щось пише, або стоїть при пульпіті і читає. Читає може св. Письмо, ту невичерпну керницю, з якої щоденно черпає воду життя. Може медитує над якимсь розділом духовних вправ; може читає «Przegląd Powszechny⁸⁴», якого річники займають поважне місце в бібліотеці; може переглядає «Діло», бо як член основатель видавничої спілки «Діло» держався його доти, доки не мусів виповісти уділу по причині ліберального напрямучасописі і перестав його передплачувати. Може працює над уложенням статутів для задуманих Згромаджень Сестер; може пише для них «Житя доброї законниці», а може яку-небудь статтю до якогось видавництва.

⁸³ Wielogłowski Walery (1805–1865). Emigracja polska wobec Boga i narodu. Wrocław, 1848.

⁸⁴ Польський католицький часопис суспільно-культурної тематики, видавали єзуїти в Кракові.

З веранди входимо до довгого, вузкого передпокою. Тут, при стіні, стоїть ліжко о. пароха, коло ліжка столичок, над ліжком – хрестик, а в головах, на стіні – образ. То спальня о. пароха.

Зі середини передпокою вели двері направо до сальону. Тут в середині кімнати столик, на нім альбом зі світлинами. Коло столика кілька цератових фотеликів. На стінах образи святих. Підлога з'їджена грибом. Рідко там палилось і рідко хто там бував. Гості, взагалі, рідко бували, хіба найближчі священники деколи відвідали о. декана або місцеві ученики. Вернувши до передпокою, переходимо даліше через маленький покоїк, зимову спальню о. пароха. Звідти йдемо до їдальні, тут невеличкий столик при стіні, де взимі о. парох молиться і читає, і науково працює. По другім боці, при стіні «бабцине» ліжко (бабця, то сестра о. пароха, звали її також цьоця Леонця⁸⁵), але бабці в ліжку за дня ніколи ніхто не бачив. Вона все працювала в кухні. На її голові ціла господарка: кури, гуси, індики, качки, поросята, а навіть кільканадцять коров. До господарки «дзядзьо» не мішався. Він умів тільки роздати те, що бабця придбала.

Обід в пароха був дуже скромний. Як нема посту, то зупа чи росіл, росолове м'ясо з бараболями з хріновим чи цибульковим сосом. Як піст то зупа, макаран зі сиром чи пироги чи якась кашка. На неділю чи свята це чай і медівнички до чаю. Горівка не мала права горожанства в домі отця пароха. Як по обіді помолилися і о. парох вийшов, бабця забавляла гостя. Часом уважала за відповідне звинитись за скромний обід: «*Mu tu nie mamu, on wszystko wynosi tym wronom!*». Бабця говорила деколи по-польськи. Ну, певно, є їх кільканадцять (бесіда про СС. Служебниці чи СС. Йосифітки), і хоч вони дуже умертвлялись, але убраться і щось з'їсти треба, а про все в перших початках старався о. парох Селецький. Бабця була дуже добра, як та євангельська Марта, трудилася від ночі до ночі, а призбиране добро роздавав о. парох.

Ще перед тим, заки оснував Згромадження Сестер, – роздавав усе, що міг, убогим. Як віз із Цеблова книші з парастасу, то самі коні ставали перед хатиною «ветхих деньми» Марії і Марти, а Марія чи Марта вже наперед рукою двері держала, щоби вибігти, як тільки стануть коні. І великі книші, ясні як сонце, опинювалися в руках Марії чи Марти. Мило буде колись почути: «Я був голодний, а ви мене накормили» (Мт. 25, 35).

Як пішов о. парох з молитвою в село, то всюди, в кожній хаті радо витали люди о. пароха, давали хліб, муку, збіжа, мак, лен, але того добра мало приїздило на приходство. По повелінні о. пароха фірман Пе-

---

⁸⁵ Рідна сестра о. Кирила Леонтія-Юліанна Селецька, нар. 27. XII. 1832 р., незаміжня. Після смерті о. Кирила проживала в сестер св. Йосифа в Цеблові, там і померла в червні 1920 р.

тро роздавав там, де були убогі. Відвозив Сестрам, а дещо привіз і на приходство.

Одного разу побачив о. Селецький бідного без сорочки. Пішов у хворост, скинув свою сорочку, звинув і дав бідному. По дорозі додому роздумував, якби це укрити перед сестрою. Переходив через кухню, де стояв отвертий кіш з біллям, приготованим до прасування. Сестра вийшла на двір роздмухувати вугілля. О. Селецький взяв з верха в коші сорочку і пішов до покою перебиратись, радий, що так добре склалось. Аж чує, сестра свариться зі служницею: «Ти вкрала сорочку! Вона була наверху, а в хаті, крім тебе, не було нікого». Служниця кленеться, що не виділа. Прийшов о. парох на рятунок: «Не кричи, то я взяв». Це знана в парохії історія краденої сорочки. Справді, мило буде почути: «Я був нагий, а ви мене приоділи» (Мт. 25, 36).

О. Селецький думає оснувати нове монаше жіноче згромадження

В рр. 1872 і в 1873 був о. Селецький духовним провідником в монастирі СС. Василянок. Свою донечку помістив в інституті СС. Василянок, де вона ходила до школи, а сам він, як духовник Сестер, почав вести життя на монаший спосіб, вглублюючись в суть монашого життя. Його обов'язком було вести СС. Василянки на верхи монашої аскези, а рівночасно впливати на хід їхньої праці над вихованням молоді, яку то працю вели вони через школи і через інститут, де мешкали учениці. Здається, що кращої, відповіднішої праці для о. Селецького не можна було і подумати.

В тім то часі о. Селецький багато думав про монастирі, про їхню ролю в Христовій Церкві. Старався пізнати духа монашого життя так у східній і західній Церкві. У нас, на сході, були тільки монастирі оо. Василян і СС. Василянок. Перша різниця, яка кинулась йому в очі, була та, що на сході монахи утікали від світа, а на Заході – шукали уєдинення серед світа. Українські поетичні душі, ще від часів св. Антонія і Теодосія Печерського шукали уєдинення серед лісів, вишукували в неприступних дебрах правдиві урочища, і там молитвою зносились на верхи містичної злуки з Богом. Від часу до часу приходили сюди люди з далеких закутків краю на відпуст-прощу і в тім часі стежки до монастирів оживали, а церкви і огорожі церков і монастирів наповнювалися прочанами, які громадно приступали до св. Тайн і зі скупленням духа слухали проповідей, голошених натхненними серед уєдинення жителями тих монастирів. А що тих монастирів з часом було у нас багато, то і вплив їх на духове життя народу був великий.

Пізніше через різні неприхильні обставини, багато монастирів перестало існувати. Кілько їх замкнув у нас в Західній Україні австрій-

ський цісар Йосиф II як «неужиточні». Менше монастирів було у нас по містах, так і видно було, що у нас по монастирях вели монахи більше контемплятивне як активне життя.

На Заході були також монастирі, де монахи вели виключно контемплятивне життя, але більшість монастирів після правил ріжних своїх основників вели дуже активне життя, як старшини воюючої Церкви, зводили монахи формальні бої за душу дитини і молоді по школах і захоронках, а по церквах – з проповідниць і сповідальниць. Такої активності не бачив о. Селецький у нас. Він до цього часу був на адміністраціях ріжних парохій і всюди мусів вести працю сам. Ніде в краю не було ані одної захоронки, ані одного християнського дошкілля. Він починає снувати думи-мрії про основання нового жіночого згромадження, яке би всеціло посвятилось праці над вихованням наших найменших. Та поки що киданий з місця на місце, не мав змоги зреалізувати своїх плянів. Така випадність прийшла в часі першої у нас місії, яку урядило Товариство св. ап. Павла⁸⁶ на прохання о. Селецького в Жужелі в днях від 17–22 травня 1891 р. Проповідали оо. [Єремія] Ломницький і [Виссаріон] Кулик ЧСВВ і оо. [Сидір] Зельський зі Збоїськ і [Іван] Редкевич, архікатедральний проповідник зі Львова. Послідний переводив також катехизацію. Проповідей було щоденно чотири – дві вранці, дві пополудні. Крім проповідей, катехизація о 2-ій годині. Розуміється були і Богослуження: Утреня, Служба Божа – читана та співана, Вечірня, Акафіст, вечірне Богослуження кінчалось Суплікацією⁸⁷.

Муж Божого провидіння⁸⁸

В р. 1872 був о. Селецький духовним провідником СС. Василіянок в Яворові. Тоді Василіянки мали у нас в Галичині всего два доми: в Яворові і Словіті. Вели школи для дівчат і виховували їх в релігійно-національному дусі. Перед очима о. Селецького створив Бог широкі горизонти. Поглянув сівач молодий на свій край і зажурився...

Ниво моя, ниво, ниво моя рідна,

Яка ти марненька ...

Допіру коли прийшов на парохію Жужіль, тут через довгий побут привів парохію до порядку, люди стали цілком тверезі і просвічені, а

---

⁸⁶ Товариство св. апостола Павла — католицьке товариство, засноване в 1890 року у Львові, об'єднувало священників єпархіальних і монахів-василіян. Члени товариства влаштували реколекції для духовенства, проводили парафіяльні місії і працювали над поширенням релігійності у народі.

⁸⁷ Більше про місії в Жужелі читаємо в: Товариство св. Ап. Павла. *Посланник*. 1891. Ч.6. С. 46; Допись. О миссії бтбувшой ся заходом «Товариства св. Ап. Павла» в Жужелю. *Душпастир*. 1891. Ч. II. С. 346–348.

⁸⁸ У цьому розділі (від сс. 84 до 95 рукопису) є повторення.

що найголовніше, через часті св. Сповіді і Св. Причастя розсмакували в духовнім житті і шукали все нового духовного корму. О. Селецький починає частіше говорити про євангельські ради. Він впливає на родичів, щоби слали свої діти до шкіл. Тоді самих священників вийшло з парохії вісім⁸⁹, а були і вчителі гімназії і начальники стацій та інші урядовці. Учителів і учительок вийшло тоді з парохії кільканадцять. Серед сільської молоді мав багато таких, що любили читати і все приходили до нього за книжками. Видів, що інтелігенція їх росте, а серце чим раз більше ублагороднюєсь. Деяких з-поміж хлопців, як Михайлові Петришиному,⁹⁰ помагає вступити в монастир оо. Василян. Так само і Грицеві Богунові⁹¹, якого перед тим вислав до Мошкова до двора вчитись огородництва.

Тяжче було з дівчатами. Много з них вели на правду дуже побожне життя, в церкві ревно молились з молитвенників, приступали часто до св. Сповіді і Св. Причастя. О. Селецький видів у них покликання до монашого життя, але куди їх післати? До СС. Василянок трудно було дістатись, тай яку корисну працю можуть там вести ті дівчата без висшого образування. Місцева дідичка Ковнацька розповідала йому, що вона колись спровадила була до Жужеля СС. Служебниці латинського обряду⁹², але вони не потрапили зблизитись до місцевого населення і здобути у нього симпатії та терену праці. Їхній монастир стояв як цілком непотрібний і по якимсь часі вони покинули Жужіль. «Якби так подібні СС. Служебниці греко-католицького обряду, – майнула думка в голові о. Селецького, – найшлись тут в парохії, кілько і якої вдячної праці мали би вони тут. Пішла би і захоронка для дітей і релігійно-освітна праця для жіноцтва. Мисль основаня конгрегації СС. Служебниць уже віддавна поселилися в моїй душі і я ждав лиш на случайність, щоби її перевести в діло», – пише о. Селецький на початку згаданої дописі.

Яка гарна праця СС. Василянок. Праця над малими дітьми, кидати здорове зерно в молоді непорочні душі. Поглянув на вужчу батьківщину Галичину. Як мало видів добрих сівачів по школах. Якби так у кожному селі мати людей перенятих апостольським жаром любови

⁸⁹ Парафіяни о. Кирила Селецького, які обрали священниче служіння: Цеблів: о. Теодор Вергун (28. II. 1882–14. XI. 1945), Жужеляни: о. Яків Войтович (1. IV. 1884–18. XII. 1953) був репресований, о. Ілля Ткачук (9. VIII. 1885–9. XII. 1945), о. Матвій Мокривський (21. VIII. 1887–30. VI. 1958), о. Іван Луцик, о. Теодор Столяр.

⁹⁰ Мартиніян Михайло Петришин (1864–1933), брат ЧСВВ.

⁹¹ Василь Григорій Богун (1873–1949), брат ЧСВВ.

⁹² 16 жовтня 1863 р. поселилися польські служебнички в Жужелі, але через труднощі з боку держави і через певне несприйняття місцевими жителями покинули парафію в грудні 1866 року. Див.: Sztaba R. Ochronki Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Starowiejskich w archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego w latach 1861–1939. (miasto. 2010. С. 165–166, 179 [Електронний ресурс].

до малої дітвори. Як гарно виглядала б Христова винниця. Дав волю думкам – мати в кожному селі Сестер, що дітвори віддали би серце – яка вдячна праця. Перед очима стояло наше колись світле минуле. Культурна праця Церкви колись. Марні висліди сьогочасні. Особливо праця колишня по монастирях. Та і там завмирало життя.

У нас були лиш монастирі оо. Василіян як і жіночі згромадження СС. Василіянок. Поетична душа українська, почавши від св. Антонія і Теодозія Печерських, вишукувала правдиві урочища серед непроглядних лісів і там в уєдиненні далеко від людського гамору зносились на крилах екстази ген до Бога, купались у морі буття, а, поборовши сили свише, виливала в чудних мельодіях любов до свого Творця, розсипала перлини поезії по церковних книгах.

Час від часу оживали дороги, стежки до монастирів. Мури, огорожі і церкви наповнялись прочанами. Слова натхненних серед уєдинення монахів падали бальзамом в жадні Божого Слова серця вірного народа. Тисячі сповідалися, тисячі причащалися. І знов тихо монахи корчували ліси, обробляли городи, писали книжки, мережали чудні ініціали, малювали неосяжні ідеали краси Божої Матері в іконостасах. Та кілька тих монастирів знесено як неужиточних. Кинув оком на Захід. Бачив, що все плило зі сходу, світло і монастирі прийшли на захід зі сходу. Але як практична західна душа у них проявилась. На заході монастирі повставали головно по містах, зглядно навкруги монастирів творились оселі. І там монахи вели контемплятивне життя, але кілька вони проявляли активізму в ширення Царства Божого в душах людських. Там йшли формальні бої за кожную душу. Того активізму тоді у нас не бачив. Якась мертвеччина і на церковному і на народному полі.

В душі Селецького народжуєсь велика ідея: оснувати нове жіноче монаше згромадження, його гніздами засіяти цілий наш край. Ця його ідея набирає щораз виразніших форм. Це мали би бути Сестри, які ціль свого життя виділи би в освяченні своїх душ і в безнастанній праці над духовним виробленням української дітвори в захоронках.

Небавком, бо в 1874 р. приходиться на стало як парох до Жужеля коло Белза. З яким запалом забрався тут до праці. Про його працю на церковному і громадянському полі я говорив. Тепер займає нас реалізація його мрій про оснування монашого Згромадження. Як тільки прийшов до Жужеля, довідався від своєї коляторки⁹³ п. Ковнацької, що вона колись спровадила до Жужеля СС. Служебниці латинського обряду, поставила для них дім, але їх праця в селі не пішла.

---

⁹³ Поміщиця.

Селецькому було ясно, чому та праця не пішла. Ті Сестри були чужі і обрядом і народністю. Якби так наші сестри, нашого обряду. Може, Господь дозволить, що матірня клітина вийде відси. І він починає тут працювати над духовним виробленням діточих і молодечих душ, щоби в одиницях збудити покликання до совершенного життя після євангельських рад. В тім напрямі працює в церкві, на проповідниці і в сповідальниці.

Вид парохії змінюється до непізнання. Люди тверезі, побожні, працюючі і ощадні. Многі посилають своїх дітей до школи. Самих священників вийшло тоді з парохії вісім, були учителі гімназії, начальники залізничних станцій, учителів і учительок вийшло кільканадцять. Деяким хлопцям помагає вивчитись якогось ремесла, щоби могли вступити в монастир оо. Василіян. Так вступив тоді Михайло Петришин і Григорій Богун. Перший навчився добре шевства, а другий – огородництва в Мошкові в дворі.

Тяжче було з дівчатами. Многі з них вели дуже побожне життя, любили читати побожні книжки, в церкві ревно молилися, часто сповідалися, гарно співали. Ідея Селецького наближувалася до зреалізування.⁹⁴ Якраз наші Сестри Службениці будуть надаватися до тої роботи, до якої не вміли забратися в Жужелі СС. Службениці латинського обряду. «Мисль основана конгрегації СС. Службениць уже віддавна поселилися в моїй душі і я ждав лиш на випадковість, щоби її перевести в діло».

Така випадковість прийшла в часі першої в Галичині духовної місії, яку урядило Товариство св. ап. Павла на прохання о. Селецького в днях від 17–22 травня 1891 р. Провідниками першої в нашім краю духовної місії були світські священники і оо. Василіяни. З поміж світських священників були там о. Зельський зі Збоїск і о. Редкевич, архікатедральний проповідник зі Львова. Крім них був о. Джулинський з Лапшина, що видавав «Посланник», «Книжечку миссійну», куди часто дописував Селецький. З Василіян були на місії о. Ломницький і о. Кулик.

П'ять день тревала місія. Щоденно було чотири проповіді і одна катехізація для дітей. Від рана до вечора правились Богослуження: Утреня, Служби Божі читані, співана Вечірня, Акафист. Поміж Богослуженнями були проповіді. Все кінчилось вечером Суплікацією. Загал парохіян Жужеля і Цеблова брав живу участь в тій місії. Люди на тих п'ять днів кинули працю і кормили душі Божим Словом. Також люди зі сусідних сіл брали участь в місії. Гостинно приймали їх парохіяни. Цю першу в нас в краю місію урядив о. Селецький як послідний дарунок для своїх парохіян на відхіднім. Він дістав нову парохію Раву-Руську. Вже навіть деякі річі туди відіслав, та в часі місії перечеркнув Бог пляни о. Селецького щодо зміни парохії.

⁹⁴ Цей абзац дещо перегукується з попереднім, однак ми залишаємо відповідно до оригіналу.

Парохіяни все дуже любили о. Селецького. В часі місії рішили поновити при запрошених священниках свої прохання, щоби отець парох їх не опускав. Прийшли до нього громадно старші браття церковні, представники громад, молоді хлопці і дівчата, навіть малі діти. Група дівчат Жужеля і Цеблова, що над їхнім духовним виробленням працював вже Селецький цілими роками, почали питатись, що буде далі з ними, якщо отець їх опустить, що буде з їх плянами дістатись до монастиря, хто їм допоможе. Приявні священники⁹⁵ прилучились до прохань парохіян, а о. Ломницький заявив: «Ось маєте, Отче, нагоду до дальшої праці і повести ті душі, що хочуть йти на пустиню, ми вам поможемо». О. Селецький побачив, що його давні мрії набирають реальних форм, зрікається парохії у Раві Руській, хоча тим чувся дуже вражений колятор князь [Адам] Сапіга⁹⁶. Я мав тоді 9 років, і разом зі всіма парохіянами брав участь цілими днями в місії. В часі тої місії прийшло на приходство кілька місцевих дівчат, з тих, що часто приступали до св. Сповіді і заявили охоту вступити до монастиря. О. Селецький зробив нараду з присутніми отцями, передусім з о. Єремією Ломницьким ЧСВВ, і там порішено, що треба якийсь час почекати, чи не відійде дівчатам охота, а коли ні, тоді треба закладати новий чин, який мав би головною ціллю вести захоронки. До того надавалися СС. Служебниці. О. Селецький устроїв ту першу місію в Жужелі, так би сказати, на прощання і вже деякі річі туди перевіз. Тепер дівчатка своєю заявою перечеркнули пляни о. Селецького. Треба остати далі в Жужелі, щоби для тих дівчат оснувати монастир і в той спосіб зреалізувати давню мрію.

Священники місію відправили, добру волю дівчат похвалили, потребу такого монастиря проголосили і... роз'їхалися. Остався о. парох на старій парохії з новими думками.

О. Селецький основує Згромадження СС. Служебниць

О. Селецький почав роздумувати, що зділати з тими дівчатами, яким охота вступлення до монастиря не відходила, а які частіше приходили в цій справі до нього. «Я старався познакомитися ближче з уставами сущескуючих у нас конгрегацій латинського обряда. Головна Настоятелька Сестер Служебниць лат. обр. с. Леонія⁹⁷ перебувала в тім часі в Хирові. Поїхав я до неї. Поінформувавши мене о всім як найпри-

⁹⁵ Місію провадили: о. Єремія Ломницький ЧСВВ, о. Виссаріон Кулик ЧСВВ, о. Іван Редкевич (архикатедральний проповідник зі Львова), о. Сидір Зельський зі Збоїск.

⁹⁶ Адам Станіслав Сапіга (1828–1903), польський князь, галицький політик, симпатизував українцям.

⁹⁷ Довголітня Головна Настоятелька польського Згромадження сестер Служебниць Пресвятої Діви Марії Непорочно Зачатої (służebniczki Edmunda Wojanowskiego) с. Леона Янкевіч (1839–1914).

хильніше, передала мені печатаний устав⁹⁸ своєї конгрегації. Той устав перевів я на язык руській, а, поділавши деякі зміни і поправки, переслав до Митрополичого Ординаріату до затвердження».

«В тім часі переслав я Всесв. Митроп. Ординаріату правила для нової конгрегації і просив о апробату тих же. Я получив їх від настоятельки СС. Служебниць лат. обряду. Перетолкував на руське і приноровив до наших потреб», – пише він про те в короткій історії оснування Інституції СС. Служебниць, яку переслав до єпископського Ординаріату в Перемишлі, дня 10-го липня 1900 р., про яку реферував на засіданні Єп. Консистерії о. пралат Мриц,⁹⁹ дня 29/IX 1900р., а яку на засіданні 30/Ч 1900 поручив єп. К. Чехович до прочитання оо. Крилошанам Волошинському¹⁰⁰, Матковському¹⁰¹, Войтовичові¹⁰², Стрийському¹⁰³, Зубрицькому¹⁰⁴ і після зреферовання о. крил. Мрицом зложено до актів конволюту під заголовком «СС. Служебниці». До одержання правил латинських СС. Служебниць поміг о. Селецькому Ісусівець о. [К.] Щепковський, тодішній настоятель новіціату оо. Василян в Добромилі, про що пише о. Селецький в своїм «Curriculum Vitae», яке подав єп. Консистерії на домагання Ексц. Преосв. Йосафата Коциловського, таке: «За его (о. Щепковського) посередництвом одержав я устав від лат. обр. Служебниць, которий перетолкував і переслав до затвердження о. Митрополиті».

З наведених цитат видно, що гадка оснування Згромадження СС. Служебниць постала в о. Селецького, що він довго перед жужільською місією думав про оснування такого згромадження, що він постарався по правила лат. СС. Служебниць, переложив їх на українське і приноровив до наших відносин та після їх до затвердження Митроп[оличому] Ординаріатові. В подавчій протоколі Митроп. Орд. на рік 1892 читаємо: «Дня 19. IV. 1892, ч. 414, о. Кирило Селецький просить о одобренне Статутів Служебниць ПДМ». О. Селецький був такою праведною людиною, що рішучо неспосібний був говорити неправду взагалі, а тим менше писати в «Богословскім Вістнику» чи в письмах до єпископської Консистерії. Якщо він говорить, що написав правила, то про це нема що більше дискутувати. Впрочім навіть о. Ломницький, який був на згаданій

⁹⁸ Правдоподібно, о. Кирило отримав польською мовою *Reguły zgromadzenia służebniczek BogaRodzicy Dziewicy niepokalanie poczętej*. Lwów, nakładem zgromadzenia, z drukarni pod zarządem Stan. Baylego, 1876.

⁹⁹ о. Михайло Мриц (22. 12. 1857–3. 12. 1939).

¹⁰⁰ о. Кароль Волошинський (1846– ...).

¹⁰¹ о. Павло Матковський (1825– ...).

¹⁰² о. Іван Войтович (1842– ...).

¹⁰³ о. Іван Стрийський (1844– ...).

¹⁰⁴ о. Александер Вінява Зубрицький (1853– ...).

місії в Жужелі і був на тій нараді над оснуванням нового згромадження для дівчат, і з цього згляду приписує собі багато заслуги в основанні Згромадження СС. Служебниць, не пише, що то він уложив правила СС. Служебниць, але що він в 1894 зістав перенесений до Кристинополя, «щоби уже стало провадити новіціят Сестер, написати з часом правила і зорганізувати згромадження. Но склалось інакше». Він пішов на ігумена до Михайлівки. Над правилами не думав.

О. архимандрит Діонісій Ткачук¹⁰⁵ подає, що оо. Єзуїти піддали оо. Василянам справу оснування СС. Служебниць і над тим думали оо. Василяни, а між ними о. Ломницький, який шукав фірми між світськими священниками, бо оо. Василяни були тоді дуже непопулярними серед української суспільности. О. Селецький мав бути тою фірмою, а правила написати і зорганізувати згромадження мав о. Ломницький, який дійсно (так пише о. архимандрит) перевів¹⁰⁶ всі правила на нашу мову, очевидно з деякими змінами і вручив їх Митрополичому Ординаріятові до затвердження. Зміни, що їх поробив о. Ломницький, були між іншими і такі:

а) ординаріятським духовним комісарем (а тим самим на разі і настоятелем) Сестер має бути завжди монах Василянин;

б) поучення і реколекції для Сестер мають давати монахи;

в) цілий провід зі сторони єпископату має бути на разі переданий Митрополичому Ординаріятові (що і сталося за згодою обидвох єпископів).

Митрополичий Ординаріят затвердив Правила СС. Служебниць дня 6/VI 1892, ч. 452, але в тих затверджених правилах нема ані сліду про вище згадані зміни, бо ті перші правила написав о. Селецький і таких змін там не поробив. Впрочім я докладно переглянув Акти Митроп. Ординаріяту у Львові, і, крім цього, що під днем 19/4 1892, Ч.414 (Книга протоколів за рік 1892) о. Селецький переслав Правила СС. Служебниць і просив про їх одобрення, а під днем 30/4, ч. 452 (Книга протоколів Митроп. Орд.) предложив о. Селецький письмом з 27/4 1892 свою заяву щодо назви майбутнього Згромадження СС. ПДМ, ніхто жодних інших статутів Митрополичому Ординаріятові до затвердження не предкладав.

З цього ясно виходить, що самотнім основником Згромадження СС. Служебниць є у нас лише о. Селецький, а в переведенні того діла

---

¹⁰⁵ О. Діонісій Дмитро Ткачук, ЧСВВ (1867–1944), в 1894–1896 – ігумен василян у Кристинополі, перший після Добромільської реформи архимандрит Василянського Чину (1931–1944). Його стаття в «Добрий Пастир», Станіславів, 1933. Р. III. Ч. 3. С. 165–181.

¹⁰⁶ Не відповідає правді. Оригінальний рукопис о. К. Селецького з перекладеним текстом зберігається в: Правила Служебниць Пречистой Діви Марії Непорочно Зачатої ЦДІАЛ. Ф. 358. Оп. 2. Спр. 405. С. 144–175.

були йому помічними оо. Єзуїти (о. Щепковський) і оо. Василяни, а між ними о. Ломницький, як про це згадує сам о. Селецький у своїм пам'ятнику під 1891 р.

Правила Службниць Пр. Д. М. Н. З.¹⁰⁷ складаються зі вступу і з 10 частин. На вступі говориться про ціль Згромадження. Воно основане для слави Божої і прислуги народові сільському. Воно має основувати захоронки для малих сільських дітей, доглядати недужих і убогих в селі, їм уступувати і приготовляти до доброї смерті, спільно з сільськими людьми трудитися і працювати, в неділі і свята їм *Життя Святих* і інші побожні книжки читати, і приміром християнських чеснот і трудолюбного життя через зберігання до часу складаних обітів чистоти, убожества, послуху, а також через вірне і точне сповнювання обов'язків свого звання для слави Божої і звеличення Пр. Д. М., їх будувати.

В першій частині говориться про обіти. Службниці Пр. Д. М. творять релігійне згромадження, зв'язане і основане на трьох обітах: чистоти, убожества і послуху, котрі-то обіти складають Сестри до часу. Про чистоту, найбільшу окрасу Службниць, говориться в 6-ох точках; про убожество в 8-ох точках; про послух – в 10 точках.

В II-ій частині, бесіда про обов'язки Службниць. Тут говориться про проведення захоронок, обслугу хворих і працю. Найбільше про захоронки. Тут в 30-ох точках говориться докладно про устроєння кімнати захоронки, про украшення квітами, свіжість воздуха, мірне оґрівання, миття дітей, чистоту ручників, про лад у діточім садку літом і зимою, де би діти уживали свіжого воздуха. Докладна подана метода праці в захоронці через цілий день. В розділі про хворих (29 точок) говориться про те, як належить ходити коло хворих, сповняти поручення лікаря, подавати духовну потіху, приготовляти до прийняття Св. Тайн.

В розділі «Праця», сильно підчеркнений обов'язок фізичної праці так при господарці вдома, як також за заплату в господарів. Іншим мають бути взором праці, при тім мають бути веселі, а йдучи до роботи чи вертати від неї, нехай не ведуть розговорів з другими людьми; «найрадше співають приличні пісні світські або духовні» (точка¹⁰⁸ 56).

В III частині мова є про монаші чесноти Службниць, про способи їхнього набуття, про духовні вправи. «Сповідник, оскільки се возможным буде, най буде один для кожного дому через власть духовну устанавлений» (точка 15). В цій частині говориться про спільні молитви, розва-

¹⁰⁷ О. Селецький примістив повний текст: Правила Службниць Пречистої Дѣви Марії Непорочно Зачатої. *Душпастир*. 1896. Ч. 7. С. 165–171; Ч. 8. С. 196–203; Ч. 9. С. 220–226; Ч. 10. С. 244–253; Ч. 11. С. 273–283.

¹⁰⁸ Точка – параграф.

жання, богослуження, духовне читання, реколекції (що найменше раз в рік), двократний щоденний іспит совісти, і т. д.

В IV частині говориться про взаємні відносини Сестер. Домом управляє настоятелька, всіма домами – Головна настоятелька. Єпископ в своїй єпархії є природним опікуном всіх домів в ній знаходячихся, або з його поручення другий священник на се установлений (IV. 2).

Парох місцевий є також, в границях своєї влади, опікуном Служебниць Пр. Д. М. в парохії проживаючих, котрі діяльність свою в сім уставі описану підчиняють его благословенству і опіці, не ділаючи, ані не приймаючи нічого супроти його волі рішучо висказаної. Всьо друге, що належить до життя внутреннього Служебниць, порішає Головна настоятелька враз з духовним комісарем через Преосвященного Митрополита поставлений (IV. 13).

В V частині говориться про Головну настоятельку на всю Галичину і Буковину, про її права в управі Згромадження, там і бесіда про права і обов'язки духовного комісара. VI-а частина трактує про новички. VII – про облечення, там є і обряд облечин. VIII – о перших обітах. По скінчених 3 роках слідує обнова обітів; IX – часть о молитвах і богослуженю; X – часть о одежі.

Я задержався трохи довше над правилами, щоби вказати, що ними подав о. Селецький свому Згромадженю дефінітивну монашу організацію.

О. Селецький купує дім в Жужелі і перебудовує його на новіціят Сестер Служебниць

Рівночасно, як приготував о. Селецький правила для нового Згромадження, тоді також працював над духовним виробленням зголошених кандидаток. Так само думав про дім для новіціяту. Постарався о то, що громада в Жужелі подарувала площу під будову дому. Але тут ще треба було почекати, переписуватися з повітовою радою і Краєвим віділом. Хто знає, як то довго може потягнутися. А тут кандидатки готові, а о. Селецький любив все робити скоро. Тому резигнує з дарованої площі і купує за 500 зр. дім з огородом від одної вдови з тим, що вона буде мешкати в тім домі до смерті і ще дасть їй отець услугу і дерево на опал. Дім купив виключно за свої гроші і заплатив готівкою, як це видно з контракту дати: Белз, 20/V 1892¹⁰⁹. Тому що Згромадження СС. Служебниць фактично ще не існувало, заінтабулював куплений дім на себе. Але в Хроніці села Жужеля під д. 23/2 написав таке: «Моя воля.

---

¹⁰⁹ Селецький К. Допис на «додаток до історії Згромадження Сестер Служебниць Пр. Д. Марії...». *Богословській Вѣстникъ*. 1902. Т. 3. В. 4. С. 382–385.

Сим звіщаю кожному, кому на сім залежить, же дім, город і прилежачій кусник поля, которий колись-то приналежав до Олександрри Гумін і єсть моєю власністю, відступаю на вічні часи на власність Служебниць Пр. Д. М. русинок гр. кат. обряда, як довго тії же в Галичині існувати будуть. Наколи би ся Інституція не остоялася, то тогда ся реальність переходить на мою найближчу родину, котра довжна буде тій Служебниці, що була Настоятельскою дому в тім часі, коли Служебниці руські перестали існувати, щорічно [...] ринських на удержанє аж до смерти давати. Опікунами над сим домом, як також езекуторами моєї послідної волі, іменуую о. Василя Навроцького¹¹⁰, катехита гр.-к. у Львові, о. Йоана Волосянського¹¹¹, пароха в Терліні, о. Юліана Рожанковсько-го¹¹², в Глибоці. І ще за життя іменуують они своїх наслідників, котрі би на случай смерти котрого з них ревно для піддержаня сего діла богоугодного потрудилися і також за життя своїх наслідників іменуують так, щоби безпереривно опіка над сею інституцією в руках руського духовенства приоставала». Жужель 23/2 1893 о. Кирило Селецький

Та заки міг о. Селецький зробити той дарунок для СС. Служебниць, мусів на місце купленого дому побудувати відповідний дім для тимчасового новіціяту. Матеріал купив він за свої гроші ще зимою 1892 р. і тоді місцеві люди той матеріал безплатно з лісів привезли. Дещо матеріалу дістав він у сусідніх поміщиків безплатно.

В своїм нарисі «Образки з часів основаня первого дому СС. Служебниць руських в Жужелі¹¹³, поміщенім в ч. 16 «Посланника» за р. 1898, подає о. Селецький, між іншим, такий образок. Приїхав раз до дивака п. С. з Гори за матеріалом. Не застав дома. Приїхав другий раз. Застав пана в довгім халаті, в червоній шапочці з кутасом на голові, з файкою в руках на довгім цибусі¹¹⁴. Пан сидів в спальні. О. Селецький почав йому розповідати про новіціят СС. Служебниць в Жужелі, став говорити, яка буде з того поміч для народу. П. С. вислухав і заявив, що він скличе на анкету дооколичну шляхту і духовенство обох обрядів і якщо там на анкеті порішать, що Згромадження буде дійсно корисне, то тоді і він готовий причинитися матеріалом до будови дому. Що іншого, якби о. Селецький попросив про матеріал для себе, тоді йому не відмовив би. О. Селецький бачив, що на анкету треба би чекати літами,

¹¹⁰ О. Василь Навроцький (1864–1941) греко-католицький священник Львівської Архиепархії.

¹¹¹ Правдоподібно йдеться про о. Івана Волянського (1857–1926), греко-католицького священника, в тому часі пароха с. Острівець біля Теремовлі.

¹¹² О. Юліан Рожанковський (1847–1895), греко-католицький священник Станиславівської епархії, на той час пароха Глибоки, Буковина.

¹¹³ Селецький К. Образки зъ часѣвъ основаня первого дому СС. Служебниць рускихъ въ Жужелю. *Посланник*. 1898. Ч. 16. С. 5–7.

¹¹⁴ Цибух – порожнистий стержень люльки.

тому при підвечірку попросив про матеріал для себе. Пан С. розсміявся і сказав, що даного слова не відкличе. Коротко потім прислав лісничий квіт о. Селецькому на будівельний матеріал за 25 зр. В книзі жертв є докладно подано кілька матеріалу ще з інших дворів одержав о. Селецький. Та дарованого матеріалу не було багато. Жертв в грошах ще в часі будови першого дому взагалі не було, бо і СС. Служебниць ще не було. Проте всі видатки, злучені з перебудовою і будовою дому, взяв на себе о. Селецький.

Перший дім СС. Служебниць в Жужелі

Будова йшла скоро. Кілька разів денно приходив отець, щоби допильнувати майстрів, а дівчата кандидатки також прибїгали часто і тішилися, що будується їхній монастир. І вони помагали при будові: ліпили, білили, землю підсипали.

Отець думав про настоятельку. Оо. Василіяни винайшли відповідну кандидатку у Львові, панну Михайлину Гордашевську, яка в Згромадженню дістала ім'я Йосафата. Отець називав її Михайлина Пукас¹¹⁵. Її примістив в Жовкві у СС. Феліціянок, щоби вона освоїлася з законним порядком і з веденням діл потрібних у законнім житті. Коли дім вже був зовсім устроєний, правила церковно властю затверджені, а СС. Феліціянки повідомили о. Селецького через Жовківського ігумена оо. Василіян, що згадана Михайлина вже достаточо приготована до ведення законних діл, приступив о. Селецький до уведення в життя конгрегації. Перед тим постарався о. апробату нового Згромадження у всіх трьох Галицьких Ординаріятів, бо Згромадження мало розвиватися на терені Галичини і Буковини.

В «Архієпархіяльних Відомостях» з р. 1895, с. 200, так про це читаємо: «За відомостію і апробатою всіх трьох Преосв. Ординаріятів оснований Вс. Кирил Селецький, парох в Жужели, перед трима літами, новіціят Служебниць Пр. Д. Марії, котрий спочатку існував в Жужелі, потім перенесений остав до Кристинополя».

Дня 27-го серпня 1892 р. в День Успення Пр. Д. Марії посвячено торжественно той дім СС. Служебниць і там уміщено с. Михайлину, в чині Йосафату, і 8 дівчат з Жужеля і Цеблова. Ті перші Служебниці були такі:

1. Йосафата Пукас (Гордашевська) облечена у Львові 24/VIII 1892 р., обіти зложила 20/XI 1892 р.
2. Пелагія Карабан¹¹⁶ з Жужеля, принята 27/VIII 1892, облечена 20/XI 1892 р., вислана до Самолусковець 16/VI 1894, обіти зложила 21/XII 1894.

---

¹¹⁵ Йдеться про бл. с. Йосафату (Михайлину) Гордашевську (по матері), першу настоятельку служебниць. Пукас – прізвище її батька, яке, імовірно, не вживала.

¹¹⁶ С. Параскевія Пелагія Карабан.

3. Александра Музика¹¹⁷ з Жужеля, принята 27/VIII 1892, вислана на практику до шпиталю до Львова 1893 р., обіти зложила 14/II 1895.
4. Євдокія Войтович¹¹⁸ з Жужеля, принята 1892, обіти – 1894.
5. Анастасія Мельник¹¹⁹ з Жужеля, принята 1892, обіти – 1894.
6. Макрина Зінько¹²⁰ з Жужеля, принята 1892, обіти – 1894.
7. Теофіля Дудрак¹²¹ з Жужеля, облечена 1892, вислана до Самолусковец.
8. Євзевія Киселик з Цеблова, облечена 1892¹²².
9. Меланія Киселик¹²³ з Цеблова, обіти зложила 1895.

В списі СС. Службниць вчислено дальше 22 дівчат, прийнятих в 1893р., і 17 дівчат – в 1895 р.

Для духовних конференцій для новичок просив о. Селецький оо. Василіян із Кристинополя, які приїздили звичайно щочетверга. Приїздили оо.: Малицький¹²⁴, Скоробагатий¹²⁵, Мартинюк¹²⁶ і Кізима¹²⁷. Сам отець основник приходив щоденно, учив новичок катехізму, біблійної історії, географії, поправного писання і читання.

В день св. Михаїла 20/XI 1892 відбулися торжественні облечини сс. новичок. С. настоятелька зложила тоді законні обіти на три роки. В день того торжества зложив телеграфічно свої побажання, благословенство для нової інституції Митроп. С. Сембратович.

О. Кирило Селецький основує у нас першу захоронку для дітей

Перша ціль Згромадження, це ведення захоронок для дітей, і тому о. Селецький хотів як найскорше таку захоронку в Жужелі отворити. До новіціяту зголосилася рідна сестра настоятельки, Анна. О. Селецький поставив як условину її прийняття, укінчення фреблівської школи¹²⁸, чи взагалі знання ведення захоронки. У Львові утримували тоді СС. Феліціанки дві захоронки. До одної з них прийняли її на практику,

¹¹⁷ С. Александра Анна Музика.

¹¹⁸ С. Євдокія Текля Войтович.

¹¹⁹ С. Анастасія Теодосія Мельник.

¹²⁰ С. Макрина Марія Зінько.

¹²¹ С. Теофіля Текля Дудрак.

¹²² Тут помилка. Із Цеблова, з родини Киселик, троє рідних сестер стали монахинями: Марія, Анна і Параскевія. С. Євзевія Параскевія Киселик офіційно вступила до службниць тільки в 1906 р., подібно як Анна, внаслідок приєднання цеблівської спільноти дівчат (майбутніх сс. св. Йосифа) до сс.-службниць. Анну сестри-службниці не облекли.

¹²³ С. Меланія Марія Киселик.

¹²⁴ О. Єронім Малицький ЧСВВ (1865–1925).

¹²⁵ О. Венедикт Скоробагатий ЧСВВ [...].

¹²⁶ О. Антоній Мартинюк ЧСВВ (1867–1917).

¹²⁷ О. Сильвестр Кізима, ЧСВВ (1862–1906).

¹²⁸ Виховання за методом німецького педагога Фрідріха Фребеля.

по скінченні якої о. Селецький прийняв її до новіціату в Жужелі д. 20/IV 1893 і вона почала вести у нас першу захоронку в Жужелі 19/V 1893 р.

Недалеко дому новіціату знаходилася стодола. У тій стодолі казав о. Селецький дати двері і вікна, поробили лавочки і столики і т. п. Взагалі казав одну частину стодоли переробити на кімнату, і тут помістилася перша у нас захоронка. Так, отже, став о. Селецький не тільки основником Згромадження СС. Служебниць, але також основником першої захоронки для дітей, першого діточого садку в Жужелі 19/V 1893 р.

Сповнилася знов одна з мрій о. Селецького. Він вже при укладанні правил для СС. Служебниць так багато звернув уваги на ведення захо-ронок, що в тих правилах докладно подав, як належить їх вести. Багато літ пізніше пишуть різні люди за тими правилами [свої вказівки], щоби з них навчитись, як вести діточі садки.

Через захоронки мають СС. Служебниці ширити славу Божу між українською дітворою; мають працювати над вихованням дітей. Сам о. Селецький дуже дбав про те, щоби кімната захоронки була гарно устроєна, прибрана квітами в літі і в зимі, щоби був свіжий воздух, мірне ogrівання взимі, вода до миття рук, мило, чисті ручники. Діти бавилися в саді не тільки в літі, але навіть взимі.

Приходили діти до захоронки рано після снідання, здоровили Сестру словами «Слава Ісусу Христу». Сам отець дуже часто зараз рано був у захоронці, уважав, чи діти приходять чисто умиті, убрані, чи мають чисті ноги, чи вичищені чобітки, чи здорові, чи веселі. День у захоронці зачинався молитвою. Потім слідувала забава. При забаві діти училися, як треба прилично стояти, ходити, сидіти, просити, дякувати. По забаві йшла наука, вона тривала не довше, як пів години. Сестри розказували дітям про все, що навкруги себе бачили, розповідали їм казочки, учили катехізму, учили рахувати на пальцях, яблуках чи каштанах. Навіть учили пізнавати букви. Коли старші провадили дітей до захоронки, приносили їм обід. З принесеного Сестри варили чи пригрівали. Старалися, щоби страви були теплі. По полудні йшла робота в садку. Діти копали, пололи грядки, возили тачками пісок, замітали стежки, а старші дівчата займалися робітками. Опісля наука знова через пів години. По науці переходила Сестра з дітьми про всі денні справи. Робили малий обрахунок совісти. Діти йшли на посіщення¹²⁹ до церкви і молилися в різних наміреннях.

---

¹²⁹ Молитовна Євхаристійна набожність, короткі відвідини Ісуса, укритего в Найсвятіших Тайнах на престолі, в храмі.

Праця перших СС. Служebниць в парохії о. Основника

Крім праці в захоронках, робили Сестри лад в церкві: прали церковне білля, робили квіти, а літною порою прикрашували вівтарі живими квітами. Ходили коло хворих, сповняли поручення лікаря, подавали їм духову потіху, приготувляли до прийняття св. Тайн. Час від часу посилав отець то одну, то другу Сестру до Львова до латинських СС. Йосифіток, щоби там, у шпиталі, навчилися ходити коло хворих.

В неділі і свята приходили дівчата і жінки до захоронки, де Сестри читали їм побожні книжки, які поручив їм отець парох та училися там співати побожних пісень, крім цього, Сестри займалися також фізичною працею, на яку в правилах так велику вагу клав о. Селецький. Він приймав до новіціату дівчат без жадного посагу. Вони мали в Згромадженні працювати для суспільности, зате мала суспільність дати їм прожиток. Але щоби не бути тягарем для суспільности, мали Сестри і своїми руками працювати на своє утримання. Отець уважав, що вивінування полем тих, що вступали до Згромадження, було кривдою для тих, що остають на господарці. І так у нас мають люди мало поля. Праця в монастирі повинна дати, бодай, поживу і убрання. Та в перших початках про все старався отець основник.

Як здобував о. Селецький фонди на удержання СС. Служebниць?

Надходила зима. Убрання на зиму Сестри не мають, і отець парох грошей не має. Приходить зажурений до своєї коляторки¹³⁰ пані Ковнацької¹³¹ і розповідає про причину своєї гризоти. На це пані Ковнацька каже: «Заложім спілку. Я дам верх і вату, а отець парох – підшевку. Прошу написати до Відня по матерію. Най пришлють за післяплатою». Настав переднівок. У спіжарні¹³² Сестер – пусто. Поїхав отець до К. до п. С., розповів, як за Божою ласкою оснував новіціят Сестер Служebниць і говорив про те, який з того вийде хосен для Церкви і народу. При

¹³⁰ Колятор – особа, яка внесла кошти на спорудження храму; багатий власник села або міста, що мав право вибирати священника до своєї парафії. Джерело: https://slovnuk.me/dict/slang_lviv/

¹³¹ Юлія Ковнацька, польська табулярна землевласниця Жужеля. Велика приятелька і добродійка о. Кирила, котра давала щедрі пожертви на утримання Служebниць. Про неї отець писав: «В кождім майже виказі стрічаєм имя Благородной Ковнацькой з Жужеля. Она повірила в святість справи і в її хосен для сего народа, котрого цілим сердцем полюбила, і хотяй обряда латинського, охотно своїми лептами прикликану до житя інституцію підпомагає. Где иде о справу Божу, там не знає она ні обряда, ні народности. Най она послужить за світлий примір всім тим, що на справу дотичачу морального і матеріального добра народа жалують що-то дати, лиш на всякі другі видатки, хотяй нераз зовсім безпотребні, мають завсігди обильно гроші в кармані». Див.: Селецькій К., Жертви принесені на дім Служebниць в Кристинополи і Жужелю. *Душпастир*. Львів, 1895. Ч. 18. С. 503.

¹³² Комора.

від'їзді вручила п. С. свою цеголку в конверті. Було 30 зр. Їде о. парох до Львова. Сестри просять полагодити різні орудки. Вступає до п. С., розповідає про Сестер Служебниць: «Хто їх утримує? Провидіння Боже!» Пан С. дає від себе десятку і дрібні орудки Сестер полагоджені.

В другім році існування Сестер Служебниць було в Жужелі в новіцяті 18 Сестер. Треба всіх убрати і виживити. Фонди отця пароха вичерпані. 12 Сестер потребувало чобіт. Поїхав о. Селецький до шевської школи до Угнова пізною осінню, замовив 12 пар чобіт. За два тижні хлопець привіз чоботи. Отець чоботи відібрав і обіцяв до двох неділь гроші відіслати.

Поїхав до Львова з колядою до кардинала Сембратовича. Кардинал усміхнувся і витягнув 50 зр. Того дня пощастило о. Селецькому ще у отців Василян заколядувати 20 зр. За чоботи Сестер заплатив і ще осталося дещо на свята.

Отець відносився за допомогою до Ординаріятів, до клиру і до народу. «Най це буде в честь так народові руському, як і духовенству, що порозуміли велику задачу культурну, яку мали сповняти Служебниці і радо приходили в поміч мойому ділу і приносили обильні жертви, тим-то причинились до удержання Сестер новичок, котрих число на 20 зросло».

О. Селецький розповідає, що і нарід уміє бути вдячним. І так, весь матеріал, потрібний до будови дому Сестер Служебниць в Жужелі, вивезли господарі з доволі далекого ліса безплатно. В записках о. Селецького є виписані імена тих господарів. На першім місці сам о. Селецький.

В третім році існування Сестер Служебниць розвели вони вже в парохії велику діяльність. Вели захоронку, робили порядок в церкві, ходили коло хворих. Тоді дуже ширився тиф. З нагоди свят Христового Різдва обійшли Сестри Жужіль і Цеблів з просфорами, складаючи при тім людям побажання. Відтак в Навечеріє Різдва Христового приходили люди через цілий день до Сестер. Хто приніс грудку масла, хто плесканку сира, хто копу яєць, інші горох, пшеницю, солонину, пшоно, так що всякою поживою на довший час заосмотрили комору Сестер. О. Селецький дуже тішився своїм ділом і цілими днями перебував в огороді Сестер Служебниць. Садив там щепи, уважав, щоб гарно було, щоби стежки були вистругані. Всередині огороду казав уставити статую Божої Матері – Покровительки Сестер. Там були лавочки і там отець парох молився або обдумував плян чи учив щось Сестер. Як хто приходив на приходство за якою орудкою до отця-пароха, то Сестра звичайно відповідала: «Йдіть до закону. Отець в законі». І там багато часу посвячував на плекання тої ще тоді ніжної рослини, Згромадження Сестер Служебниць.

О. Селецький переносить новіціят до Кристинополя

Весь свій ум і серце віддав отець Згромадженню Сестер Служебниць, але бачив, що літа плывуть, прийде колись смерть, а хто тоді на місці стало заопікуєся тою інституцією. Роздумуючи над тим, прийшов до заключеня, що добре було би перенести новіціят до Кристинополя, де є монастир отців Василіян, бо там, у Чині, все найдеться хтось, що заопікується молодією інституцією. «Лиш з управою інституції не хотів я до смерті розставатися – і через гадку мені не перейшло, щоби хто-то поважився допуститися сего злочину, щоби покусився видерти сю власть з рук моїх». Поїхав до Кристинополя з наміром підшукати і купити площу під будову новіціяту в Кристинополі. Там ходив, шукав, думав, оглядав і людей питав.

При дорозі, що веде з Кристинополя до Сокаля, вже за містом, недалеко залізничної станції, стояла пустою стара корчма, колишне збірне місце кристинопільських коноводів, а при корчмі було два морги¹³³ поля. Це місце було як вибране на новіціят. Погодив корчму wraz з полем за 1400 зр., дав 100 зр. завдатку, а по упливі 8 днів мав списати¹³⁴ (текст знищений). Гроші треба було зложити при контракті в противнім случаю завдаток пропадає.

Отець вернув додому і почав думати, де би то взяти грошей. Продав усе своє збіжа і взяв за нього 400 зр, але ще багато бракує. В тім часі приїхав до нього о. Скоробагатий, ЧСВВ, і порадив йому написати до протоігумена оо. Василіян о. Сарницького¹³⁵ і попросити о позичку грошей на купно. О. Селецький так зробив, і на свою велику радість отримав від нього такий лист: «Львів, дня 2 Мая. Воістино воскрес! Ваше високопреподобіє! Добре діло треба ратовати, оскільки ся дасть. Сія гадка понудила мене переслати вам титулом пожички два листи гипотечне по 500 зр., а котрі разом становлять 1000 зр. Теперішний їх курс єсть 100 за сто, як то з газет вчитати зможете. Не сут то мої гроші, но одного монастиря; для того прошу се на пам'яті мати. Може, мені Г[осподь] Бог поможе, що і я колись причинюся датком для так пожиточної Вами основаної інституції, но на разі не можу більше вчинити – як пожичити. Най Вам Господь Бог Милосердний допомагає, во всіх Ваших добрих замислах... кріпить здоровлем і долгим житем, щоби-сте могли побачити еще спасительни skutki¹³⁶ Вашого діланя. Здаєся, що тепер купно прійде до skutku. Боже благослови. Щасливим

¹³³ Морг – міра землі, що, як правило, дорівнює 0,56 Га.

¹³⁴ Зробити запис.

¹³⁵ О. Климент Сарницький ЧСВВ (1832–1909), протоігумен Галицької провінції василіян, Архимандрит з 1902 р., професор Львівського університету.

¹³⁶ Наслідки.

буду, если зможу в чим-небудь причинитися до доброго Вашого діла, щоби лише се могло бути як найскорше. Поручаюся Вашої ласкавої пам'яті і молитвам, маю честь писатися з високим поважанем і глибоким почитанням Вашого Високопреподобія. Слуга нижайший і брат во Христі. Др. К. Сарницький».

Отримавши позичку, міг о. Селецький в означенім часі виплатити при списанні контракту всі гроші і дня 4 травня 1893 взяв коршму враз з ґрунтом в посідання. Тому що тою позичкою допоміг о. Провінціял дуже о. Селецькому купити площу під новіціят в Кристинополі, і тому, що той лист є клясичним доказом для тих, що хотіли би відібрати отцеві заслугу оснований Згромадження СС. Служебниць, що якраз о. Селецький є основником Згромадження СС. Служебниць, поміщую факсиміле частини оригінального листа. (Фотокопії цього листа ми не отримали. – Примітка ред.)

Куплену реальність в Кристинополі заінтабулював рівнож о. Селецький на себе, бо Згромадження Сестер ще не було правною особою. Треба було приступити до відбудови будинку. Підвалини погнилі, ні вікон не було, ні дверей; підлога спорохнявіла, стеля і стіни попачені, одна руїна, як каже отець в своїх записках. З Божою поміччю приступив до діла. Найняв майстрів, закупив і звіз матеріял. Вольський, будівничий зі Жужеля, взявши собі до помочі сокирників, почав відбудову. Робота йшла скоро. Який тільки гріш мав о. Селецький, видавав на будову. Тоді також тітка отця дала 400 зр. Напливали також датки і від духовенства, і від народу. Кожний гріш, який діставав, оголошував в Душпастирі в рр. 1893–1895.

Часом дехто на відтинку грошового переказу писав пару слів, то отець деколи і ті слова вписував до книги приходів. Приміром, о. Барусевич¹³⁷ з Мельниці прислав 12 зр., які зібрав в своїй парохії в часі духовної місії і на відтинку переказу написав: «Благодарим искреннейше за спасительну Вами повзятую гадку всім нам полезное богоугодное діло довершити».

О. Володимир Ступницький з Кудринець переслав з Акафісту 18 зр. з допискою: «Щасть, Боже, в добром ділі, працюйте і жийте нам многая літа в користь руської Церкви і народности. Я і мій нарід, і дооколичні Подоляни духом з Вами».

П. Медвецький, судовий ад'юнкт з Борщева, дає дописку: «Честь Вам, всеч. отче, і правдива подяка от всіх людей зрячих і доброї волі за підняте правдиво Божого діла».

---

¹³⁷ О. Михайло Барусевич (1827–1904), м-ко Мельниця (нині – Мельниця-Подільська) в околиці Борщева.

О. Негребецький¹³⁸ зі Залісся, посилаючи 3 р. 28 кр. в день перших облечин, дописує: «Щасть, Боже, сестричкам Марії. Мої парохіяни молилися в день облечин. Нехай росте і кріпиться нова Церкви нашої інституція на помножене Божої хвали».

О. Мальчинський¹³⁹ ЧСВВ, з Бучача, пересилаючи збірку, пише рівночасно дня 29/І 1894 лист, в яким подає: (текст знищений)... «уложити докладно, що о. канонік приїдуть зробити акт табулярний. Для такої справи варто, щоби о. канонік не раз, але і десять разів до Бучача приїхали».

О. Селецький повідомляє Апостольську Столицю про оснування Згромадження СС. Служебниць

Коли о. Селецький бачив, що основане ним Згромадження СС. Служебниць гарно розвивається, що Сестри ростуть духово і ведуть релігійно-культурну працю в парохії, а новий новіціятський дім викінчувався, тоді повідомив Апостольську Столицю про основане ним Згромадження. Апостольська Столиця прийняла це до відома і через Конгрегацію de Propaganda Fide сердечно подякувала йому за понесені труди і поручила опіку над тим Згромадженням Львівському Митрополитові.

О. Селецький дістав з Риму слідуєче письмо:

*S.(anta) Congregazione de Propaganda Fide per gli affari di Rito orientale¹⁴⁰
Romae die 19 Junii 1894*

Protocollo №2276

Rev(erendissimi)me Domine

Receptae sunt lit(t)erae, quibus huic S(anctae) Cong(regatio)ni notam fecisti Congregationis Servarum B(eatae) M(ariae) V(irginis) institutionem a Te peractam, ut eadem bonis operibus iugiter inhaerendo, ad maiorem Dei gloriam cedat et animarum salutem promovere valeat. Pergratum itaque mihi est meritas proferre laudes pro laboribus eo fine susceptis, certa spe confisus nunquam defutura esse opportuna subsidia. Quae ut frequentiora fiant, rem Archipraesuli Leopoliensi Ruthenorum enixe commendabo.

Insuper Deum Optimum Maximum rogo, ut Te diutissime sospitet.

Rev(erentiae) Tuae addictissimus servus.

M. Card(inali) Ledochowski Praef(ectus)

Aloisius Veccia Secretarius

¹³⁸ О. Іван Негребецький (1853–1927), видавець і редактор газети «Господар» та газети для католицького духовенства «Прапор». Парох с. Залісся, біля Ряшева (Жешув, тепер Польща).

¹³⁹ О. Йосафат Мальчинський ЧСВВ (1866–1894). О. К. Селецький про нього написав: о. Йосафат Стефань Мальчинській, згадка посмертна. *Душпастир*. Львів. 1894. Ч. 9. С. 231–234.

¹⁴⁰ Тут назва чомусь італійською мовою, хоча весь лист – латиною. Congregatio de Propaganda Fide pro negotiis ritus orientalis (лат.) – окреме відомство для східних обрядів при Конгрегації розширення віри в 1862–1917 рр.

Тут залучена світлина частини листу Конгрегації Пропаганди до о. Селецького. У перекладі письмо звучало:

Всечесний Отче!

Отримано письмо, яким Ти увідомив цю св. Конгрегацію про те, що Ти оснував Згромадження Служебниць Пр. Д. М., яке, займаючись живо добрими ділами, причинилось би до поширення Божої слави і спасення душ. Мило мені, проте, є віддати Тобі заслужені похвали за труди в тій цілі підняті в тім певнім перконанні, що потрібної помочі ніколи не забракне. А щоби вона була обильніша, то я справу ту горячо Архіпастирові Львівському руському поручу. Надто Бога Найліпшого Найвисшого молю, щоби Тебе якнайдовше в здоровлі заховав.

Твоєї всечесности найвідданійший слуга

М. Кард. Лєдуховскі, Префект

Альойзій Вечча¹⁴¹, Секретар

В. о. Кирилові Селецькому

Парохіві Жужіль

І справді, того самого дня, і під тим самим числом протоколу, пише св. Конгрегація слідуєче письмо до Митрополита (в перекладі)¹⁴²:

Всесвітліший Преосвященний Отче! Кирило Селецький, парох в селі Жужіль твоєї Архідієцезії, повідомив цю святу Конгрегацію про переведенє ним основанє Згромадження Служебниць Пр. Д. М. до виконання деяких добрих діл, для помноження Божої слави і спасення душ.

Тому що діло гідне похвали, радо зложив я йому желання і поважання. А що для зросту тих діл, гідний похвали проситель, старається і благає прихильности побожних осіб, я поручаю його Твоєму Високопреосвященству в певній надії, що Твоєї прихильности і любови йому, напевно, не забракне.

Понад то благаю Бога, щоби обильністю своїх ласк Тебе горячо спомагав і Тебе в здоровлю якнайдовше заховав.

Вашого Високопреосвященства Найвідданійший Слуга

М. Кард Лєдуховскі, Префект

Альойзій Вечча, Секретар

Оба ці листи переслав о. Селецькому до відома Перемиський Єпископський Ординаріят дня 22 серпня 1894 до ч. 4501. Як наведені документи вказують, церковні власти дуже радо прийняли до відома

---

¹⁴¹ Veccia Aloisius, секретар в роках 1899–1911.

¹⁴² Див. лист в оригіналі: О стоваришеню сестр Служебниць Прч. Діви Марії в Жужели. *Вістник Перемиской епархії*. 1894. Ч. 7. С. 83.

основання нового монашого згромадження. Тяжче було зі світськими властями.

Як тільки Митрополичий Ординаріят затвердив Правила СС. Служебниць, повідомив намістництво про основання такого Згромадження і переслав ті Правила до відома намістництву¹⁴³. Та намістництво звернуло ті Правила з допискою, що після § 3 розпорядження міністерства¹⁴⁴ з 13 червня 1858 № 95ДЧУР в цілі запровадження конвенту¹⁴⁵ СС. Служебниць Пр. Д. М. треба найвищого зізволена. А щоби ту справу предложити до найвищої децизії, треба виказати, які середники до житя буде мати конвент або поодинокі доми. Проте най Митрополичий Ординаріят викаже, які фонди буде мати Згромадження СС. Служебниць на утримання і поновно внесе прохання о зізволена на отворення Згромадження. Про таке рішення намістництва повідомив Митр. Ординаріят письмом з д. 18/VI 1892 ч. 609 Орд. Перемиський Єпископський Ординаріят і тим письмом передав Перем. Ординаріятові цілу справу СС. Служебниць, тому що перший дім сего собранія законного має бути отворений в Перемиський Єпархії. Та хоч передає цілу справу Перемиському Ординаріятові, то, – пише дальше в тім письмі, – що за удержання того першого дому в Жужелі ручить і просить, щоби Єп. Ординаріят в Перемишлі дав таку саму поруку, щоби правительство не робило перепон при введенні в життя так бажаного у нас Згромадження.

Тої найвищої децизії на разі не було, та о. Селецький на неї не міг чекати. Дня 27 серпня 1892 р., як вище вказано, він отворив новіціят Сестер Служебниць, вів з ними формальну школу. Хтось з отців Василіян приїздив раз на тиждень і давав вказівки, як належить вести монаше життя. Про все потрібне старався о. Селецький. Він вніс також в 1893 р. петицію до Союму¹⁴⁶ про запомогу для новіціяту СС. Служебниць. І дійсно, Соєм признав в бюджетовім році 1894 300 зр. підмоги. Той Соєм, що так гоїно сипав грішми на театри, співачки, музиків, і т. д., але рівночасно застеріг, що наперед треба розслідити, якими фондами розпоряджає та інституція, чи має забезпеченя на тревалий розвій. Делегат повітового Виділу в Сокалі, о. В. Чернецький¹⁴⁷, парох Сільця Белзького,

¹⁴³ Галицьке намістництво – вищий орган виконавчої влади в Королівстві Галичини та Володимирії, частині Австрійської (потім Австро-Угорської) імперії.

¹⁴⁴ Міністерства віросповідань і освіти.

¹⁴⁵ Монастир – з лат. мови «conventus», разом, збір.

¹⁴⁶ Галицький крайовий сейм (сойм) – представницько-законодавчий орган австрійської провінції Королівство Галичини та Володимирії з Великим князівством Краківським, князівством Освенцімським і князівством Заторським. Діяв у 1861–1918 роках.

¹⁴⁷ О. Василь Чернецький (1837–1900) – священик УГКЦ Перемиської єпархії, краєзнавець, журналіст, громадський та просвітянський діяч, однодумець і приятель о. Кирила. З 1884 року аж до смерті був парохом у Сільці Белзькому (тепер – с. Сілець Сокальського району), а також Белзьким деканом.

приїхав до Жужеля розслідувати справу того забезпечення. О. Селецький з радістю оповідав йому про те, як гарно вже через два роки інституція розвивається, як удержує 16 дівчат, не побираючи жодної заповомоги ні з краєвих фондів, ні з державних.

О. Селецький просив, де міг, о поміч для Згромадження, часом діставав яку-то скудну заповомогу, а сам від себе давав послідний кусник хліба для нового Згромадження. Дбав не тільки за нинішній день, щоби Сестер убрати і прокормити, але й щоби і в майбутнім їх існування забезпечити. В своїх записках нотує це коротко. Під р. 1894: «В Ключові¹⁴⁸ (новіціят Сестер Служебниць в Кристинополі є на ґрунтах Ключів) купив-єм муку на річ сс. Сл. за 260 зр.».

День 2 червня 1894 року був для о. Селецького днем великої радости. Тоді перша партія Сестер опустила новіціят в Жужелі і поселилася в Самолусківцях коло Гусятини. Отець Селецький нотує про це в своїй хроніці: «Відвіз-єм 6 Сестер до Самолусок в Гусятинськїм, де взяли в посідання хату і 16 моргів ґрунту, які жертвували майже бездітні старі вже люди на вічні часи на прожиття. Посвячення дому довершив о. мітрат Фацієвич¹⁴⁹, архипресвітер Станіславівської капітули при співучасті многих священників Гусятинського деканату».

Про цей дар Стефана Кормила в Самолусківцях писав о. Н. Теодорович слідуюче: «Ледве розпочали жите Сестри Служебниць, заведені Високопреподобним о. Селецьким в Жужелі, аж ту в віддаленю 40 миль то діло Боже відбилося відгомоном. Селянин жертвує свій маєток, піймаючи простим розумом значіння Сестер. Як велику прислугу зробив о. Селецький, основуючи цей чин»¹⁵⁰. А в іншїм місці той самий о. Н. Теодорович більше про цю важну подію пише: «Дня 14/VI 1894 виправив о. С. першу партію Служебниць в числі 6 душ до обновленого дому в Самолусаках. (...) Виправив своїх духовних дітей в світ, щоби міг поглянути на овоч своєї праці, щоби себе упевнити, а сумніваючихся переконати, що справа Служебниць через него в жите введена не була і не єсть справою его, але справою Божою. (...) Бог покликав рибаків на апостолів...(брак тексту) Те саме і в нашїм народі бідний старенький чоловік без маєтку і значіння, на лихім приході розпочинав діло, до котрого переведення після світських понять треба многих десятков тисячів. Заводить новий монашій чин на Руси, СС. Служебниць. І чудо діється. Заводить, незважаючи на перепони, діло розвивається»¹⁵¹.

---

¹⁴⁸ Невелике село, 3 км від Кристинополя, тепер не існує. Після Другої Світової війни Ключів поглинутий радянським містом Червоноград.

¹⁴⁹ О. Василь Фацієвич (1847–1921).

¹⁵⁰ Теодорович Н. Зь Гусятинщини. *Душпастир*. 1894. Ч.6. С. 139–140.

¹⁵¹ Див.: Теодорович Н. Зь Гусятинського. *Душпастир*. 1894. С. 360–364.

Дальше описує торжество заложення фундаментів під захоронку і введення Сестер до дому в Самолусківцях. В день введення торжественне Богослуження в Церкві, править о.-мітрат [Василь] Фацієвич в асисті численного духовентства, о. Є. Ломницький говорить проповідь, о. [Теодор] Турула витає Сестер мов ластівки в гніздочку в Самолусківцях. У своїм вірші порівнює мешкання Сестер з ковчегом Ноя, звідки Сестри мають помагати своєю живою вірою, проганяти хмари невіри, що затягають над нашим народом. Вірш кінчить:

Хатиночко наша люба! Сестри-ластівочки!
Щасти, Боже Милосердний, вашому гніздочку.
Розвивайтесь, множіться, стадами літайте,
Про доленьку нашій Церкві Пречисту благайте.

Про ті свої діти дбає о. Селецький, їздить до них, помагає їм, на його руки складають вони обіти. «В день Зачаття св. Анни зложили в Самолусківцях на мої руки обіти на три літа». Будову нового новіціяту Сестер в Кристинополі о. Селецький допровадив до кінця. Під днем 18 квітня 1894 переслав прохання до Єп. Ординаріату в Перемишлі про позволення поблагословити каплицю в новозбудованім домі в Сестер в Кристинополі. І Преосв[ященний] Юліян Пелеш уділив таку власть: «Возлюбленому во Христі Кирилу Селецькому, пароху в Жу-желю 26/7 1894 р., ч. 4725: Соотвітно прошенію под днем... нам пред-ложеному...». День посвячення нового дому назначено на 22 липня 1894 р. і воно в ті дні торжественно відбулося. Чину посвячення до-вершив о. Дацій ЧСВВ (парохія Кристинопіль – Ключів належить до оо. Василіян). Разом з многими священниками в присутності о. [Оре-ста] Чеховича, декана Белзького. Багато при тім було людей з дооко-личних сіл і запрошених гостей навіть з дальших сторін, пр. гр. Анна Потоцька з Риманова, з котрим-то домом о. Селецький був віддавна в щирих відносинах.

О. Селецький сам собі дивується, як воно все добре складається, як Бог йому допомагає, як і добрі люди не відмовляють своєї помочі і присилають свої лепти, деякі навіть великі, пр. о. [Михаїл] Гулла, парох Борщева, переслав на корінний фонд СС. Служебниць облигацію на 100 зр. Розум і серце о. Селецького всі труднощі перемагають. Він з тим самим запалом, з яким вказав на свою досить витерту рясу і сказав в пер-ших починах до о. Н. С.: «щоби-м мав пів реверенди¹⁵² продати, то свого діла мушу доконати». З тим самим запалом працював дальше.

В 1895 р. виходить з новіціяту в Кристинополі друга партія Сестер Служебниць. Під тим роком читаємо в хроніці о. Селецького: «дня 27 V

¹⁵² Реверенда – ряса.

відпровадив-єм торжественно три Службениці до Циган і передав їм захоронку через княгиню Сапіжину як належиться вивіновану». Про цю нову захоронку був в числі 10 «Душпастиря»¹⁵³ з 1895 р.¹⁵⁴ уміщений слідуєчий допис п. з. «Нова захоронка СС. Службениць ПДМ в Циганах». Дня 24 травня вийшло з новіціату в Кристинополі шість Сестер, з яких три поїхали до Циган, де взяли заряд захоронки, яку княгиня Сапіжина з Більча Золотого нароком¹⁵⁵ для українських Службениць устроїла і належно вивінувала. Коли Сестри приїхали до села, нарід в торжественнім поході, під проводом місцевого душпастиря та отця декана і душпастиря з сусідніх Лановець вийшов назустріч і витав їх хлібом і сіллю, сі свої «ластівки», що завитали під його стріху і віщують народови нову прекрасну весну, як це висказав в глибоко відчутій бесіді о. Глібовицький. На цвинтарі, біля церкви відслужено Молебен, потім введено Сестер до приготованого їм помешканя»¹⁵⁶. Під дописом підписаний о. К. Селецький.

В своїй хроніці, під тим самим роком нотує дальше о. Селецький таке: «Дня 22/VII 1895 р. передав місцевий парох СС. Службеницям заряд дому убогих фундації Острожських в Тернополі, що вельми торжественно відбулося». А ще дальше: «В тім році розширився дім новіціятський в Кристинополі – прибудував одну спальню, прачкарню, комору і їдальню. В новіціяті заведено захоронку. Доселі почивала вся управа в моїх руках».

А відтепер починаються непорозуміння, які багато болю спричинили о. Селецькому та які в кінці причинилися до основання другого монашого Згромадження.

Коли в перших початках новіціят СС. Службениць був в Жужелі, просив о. Селецький оо. Василян з Кристинополя, щоби приїздили до Жужеля і впроваджували молоде Згромадження в монашу аскезу. І дійсно, один з оо. Василян приїздив раз на тиждень, звичайно в четвер, і давав СС. Службеницям відповідні духовні науки. Коли ж новіціят перенісся до Кристинополя, то один з оо. Василян став сталим духовним провідником в новіціяті. О. Селецький як основник Згромадження хотів і на дальше задержати в своїх руках загальний заряд. На тім тлі

---

¹⁵³ «Душпастир» – видавничий орган (періодичне друковане видання) «Товариства ап. Павла», яке було засноване у 1890 р. і займалося духовно-просвітною діяльністю (місії і реколекції, підтримка парафіяльних сільських дяків). О. Селецький належав до членів основателів цього товариства. Див.: Товариство св. Апостола Павла. *Посланник*. 1890. Ч. 22. С. 2–4.

¹⁵⁴ Селецький К. Нова захоронка СС. Службениць Пр. Д. М. – в Циганах. *Душпастир*. Львів, 1895. Ч.10. С. 285.

¹⁵⁵ Навмисне, саме тому.

¹⁵⁶ Селецький К., Нова захоронка СС. Службениць Пр. Д. М. – в Циганах. *Душпастир*. Львів, 1895. Ч. 10. С. 285.

постали непорозуміння, або, як отець каже, «несогласія». Таким духовним провідником в новіціяті в Кристинополі був від вересня 1895 р. о. Ломницький, і він, як каже о. Селецький, в короткій історії оснування Згромадження СС. Служебниць іменував себе настоятелем Сестер і повідомив о. Селецького, що відтепер може отець приймати дівчата до новіціяту і переносити до інших домів лиш у порозумінні з ним. Що той, хто є духовним провідником душ, повинен мати і в цих справах якесь слово, – ніхто не сумнівається. І о. Селецький на це погодився. Коли ж о. Ломницький пішов в липні 1895 року на ігумена до Михайлівки, став духовним провідником у новіціяті о. Скоробогатий. За нього змоглося «несогласіє». Він, як знов пише о. Селецький в історії, іменував себе «виключним» настоятелем всіх СС. Служебниць, «без відома Митрополита і основателя того ж дому». На це не міг погодитися о. Селецький, щоби випустити з своїх рук цілковито управу інституції, яку він виплекав під своїм серцем, а для якої ціле своє серце віддав без застереження.

В тім своїм клопоті удався отець за поміччю до о. Щепковського, Провінціяла оо. Єзуїтів, які працювали тоді над реформою Василянського Чину, у якого-то отця о. Селецький не раз засягав ради, як належить вести Згромадження. О. Щепковський зарядив після бажання о. Селецького так: [духовна управа в інституції приналежить виключно до Василян, матеріальна – до о. Селецького], а загальний заряд мав вести о. Селецький в порозумінні з кожодчасним духовним провідником. Та, як пише о. Селецький в цитованій історії, оо. Василяни не погодилися на рішення о. Щепковського і в 1895 р. постановили на своїй капітулі взяти цілковито управу Згромадження в свої руки.

Коли о. Селецький приїхав раз до Кристинополя з приносами живности для новіціяту і вступив до оо. Василян, то теперішній архимандрит, а тодішній кристинопільський ігумен заявив о. Селецькому в присутні о. Скоробогатого, духовного провідника Сестер: «Ми не перечимо, Отче, того, же єсьте основателем дому СС. Служебниць, і тої слави, і чести вам не віднімаємо, лиш проче все приналежить до нас». О. Селецький каже дальше, що він це взяв за жарт, бо вже справу перед тим порішив о. Щепковський. Та о. Скоробогатий проголосив Сестрам в каплиці, що він є виключним їх настоятелем і лишень до нього у всіх справах мають вони удаватися. При кінці січня 1896 р. був о. Селецький знова у о. Щепковського, в Старій Весі, щоб перед ним боронити своїх прав в Згромадженню СС. Служебниць, що він задержить [...], [о. Щепковський написав лист до кристинопільського] ігумена, в котрім повторив дослівно своє попереднє зарядження, прочитав о. Селецькому, який задоволений від'їхав до дому. Вдома застав лист від жовківського

ігумена о. Козловського з дня 3/II 1896, в яким той писав: «Не зражайтеся дрібницями, дасть Бог, що правда буде горою, а тоді побачимо. На разі прошу і молю не занежайте розпочатого діла. Хто приложив руку до плуга і т. д. На тепер хіба Вам то напишу, що в послідніх часах видівся я зі всіми нашими «меценасами». Був у мене оо. Скоробогатий, Кізима, Ломницький та Малицький, много говорили, але я все-таки своє: віддай, що кому належиться (...)». Думав о. Селецький, що якось прийде до порозуміння, що він задержить...*(брак тексту)*

Після § 2 ч. V¹⁵⁷ Правил СС. Служебниць прислугувало Митрополитові право іменування духовного комісаря для справ Сестер. До цього часу Митрополит не користав з того права; всіма справами піклувався о. Основник, а упрощеними ним і, призначуваними своєю властю, з духовними провідниками новіціату СС. Служебниць в Кристинополі. О. Селецький просив письмом з д. 8 IV 1896 Митроп. Ординаріят про іменування його ординаріятським комісарем.

Митроп. Орд. зараз дня 9/IV 1896, ч. 397/Орд. пише на тім письмі до Єп. Орд. в Перемишлі, що «треба іменувати комісаря зі сторони Митр. Орд., але перед тим просимо Єп. Орд. в Перемишлі о заяву, чи не має зі своєї сторони нічо проти того, щоби основатель і дотеперішний найбільший опікун тої інституції о. К. Селецький, тим же комісарем іменованій був». Таке саме письмо висилає до Єп. Орд. в Станиславові. Єп. Орд. в Перемишлі письмом 5/V 1896 р., ч. 1794, відповів, що на іменування о. Селецького комісарем радо годиться. Рівнож і від Станиславівського Єп. Орд. ч. 456 (прот[окол] Митр. Орд.), в яким той годиться на іменування (невиразний текст) СС. Служебниць. Виходить з того, що Митр. Орд., ужив в письмі до Єпископського Ординаріату в Станиславові слово «прокуратор» місто «Ординаріятський Комісар».

Дня 15/V 1896 дійсно іменував Митр. Орд. о. Селецького прокуратором Сестер Служебниць у всіх трьох дієцезіях з тим, щоби перевів устрій СС. Служебниць. Письмо звучало:

ч. 456/Орд.

До Всеч. о. Кирила Селецького, гр.-кат. пароха в Жужелю:

Сим іменуємо Всечесність Вашу прокуратором Служебниць Пр. Д. М. всіх трех наших епархіях: Львівській, Перемиській і Станиславівській. І надаєм власть, і припоручаєм Вам перевести устрій тих же Служебниць, дбати ревно про добро і потреби їх, і заступати їх у всіх справах так зі сторонами приватними, як і перед властями політичними і судовими. Зглядом всіх сих діл, маєте в своїм часі щодо всіх трех епархій нам справоздання складати, а, кромі того, щодо домів Перемиської

---

¹⁵⁷ Передусім на основі Ч. IV, § 13 Правил з 1892 р.

і Станиславівської єпархії також дотичним Єп. Ординаріатам. В кінці, надіючися на ревне виповнення тих обов'язків, уділяєм Вам zarazом до сеї служби Вашої наше Архиєрейське благословення.

Від Митр. Ординаріату

Львів, Дня 15 Мая, 1896 р.

Сильвестр, Митрополит

Хотя й духовні власті іменували о. Основателя комісарем чи прокуратором СС. Службниць і таким його у своїх письмах називали, пр. називає о. Селецького прокуратором генеральним службниць, але тим згаданим письмом духовні власті формально іменували о. Селецького прокуратором і надали йому власть перевести устрій СС. Службниць, дбати про добро і потреби їх та заступати їх у всіх справах, себто дали формально власть заряджувати справами СС. Службниць.

Та власть на нічо не придалася, бо саме тоді зреклися оо. Василіяни духовного проводу над Сестрами¹⁵⁸, і о. Селецький мусів би сам стати духовним провідником в новіціяті, а цього він не міг ніяк, бо на це не дозволяли йому обов'язки пароха в Жужелі. Про ту резигнацію з духовного проводу повідомив о. Селецького письменно о. [Діонісій]Ткачук. [Бракує сторінок]. [Оо. Василіяни цілковито їх відреклися, навіть сповідати їх не хочуть. Негаймо приїхав о. Селецький до Кристинополя і в день св. Онуфрія 25/VI 1896 відчитав в каплиці в новіціяті Службу Богу і старався успокоїти Сестри, але успокоїти було тяжко]¹⁵⁹. Декотрі переходили попри нього з понуреними головами, інші гнівно дивились. «Ось таке було звитаніє моє з тими моїми возлюбленими дітьми». [Неспокій серед Службниць ширила, як каже о. Селецький в короткій історії, настоятелька с. Іванна Колодій. Вона вправді в листі до о. Селецького просила зарадити лихові як покірна дитина, але цілком що іншого писала до о. Ломницького, як це видно зі збережених листів].

Третього дня знову приїхав до Новіціяту, а настоятелька питає, хто буде Сестер сповідати. О. Селецький каже, що, Богу дякувати, священники є і буде кому сповідати. На це Настоятелька каже: «Коли вже отці Василіяни не хочуть нас сповідати, то вже би нас сповідали оо. Бернардини¹⁶⁰». Заболіли дуже ті слова о. Селецького. «Я, мірський священник, зділав все для здвигнення інституції, що тільки було можливе в силі

¹⁵⁸ Одразу після призначення о. Селецького прокуратором 27 травня 1896 року оо.-василіяни перестають займатися Згромадженням. Див.: Великий А. Нарис історії Згромадження СС. Службниць П. Н. Д. М. Рим, 1968. С. 99.

¹⁵⁹ Бракує в обох текстах, подаємо на основі ЦДІАЛ. Фонд № 201. опис № 5. Справа № 77. Арк. 6 зв.

¹⁶⁰ Орден Менших Братів Обсервантів – католицький чернечий орден, відгалуження францисканців суворішого уставу, називали бернардинами від головного представника цього руху св. Бернарда з Сієни.

человіческой, поділився з послідним куском хліба, а ту...». Він упростав о. Гойдиша Володимира, тодішнього сотрудника з Белза «чоловіка вельми чесного», як пише о. Селецький, а я додам: чоловіка надзвичайно побожного, розумного, тактовного (теперішнього о. декана і пароха в Дев'ятирі) щоби приїхав сповідати СС. Служебниць. Половина Сестер сповідалась у нього, а половина пішла до оо. Бернардинів.

Коли іншого дня приїхав о. Селецький до Сестер, сказала одна служебниця: «Отці казали, що наколи би о. канонік уступилися, то вони знов нами будуть охотно опікуватися». Як ті слова поділяли на о. Селецького, можна собі уявити.

Десь в серпні 1896, коли оо. Єзуїти обняли заряд Кристинопільського монастиря, приїхав до Кристинополя о. Щепковський. Він в присутності о. [Альойзія] Варола¹⁶¹, єзуїта, новоіменованого ректора, втретє видав зарядження, після котрого о. Скоробагатий уступив з уряду духовного провідника, а став ним бувший жовківський ігумен о. Козловський. Межиусобиці усунено, як нотує о. Селецький, провід над Сестрами Служебницями і матеріяльний заряд сповняв о. Селецький дальше. І він починає спокійно дальше працювати. «В тім році построїв-єм нову кирницю при новіціяті і закуплено морг ґрунту на річ Сестер Служебниць». Та то не тривало довго.

Все майно Сестер Служебниць ще досі було заінтабульоване на ім'я о. Селецького. Видно, що ще не було найвищого позволення на правне існування Сестер. До офензиви¹⁶² вислано тим разом о. Сарницького. Він пише письмо до кардинала Сембратовича, в яким заявляє, що довідався тепер, що все майно Сестер Служебниць записане на ім'я о. Селецького. Це майно, пише він, могла би забрати родина на случай смерти о. Селецького. Тому просить, щоби, якщо не можна того майна забезпечити на річ Сестер Служебниць, заінтабулювати його на СС. Василіянки або бодай забезпечити тих 1000 зр, які він позичив о. Селецькому на закупно дому для Сестер. Лист цей писаний 12 марта 1897 р.

На цей лист відповідь подав Митр. Ординаріят. Допись з дня 20 / III 1897, ч. 412/Орд. Перемиському Єп Ординаріятові і просить його, щоб завіззав і приказав о. Селецькому переінтабулювати майно Сестер Служебниць на Митр. Ординаріят, зглядно на всі три єпископські Ординаріяти або на СС. Василіянки в Словіті і Яворові, чи на товариство Служебниць «если тоє правно дасться сділати». Розуміється, що так Сестри Василіянки як і Єп. Ординаріяти уживали би цього майна лиш для Служебниць. Перем. Єп. Орд. зараз 30/III 1897 висилає приказ о. Се-

¹⁶¹ Warol (Warchoń) Alojzy (1859–1936) – професор василіянського монастиря у Кристинополі 1897–1899.

¹⁶² Офензива – наступ.

лецькому під ч. 1462/157 з порученням застановитись, якби перевести заінтабулювання маєтності Сестер Службниць: «Чи не було би порадою маєток Сестер Службниць в преділах тутешньої єпархії заінтабулювати на монастир Василянок в Словіті?

Вже 3/IV 1897 р. відповідає письмом о. Селецький, що він, не чекаючи ні на візвання, ні на приказ, ще 30/III 1897 подава письмо до Митроп. Ординаріату, в яким заявив, що приневолений зложити уряд прокуратора СС. Службниць у всіх трьох єпархіях, який йому Митр. Орд., під днем 15/V 1896 ч. 456/Орд. зволив определити. Заразом просив у письмі вислати уповновласненого делегата, який би переняв маєток Сестер Службниць, так рухомий, як і нерухомий, а заразом сей делегат взяв би на себе обов'язок постаратись про матеріальне забезпечення 26 новичок. Не перечить о. Селецький, що позичив від о. Сарницького 1000 зр., але і цього не можна заперечити, що по причині адаптації будинку, прибудування стайні і стодоли, о. Селецький доложив своїх більше як 2000 зр., хоч жодної претенсії з того титулу до майна Сестер Службниць не має. Своєї гадки в справі полагодження інтабуляції майна не подає, бо Митр. Ординаріят в цій справі його цілковито зігнував. [пропущено фрагмент, але є дещо більше тексту у Богословії с. 172].

На бажання ординаріату з дня 18/VII, ч. 634, подає о. Селецький, що всіх домів мають вже службниці шість:

- а) в Кристинополі є 5 професок¹⁶³ і 25 новичок;
- б) в Жужелі 4 профески і 2 новички;
- в) в Тернополі 4 профески і 1 новичка;
- г) в Самолусках 5 професок;
- д) в Циганах 5 Сестер з обітами;
- е) в Монастерисках 3 профески.

Разом 26 професок і 28 новичок, всіх разом 54.

Стан маєтковий:

фонд корінний – 2 облігації «Дністра»,

500 зр. позичив о. Єр. Ломницький, ігумен монастиря в Михайлівці.

1. В Кристинополі: дім, стодола, стайня, дровітня, огород опарканений, кусень поля вартість 3000 зр., закуплені три морги одного поля і три морги луки вартости 1280 зр. Записав реальність оцінену на 350 зр.

2. В Самолусках – дім і 16 моргів поля.

3. В Тернополі Сестри завідують домом убогих, за свій труд мають 250 зр.

4. В Жужелі одержує Сестер місцевий парох.

5. В Монастерисках удержує рівно ж місцевий парох.

¹⁶³ Тут у значенні сестри, які прийняли тимчасові чернечі обіти.

6. В Циганах на удержання Сестер дає княгиня Сапіжина 300 зр. річно, 12 сягів¹⁶⁴ дров і 3 літри молока денно.

Найгірше з удержанням Сестер в Кристинополі, де видатки більші від приходів. Просить обдумати середники забезпечення того дому.

Митроп. Ординаріят приймає до відома цей звіт і письмом з дня 30 липня 1896, ч. 688/Орд., рішає заховати той звіт для комісаря чи візитатора. «Найлучше би було о. Селецькому позістати так, як дійсно єсть, комісарем духовним, а вислати візитатора, завізвати духовенство, щоби спомагало Сестер Служебниць, а о. Селецького, щоби доніс, чи ті 1500 зр. забезпечені».

Послідне письмо Митрополичого Ординаріяту тим замітне, що не робить різниці між прокуратором, а ординаріятським Комісарем і уважає о. Селецького Ординаріятським комісарем. Між отцем основником, а духовним провідником в новіціяті, як сказано, витворився [зв'язок] та в 1897 р. починаються відносини знова погіршатися. Все майно Сестер Служебниць було дальше заінтабульоване на о. Селецького.

Своїм письмом о. Селецький все це складає до рук єп. Ординаріяту в Перемишлі.¹⁶⁵ Якось на разі той уповноважений не являвся. Доперва 26/II 1898, ч. 141/Орд. Митр. через Перемиський єпископський ординаріят поручив о. Селецькому весь маєток СС. Служебниць віддати до рук новоіменованого Орд. комісаря СС. Служебниць о. Ломницького або його заступника о. Дація, які дійсно явилися в о. Селецького 26/4 1898 і їм вручив о. Селецький грамоту, якою передав весь маєток Сестер Служебниць, так рухомий, як і нерухомий. Рівночасно в тій грамоті заподав, що зі своєї сторони зрікається всяких претенсій до майна Сестер Служебниць.

Про це повідомив о. Селецький Перемиський Єп. Ординаріят письмом з дня 27/4, а Перемиський Ординаріят повідомив про це Митроп. Ординаріят письмом ч. 2063/1898. На це, що о. Селецький зрікся уряду прокуратора та що взагалі усунувся з заряду Згромадження СС. Служебниць вплинуло також то, що в Самолусківцях і Монастириськах не було ладу. Пішли доноси, як пише о. Селецький, до Митрополита, що всему тому винен він. Бачив о. Селецький, що без помічників не дасть собі ради, тому уступив.

Ті переходи сильно відбилися на здоровлі Отця. Щоби успокоїтись, поїхав на реколекції до Добромиля, але душевний спокій не вернув.

---

¹⁶⁴ Сяг, сажень, одиниця ліку дров. 12 сягів – 12 кубічних сажнів. Давня східнослов'янська лінійна міра, яка вживалася до запровадження метричної системи мір; з XVIII ст. дорівнювала 3 аршинам, або 2,134 м.

¹⁶⁵ С. 178–180 рукопису – повторення попереднього змісту.

Тому взяв відпустку і поїхав на якийсь час до Італії. Це була його трета подорож до Італії.¹⁶⁶

Дуже прикро було о. Селецькому, що Митрополит повірив доносам. «Не розслідивши справи, як належить, не держачися засади «*audiatur et altera pars*»¹⁶⁷ іменував о. Ломницького комісарем духовним СС. Служебниць. «Кардинал порішив справу моєї інституції без мене. От таку заплату получив я за мої труди коло діла, котрим хотів прислужит на слова і видали засуд. Слава Богу за все».

В «Душпастирі» з 1897, де подає отець балянс розвитку СС. Служебниць до цього часу, пише таке: «Ось розкрився перед очима читачів образ ходу сеї так важної справи не для пустого славословія тих високоповажаних личностей, котрі словом і ділом стали мені помічні в переведенні діла, тільки щоби дати наглядний доказ... Не писав я також це для звеличання себе перед світом. Єсьм убогий сельський парох. Не посідаю ні сіл, ні фільварків, тільки посідаю превеликий капітал в серці моїм, а тим капіталом – горяча любов мого народу і сильна віра у Боже Провидіння, котре видимо опікуєся тою справою. З тою вірою ступаю сміло вперед і надіюся з грядучим роком при помочи Божій і співпраці всіх людей доброї волі о много більший терен для будучої праці над моральним і матеріяльним двигненням народа здобути. Деякі люди посудили мене о погоню за «нищетною славою» перед світом. Тим відповідаю словами св. ап. Павла: «Я посадив, Аполлос поливав, але Бог дав зріст. Для того, не той хто садить, є чим, ані той, хто поливає, але Бог, що дає зріст» (1 Кор. 3,6). З тих слів, надіюся, зрозуміють вони наглядно, кому властиво в тім ділі слава і честь належиться»¹⁶⁸.

О. Селецький вважає, що одинокою причиною всіх непорозумінь з духовним провідником новіціату СС. Служебниць був о. Ломницький. Він став автором бунтів і колотнечі в домах Служебниць. Коли він став в 1894 р. духовним провідником в новіціяті, старався сам взяти в свої руки всю власть над Сестрами і доти не спочив, доки не довів до того, що о. Селецький 28/II 1898 р. з заряду не усунувся (коли Митр. Сембратович іменував його Орд. комісарем Сестер). Тоді він дійсно взяв весь заряд у свої руки. Поводився абсолютно, ладнає все після власної фантазії. Устав для Служебниць, апробований Митрополитом, не мав для нього сили обов'язуючої.

¹⁶⁶ Свої враження описує в: Селецький К. Лист о. Кирила С'флецького. *Душпастир*. 1897. Ч. 16. и 17. С. 401–405; Воспомины изъ Риму. *Богословскій Вѣстникъ*. 1902. Т. 3. В. III. С. 224–232.

¹⁶⁷ *Audiatur et altera pars* (лат.) – «послухати другу сторону».

¹⁶⁸ Селецький К. На дѣмь новіціяцкій СС. Служебниць. *Душпастир*. 1897. Ч. 5. – С. 112–113.

Коли о. Селецький дістав *consilium abeundi*¹⁶⁹, держався з далека від Згромадження. Не одно йому не подобалося. І так не подобалося йому, що від кандидаток домагалися віна 300 зр. або поля. Як о. Селецький приймав кандидатки, не вимагав ніякого віна. Поле мало оставатися для родини кандидатки. Згромадження не має бути новим тягарем для суспільности, не має забирати поля від родин. Сестри мають працюю здобувати собі утримання, а в перших початках про все старався о. основник.

Навіть, коли 1907 р. переслав Митр. Ординаріят о. Селецькому, як первісному законодавцеві, новий, перероблений на основі ухвали єписк. конференції з 1906 устав СС. Служебниць, перед прийняттям його через Загальну Раду Сестер, то о. Селецький на все погоджувався, крім вимоги, що вступаючі дівчата мусять внести віно.

Не подобалося о. Селецькому, що СС. Служебниці працювали в друкарні, замість вести захоронки, читати побожні книжки дівчатам, ходити коло хворих. Навіть не подобалося, що Сестри обняли заряд кухонь по духовних семінаріях, хоч в січні 1899 він, вертаючи з Кракова з похорону о. Щепковського, вступив разом з о. Ломницьким до єп. Лобоса¹⁷⁰ в Тарнові просити про прийняття кількох служебниць до СС. *Wogromée*¹⁷¹, щоби вчилися куховарства, на що єпископ погодився. Те ведення кухонь можна би хіба тоді оправдати, якщо Сестри тією роботою могли би заробляти на життя тих Сестер, що будуть вести захоронки. О. Селецький, щоби зазначити, що він зрікся своїх прав, як основник Згромадження, посіщає СС. Служебниць в лютім 1899 р. в Тернополі, в Глинянах, в Уневі, в Добромилі, Перегінську, Пасічній, в Самолусківцях, Циганах, Ланівцях. Ріжні, ріжно його приймали.

Про всі ті свої переходи о. Селецький умів мовчати. Навіть люди, що близько жили з о. Селецьким, пр. теперішній крилошанин, а тоді 1897 р. сотрудник о. Селецького о. В. Лициняк¹⁷², говорив мені, що тоді ще не було тих непорозумінь. Отець возив харчі до новіціату до Кристинополя і бував навіть разом з ним в оо. Василян.

---

¹⁶⁹ *Consilium abeundi* (лат.) – «порада відійти».

¹⁷⁰ Єпископ Тарновської дієцезії, рим.-кат., уродженець м. Дрогобича, Лобос Ігнатій (пол. Ignacy Łobos).

¹⁷¹ Скорочена назва з пол. «wogromieuski». Згромадження сестер-милосердя св. Карла Борромео, чернеча спільнота французького походження. Ці сестри провадили кухню в семінарії в 1880–1900 роках.

¹⁷² о. Василь Лициняк (25. 11. 1873, с. Сурохів Ярослав. пов., нині Підкарп. воєводства, Польща – 01. 03. 1951) – релігійний діяч УГКЦ. Після рукопокладання 1897 р. на священника душпастирював і був катехитом народних шкіл і гімназій на Львівщині. Обіймав у Львові посади другого віце ректора греко-катол. духов. семінарії (1907–1911), директора приватної учительської семінарії ЧСВВ (1930–1934), директора гімназії сестер-василянок (1934–1939), а також опікувався дитячими притулками, багатьма добродійними й економічними установами. Після 1945 душпастирював у римо-катол. Тарнів. єпархії (Польща).

Не дивно, що люди і по уступленні о. Селецького здають йому звіти з праці Сестер, як це бачиться у протоколах. Пр. о. Шмириковський, в письмі з 1898 р. дякує о. Селецькому «за ту велику і неоцінену прислугу, котру введенням в життя так спасительної інституції СС. Служебниць народів руському в дарі принесли-сьте. Господь Бог з повноти сокровищ своїх нехай дарить Вас ласкою, щоби-сьте еще многі літа для умноження слави (до тепер) Божої і обновлення духового вірних обряду руського з небувалим дотепер у нас пожертвуванням трудитися могли, а вихованиць СС. Служебниць Руси тисячі приобріли». Далше подає річевий звіт, а при кінці листа ще раз дякує за правдиво вітцівське виховання тих же і пожертвування для обновлення духовного вірних.

Дуже гарний лист написав до о. Селецького, як основника Згромадження СС. Служебниць, о. Костецький, парох в Чернівцях. О. Селецький післав йому книжечку «Жите Доброї Законниці»¹⁷³, а о. Костецький¹⁷⁴, відписуючи йому говорить, що дуже його тішить, що «о. пралат мають ще з Божої ласки силу і здоровля еще і тепер духовно свої святі доньки кріпити працями свого духа в роді книжечки «Жите Доброї Законниці». Най Бог дозволить еще много таких діл написати на духовий корм своїх доньок і дочекати в кріпкім здоровлю і ласці Божій видіти обителі СС. Служебниць в кожній парохії всіх дієцезій наших і обох угорських» (себто Карпатської України).

З розповідженої мною історії основання Згромадження СС. Служебниць ясно виходить, що самотнім його основником є о. Селецький. Якби я на все не був глядів своїми очима, то мені вистарчили б урядові документи. А ті говорять лише про о. Селецького як основника. Єпископські Ординаріяти називають тільки його основником, жодного іншого співосновника не знають. Я вже наводив такі вискази. Тут в цім місци я подам ще слова еп. Константина Чеховича з похвальної грамоти для о. Селецького після переведення канонічної візитації 25/5 1906 р. Грамота видана 28/XI 1906, ч. 275/ Орд. Там між іншими є такі слова: «В особености же піднята Ваша гадка основання Згромадження руських СС. Служебниць Пр. Д. М. і отворенне її першого в нашій провінції дому в Жужелю – се видимі успіхи благодати Божої, Вам обильно даної, з якою Ви так ревно і совісно трудитесь у винограді Христовім для слави Божої і добра св. гр.-кат. Церкви».

Так коротко я начеркнув історію початків Згромадження СС. Служебниць і заслуги о. Селецького коло заснування і вивінування цього

¹⁷³ Як уладжене має бути жите доброї законниці після Кароля Андрея Бассо пароха в Треззо. – Жовква : Накладом авт.: Печатня ОО. Василіан, 1908. 195 с.

¹⁷⁴ О. Келестин Костецький (1843–1919) – відомий священник УГКЦ, парох у Чернівцях.

Згромадження. Документи мною наведені ясно вказують, що одним основником є о. Селецький. Мимо найліпшої волі я не найшов жадного документу, який би відбирав ту заслугу о. Селецькому.

Як я згадував, між о. Селецьким, а упрощеними ним духовними провідниками в новіціяті в Кристинополі прийшли непорозуміння, які довели до того, що о. Ткачук, ігумен кристинопільський, і о. Скоробогатий, духовний провідник в новіціяті СС. Службениць, приїхали з весною 1896 р. до о. Селецького і о. Ткачук заявив: «Неможливо, Отче, щоби ми і Ви спільно управляли інституцією. Прошу рішайтесь, або ми, або Ви, Отче». На те після о. Ткачука, відповів о. Селецький: «Нехай і пропадає, а я не уступлю», а після о. Селецького сказав він, що ще порозуміється з о. Щепковським, а в своїй короткій історії основи Згромадження про цю подію написав: «Стало на тім, щоби радше інституція упала, як щоби загальний заряд почивав в руках мірського священника».

Я уважаю висказ о. Селецького «Нехай пропадає, я не уступлю», — неможливим. Це виказала дальша історія. Уступив і дальше був найбільшим добродієм Згромадження. Коли уступив з заряду о. Селецький, а ординаріятським комісарем став о. Ломницький, почав він голосити, що то властиво він є основником, а о. Селецького вибрав собі як фірму, бо оо. Василіяни не були тоді популярними.

Перший такий пробний бальон було пущено прилюдно в світ в ч. 7 і 8 «Душпастиря» з 1898, де за підписом о. др. Юрик подано: «Оо. Василіяни, основателі сеї Божої інституції, завідують нею під проводом Митрополита» і т. д.

Тут ще сказано загально: «Оо. Василіяни». Щойно, коли в р. 1902, в т. III «Богословського Вісника» помістив о. Селецький історію основи Згромадження СС. Службениць¹⁷⁵ – то відтак в 3-ім випуску того же вісника помістив допись о. Ломницький: «Додаток до історії основи Згром. СС. Службениць»¹⁷⁶, де вже виразно приписує собі заслугу основи Згромадження, але не наводить там на це ніяких доказів, крім власних тверджень.

Говорить, що гадку піддали оо. Єзуїти, він переводив діло, до помічі вибрав собі о. Селецького як дуже солідну фірму. До нього зголосились в Жужелі на місії дівчата, щоби їм показав дорогу на пустиню. В промові до о. Селецького він тоді ніби говорив: «Як тут у Вас, так і по

---

¹⁷⁵ Див.: Селецький К. До історії основи новіціату сс. Службениць в Жужелю и перенесеня тогож до Кристинополя. *Богословскій Вѣстникъ*. 1902. Т. 3. В. II. С.134–143.

¹⁷⁶ Ломницький С. Додаток до історії основи Згромадження Сестер Службениць Преч. Діви Марії и правдиве отношенє Вч. О. Селецкого до тогож Згромадження. *Богословскій Вѣстникъ*. 1902. Т. 3. В. III. С. 285–292.

других наших місіях і відпустах приходять дівчата і просять їм помочи до прийаття в монастир».

Тут зголосилися чи до о. Ломницького чи до о. пароха ті дівчата, яких вже довшою працею приготував до того о. Селецький. Дальше пише там про перший дім СС. Службниць в Жужелі: «До року заспокоїли ми умовлену ціну купна, т. є. половину ціни дому. На це жертвувала тітка о. Селецького 400 зл., решту сплатили ми, то грішми зібраними на місіях по 20, 30, 40 зл. з кожної та складки від духовенства». Ми виділи, що й тут о. Селецький при контракті заплатив повну належність своїми грішми, а о. Ломницький навіть не знав кілько коштувала реальність, не знав, на кого була вона заінтабульована. «Що о. Селецький тую реальність заінтабулював на себе, о тим я не знав, а підозрівати поки що не мав причини. Довідався я о тим доперва за літ кілька, бо аж в р. 1897. Аж прийшов час і на таке підозріння».

Про якесь написання правил для СС. Службниць не говорить. Редакція «Богословського Вістника» помістила ту допись, придержуючись засади «*audiatur et altera pars*», оставляючи суд читачам, а в листі з 30/VII 1902 р. до о. Селецького оправдується редактор, др. Дорожинський, що мусів цей допис помістити на основі пресових законів.

На ту допись дав о. Селецький «Додаток до історії Згром. СС. Службниць»¹⁷⁷, де подає, що списав об'єктивно, опершись на урядових актах, цілий хід речей з заснованем СС. Службниць, оминаючи пильно всякі драстичні епізоди, котрі могли би кинути недобре світло на деякі личности.

Тут подає контракт купна реальности в Жужелі, з якого видно, що він уплатив цілу належність і що він сам зобов'язався дати бувшій властительці до смерти мешкання, услугу, опал. Так само говорить про закуплення і урядження ним новіціату в Кристинополі.

Ті драстичні епізоди подав о. Селецький в своїм нарисі «Коротка історія основ. Згром. СС. Службниць», яку написав для Єп. Консистерії в Перемишлі. Там щиро сповідається, а прилюдно більше не пише. Сказав раз о. Архімандрит Дионизій Ткачук, що і правила написав о. Ломницький, подавши від себе деякі зміни¹⁷⁸. Я вже говорив, що таких жадних змін в правилах нема, бо їх не писав о. Ломницький, тільки о. Селецький.

¹⁷⁷ Селецький К. Допис на «додаток до історії Згромадження Сестер Службниць Пр. Д. Маріи...». *Богословскій Вѣстникъ*. Т. 3 и 4. С. 382–385.

¹⁷⁸ Правдоподібно йшлося про нові *Устави Згромадження Сестер Службниць Преч. Діви Маріи Непорочно Зачатої обряду греко-католицького* з 1907 року, над якими працювали оо.-василіяни, серед котрих, звичайно, був і о. Є. Ломницький. Див.: Великий А. Нарис історії. – С. 163; На прохання митрополита А. Шептицького, рівно ж і о. Кирило Селецький давав свої зауваги до цих уставів. Про що свідчить переписка о. Кирила з митрополитом за 1906 і 1907 роки. Див.: ЦДІАУЛ. Ф. 408. Оп. 1. Спр. 501. Арк. 1–5; ЦДІАУЛ. Ф. 358. Оп. 2. Спр. 266. Арк. 95.

В І ч. «Місіонаря» за 1933 р. подав о. Рафаїл Криницький ЧСВВ, що основником Згромад. СС. Служебниць є о. Єремія Ломницький. Той самий о. Криницький, який 20/VI 1912 писав до о. Селецького («Добрий Пастир» рік 1933 ч. 3) про те, як є на місіях СС. Служебниць, що Сестри часто згадують о. пралата. А при кінці письма: «Пересилаю Всесв. о. пралатові фотографію школи, де суть Ваші діти Сестри, а вони цілують Ваші руки, Отче пралат!»

В ч. 2 «Місіонаря» 1933 було вже подано, що основником Згромадження був не тільки о. Єремія, але і покійний о. шамб. Кирило Селецький... «Ніхто не перечить великих заслуг, які поклав бл. п. о. шамб. К. Селецький в основанні і розвоєві Згромадження».

В «Ниві» з 1933 р. за січень писав о. В. Кедринський¹⁷⁹ про Згромад. СС. Служебниць, за лютий – о. Т. Богачевський¹⁸⁰ і о. Н. С., і знова в ч. 6–7¹⁸¹ о. В. Кедринський. Всі вони пишуть, що основником Згромадження є тільки о. К. Селецький.

О. Іван Луцик, крилошанин в Станиславові, уроджений в Жужелі, і, можна сказати, вихований в домі о. Селецького, пише в своїх споминах, що Згромадження СС. Служебниць нашого обряду оснував виключно о. Селецький. Се наглядний факт, на який я дивився власними очима і ціла парохія. Він говорить про те, як о. Селецький зібрав гурток дівчат, помістив їх в закупленім ним домі і провадив їх духовно при допомозі оо. Василян, забезпечуючи їх матеріяльне удержання посліднім своїм куском хліба. І не треба, та не було тут в початках жодної дистинкції¹⁸² як: основатель дому і захоронки, фінансовий прокуратор, защитник, законодатель, духовний комісар, духовний настоятель, властивий основник, основник в ширшій значінню, співосновник, – бо всім тим відразу був з ласки Божої о. Кирило Селецький. Що дальше сталося, воно не належить до основання, але до дальшої історії Згромадження. Се переконання моєї совісти.

Розповідає дальше о. Луцик, як в часі відомої місії прийшла депутація¹⁸³ від парохіян: старі, молоді, діти, дівчата, що заявили охоту вступлення в монастир, а з ними місіонарі до о. Селецького з проханням, щоби не опускав парохії, не переносився до Рави. А щоб скріпити просьбу парохіян, додає від себе о. Єремія (як він сам мені пізніше роз-

---

¹⁷⁹ Кедринський В. Хто є основником Згромадження Сестер Служебниць. *Нива*. 1933. Т. 28. Ч. 1. С. 21–25.

¹⁸⁰ Богачевський Т., Н. С. Хто є основником Згромадження Сестер Служебниць? *Нива*. 1933. Т. 28. Ч. 2. С. 69–71.

¹⁸¹ Навроцький В., Кедринський В. Хто є основником Згромадження СС. Служебниць Пр. Д. М. *Нива*. 1933. Т. 28. Ч. 6–7. С. 231–243.

¹⁸² Лат. «dictinctio» – розділення, розрізнення.

¹⁸³ Група обраних представників.

казував): «Ось маєте, Отче, нагоду до дальшої праці і повести ті душі, що хочуть йти на пустиню; ми Вам поможемо».

І о. Селецький зрезигнував з нової парохії, остав на місці і почав працю над основанням і веденням Згромадження СС. Службениць. О. Луцик, що був професором в Духовній Семінарії в Станиславові, тоді як о. Ломницький був там ректором і мав нагоду його добре пізнати, каже, що «він належав до активних людей, які силою своєї вдачі не можуть знести при собі других осіб, більше активних або світліших, але чуючи силу, самі хочуть ділати». У о. Кирила подивляємо його пильність, тихість, згідливість і ревність о славу Божу і о спасення душ, головно в тім, що він допускає і приймає пораду, поміч та співділання у тій справі всіх, що жертвують йому. Він нікого і о нічо не підозрівав, а цілу справу брав просто без найменшої закраски хитрости. Він не ходив по людях «владсть імущих», щоб відбирати від других то, що вони дістали від Бога. Єсли же його власті духовні, навіть інспіровані о. Єремією, видавали рішення прикрі, а навіть дуже прикрі для нього, він завсігди повинувався їм, ніколи не опирався. І хотя й посуджений о присвоєння собі добра Згромадження, хотя й ведуть його до властей духовних, то він покірний, тихий і послушний йде і всьо робить і виконує повеління своєї власті; Отець же Єремія і його настоятелям все опирався рішучо. За те поборював його (о. Селецького) о. Єремія властями архідієцезіяльними.

Я шукав в урядових актах якого-небудь сліду співпраці о. Ломницького з о. Селецьким, але не найшов ніякого. В численних урядових актах приходить тільки ім'я Селецького. Всі справи СС. Службениць у нього в руках, він завсіди ділає як основник Сестер, він часто називає себе тим іменем, а що важніше, тим іменем називають його численні урядові акти.

Доперва 2/III 1897, ч.236/Орд. Митр. Ординаріят в Арх[ієпархіяльних] Від[омостях], ст. 58, проголосив слідуєче: «Подаєся до відомости всього ВЧ Клира, що Митроп Орд. в порозуміню с Преосв. Епископскими Ординаріятами Перемишли и Станиславові передав духовне управленє Службениць преч. Діви Маріи реформованому Чинови мужескому св. Василя В.».

Вслід за тим 30/III 1897 о. Селецький зрікся уряду прокуратора СС. Службениць. 28/II 1898 зістав о. Ломницький Ординаріятським Комісарем, якому передав о. Селецький і матеріальний заряд Згромадження. Перший урядовий документ писаний о. Ломницьким, який найшов я в актах Консистерії, це його письмо з 8/IV 1898 до Єп. Орд. в Перемишлі, в яким повідомляє, що має замір оснувати дім

С.С. Служебниць в Жовкві. Вже вишукав для них дім, має він коштувати 1350 зр., а що грошей не має, тому прохає, щоби Єп. Орд. розіслав разом з єпископськими відомостями відозву до духовенства в справі складок на цю ціль. Єп. Орд. годиться на це, і каже прислати 850 примірників тих відозв, щоби їх можна вислати духовенству. Такі відозви розіслано всьому духовенству Перемиської Єпархії. Подібну відозву помістили Львівські Аєп. Відомості, ч. 2512, з дня 26/IV 1898. Певно такі самі відозви розіслано до Станиславівської Єпархії.

В тих відозвах звертається о. Ломницький до всіх священників, як до природних і єдиних опікунів всего, що добре, що святе і красне в нашій народі і просить о переведення збірки і переслання грошей на купно дому для С.С. Служебниць в Жовкві. (...)

Згідно з фактичним станом називають урядові акти о. Ломницького після іменовання його орд. комісарем для справ духовних новіціят С.С. Служебниць в Кристинополі (письмо Єп. Консист. в Перем. з 25/6 1900, ч. 3334) настоятелем духовним С.С. Служебниць Пр. Д. М.

Як основник піклується о. Селецький і дальше Згромадженням, хотя й дістав і хотя й пізніше оснував друге Згромадження С.С. Йосифітки в Цеблові. Для С.С. Йосифіток про все сам старається, їх щедро вивінує, а рівночасно помагає і старшій своїй дочці – С.С. Служебницям. «А понеже, кромі скудної помочі о. Кирила Селецького, пароха в Жужелі, тая конгрегація (С.С. Служебниць) не має жадної матеріальної помочі, проте Єп. Консисторія поручає уділити ухваленої соймом запомоги (Письмо Єп. Консисторії в Перемишлі до Краєвого Виділу у Львові збд. 5/1 1901, ч. 52714).

При своїм вродженім смиренні (Грам[ота] Єп. Ордин. з дня 19/4 1910, ч. 2610, з нагоди 50-ліття священства) нікому ніколи не говорив про свої добрі діла, щоби прилюдно себе не виносити, а других не понизити. На тих, що різні клевети кидали на нього, не пожалувався нікому словом, хіба в письмах до духовних властей, а там має відвагу річи називати по імені. В тих письмах ясніє чудною авреолею святість душі о. Селецького. В них не видно ані крихітки особистої амбіції. На оці лиш справа Божа; лиш ревність про справу Божу диктує йому письма до Преосв. Ординаріятів, в яких з болем пише про брак інтенсивної праці в новіціяті, «де образуються бездушні маріонетки, а не вірні слуги Христові» (письмо 22/2 1908). Зі С.С. Служебницями так в краю, як і за морем, веде отець багату кореспонденцію, посилає їм книжки, часописі. Вони його духовні діти, тішаються його листами, його книжками. В однім листі дуже гарно з правдивим українським гумором описує

першу свою подорож до Бразилії Сестра Володимира¹⁸⁴. Пише, що послужна приказам о. пралата була всюди перша. В Бремени перша сіла на корабель, а в Сантос перша вийшла з корабля, описує, як їх в Прудентополіс з бандерією¹⁸⁵ витали, з моздрів¹⁸⁶ стріляли, мали промови і старші, і діти, як їм там вручили бразилійські квіти. Описує, як всім добром заосмотрили люди їхню спіжарню, як почали вести захоронку і кінчить: «Сердечно цілуємо руці, щиролюблячі діти, СС. Володимира, Анатолія, Євменія, Софія».

Рівно ж СС. Служебниці з Канади переписуються зі своїм духовним батьком о. Селецьким. Не було би для них більшого щастя, як коли би могли ще побачити о. шамбеляна. В численних листах дякують за прислані книжки, які «Сестри розхопили».

Тішаться поступом дітей у своїй школі в Вінніпегу і своїм конвіктом в Едмонтоні. І коли відвідав їх Ексц. Митрополит Шептицький, вони допитувалися, як там мається о. шамбелян Селецький. «Богу дякувати, здорові», – відповів Митрополит, – як пишуть Сестри в листі.

Дуже тішили ті листи о. Селецького. Він бачив з них, що інституція, ним основана, росте і приносить користь народови. Сестри працюють в школі над вихованням дітей так, як про це мріяв о. Селецький. В школі в Вінніпегу мають до 200 дітей. Сестра Атанасія такі поступи зробила, що вже учить в школі і по-англійськи, і по-українськи, сама безнастанно образується даліше в учительськiм званні у французьких Сестер, а навіть научилася грати на фісгармонії¹⁸⁷. (с. Атанасія Мельник скінчила тут лиш сільську школу). Підписуються: Вдячні діти.

В краю так само часто пишуть СС. Служебниці до о. Селецького. Часом так наївно щиро, як с. Варвара¹⁸⁸ з Глинян: «Добрі всі священники, але другого Впр. о. пралата я вже нігде не знайду. То правда свята». І я за нею повторю: То правда свята!

О. Кирило Селецький основує Згромадження СС. Йосифіток

Дня 30 березня 1897 р. повідомив о. Селецький Митр. Ординаріат у Львові, що приневолений зложити уряд прокуратора СС. Служебниць у всіх трьох епархіях, і з тою хвилею відсунувся від заряду Згромадження СС. Служебниць. А тут і даліше, і особисто, і письменно зі всіх сторін голосяться до нього дівчата, о прийняття до закону. Між іншими зголо-

¹⁸⁴ С. Володимира Володислава Пеньонжек (1874–1950). Вступила до Згромадження сс.-служебниць у 1894 р. сестра старша першої групи місіонарок до Бразилії.

¹⁸⁵ Кінний загін.

¹⁸⁶ Коросткоствольна гармата.

¹⁸⁷ Клавішний музичний інструмент.

¹⁸⁸ С. Варавара Пелагія Филиппів (1874–1950).

силася Анна Кіселик з Цеблова, яка вже в перших початках хотіла вступити до СС. Службениць, але тоді не мала вимаганих літ. Тепер о. Селецький відіслав її до Кристинополя. Там їй сказали, що мусить мати бодай 4 кляси укінчені (а вона не знаю, чи скінчила Цеблівську школу, але її записки, якими я користуюся, хоч писані друкованим письмом, відзначаються красою стилю... і головню не мають слова неправди за собою), мусить уміти робити шиделком¹⁸⁹, но і... мати віно. Очевидно, вона вимогам не відповідала і її не прийняли. Помолилася в церкві в Кристинополі і пішла до іншого о. Василянина, і просила о пораду, як то відмовляти новенну¹⁹⁰ до Матері Божої, щоби виблагати у Бога ласки, щоби дістатися до монастиря. Отець той її навчив і потішив, що як Мати Божа хоче, щоби вона в монастирі була, то буде. Урадована, упокоєна вернулася додому і почала новенну. Після укінчення тої новенни стрінула свою подругу Марію Матвійчину і довідалася від неї, що і вона в такім самім положенні. Нічого їм не випадає, як ставити хатину хотя й би з одним віконцем і починати законне життя. Та перед тим треба порадитися в о. пароха.

Пішли до нього в неділю по обіді, розповіли свою біду і про свій намір будувати хату. О. Селецький усміхнувся і сказав: «Будуйте, будете мати у мені помічника. Та скажіть-но, як то ви думаете будувати?». Анна Кіселик сказала, що попросить у батьків кусник города під будову. А що і молодша її Сестра Параскева також до них пристане, то батьки, напевно, на це згодяться. О. парох знов на це усміхнувся і сказав: «Нехай вам Бог допомагає!»

Родичі Анни Кіселик дійсно відступили кусник города під будову, але хати будувати не було за що. Вже думали йти дівчата на службу і заробити гроші на будову. З такою постановою пішли до о. пароха. Він потішив їх словами: «Не журіться, лиш Богу моліться». І сам взявся за діло.

Поїхав до лісу, погодив матеріял, попросив парохіян, щоби вивезли з ліса дерево на будову захоронки в Цеблові. Очевидно, люди радо привезли, трохи матеріялу було з розібраної старої хати, яку подарувала о. Селецькому п. Гулікова.

Весною 1898 розпочали майстри будову дому. Кандидатки до нового монастиря тішаться. Не хата з одним вікном, але великий дім: саля на захоронку з трьома вікнами, спальня, кухня, спіжарня, а до сінок приправлений дзвінок. Справжній монастир. Під хатою пивниця, дім

---

¹⁸⁹ З пол. в'язальний гачок. Треба було вмiти в'язати гачком, техніка макраме. Сестри в'язали мережива.

¹⁹⁰ Дев'ятниця або новéна – дев'ятиденний молитовний цикл у християн західних церков: католицької, англiканської та лютеранської.

на підмурівці, коло дому кирниця. Все будує о. Селецький своїм коштом на площі, що є власністю Анни Кіселик. До хати справив о. парох все, що потрібне: столи, крісла, лавки, ліжка, годинник, лампи, лавочки для дітей, образи. За літо будова була скінчена і в день Успення М. Б. дім посвячено і ті три дівчата замешкали в монастирі.

Відразу отворено захоронку. Вела її Анна Кіселик, а Марія і Параскевія ходили на роботу до господарів, щоби заробити на утримання. Почалось правильне монаше життя.

Тим новим Згромадженням займається сам о. Селецький, нікого не просить до помочі, щоби могли свобідно свої задуми проводити в діло і щоби від нікого не дістати... «Consilium abeundi».

Від першого дня кандидатки держалися строго денного порядку, поданого їм о. парохом:

о	4-й год. рано	.....	Вставання
до	4:30	.....	збирання
від	4:30 – 5:00	.....	молитва
від	5:00 – 7:00	.....	праця
	7:00	.....	снідання
від	7:30 – 8:00	.....	.. наука катехизму
від	8:00 – 11:45	.....	робота
	11:45 – 12:00	.....	іспит совісти
	12:00	.....	обід (при обіді духовне читання)
до	1:00 з пол.	.....	рекреація
	1:00 – 1:30	.....	наука співу
	1:30 – 2:00	.....	духовне читання (кожна окремо)
	2:00 – 6:30	.....	робота
	6:30	.....	молебень
	7:00	.....	вечера
до	8:00	.....	рекреація
	8:00 – 8:15	.....	читання біблійної історії
	8:15 – 8:30	.....	розповідання прочитаного
	8:30	.....	молитва, іспит совісти
	9:00	.....	спочинок

Все робилося на голос дзвінка. Всякі зміни в деннім порядку могли dokonуватися лиш за відомістю о. пароха, який часто навідувався до Згромадження, а як правило раз в тиждень давав духовні конференції. В неділю і свята приходили до захоронки жінки і дівчата, а приходило їх так багато, що годі було дотиснутись до стола. Для них читали Сестри побожні книжки і учили співати церковних пісень. Отець парох

дуже тішився новим своїм твором, особливо захоронкою, до якої приходили кожного дня майже всі діти зі села. Ми, гімназисти, дуже часто здалека дивилися, як провадив о. парох в найбільшій порядку парами наших найменших хлопчиків і дівчат зі захоронки на вигін, між верби, і там учив їх різних пісеньок, і хореографічних вправ. Ці пісні до забав видав як «Золоту Книжочку».

Число тих Сестер росло і монаша аскеза поступала вперед. Час від часу посилав отець Сестри до заведення Замоїської до Закопаного¹⁹¹ на науку ріжних жіночих робіт. Тим новим Згромадженням займається о. Селецький цілком, але і жужільським СС. Служебницям дає удержання, хотя й до їхнього життя і діяльності не міг мішатися. Найбільше боліло його, коли СС. Служебниці з браку вишколеної учительки перестали вести захоронку в Жужелі. В 1901 р. оснувалось у Львові товариство «Руська Захоронка». О. Селецький, що завсігди держав руку на пульсі народного життя, почав з тим товариством співпрацювати. Думав, що при помочі того товариства можна буде цілий край засіяти захоронками.

Так думали і інші священники: о. Гузар¹⁹² зі Львова, о. Подляшецький¹⁹³ з Монастириск. Там в Монастириськах СС. Служебниці, вислані о. Селецьким, вели захоронку до 20 жовтня 1897, коли-то о. Ломницький, перейнявши управу Згромадження, забрав звіттам Сестер. О. Подляшецький, в якого парохії поставали польські захоронки одна за другою, дуже хотів мати свою захоронку, а що не міг дістати СС. Служебниць, тому і почав ходити коло Товариства «Руська Захоронка» і старатися, щоби воно оснувало там захоронку. Він був навіть предсідником на перших загальних зборах того товариства. Та священники, що співпрацювали з тим товариством, бажали собі, щоби воно було під крилами Церкви, щоби протекторат над ним обняв Митрополит А. Шептицький і такі домагання опісля предложили голові товариства Марії Грушевській. Вона не уважала себе компетентною до вирішення цієї справи і повідомила отців, що це можуть зробити тільки загальні збори.

З такою розв'язкою справи наразі священники погодилися, тільки домагалися, щоби пані з товариства, як де буде основуватись захорон-

---

¹⁹¹ Jadwiga Zamojska z Działyńskich (1831–1923), відома польська суспільна діячка. Заснувала школу для дівчат «Szkoła Domowej Pracy Kobiet». Навчальна програма школи включала, крім релігійної освіти та практичних занять (шиття, кулінарія, домогосподарство), також уроки співу, малювання, літератури, географії. Туди на навчання послав о. Кирило і сестер-служебниць, і сестер св. Йосифа. Про цю школу також він згадував у пресі. Див.: Селецький К. Допись. Зь Жужеля. Школа хозяйства домашн. вь Закопаньмь. *Посланник*. 1902. Ч.1. С. 6–7.

¹⁹² О. Євген Гузар (1854–1918), професор Учительської семінарії у Львові.

¹⁹³ О. Захарій Подляшецький (1852–1919), священник УГКЦ, парох м. Монастириська, був замордований польськими військами під час польсько-української війни.

ка, пішли до Митрополита і попросили о благословенство. Також домагались, щоби провідниці захоронок носили уніформу, щоби бодай зверхно були подібні до Сестер. Щоправда, священники, які були обзнакомлені з веденням захоронок і виділи, скільки то труду, забігів і терпеливості вимагає праця над дітьми, були переконані, що далеко успішніше можуть повести тую працю Сестри, які всеціло, без застереження віддадуть себе на службу Богові, Церкві і народові, але також думали, що і світські учительки принесуть багато користи веденням захоронок. (Як дуже тішили би о. Селецького нинішні численні, так високоідейні провідниці діточих садків, що своє серце рівно ж без застереження віддають дітям, вкладають колосальну силу праці за нераз дуже марну винагороду і які імпонуючі осяги їх праці). Вважали священники, що таке товариство дуже потрібне, бо до такого стану, щоби сестри по всіх селах вели захоронки, трудно було би довести.

Тодішній посол до віденського парламенту Василь Яворський обіцяв, що виєднає у правительства за допомогу для товариства, як тільки воно пічне оснóвувати захоронки. На першу чергу мала піти захоронка в Монастириськах, та о. Подляшецький не хотів перший робити експерименту. Хотів-таки діставати знова СС. Служебниць і показав листи Грушевської і посла Яворського о. Мурієві ЧСВВ з Бучача, щоби в той спосіб зробити фермент¹⁹⁴ і дістати назад СС. Служебниці.

Через свого сотрудника о. Пясецького переписувався в тій справі з о. Ломницьким, орд. комісарем СС. Служебниць. Він відписав що чув, що в Монастириськах має бути заснована радикальна захоронка подібно як і в Цеблові – «де вже нанято одну дівчину, яка має «стеречи ті діти»». Та ті світські захоронки не постали тоді, ані в Монастириськах, куди по довгих заходах на налягання Митрополита Шептицького вернулися СС. Служебниці (на жаль, того самого дня, коли рано отворили СС. Служебниці захоронку, пополудні згоріли Монастириська, а з захоронки остався лиш попіл. Це було 17/IX 1903 р.), ані в Цеблові, де о. Селецький оснував нове релігійне Згромадження СС. Йосифіток. Тих світських захоронок не впровадили священники, головно через те, що не переперли свого домагання, щоби Митрополит обняв протекторат над товариством, а це була така річ, що «весь закон в ній і пророци висять».

Я вже вище згадував, що деякий час не вели СС. Служебниці захоронки в Жужелі. А що о. Селецький не міг тут нічого порадити, тому постарався через Єп. Ординаріят в Перемишлі і у Львові, щоби СС. Служебниці покинули свій дім в Жужелі і перенеслися до Кристинополя.

¹⁹⁴ Тут це слово вживається у значенні «підсилити, прискорити».

Ще дасть їм 200 зр. відступного. Це сталося десь в осені 1902¹⁹⁵ р. Тоді ті нові Цеблівські Сестри з Анною Кіселик на чолі прийшли до Жужільського дому і почали вести захоронки в Цеблові і Жужелі, і взагалі сповняти ті обов'язки, які мали сповняти СС. Служебниці.

Чим раз більше посилає о. Селецький своїх кандидаток до Закопаного учитись жіночих робіт і думає над тим, якби-то при допомозі того нового Згромадження позакладати всюди по краю школи жіночого господарства.

В тій цілі укладає статут краєвого товариства: «Школа жіночого господарства». Осідок Товариства – Сокаль, територія діяльності Товариства – Галичина. Статут того Товариства уложений о. Селецьким, підписаний в Жужелі 9/XI 1903 р. о. Селецьким, о. І. Ковальським, парохом в Себечеві, о. Іваном Камінським, парохом в Волиці Комаревій і о. Василем Крайчиком, сотрудником о. Селецького, і затверджений намісництвом, знаходяться в архіві Єп. Орд. в Перемишлі. Товариство мало закладати Школи жіночого господарства в цілій Галичині. Мабуть, то Товариство скінчило свою діяльність на статутах¹⁹⁶. Вічно молодий ентузіяст о. Селецький мав тоді 68 років життя, а помічників не найшов і скінчилося на добрих намірах¹⁹⁷. А шкода. Скільки добра принесло би було нашому народові таке Товариство, якби розвинуло було свою діяльність.

Тим часом працював о. Селецький над духовним виробленням своїх кандидаток нового Згромадження в Цеблові і Жужелі, і вдоволений був, що вони сповняли своє завдання. Вже добирав матеріял, щоби зодягнути по монашому свої Сестри, закупив сірого полотна, але воно щось не подобалося парохіві.

---

¹⁹⁵ Тут помилка. Сестри-служебниці покинули Жужель 9. X. 1903 р. Див.: А. *До історії СС. Служебниць* Лист до консисторії Перемишльської єпархії з 12 X 1903; Б. Лист о. Кирила Селецького до о. М. Повха ЧСВВ, ГА ЗСЙ ФКС П4 Док. № 16. Арк. 1–3. Рукопис оригінал.

¹⁹⁶ В тогочасній пресі знаходимо дописи о. Кирила Селецького про заходи, спрямовані на організацію цієї школи та про її діяльність. Див.: В Сокалі оснувало ся Товариство... *Руслан*. Львів, 1904. 15 (28) січня. Ч. 11. С. 3; З Сокаля. *Руслан*. Львів, 1904. 11 падолиста (1 грудня), (четвер). Ч. 260. С. 3; З Товариства «Школа жіночого господарства». *Нива*. 1905. Ч. 13. Р. II. С. 335–336; В справі школи жіночого господарства. *Руслан*. Львів, 1907. 6 (19) грудня (четвер). Ч. 274. С. 2–3; В справі школи жіночого господарства в Сокалі. *Руслан*. Львів, 1908. 5 (18) січня (субота). Ч. 4. С. 3; В справі школи жіночого товариства. З Жужеля. *Нива*. 1908. Ч. 1. С. 28–29.; Школа жіночого господарства. Допись з Жужеля. *Руслан*. Львів, 1908. 13 (26) грудня (субота). Ч. 282. С. 2; З Сокальщини. *Руслан*. Львів, 1910. – 1 вересня (19) серпня (четвер) Ч. 185. С. 3; Несторовичева Л., Допись з Сокаля. Про руську школу жіночого господарства. *Руслан*. Львів, 1910. 8 листопада (вівторок). Ч. 241. С. 3. Повідомлення і фрагменти *Статуту* поміщені рівнож і в щоденнику «Діло» за 1903–1905 рр.

¹⁹⁷ С. Йосифа Киселик так описала своє бачення стосовно зусиль о. Кирила навколо «Школи жіночого господарства»: «О. Пралат хотіли заложити школу господарчу, але так ся вело, що за Божою волею завелось на монастир». Див.: Квятковська М. Скотнічка Х. Опис з життя сестри Йосифи (Анна Кіселик) співзаложительки Згромадження Сестер св. Йосифа, Обручника ПДМ. Вінніпег, 1993. С. 34 (машинопис).

Як колись, оснувавши новіціят СС. Служебниць в Жужелі, думав над тим, що станеться після його смерти, хто заопікується його твором і тоді переніс новіціят до Кристинополя, де був монастир оо. Василіян. «Тіло неумираюче все обновляючесья в своїх членах». В надії, що там все хтось знайдеться, що заопікується його молодую інституцією, так і тепер думав над тим, що станеться після нього з тим новим Згромадженням, а СС. Служебниці час від часу навідувалися з Кристинополя до о. Селецького і нераз виявляли охоту повороту до свого першого дому до Жужеля.

І журба за майбутність нового Згромадження, і ніжне сумління о. Селецького відзивалося. А може би віддати дім в Жужелі СС. Служебницям, він же ж для них його будував? В таким разі ті нові кандидатки перейшли би на новіціят в Кристинополі.

Надходив рік 1906, в яким мало їхати українське паломництво до Св. Землі. Дуже хотів взяти в нім участь о. Селецький¹⁹⁸, а мав вже 71-й рік життя. Дорога далека, може не верне. Що ж тоді станеться з нескінченим твором? Рішив віддати назад жужільський дім СС. Служебницям, а так само цеблівський дім з умовою, що дівчата, які там перебувають, будуть прийняті до новіціяту в Кристинополі.

Показалися труднощі з прийняттям. Мусів старатися про те через Єп. Орд. в Перемишлі. Ординаріят віднісся в тій справі до Митр. Орд. і до Орд. комісаря. А що справи зразу не полагоджено, своє прохання так до Митр. Орд., як і до Орд. комісаря поновив Єп. Орд. в Перемишлі письмом з д. 30/7 906. В тім письмі до Митрополичого Орд. пишеться між іншими таке: «Рекомендація о. Селецького як основателя Згромадження СС. Служебниць і завсігди тому ж сприяючого, як і наочне при нагоді канонічної візитації переконання Єпископського Ординаріяту щодо морального поведення висше названих дівчат і успішного провадження захоронки в Цеблові можуть дати певну поруку, що вони заслуговують на прийняття на новіціят СС. Служебниць П. Д. М.».

Дальше просить Єп. Орд., щоби Митр. Орд. вплинув на заряд СС. Служебниць в справі прийняття тих дівчат до новіціяту в Кристинополі. Так само два рази відносився Єп. Орд. в Перемишлі до Орд. комісаря СС. Служебниць. В письмі до Орд. Комісаря о. Арсенія Лозинського з 30/7 1906 говориться, що о. Селецький поновно вніс прохання в справі прийняття і там додається: «Рекомендація о. Селецького як основателя Згромадження» і т. д. (подібно як в письмі до Митр. Орд.). Того са-

¹⁹⁸ 5–28 вересня 1906 р. о. К. Селецький взяв участь у першій загально українській прощі греко-католицьких вірних до Святої Землі. Маючи 71 рік, був найстаршим паломником. Налезав до п'ятої групи паломників. Див.: Дзерович Ю. Як то Русь ходила слідами Данила. Пропам'ятна книга першого руско-народного паломництва в Святу Землю. Жовква 1907. С. 51, 95.

мого дня, коли поновно писав Єп. Орд. в Перемишлі до Митр. Орд., останній дав відповідь на перше письмо, в яким, між іншими, писав, що ті цеблівські дівчата, «хоч є вже в старшій віці, а одна з них невеликого здоров'я, не мають властиво условин прийняття на новіціят, за вставленням однак о. основателя Згромадження узискали би узгляднення того недостатку».

Дня 13/VIII 1906 повідомив Єп. Орд. в Перемишлі о. Селецький, що з затриманих відповідей видить, що справа на добрій дорозі, а іменно, що на рекомендацію Всесв. Отця шамбеляна, як основателя СС. Служебниць за вставленням Єп. Орд. ті дівчата будуть прийняті на новіціят СС. Служебниць. Тоді реальність в Цеблові перейде на СС. Служебниць, як віно тих трьох дівчат, а в Жужелю реальність заінтабулював би о. пралат добровільно на СС. Служебниць.

Орд. комісар о. Арсеній Лозинський повідомив Перемиський Єп. Орд. письмом з 1/IX 1906, що ужив всіх можливих способів, «щоби ті дівчата були прийняті до новіціяту в Кристинополі». Доперва по таких заходах СС. Служебниці прийняли дві дівчини до новіціяту, а третю хвору на руку¹⁹⁹ на досмертне утримання. О. Селецький погодився на те і заінтабулював реальність в Жужелі на річ СС. Служебниць, а реальність в Цеблові внесли ті дівчата, як віно. СС. Служебниці прийшли до Жужеля і до Цеблова. Та не довго СС. Служебниці були в Цеблові, всього рік. По році вибрались з Цеблова до Кристинополя, а Анні Кіселик казали вернутися з Жужеля до Цеблова. Та Анна колись сама була за тим, щоби прилучити ті цеблівські кандидатки до СС. Служебниць. Тоді о. Селецький сказав до неї: «Добре, я то зроблю, але ти найперше повернеш назад». Тепер ті слова сповнились.

З весною 1908 вернула Анна Кіселик до Цеблова і сама почали вести захоронку. Почали до неї голоситись дівчата, та їх Анна відсилала до Кристинополя. А коли їх там не прийняли, прийшли вони з проханням до о. Селецького, а той прийняв їх до цеблівського дому і став ними займатись. Щоби могли заробити на удержання, о. парох дозволив їм працювати в молочарні. В осені того року було вже 12 кандидаток.

Дня 27/XII 1909 повідомив о. Селецький Ординаріят в Перемишлі про те, що оснував в Цеблові Згромадження сс. св. Йосифа. Єп. Орд. у відповідь на це письмо відписав зараз о. Селецькому, що йому відомо добре ще з канонічної візитації в 1906 р. про спільне життя кількох дівчат в дочернім селі Цеблові, упоминає їх, щоби зростали в християнських чеснотах і бажає їм обильної до того благодати і Божого благословенства, однак існування якогось релігійного товариства не може

---

¹⁹⁹ Анну Кіселик.

прийняти до урядової відомости. Та мимо перепон то Згромадження росло під кожним зглядом.

В 1911 р. число кандидаток зросло до 18. Правила духового життя подавав їм завжди о. Селецький і день за днем ішов після загальних точних монаших норм. Велику вагу поклав о. Селецький на фізичну працю. Сестри займалися: ткацтвом, кравецтвом, шевством; прали, вели олійню, працювали при господарці, вели захоронку. До виконання всіх жіночих робіт закупив о. Селецький верстати і машини. Сестри навіть самі виправляли шкіри на обуву для себе. О. пралат починає наново молодіти в своїм новім творі. Бачить, що дім замалий. Треба поставити більший і завести першу школу жіночого господарства.

Зараз коло церкви купив город за 700 зр. звіз цеглу, вапно, пісок і приступив до будови. В 1912 р. був вже викінчений мурований дім на 24 м. довгий, на 14 м. широкий, і Сестри перенеслися до того дому. Кілько видав грошей на будову ніхто не знає, бо о. Селецький зі своїх власних грошей, видаваних на будову дому для СС. Йосифіток, рахунків не писав²⁰⁰. СС. Йосифітки мешкали відтепер в обох домах, мали свою робітню, капицю, спальню, кухню рефектар, гостинницю.

Щодругий день приїздив о. пралат до Сестер і робота кипіла.

О. Селецький вдоволений, що ласка Божа допомогла йому оснувати другу Божу інституцію, посвятив капицю в день Покрови Божої Матери того ж року 1912 і тоді він там відправив сам першу Службу Божу, маючи 77 літ життя.

Відомість про нове Згромадження розійшлося скоро по краю і з різних сторін почали напливати прохання о прийняття дівчат до того Згромадження. Між іншими, о. О[лександр] Дикий²⁰¹ зі Львова привіз до Цеблова 5 дівчат. Вони вступили до Згромадження СС. Йосифіток, але побут в тім Згромадженню видавався їм тяжким і вони відійшли.

Коли ж в 1911 р. кількоро СС. Йосифіток прийшло на прохання місцевого о. пароха до Кізлова к[оло] Милятина Нового, тоді ті 5 дівчат вступили там до Згромадження. Як віно від тих дівчат дав о. Дикий 1600 корон на тамошній дім СС. Йосифіток. Та на заплату тамошнього дому ще треба було 2120 корон, а негайно треба було заплатити 800 корон і за позиченням тих грошей на тамошній дім звертається місцевий парох, о. І. Жигаль, листом до о. Селецького. Однак до злуки тамош-

²⁰⁰ Автор помиляється. О. Кирило старанно подає перелік жертводавців на будову дому в пресі. Цікаво, що називає спільноту цеблівських сестер «Товариством молитви і праці». Див.: Селецький К. З Жужеля. *Руслан*. Львів, 1911. 1 липня (24 червня), (п'ятниця). Ч. 149. С. 3; З Жужеля. *Руслан*. Львів, 1911. 30 (17) серпня (середа). Ч. 191. С. 3; З Жужеля. *Руслан*. Львів, 1911. 3 вересня (21) серпня (неділя). Ч. 195. С. 3.

²⁰¹ О. Олександр Дикий (1842–1918). Священник УГКЦ, був парохом церкви у с. Новий Мартинів, а також став одним із засновників і візитатором Згромадження Сестер Пресвятої Родини.

нього дому з цеблівськими СС. Йосифітками не дійшло. Вони утворили осібне Згромадження СС. Йосафаток²⁰².

Так само о. Райтерович з Остапя післав о. Селецькому 5 кандидаток до Згромадження СС. Йосифіток до Цеблова, а просив про 4 Йосифітки для своєї парохії. О. Селецький їх зараз післав, відвідував їх і тішився їхньою працею, спеціально захоронкою.

Ще в 1905 р. оснував о. П. Єзерський релігійне Згромадження дівчат у своїй парохії Глещаві²⁰³. Вступило там 9 дівчат. Оснував це товариство на первісних правилах СС. Служебниць, які написав о. Селецький і надрукував в «Душпастирі» з 1895 р. Єп. Орд. це затвердив і поблагословив. Батьки дали тим дівчатам 15 моргів поля. В 1910 р. побудовано для них мурований дім о 4-х кімнатах. Ті Сестри мали робітню панчіх і скарпеток. Та о. Єзерський журился, що дальше буде з тим Згромадженням, аж вичитав в «Ниві», що о. Селецький оснував Згромадження СС. Йосифіток і статуту того товариства відписав без змін, подав до Намісництва до затвердження, що і наступило, і тоді почав думати, якби-то порозуміться з о. Селецьким, щоби ті свої Сестри віддати під його зарядження. В тім несподівано дістав лист від о. Селецького. «Цей день, – пише він, – був для мене найкращим днем в житті». Зараз 5/XI 1912 відписав і просив позволити йому особисто явитись в о. пралата і справу полагодити.

Ще перед світовою війною дістав о. Селецький з Львівської епархії сотрудника, о. Зенона Калинюка. Він не тільки працював в парохії, але був помічним дуже в духовім веденні СС. Йосифіток. Особливо, треба піднести, він дуже багато вложив труду у вивчення Сестер церковного співу. Сестри Йосифітки уміли співати всі Богослуження: Службу Божу, Молебень, Вечірню, Утреню. Від них научилась ціла церква співати Вечірню і Утреню, чого я більше не бачив і не чув.

В часі світової війни мав о. Селецький різні клопоти. Соняшними днями були для нього ті дні, коли при парцеляції двірського обшару²⁰⁴ в Жужелі купив при помочі о. Калинюка для СС. Йосифіток 30 моргів поля, 10 моргів сіножати і 20 моргів ліса.

Коли о. Калинюка покликали до війська, о. Селецький сам обслуговував парохію і провадив духово СС. Йосифітки. Коли ж Ексц[еленція] митр. Шептицький повернув з неволі, відвідав його о. Калинюк з двома Йосифітками. Митрополит забажав мати Йосифітки у своїй епархії і призначив їм дім у Збоїськах і 15 моргів поля, де під опікою СС. Василянок виховувалось тоді 40 сиріт. 26/I 1918 р. взяли Сестри той дім і

²⁰² Тепер це Згромадження сестер священномученика Йосафата УГКЦ.

²⁰³ Теревовлянського району Тернопільської області.

²⁰⁴ Земельний простір.

захист сиріт. О. Селецький дуже радів, що міг відпустити туди 4 Сестри і дві кандидатки, щоби там працювали на славу Божу і добро народу.

Коротко перед смертю почав писати о. Селецький лист до Преосв. Йосафата, яким поручив СС. Йосифітки його опіці. Преосвященний дуже щиро опікується тим Згромадженням. Духовний провід дають тепер оо. Редемптористи. Колись опікувалося СС. Йосифітками Тов. св. Йосифа, що його статут прийняло до відома ц[ісарсько] к[оролівське] Намісництво²⁰⁵ письмом з 10/1 1911, ч. 5381/XII, і письмом президіяльного Виділу Воєвідства з 3/12 1917, ч. 572. До Єп. Ординаріату в Перемишлі, коли-то він на домагання дає перебіг свого життя, говориться про правила для Згромадження СС. Йосифіток таке: «Устав законний для СС. Йосифіток є вже на викінченні; надіюся, що невдовзі предложений буде духовній власті до затвердження». Та 28/IV 1918 перетяла смерть нитку життя того неструдженого Божого угодника, а правила, над якими він працював цілими літами, десь закинулись.

Тепер працює над уложенням правил для СС. Йосифіток Їх Екск. Преосв. Йосафат. Він повідомив письмом з 5/VI 1937 р., ч. 2600, Воєвідський уряд, що Товариство св. Йосифа враз зі своїми філіями перестало існувати, бо особи, що ними Товариство опікувалося, створили Згромадження СС. св. Йосифа. Сьогодні має Згромадження СС. Йосифіток матірний дім в Цеблові і 20 філіяльних домів. Сестри виховують діти в захоронках і сиротинцях, опікуються дівчатами, учать їх домових робіт, крою, шиття, опікуються хворими, дбають про порядок в церквах.

Відзначення о. Селецького

Довго о. Селецький ходив в своїм житті по різних голодівках. Тяжко йому було дістати парохію. В кінці 1874 р. дістав Жужіль. І духовні власті довго не доцінювали праці о. Селецького. Але прийшов час, що і на нього посипались відзначення.

Ще в 1890 р. вносив він подання на соборного крилошанина в Перемишлі, але безуспішно. Зате 14/XI 1890 р., ч. 4696, єпископ Іван Ступницький за ревне вповнення душпастирських обов'язків і в нагороду за заслуги в церковній діяльності надав йому крилошанські відзнаки²⁰⁶.

Митрополит Сильвестер Сембратович письмом з д. 21/IX 1891 р., ч. 742 Орд., за радою і згодою боголюбивих єпископів іменував о. Селецького членом III-ої комісії Синоду з правом і обов'язком в наведеній програмі докладно определеними. На той Синод запросив о. Селецько-

²⁰⁵ На той час відоме як Галицьке намісництво.

²⁰⁶ Див.: Вістник Перемиської Епархії. 1890. Ч. XII. С. 131; Вісти зь Єп. Перемиської. *Діло*. Львів, 1890. 12 листопада (понеділок). Ч. 255. С. 3.

го також єп. Юліян Пелеш²⁰⁷ письмом з 16/III 1892 р., іменував о. Селецького цензором книг релігійного змісту, «переконавшись о Ваших умітностях, працях, спосібностях і трудолюбивости»²⁰⁸.

Дня 18/X 1897 іменував єп. Чехович о. Селецького містодеканом²⁰⁹, а 23/V 1900 р. дійсним деканом²¹⁰.

Дня 4/VI 1900 р. іменував єп. Чехович о. Селецького председателем церковного суду з рішаючим голосом.

Дня 22/IV 1901 р. іменував його ординаріятським комісарем в справах сервітутових²¹¹.

Дня 30/III 1905 р. папа Пій X іменував о. Селецького почесним шамбеляном²¹².

Єп. Чехович переслав йому номінаційну грамоту 5/IV 1905 р. До того додав приватний лист з побажаннями і переслав додатки до шамбелянської реверенди і пояс. Пригадав, що також належить уживати фіолетового колпака. З нагоди канонічної візитації парохії переслав йому єп. Чехович похвальну грамоту з д. 28/XI 1906 р. і іменував о. Селецького титулярним совітником Єп. Консисторії²¹³. Дня 19/IV 1910 р. з нагоди 50-літнього ювілею священства дістав похвальну грамоту і титул Совітника Консисторії²¹⁴.

Президія Намісництва письмом з 19/9 1910 р. повідомила о. Селецького, що цісар найвисшою постановою з 8/VIII 1910 р. надав йому найвище відзначення – Хрест Лицарського Ордену Франц Йосифа. (То був час, коли Намісництво до української сторони писало, а намісник Бобжинський підписувався по-українськи).

Дня 15/V 1911 р. іменував єп. Чехович о. Селецького просинодальним консультором²¹⁵ «в пересвідченні о свійствах Вашого Високопреподобія щодо досвіду, науки і совісности, безсторонности і оглядности».

Дня 27/XII 1917 р. на поручення єп. Орд. відіслав до Консисторії свої документи, а Преосв. Йосафат іменував його соборним крилошанином, та заки перейшли формальності, дня 28/IV 1918 р. смерть перетяла нитку трудолюбивого життя цього святого мужа.

---

²⁰⁷ *Вістник Перемышскоу Епархіу*. 1891. Ч. IX. С. 93; о. Кирило Селецький був теж учасником Собору Перемышскоу епархіу у 1898 році. Див.: *Соборъ рускій епархіяльный перемышскій водправлений въ роцѣ 1898*. Львів. 1899. С. 84.

²⁰⁸ *Вістник Перемышскоу Епархіу*. 1892. Ч. IV. С. 59.

²⁰⁹ *Вістник Перемышскоу Епархіу*. 1890. Ч. XII. С. 131.

²¹⁰ *Вістник Перемышскоу Епархіу*. 1900. Ч. V. С. 71.

²¹¹ *Вістник Перемышскоу Епархіу*. 1901. Ч. VI. С. 83.

²¹² *Вістник Перемышскоу Епархіу*. 1905. Ч. IV. С. 53; Новинки. З Перемышскоу епархіу. *Руслан*. Львів, 1905. 30 Марця (12 цвітня). Ч. 72. С. 3.

²¹³ *Вістник Перемышскоу Епархіу*. 1906. Ч. XIII. С. 130.

²¹⁴ *Вістник Перемышскоу Епархіу*. 1910. Ч. VI. С. 64.

²¹⁵ *Вістник Перемышскоу Епархіу*. 1911. Ч. VIII. С. 77.

Додати би, що о. Селецький відзначував в 1910 р. 50-літній ювілей священства. День той був для парохії дуже торжественний²¹⁶. Були Богослуження, промови, дарунки, гостина, фестин. Тоді СС. Служебниці, його перші духовні діти, дарували йому прегарної роботи епітрахиль; цеблівські парохіяни дорогоцінну чашу (є в каплиці СС. Йосифіток в Цеблові)²¹⁷; жужільські парохіяни 200 зр. на добродійні цілі; священники з парохії (вісім) і учителів (коло 20) два образи мальовані на полотні, в дорогих рамах; Самбірська «Ризниця», якої був членом о. Селецький: ложицю²¹⁸, дарохранильницю і обрус на віттар; Львівська «Ризниця»: 2 фелони і стихар. Всі ті річи передав о. Селецький до каплиці СС. Йосифіток в Цеблові.

В 1914 р. святкував о. Селецький 40-літній ювілей душпастирської праці в парохії Жужіль-Цеблів.

Мій нарис про життя і діяльність о. Селецького зближаєсь до кінця. Я старався представити річ згідно з правдою. Я свідомий того, що в моїм образі не достає ще багато рис, які малювали би велику душу о. Селецького, – передусім авреолу його святости. Її найкраще видно, прочитуючи письма самого отця, особливо його хроніку. Превеликої вартости до пізнання величі душі о. Селецького є тут і там на різних письмах кидані його власні замітки, часом повні обурення проти тих, що намагалися правду в неправді держати. Найблищий сусід о. Селецького і його наслідник в уряді декана бл. п. о. Іван Ковальський, бувший парох Ванева, так пише при кінці пам'ятника-хроніки о. Селецького: «Працював о. Селецький без упину. Старенький був, а робив за молодого. Його постать записувалася глибоко в пам'яті тих, що його знали. Низького росту, дещо лисий, а сиве волосся дивно гармонізувало з майже молодечим виглядом і краскою лица. Його розумні і добрячі очі мали лише ласкавий погляд. Гнів та ненависть не були знані його голубиній душі. До оо. Василіян чув вправді жаль за справу СС. Служебниць, але це був лиш жаль, а не ворогування, та із тим жалем висказувався о. Селецький дуже рідко, і тільки в кружку деяких своїх приклонників-священників.

Жив дуже просто, їв страви невибагливі, а в постні дні не уживав зовсім набілу²¹⁹. Не пристращався до нічого, що було з сього світа, зате віддався пильно всякій праці, котра вела до слави Божої. Погоду духа і глибоку розвагу всегда заховав. Випадки воєнні з 1914 р. не змогли

²¹⁶ Докладніше можна прочитати: Велике свято. *Посланник*. 1910. Ч. 10. С. 4–5.

²¹⁷ Цю чашу зберегли сестри св. Йосифа в Польщі (Краків) і 2018 року передали до Цеблова в Меморіальний музей о. Кирила Селецького.

²¹⁸ Богослужбове приладдя, ложечка для причащення.

²¹⁹ Набіл – молоко, молочні продукти.

нічим його погоди духа нарушити. Зістав на місци і хоч сам, бо сотрудника взяли до війська, справував свої обов'язки для приміру других, котрих до витривалости і уповання на Христа заохочував. Коли підписаний (себто о. Ковальський) стратив тоді рівновагу духа, повздержав його о. Селецький від нерозважних кроків. «Повнити свої обов'язки, а о проче сам Христос постарається», – була його рада, котрій підписаний життя своє і духове, і тілесне завдячує. Яким упованням на Бога був перенятий о. Селецький, посвідчить слідуєчий факт: Дня 29/VI 1915 р. уступили російські війська з Жужеля. Сей час пішов о. Селецький з процесією на похорон парохіянки. Російські війська побачили далеко хоругви і здвиг народа і думали, що це німецьке військо, і почали пускати на Жужіль гарматні стрільна²²⁰. Учасники процесії скрилися, а о. Селецький сів собі спокійно під хатою, де перечекав ворожий вогонь, а відтак спокійно пішов собі додому. «Нічо без Божої волі», – казав він. Сьогодні по полудні урядили німці 6-ти годинний барабанний вогонь на Ванів, місце перебування підписаного, де російські війська боронили ще мости над Солокією. О. пралат придивлявся на це видовище зі Жужеля і молився вже за душу підписаного, бо ніхто не вірив, щоби з цього моря полумінні міг бодай дехто вийти живим. Тоді о. пралат жалувал, що своєю радою приневолив підписаного остати на місці.

На другий день, ледви російські війська уступили з Ванева, хоч і дорога яка була небезпечна, о. Селецький з'явився у Ваневі та тішився, що Христос всіх від загибелі вратував. Таким сердечним батьком був о. пралат для всіх, для священників і мірян.

Нікому не скупив своєї світлої ради, а навіть матеріяльної помочі. Для себе потребував дуже мало, а що міг, віддавав на добрі ціли. В послідних літах свого життя забезпечив матеріяльний бит СС. Йосифіток в Цеблові, прилученім до Жужеля, де збудував дім і прикупив поля. Для них посвятив послідні хвилі свого життя, у них і умер.

Коли його співробітник в уладженню дому СС. Йосифіток і сотрудник жужільський о. Зенон Каленюк в лютім 1918 р. мусів вернути до своїх обов'язків в Львівській архидієцезії, лишився о. Селецький без помічника. Уповаючи на надзвичайне в його віці здоровля, працював в парохії сам ще більше, чим вимагали його парохіяни. В неділі і свята правив по дві Служби Божі і неструджено сповідав. Цей послідний труд прискорив його смерть.

В п'ятницю 19/IV²²¹ по довгій праці в сповідальниці, коли на Службі Б. причащав, зробилося йому так слабо, що молив Бога, щоби йому

²²⁰ Стрільно – набої, тут гарматні обстріли.

²²¹ Про це згадують сс. св. Йосифа в своїх записах і так само о. Іван Ковальський в листі до Перемиської консисторії від 22 квітня 1918 р. Див.: APP ABGK. Sygn. 4412. S. 248.

позволив цю Службу Божу докінчити. По Службі Божій занесено його до дому СС. Йосифіток і положено в постіль, з котрої вже здоровим не піднісся. Прийшло запалення легенів. Спочатку здавалося, що сильний його організм хоробу переможе, таку надію робив і лікар, котрий його часто відвідував, таку надію мав, здається, і о. пралат, що ще в п'ятницю 26/IV сказав до лікаря-німця: *(немає в тексті – Ред.)*. Рівно ж і підписаним, коли цей в середу 24/ IV рано давав хорому послідні Св. Тайни, сказав о. пралат, що ще перед кількома [тижнями] наказав йому лікар довше сповідати. Тої ради він тепер на будуче послухає.

Свою надію він покладав не на людській помочі, але на помочі Матери Божої і св. Йосифа, яких Богослужбна каплиця була устроєна в домі СС. Йосифіток.

Мимо горячки, віддаливши від себе пильнуючих його Сестер, вивкрався о. пралат з ліжка до каплички, а Сестрам, котрі його вже ледви живого звідтам принесли, робив викиди: «Ви не даєте мені Матінці Божій помолитися». І мусіли Сестри від того часу вносити хорого до каплиці, щоб його бажання заспокоїти. У тій каплиці прийняв ще о. пралат послідне Св. Причастя на Службі Божій з рук підписаного, і це було в четвер 25/4. В п'ятницю вечором о. пралат дуже ослаб; в суботу стало ще гірше. Вночі з суботи на неділю одержав ще послідні розршення з рук нового сотрудника о. [Івана] Яроша, а в неділю 28/ IV околo 3 години з полудня помер²²² в Цеблові на руках СС. Йосифіток смертю праведного.

Тіло покійного зложено того дня в домашній каплиці сестер, а численно зібрані люди плакали так сердечно, як діти за рідним батьком. Так жалували о. пралата всі, хто лиш його знав. Зістала однак всім, котрі о. пралата любили, велика потіха: загальне пересвідчення, що його послідня з таким упованням зношена слабість була його послідньою мукою, що він, замкнувши очі тіла на сій землі, отворив очі душевні в небі, що там він молиться до свого Учителя за тих, котрих полишив на землі.

Одна дідичка заявила на похороні о. пралата, що кріпко вірить, що о. пралат зможе їй випросити у Христа всього, що їй потрібне. І підписаний, котрого ще о. пралат перед смертю поблагословив, цінить собі це благословенство висше, чим всі скарби світа.

До церкви в Жужелі перенесено Покійного вівторок 30/IV поплудні при великім здвизі народа, а при ще більшій участі почитателів

²²² Метрикальний запис про смерть: AGAD w Warszawie, Zespól 298 Ks. metr. gr. kat. Sygn. 26, st. 506. У цьому документі о. В. Жук написав неправильну дату народження о. Селецького; Повідомлення в пресових органах: Некрологія. Вістник Перемискої Епархії. 1918. Ч. VII. С. 90; Померли. Діло. Львів, 1918. Ч. 99. 1 мая (17 цвітня). С.4. Консисторію повідомив о. Іван Ковальський: APP ABGK. Sygn. 4412. S. 313.

Покійного в середу 1/V 1918 р. в каплиці на кладбищі жужільським, в крипті побіч бувшої властительки Жужеля Ковнацької, котра цю каплицю збудувала і за старанням о. Селецького під заряд гр.-кат. пароха в Жужелі віддала.

Ванів 22 травня 1918
о. Іван Ковальський
гр. кат. парох в Ванові

Три тижні перед смертю о. Селецького вступила до Згромадження СС. Йосифіток в Цеблові нова кандидатка Катерина Шапка²²³, дівчина небуденного ума і серця. Почула, що Бог кличе до життя після євангельських рад і приїхала до Цеблова. На перший погляд прийняв її о. Селецький дуже радо, та Сестра сказала їй, що треба би мати яку-таку виправу. А ту родичі її не хотіли пустити до монастиря. Верне за виправу, то родичі ні виправи не дадуть, ні з дому не пустять. Посумніла. Побачив її о. Селецький, довідався про причину смутку і, як звичайно, усміхнений сказав: «Не журися, я о все постраюсь для тебе».

Після Богослуження в неділю 28/IV 1918 пігнула пасти корови СС. Йосифіток. Знала, о. пралат смертельно хорі. Що буде з нею? Пішлють Сестри за виправу додому. В тім...

Заграли сумно дзвони,
плачуть і ридають.
Сльози витискають,
серце роздирають.

(Так вона тоді писала. Хоч вона не довго ще була в Цеблові, та пісню дзвонів вже собі засвоїла).

Вони весело дзвонили, все радісно грали,
Як Отець пралат на Службу до церкви вступали.
А сьогодні й сонце промінні сховало,
Так, це сердець серце бити перестало.

Так-то, напевно, помер о. пралат, бо дзвони дзвонять, дзвонять, дзвонять. Втім, виразно чує в душі голос: «Отець пралат в небі! Ти в Згромадженні будеш! А це знак для тебе: під їхнім тілом найдеш свій сінник».

Духом полетіла би, подивитись на той знак. Та треба пасти корови до вечера, се ж монастир: послух. Надвечір пригнула. Вже не виділа, як о. Ковальський з о. Ярошем убирали тіло в святочну одіж, в якій

---

²²³ С. Варвара Катерина Шапка (1897–1942).

їздив о. пралат до Св. Землі і в тій одежі бажав бути похований; не виділа, як убирали в церковні ризи, як на Службу Божу. Не виділа, як Сестри в каплиці уставляли катафальок, перенесли тіло і поклали на нього, не чула, як священники, і Сестри, і нарід співали при перенесенні тіла «Святий Боже»..., не чула плачу Сестер і народу; не чула, як о. декан Ковальський успокоював усіх, як сам крізь сльози говорив, що нам не плакати, а тішитися треба, що на дворі Небесного Вітця дістали ми могутнього заступника, який в імені Христа сповнив свою службу і пішов по нагороду. Радуватись повинні цеблівці, що у їхнім селі закінчив життя цей великий праведник. Радуватись повинні СС. Йосифітки, бо він їх як свою молодшу дитину так горячо любив, хотя й тільки серця віддав СС. Службеницям. Не плакати, а тішитися треба, бо на їх руках віддав душу Богові.

Коли вернула Катерина з коровами, то СС. Йосифітки співали псалтирю коло тіла; а товпа народу молилась, плакала, цілували руки і ноги. Та вона побігла подивитись на своє ліжко, на свій сінник. Його не було. Пізніше довідалась, що Сестри взяли його під тіло о. пралата.

В понеділок приїхали о. [Іван] Голічек з Осердова, о. Каленюк зі Збоїськ, СС. Службениці з Кристинополя. Священники правили парастас. В вівторок рано відправились дві Служби Божі, панахида, почались приготування до похорону.

Як тільки прийшов о. Селецький до Жужіля на парохію в 1874 р., зараз засадив ясінь. Це на трумну для себе. Минали літа, ясінь ріс, розростався. Прийшов рік 1915, поглянув о. Селецький на ясінь і на свої літа і промовив: «Вже пора». Казав ясень стягти і на тертиці²²⁴ порізати, хай висохнуть. Бачив, що час небезпечний, війна. Можуть згинуть і тертиці. Казав їх перевезти до Цеблова і сховати на стриху дому СС. Йосифіток: «Тут буде безпечно». А коли прийшла пора, зняли Сестри тертиці, а майстер зробив трумну. Тепер, коло 12-ої год., у вівторок зложили до неї Сестри тіло свого духовного батька. Зійшлись парохіяни і нарід з дооколичних сіл, з'їхались священники з деканату. Серед співів і плачів винесли тіло з каплиці, обнесли навкруги церкви, внесли до середини і тут відправили панахиду, священники латинського обряду наперед, а відтак наші. Винесли відтак тіло на цвинтар і уставили на катафальку під липою.

Перший вийшов на амвон о. Лука Салук, тоді катехит з Белза. Почав говорити словами: «Добрий пастир віддає свою душу за вівці». С. Йосифа передає в своїй хроніці докладний зміст промов на похороні. За нею я напишу, як о. Салук говорив про те, як то смерть о. пралата всіх вра-

²²⁴ Тертиці – дошки.

зила, як всі з ним зжилися і ніхто ніколи не подумав навіть про те, що Бог відкличе вже з цього світа того патріярха, який ціле життя без відпочинку посвятив праці для Церкви і народу, як він не щадив ні майна, ні здоровля для своїх парохіян, і для згромаджень ним оснований. Як тішився він, що Бог поблагословив його працю. Як радувався тим, що його діти жертвують себе для других, як займаються вихованням наших найменших, ходять коло хворих, роблять порядок в церкві, учать дівчат жіночих робіт.

Кілько то СС. Служебниць направлялись в часі війни по військових шпиталях. А як-то мило почути раненому потіху в тій мові, що мати учила. О, справді, велика заслуга цього патріярха. Він для всіх був всім, для себе – нічим. Не дбав про тіло, морив його постом, в пості покінчив і своє життя. В імені покійного, який з неба всіх благословить, попращав всіх і зійшов з амвона.

З черги вступив на проповідальницю о. Іван Луцик, тоді парох Надвірної, тепер крилошанин в Станиславові. Його дід і тато були дяками в Жужелі, вони то не в однім помагали о. Селецькому в праці в парохії, сам о. Луцик, так би сказати, виріс і виховався в домі о. Селецького, де багато часу проводив в часі шкільних ферій²²⁵ і своїми очима надивився на працю о. Селецького. Він говорив про те, як Покійний по приміру Христа почав творити і научати, як завжди свої слова скріплював ділами. Говорив про працю Покійного в парохії в Жужелі і в Цеблові, як на тих селах витиснув він печать свого ума і серця: кілька запалу до праці влив в серця оснований ним Сестер. Спеціально підносив заслуги о. Селецького як основника першого Згромадження, яке він породив серед болів, для якого все жертвував. Говорив, як опісля заложив другий чин, через який хотів нарід піднести на вищій ступінь матеріальної культури через ведення шкіл жіночої господарки. Дякував покійному і захогував людей йти дорогою його рад.

Уставився похоронний похід, що піде з Цеблова до Жужеля. Наперід 4 хрести, за ним 16 хоругов, дівчата з образами, школярі парами, СС. Йосифітки несли на подушечці медаль, відзначення від цісаря; дальше, дівчата несли вінки, за ними 16 СС. Служебниць і всі Йосифітки зі свічками в руках, відтак 20 священників.

Трумну несли до границі цеблівські парохіяни. За трумною їхав прибраний караван, запряжений 4 карими²²⁶ кіньми. За трумною йшла донька і родина, а за родиною нарід. Проводив похороном о. дек. І. Ковальський. Від жужільської границі несли трумну жужільські парохія-

---

²²⁵ Ферії – канікули.

²²⁶ Карий, гнідий (темно-коричневий).

ни. По приході до церкви, уставлено трумну на катафальку, обставлено світлом і вінками. Відспівали парастас і розійшлись домів.

В середу задзвонили дзвони. Весь нарід²²⁷ знова зійшовся. Священники відчитали 20 Служб Божих. Співану правило 5 священників і 2 диякони. Співав хор. З Белза від товариств принесли делегати 2 вінці разом зі своїми молитвами. По Службі Божій прощав покійника о. Калинюк, бувший сотрудинок. Говорив про те, як сердечно прийняв його о. пралат як сотрудинок, як покійний держався все усталеного денного порядку, як вставав все о 5-ій годині, збирався скоро, молився, робив щоденно розважання, правив Службу Божу, якої ніколи не опустив, хоч часом мав рани на пальцях від морозу. В порядку деннім було все духовне читання (часто з Наслідування Христа) та іспит совісти. Все був покійний зайнятий; остала вільна хвилина на відпочинок, то робив пощення хворих. Як високо підніс духовно села, парохії, видно з того, що вийшло з них кількадесять священників, урядників, професорів, учителів та учительок.

26 років тому оснував Згромадження СС. Служебниць, а відтак став ктитором²²⁸ і фундатором Згромадження СС. Йосифіток. Сам наслідував у всім святих безсребренників. До всіх відносився ласкаво, до себе – гостро. В часі посту в п'ятниці і середу ніколи не їв набілу, а завсіди веселий на лиці. Ходив о. пралат в старім одінню, мешкав в старім приходстві, зато церква – то прикраса околиці, а скільки бідним отер сліз.

Пращав отця пралата від священників. «Пращаюсь з вами СС. Служебниці, мої дорогі діти, – говорив проповідник; пращаю і вас, других моїх дітей – Сестри св. Йосифа; пращаюсь з всіми вами, що не знаєте про мою смерть. Наслідуйте Ісуса Христа, Його Найсвятішу Матір і його св. Опікуна Йосифа. Утікайте від гріха, ростіть в ласці у Бога».

При посліднім цілованні відкрили віко, намастили голову Божого помазаника елеєм, замкнули домовину і обнесли навкруги церкви зі співом «Ангельський Собор Удивися». Трумну обступили священники, СС. Служебниці, СС. Йосифітки і СС. Мирносиці. Похід рушив на цвинтар. Перед каплицею уставлено трумну. О. Ковальський з підвищеного місця відчитав молитву, написану колись о. Селецьким:

Укінчив я 58 рік рік могого душпаствирства. Честь, слава і благодаренне Тобі, Христе, за те, що вже з малу оживив мене гадкою служити Церкві і могому безталанному народові. Ішов я дорогою життя, часто

²²⁷ Цей абзац рукопису відсутній, немає с. 268, тому подаємо за: Богословіям 52 (1988). С. 194.

²²⁸ Ктитор – засновник.

потикався на ній; часто находив колючки і терня, що нераз вколало болюче у серце, а ту ось загуділа буря пристрастей.

Здавалось, що нема ратунку, що не остоюсь серед житейської колотнечі, що погибну навіки. Ти, Христе, не полишив мене нужденного сироти, подав помічну руку і уратував тоді, коли я того не надіявся. Ти не дозволив своєму сотворінню погибнути. Честь і слава Тобі, Христе.

Серед світа лукавого находив я гідь всіляку, бачив правду і справедливість потоптану, бачив, як ті, що мали бути світилами, незрячно темноту духовну розповсюджували. Серце щеміло з болю, коли бачив, як брат брата кривдив на славі і на маєтку, як нечесть славлено і величано, як безкарно зневажувано Пана і Сотворителя усеї вселенної; як творено поклони земським ідолам.

Вже наближаєсь кінчина днів життя могого, днів болізни і терпінь старечих. Ти дав сили, дав здоровля, дав спроможність довершити діло, котре принесло би душам людським спасення і хосен тяжко гнобленому народові могому.

Честь, слава і благодареніє най буде по всі віки. Амінь.

Відтак говорив о. [Іван] Ковальський: «Ти, Отче пралате, робив все для Божої слави; робив і скривав, а однак скрити не міг, бо всі бачили. Спочатку не пізнали тебе, а тепер хіба сліпий не видить твоїх діл. Тепер, як ти нарід підніс з упадку, як Жужільська парохія заясніла понад всі, всі з подивом глядять на висліди твоєї праці. Як гарно розвиваються ту інституції: каса Райфайзена, молочарня, читальні. Кілько книжок ти написав і своїм коштом видав. Ти умів упокоритися і випросити гроший на благородні цілі.

Тобі припадає корона з діл СС. Служебниць і СС. Йосифіток. Ти у всім наслідував о. Боска: не жалував часу, майна, здоровля, щоби здвигнути ті інституції.

Коли я до Тебе, Отче пралате, приходив, то все витався і прощався словами «Слава Ісусу Христу»! І тими словами «Слава Ісусу Христу», для котрого слави Ти ціле своє життя перевів, я і тепер прощаюсь: «Най буде на віки слава»!

Ще прощав покійного парохіянин Іван Климів²²⁹.

Відтак положили домовину в підземеллі каплиці в гробівці з правого боку. Там спочивають тлінні останки о. пралата Кирила Селецького «вічним сном» нотує с. Йосифа, Йосифітка. Та що сьогодні є вічне? От

---

²²⁹ «Отче, Пралате, недавно я був у Вас на пораді і так Ви мені сказали, що то все ся скінчить. І, дійсно, скінчилося. Уже не стало тих ніг, що поміж нами ходили, не стало тих рук, що між бідних своє майно роздавали і вже не почуєм їхніх солодких слів, що сумуючим серця веселистю заділали» і так закінчив... безслівно слезами. *Хроніка* 1917–1925. С. 7.

в наших часах признав суд ту каплицю латинському парохіві в Белзі. І треба буде, мабуть, нарушити вічний сон і добути²³⁰ тлінні останки основника двох релігійних згромаджень.

Так і тиснуться слова: «Лиси мають нори, і птиці мають гнізда...» (Мт. 8, 20) або інші: «Ніхто хрест не поставить і не пом'яне...»²³¹.

---

²³⁰ У 1935 р. остаточним судовим рішенням каплицю на кладовищі було передано римо-католицькій парафії в м. Белз. Сестри св. Йосифа і о. Віктор Жук (парох) застановлялися над перенесенням останків о. Кирила до цеблівського монастиря, про що свідчать листи с. Варвари Шапки, Головної Настоятельки, до єп. Й. Коциловського. Правдоподібно, цим планам перешкодила війна. Див.: Лист І. Волошина до о. В. Жука за 27. 12. 1935 р. *APP ABGK. Sygn.* 5039 S. 177; Лист с. Варвари Шапки за 1936 р. *APP ABGK. Sygn.* 4777. S. 1; Лист с. Варвари Шапки за 2 березня 1938 р. *APP ABGK. Sygn.* 4190. S. 203–204. У листі декана Белзького за 28 березня 1938 року читаємо: «Всесвітліший і Преосвященний Єпископський Ординаріате! На високе поручення Ч: 1049/38 – доноситься, що на перенесення тлінних останків б. п. о. Сілецького Кирила намічено домашню каплицю с. с. Згромадження св. Йосифа Обручника в Цеблові. Та о. парох звертає увагу на це, що не виключений є спротив громадян Жужеля, де до Покійника як бувшого пароха заховалась велика любов та прив'язання. У світської влади не починено досі ніяких заходів у цій справі». Див.: *APP ABGK. Sygn.* 4190, s. 207. Віднайдення і розпізнання тлінних останків Сл. Б. о. Кирила Селецького відбулося 11. 08. 2017 року у зв'язку з проведенням ремонтних робіт в каплиці.

²³¹ Шевченко Т. «Косар», з циклу поезій «В Казематі».

О. Кирило Селецький Пралат Його Сьвятости – Декан Белзкий і парох в Жужелі¹

Дня 28 цвітня 1918 у Цьвітню Неділю з полудня² помер в Жужелі³ о. Кирило Селецький у 83 році життя на запаленє легких. Коли говориться про якогось чоловіка і хочеться коротко зобразити красоту його душі, то кажеся «се чоловік рідкої чесноти». Згадуючи про бл. п. о. Кирила, кождий, хто його близше знав, не важиться сказати «се був чоловік рідкої чесноти», а се тому, бо о. Кирило був таким сьвященником, якого другого прямо нігде не стрічаєся бачити. О. Кирило був як сьвященник унікалом, котрий дасться подивляти, але наслідувати не дасться. О. К. – если близше приглянемося його сьвященничій ревности, его сьвятости життя, і его праці – то дійсно, найліпше єму відповідає назвиско українського Don Bosco. Не маю я на мисли писати біографію о. К., хоч така публікація дуже на часі і дуже би ся придала для нашого духовенства, і може, хтось колись забереся до сеї вдячної праці. Я хочу тільки піднести деякі моменти і черти о. Кирила, котрі мені є звісні з мого власного досьвіду. Знав я небіщика від 29 років, і за той час я мав часто нагоду стрічатися з ним і приглядатися его житю і его роботі. Девізою життя о. Пралата було: «Безнастанно трудитися для Царства Божого на землі». Сій девізі позістав він вірний аж до самої смерти. Праця о. Кирила мала більше льокальний характер. Значиться, о. К. на першім місци був ідеальним парохом. Піднести свою парохію морально і матеріально – до сеї ціли стремів усіма силами. Завдяки его трудам в церкві, школі і громаді, парохія Жужель, з огляду на релігійне жите парохіян, вибилася високо понад усі сусідні парохії. О. Пралат радів зі зросту слави Божої у своїй парохії. Но єму сего було мало.

Місія

Він уладив у себе, здаєся, в році 1891 8-мидневну місію василіяньску⁴. Місія випала напрочуд гарно. Сею місією положив тверду основу

¹ Автор тексту о. Юліан Дацій, ЧСВВ, рукопис. Місце збереження – Василянський архів у Варшаві, фонд: Архів отців василіян – Кристинопіль, спр. 32: Історія монастиря оо. василіян у Кристинополі 1. 09. 1910 – 31. 12. 1929. С. 315–319.

² О. Кирило Селецький помер о 15.00.

³ Отець помер в Цеблові, дочірня парафія Жужеля.

⁴ Місія відбулася 17-22 травня 1891р., яку проводили члени новоствореного Товариства св. ап. Павла, тобто оо.-василіяни з епархіяальними сьвященниками.

під будову Царства Божого в своїм селі. Від місії парохіяне зачали густо приступати до сьв. Сповіді і до Сьв. Причастія. О. Пралат точно щодня в означенім часі правив Сл. Б. і щодня люди сповідалися і причащалися. Всіляко бувало: бували дні, в котрих більше їх приступало до сьв. Тайни, а в декотрих – менше, але майже не було такого дня, в котрім не приступав би до Сьв. Причастія ніхто.

Апостольство молитви

Особливо змоглася фреквенція приступаючих до Сьв. Тайн, коли о. Пралат завів у своїй парохії «Апостольство молитви». Позаяк о. Пралат, особливо в першу Неділю місяця, не міг дати ради і не міг всіх висповідати, для того кожної першої Неділі приходило жужельців до Кристинополя велика сила. А добрий пастир був зі сего рад. Дуже часто приїжджав до нас до Кристинополя і запрошував нас до себе то з проповідями, то до слуханя сьв. Сповіді. Парохіяне жужельські – без ріжниць: і старші, і молодіж – були дуже обучені в правдах сьв. віри, бо о. Пралат прикладав до сеї справи якнайбільшу вагу, і для того учив катехізму і в церкві, і в школі.

Відносини з парохіями

Відносини о. Пралата з парохіями були такі, яких прямо нігде не стрічаєся. Жужельці пізналися на своїм пастиреві і бачили, що він цілий посьвятився для їх добра, бачили его безінтересовність, его пожертвова-ня, его любов, тож і відплачувалися ему так само послухом і синівскою любов'ю. Особливо те, що наш нарід найбільше денервує, – се є торг при тре-бах – сего торгу о. Пр. не знав. Що ему хто дав, те взяв, або навіть й не брав.

О. Пралат відновив дуже гарно церков. Его старанем засновався гро-мадский шпіхлір, сільска каса ошадности, а в Цеблові – спілка молочар-ска. В тих інституціях був він душею.

О. Пралат знав своїх парохіян усіх наскрізь, знав по імени і назвиску не тільки усіх старших, але і малих дітей. Знав кожної родини жите і від-носини. Для того, если случилося комусь у селі якесь непорозуміне, то се непорозуміне лагодив все о. Пралат.

Посилає молодіж до шкіл

О. Пралат був особливим опікуном і більше, як батьком, для моло-діжи, котра мала охоту до науки, а не мала середників, щоби ходити до висших шкіл. Таких брав на свій кошт і посилав до шкіл. Для того, завдя-ки тій діяльній любові ближнього, вийшло зі Жужеля і Цеблова кількох сьвященників, кількох учителів і учительок, і інших інтелігентних лю-дей. Посилав також кількох дівчат на курс селяньского господарства до школи графині Анни Потоцької в Риманові.

«Кирило і Методій»

Десь коло 50 року житя зачав видавати випусками місячник «Кири-ль і Методій», змісту переважно релігійного. Хоч ті публікації були добре

редаговані і багато доброго могли для народу зробити, однако о. Пралат був приневолений застановити се видавництво, а се для того, бо не мав з нівідки попертя.

Співосновник СС. Служебниць

Великі і неспожиті заслуги положив о. Пралат при основаню Згромадження СС. Служебниць. Згромадження основалося серед обставин дуже цікавих. Ідею Згромадження виплекав бл. п. о. Єремія Ломницький, мій співтовариш з новіціату. Нераз, бувало, говоримо зі собою про се діло, але і на такій бесіді все кінчило. Не було куда і як братися до сеї роботи. Ми, Василіяне, під той час в цілковитій, необмеженій зависимости від оо. Єзуїтів⁵. Ані від оо. Єзуїтів, ані від нас Василіян не могла вийти ініціатива, бо ані Єзуїти, ані Василіяни не мали міру серед руської суспільности. І духовенство руське, і руська інтелігенція відносилися до нас не те, що неприхильно, але прямо ворожо. Покійний о. Гаспар Щепковский, тодішній ректор і магістер новіціату в Добромилі, одушевився також сею ідеєю і придумав такий спосіб, що засноване СС. Служебниць пішло, можна сказати, навіть дуже гладко. Каже о. Щепк[овський] так: русини і нам Єзуїтам не довіряють, і вам Василіянам так само. Треба, отже, шукати такої особи, до котрої русини мають довіре. Тота особа если ся знайти має служити *in foro externo* яко фірма, має виступати яко основник, а Василіяне, ховаючися за сей параван, могли би гарну ідею реалізувати. І зачато шукати за таким чоловіком, і знайшлося его в особі о. Пралата. О. Пралат приляг цілим серцем до сеї ідеї і зачалися вступні, приготовні роботи в дїбраній, згідній і одноцільній спілці з о. Єремією.

Новіціят в Жужелі

О. Пралат купує за власний гріш дім в Жужелі, перероблює его, і приспособлює на будучий новіціят. Се було в р. 1891. Незабавки вступають до сего новіціату кандидатки. Вступило їх 17 чи 18, переважно дівчата жужельські. Удержане сего дому покривав о. Пралат зі свого або з милостині, за котрою їздив всюди і випрошував. Духовні потреби – як на новіціят – були з початку слабо заступлені. Всего раз на тиждень приїжджав котрий небудь з наших оо. з Кристинополя, сказав новичкам науку, висповідав їх і на тім кінчилися образоване до законного житя. І о. Пр., і о. Єр[емія] розуміли, що оно так не може дальше бути. Треба конечно новіціят перенести в таке місце де є оо. Василіяне. Кристинопіль найгарніше відповідав сій цілі.

Новіціят в Кристинополі

Покійний Архимандрит Др. Климент Сарницький жертвував на купно дому в Кристин[ополі] 2000 кор.⁶ О. Прал[ат] доложив свій гріш і куплено в Крист[инополі] стару коршму, котру, о скілько ся дало, зреставровано.

⁵ Так називали членів католицького чернечого чоловічого ордену Товариство Ісуса.

⁶ Тут помилка. Климент Сарницький насправді позичив на купівлю дому в Кристинополі 1000 кор.

Сей дім я посвятив в р. 1892. І ту був я магістром новіц[іату] через чотири роки тягом. Мав я час і спосібність приглянутися, як то оно тупо ішло, особливо, з огляду на матеріяльні браки і недостатки. Не було що їсти, не було в що вратися. О. Пралат раз у раз приїздив до Кристинополя, а ніколи з порожніми руками. Привозив зі собою всячину і готовий хліб, і муку, крупи і гроші. Дійсно треба було чудоватися, звідки о. Пралат брав тільки віктуалів⁷ і тільки гроша, бо ж, прецінь, і дім в Жужелі, і дім в Кристинополі був на его удержаню. Боявся, відай, о. Пр., щоби жерела, з котрих черпав середники до удержання сестер, не висохли, для того купує в Крист[о-полі] для сестер поле і сіножати. І накупив, може, зі 16 моргів, котрі СС. зачали обробляти і свій хліб їсти. Так ревно і з посвятою трудився о. Пр. коло Згромадж. СС. Службниць десь до р. 1900. В тім часі так ся обставини зложили, що о. Пр. стався для Згромадження непотрібним. З героїчною християнскою резигнацією лишив поле праці для кого іншого, а сам вступився на бік. Характеристичною чертою его правого серця було се, що ніколи нікому не дав пізнати свого болю.

СС. Йосифітки в Цеблові

Коли о. Пралат відійшов від СС. Службниць, задумав основати нове згромадження, але яке і де? Трапилася в Цеблові до куплення реальність селяньска близько церкви, і ту реальність купив. Зголосилося пару дівчат і зачали спільне житє. /Около 1901/ Пізніше вступило більше – і вже був засновок. Провідником духовним був сам о. Пралат. Хто хтів, то сміявся зі сего «Закону» і з погордою називано цеблівські сестри «Мазарельками». Ціль тих «Мазарельок» була: молитва і праця при господарстві рільнім, з чого черпали они своє удержанє. Замірене се Згромадження якось не удавалося о. Пралатови і був такий час /1910/⁸, що о. Пр. рішився був понехати своє діло і увійшов в компроміс зі СС. Службницями, і дійшло до згоди на основі, що СС. Служ[ебниці] мали прийняти до себе усі, так звані «Мазарельки» з Цеблова, а за те о. Прал[ат] відступив СС. Службницям дім, котрий був его власністю. Не всі однако «Мазарельки» вступили до СС. Служ[ебниць]. Кілька лишилося в Цеблові і зачалася неначе нова проба з основанєм нового згромадження. Тепер діло пішло щасливіше, особливо, коли до Жужеля прийшов на сотрудника безженний св'ященик Зенон Каленюк. Сей переймився ідеєю о. Прал[ата] так, що з цілим запалом віддався засновуючомуся згромадженю. Кандидаток назбиралося двадцять кілька. Заведено порядок монастирський – вправи духовні і все потрібне. Згромадженє названо «Йосифітки». Характеристичне се згромадж. особливо тим, чим ся майже нігде не стрічає, що люди цеблів-

⁷ Харчі.

⁸ Автор помиляється. Це сталося в 1906р. перед поїздкою на Святу Землю. Спершу самі сестри хотіли долучитися до службниць, а потім вже і о. Кирило, зважаючи на свій вік і хвилюючись за майбутнє дівчат, таки виявив згоду на приєднання.

скі з великою пошаною відносяться до своїх сестер. Ходять до їх каплиці на молитви, ба навіть дають їм часто – густо милостині, щоби ся за них помолили. А коли треба СС. виходити примір. фірманкою, то перший ліпший – чи до ліса, чи хоч би до Львова – і не бере за це заплати. Був я раз у них принагідно і сподобалися мені они особливо через свою поєдинчість і скромність. М'яса вони ніколи не їдять. *Nemo propheta in patria sua*⁹. СС. Йосифітки переважно рекрутуються таки з Цеблова, а однаково мають між своїми надзвичайний мир. Люблять їх люди передусім за їх примірну побожність і за те, що працюють коло рілі. Самі СС. орють, самі сіють, жнуть, косять, молотять і т. д.

О. Пралат думав також о матеріяльне забезпечене для СС. Йосифіток. Купив їм реальність гарну в сусідстві церкви в Цеблові і побудував на ній гарний мурований дім, купив для СС. в Цеблові до 8 моргів поля, а в осени 1917 купив для них від графа Вісьневського 30 моргів поля за 70 000 кор. Позаяк з тих 30 моргів лежить 16 моргів в Жужелі, О. Пралат носився з гадкою отворити другий дім в Жужелі. І, певно, було би до сего прийшло, если би Ісус був позволив довшого житя.

О. [Зенон] Каленюк

О. Пралат від довших літ мав до помочи в праці парохіяльній сотрудників. Не все однаково так бувало, що коли відійшов один сотрудник, на его місце приходив другий. Бувало так, що часом о. Пралат був сам і цілий рік, заким дочекався нового помічника. Тоді працював о. Пр. за двох. Щонеділі і сьвята відправляв дві Сл[ужби] Б[ожі]: одну – в Жужелі, другу – в Цеблові.

Остатним сотрудником за житя о. Пр[алата] був о. Зенон Каленюк. Сей сьвященик, повний духа Божого, так перенявся ідеалами о. Селецького, що заздальгідь можна було доміркуватися, що Провидіне Боже приготовляло собі в о. Каленюкові достойного наслідника о. Пралата. Ще за житя о. С[елецького], о. Каленюк віддався праці коло Згромадження СС. Йосифіток з повним пожертвуваням свого знаня, сили і здоровля.

У великий піст мав о. Пралат, як й кожного року, більше праці. Поїхав він до Цеблова і ту перестудився і захорував. Лежав хорий кілька днів і помер. Похорон відбувся в Жужелі при участі 24 сьвящеників наших і 2 латинських. Тіло зложено не в звичайнім гробі, але в гробівці давніших властителів Жужеля – Ковнацких. Вічна пам'ять великому праведникови.

⁹ Немає пророка в своїй країні.

Моя відповідь на запитник¹

Я, Іван Музичка, ур. 15.11.1921 р. в селі Пуків Рогатинського району, мої батьки – бідні селяни. Змалку мріяв стати священником і до того дійшло чудом Божим, бо скінчив Рогатинську гімназію і у свої обійми схопила мене війна. Я був добровольцем до Української дивізії «Галичина» і з неї, через полон, (був у англійським полоні) дістався до Риму на студії. Був потім 22 роки душпастирем в Англії і звідти «попав в полон Блаженнішого Йосифа в Римі» і в тому полоні живу досі – від 1975 року до 2009!

Сповняв і сповняю в тім полоні різні-прерізні функції: від сушення сіна на городі УКУ до ректорства в тому УКУ. Помагав у редагуванні журналу «Богословії». Довідався про о. Кирила Селецького з уст Блаж[енніший] Йосифа Патріярха Сліпого і з матеріалів для журналу. Того ж журналу, який хаотично назбирав тоді о. І. Хома. Я їх перечитував і приготував до друку ті, що до цього надавалися. Між ними найшов життєпис о. Кирила, який написав о. Вергун, і який дуже недбало берегли сестри-йосифітки. Як той цінний матеріал дістався до Риму, не знаю, – в о. Хоми він лежав і чекав на безнадійну свою долю.

---

¹ У 2009 році, перед тим як розпочати беатифікаційний процес Слуги Божого о. Кирила Селецького, сестри Згромадження св. Йосифа ОПДМ збирали всю можливу інформацію стосовно його життя і смерті. Вони звернулися до багатолітнього редактора журналу «Богословія», ректора УКУ в Римі (1976–1985 рр.) о.-митрата, д-ра Івана Музички з проханням викласти у письмовій формі свою думку про о. Кирила Селецького, відповівши на такі запитання:

1. Місце та дата народження.
2. Місце проживання.
3. Соціальне походження.
4. Коли й при яких обставинах Ви довідалися про о. Кирила Селецького?
5. Ваші перші враження від прочитаної біографії о. Кирила Селецького?
6. Що Ви думаєте про нього, як про людину та священика?
7. Чи Ви маєте (а може знаєте, де шукати) документи, що допомогли б у канонізаційному процесі?
8. Які мотиви спонукують Вас дати ці зізнання?
9. Чи в молитві просите його заступництва? Чи отримали якісь особливі ласки? Можливо, знаєте осіб, котрі моляться?
10. Що, на Вашу думку, принесе канонізація Слуги Божого о. Кирила Селецького для Церкви? Документ зберігається – Головний архів Згромадження св. Йосифа. Фонд КС. Папка Свідки.

Я терпеливо його прочитав і побачив його цінність і вартість, власне, в особі о. Кирила, який мені дуже подобався на тлі доби, в якій він жив і працював, і серед священства тієї доби в Галичині, яке було духовно і частинно матеріально в ласкавім ставленні до нашої Церкви і народу австрійського уряду, під владою якого ми тоді від 1772 року находились, приступивши в 1700 році зі Львовом з бідного і ожебраченого нашого православ'я до церковної єдності під провід Петра в Римі. Духовний занепад був майже жакхливий і з новими опікунами, зокрема цісареві Марії Тереси /хай живуть жінки цісареві!/ і дяка хай буде Божій ласці, що нас оживила в такій політичній ситуації. **Церква оживає під руками ревних, працюючих священників, які живуть і працюють для Христа і спасення душ.** Їх число тоді росло в ХІХ столітті. Я побачив те в тім життєписі о. Селецького, авторства о. Вергуна, і приготував це до друку. І думав навіть, щоб вийшло це окремою відбиткою – книжечкою, для духовного читання, але потім о. Хома на те не погодився, хоч часто ми такі відбитки робили. Так я заізнався доволі ентузіастично з особою того священника і з великим обуренням доторкався я сторінок того рукопису, мені здавалось навіть, що він неповний, і я дивувався, що сестри-йосифітки так недбало його держали в своїх руках. Я казав навіть, що накривали ним «квасне молоко». Отець Хома не міг дати мені, можливо, і якогось супровідного листа з тим рукописом, а, може, то сталося старим українським звичаєм, який ще існує, – передаванням з рук до рук, бо поштам і банкам наш нарід зі своєю вдачею не довіряє – могло десь пропасти. Отже, перші мої враження про о. К. дуже позитивні, як про доброго священника свого часу, серед «знаків часу», як казав ІІ Ват[иканський] Собор. Як людина, він – працюючий, щирий, добрячий, до всього цікавий, дбайливий про добро народу, парохії, їздить по Європі, щоб побачити, як живуть інші народи і що треба б зробити, щоб жити краще, вчиться і других хоче вчити, приглядається всьому новому і не вдовольняється тільки своєю нивкою і садком вишневим коло хати... А як священник він справді дбав про душі, складає поезійки для релігійного виховання, ладить свої немов катехизми /все те доволі примітивне, я дав один такий зразок с. Луїзі, але не знаю, чи береже його/. Бачить вартість і силу для Церкви у монашестві, тому заложив Згромадження сестер. Побачив нове Згромадження в Європі – салезіян – і у своїй візії бачив, що з того вийде корисний для Церкви Чин для виховання молоді, нового покоління для Церкви і хотів це заложити, створити в Україні. Словом, мав священничого духа св. Павла. Господь у своїм виборі, вибираючи його, забрав йому жінку, з якою він того всього не

був би зробив! Бо Божі вчинки є так багатомовні! Вирізнявся від тодішніх священників набожністю до Пресв. Євхаристії.

Документи про нього шукати треба у архівах Перемиської єпархії, які десь поділи власті окупантів. Може, і частинно знищено, але, здається, у Перемишлі їх нема, а де – треба шукати, питати і це повинні зробити сс. св. Йосифа. В Римі щось повинно бути, але, напевно, мало – у Ватикані, у оо. Василян, у Відні /там так мало шукали священники, що там працювали! .../. Ми нещасні в цьому ділі. Які наші архіви по наших поселеннях /церковних/ в світі? Я бачив, як цінні листи чи інші документи в єпископських канцеляріях валялися по землі і всякі сторожі змітали це на сміття, та й зрештою так мало писалось в нас всяких хронік. Що маємо записано з советських часів? Боялися писати і зберігати, а ворог палив і чистий папір, щоб не було на чому писати... Священників загалом до пера не тягнуло. Оралі, сіяли, плекали кури і свині, але орати пером не хотіли, ані не читали, ні книжок не купували, бо зайвий гріш /який був/ ішов на шубу для паніматки. На жаль. Варто просити наших студентів, які риються в архівах, щоб всяку згадку, як найдуть в архівних матеріялах, відмічували і вам давали. Часами і згадки є корисні, коли ідеться, наприклад, про якусь діяльність.

Мої мотиви /ч. 8 вашого запитника/: щоб нові покоління наші, священничі, бачили зразки працюovitості, духа, посвяти і жертвенности в таких священниках, що жили і працювали в тяжких часах і так багато зробили. А ми готову їхню працю успадкували і ще чекаємо, щоб манна нам з неба падала... Були і між священниками герої праці. О. Селецький був патріотом Церкви! І такі є патріоти!!! Христос, говорячи про Павла, називає його з таким патріотизмом царства Божого /Церква!/ «сосуд ізбраний»! /Діян. 9, 15/. Архів УКУ в Римі щойно упорядковується. Там можна, здається, знайти щось і про спонуки Блаж. Йосифа, який сильно настоював на старання про беатифікацію о. К. С., якесть листування про о. К.

Ч. 8: Властиво ніякі мотиви не спонукують мене давати ці думки. Просто с.-йосифітка попросила, і я пишу про те, що знаю. Не перший раз мені таке трапляється. Я – свідок багатьох фактів, живучи в УКУ. Жалію тільки, що не записував цього, бо не мав часу. Думаю теж, що куди більше може ще вам подати о. Дацько, який жив теж близько з Блаж. Йосифом, який нічого не писав... Мої короткі думки просто написані, щоб щось сестри мали для беатифікаційного процесу свого засновника і для історії, яка має вчити нові покоління, хоч в нас історія вчить, що історія нас нічого не вчить...

Ч. 9: Така думка не приходила мені, бо ми звикли молитись в такому наміренні, коли Церква до того закликає і такі молитви проголошено, стараються про те тії, що такий процес готують, – сестри чи інші особи.

Ч. 10: Те, що кожна канонізація приносить Церкві вселенській і помісній, тобто те, про що говорив Ісус перед своїм Вознесенням: буде те моїми свідками. Канонізовані особи – то великі Христові свідки про Христа, спасення, Боже Царство, чесноти, Божу ласку і інші правдиві духовні скарби для поодиноких осіб, для Церкви, народу, для цілого світу. Яким великим свідком Христовим є сестра Тереза з Калькутти, якою я захоплююся! Та ж не християнська Індія справила їй державний похорон, везли її на арматі як якого фельдмаршала /і то в її полатаних і перелатаних капцях!!!!!!!!!!/ за те, що вона зробила для тих осіб, що їх власні діти повкладали на вулиці, щоб доживали свого віку кусками хліба, які їм, мов собакам, кидали прохожі... Ото свідок! Нам таких треба. Оснував о. Кирило два жіночі Згромадження – служебниць і св. Йосифа. І скільки добра вони зробили, наприклад, у Бразилії, а св. Йосифа – у Польщі по війні /таке я чув, хвалили вас, що в Польщі ви без пропаганди були дуже активні/. Працюйте і в Україні, щоб пізнали вас, що ви духовні дочки о. Кирила, який в ХІХ темному нашому столітті вже тоді бачив, що наше місце при Європі /ми тепер хочемо бодай деякі бути в Європі!/, а не при Азії з бородами та іншими вигадками, які вже пережили свої часи і не багато добра нам дали, а лишили нас позаду всіх, а останньо – з двома «пророками» Марксом і Леніним, якого в Києві ще пам'ятник стоїть. Коли тії «апостоли» приготувляли світову революцію, якою загнали в могили мільйони людей, о. Кирило журився, як допомогти сиротам, бідним людям, неграмотним, тим, що потребують науки і виховання! Все те принесе канонізація о. Кирила. А що приносить пам'ятник Леніну в Києві? Сид для нас! То – мотив беатифікації о. Кирила!!!

Ще одна порада. Перед беатифікаційним процесом потрібна біографія – твір про кандидата на беатифікацію. Треба таку написати і то вже. Бодай у двох мовах, не тую, яку ми помістили в «Богословії» і мало хто її читав. Навіть на основі тієї, написаної як спогад о. Вергунном, можна зладити добру біографію, подаючи докладно се історичне тло і історичний ґрунт, на якому тая особа появилась, про що я тут подав тільки натяк – духовна і матеріальна нужда в нашій Галичині, в Австрії і в Європі /які створили марксизм!/ і як серед того економічного, політичного і культурного болота виростали шляхотні квіти й лелії, які дали почин до відродження, відбудови, нового життя в Христі. Так зладжена біографія подає нам образ особи і її впливу на те відроджен-

ня. Пишіть таку біографію вже зараз, завтра! Світ, наш нарід і Церква хочуть бачити цю особу, щоб за неї, до неї і через неї молитись, щоб Господь помилював нас за їхнє свідчення! Бо те, що вони зробили для Ісусових найменших, тії особи, а в нашому випадку о. Кирило, Йому – Ісусові зробили!!! Покажіть це доброю біографією /не журналістичною, солоденькою, популярненькою, а науковою, богословською, описаною з життя і дійсності з історії і для історії. І для нашої Церкви!/

Підпис – о. д-р Іван Музичка

Ще кінцева увага до моїх відповідей у запитникові: Блаженійший Йосиф /був я близький з ним від 1970 року/ дуже наполегливо говорив і робив деякі заходи в справі беатифікації о. Кирила. Чому – не вмю відповісти, але думаю, що він цю думку мав від Митрополита Слуги Божого Андрея Шептицького, який, мабуть, говорив про те принагідно у Львові, коли велась суперечка, хто був засновником Згромадження сестер-служебниць, – о. Кирило чи о. Ломницький, ЧСВВ. Преосв. Коциловський і Митрополит були певної думки, що о. Кирило. Портрет о. Кирила був в залі УКУ в Римі на видному місці. Блаж[енніший] Йосиф все високо висловлювався про о. Кирила як священника.

о. д-р І. Музичка

**Бібліографічний список праць
о. Кирила Селецького**

«БАТЬКІВЩИНА»

1. Що собѣ - двѣ дѣвчата розказували о нашой крамници. 1888. Ч. 9.

**«БОГОСЛОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ»
1901–1902**

1. Въ справѣ будовы церкви на Засяню въ Перемышли. 1901 Т. 2. В. 3. С. 209–211.
2. До исторіи основаня новіціату сс. Служебницъ въ Жужелю и перенесеня тогожь до Кристинополя. 1902. Т. 3. В. 2. С. 134–143.
3. Воспомины изъ Риму. 1902. Т. 3. В. 3. С. 224 –232.
4. З чужихъ зѣльникѡвъ. Отець Маврикій. Кароль Фолей. Нехай жіє свобода. / Frangois de Nion. 1902. Т. 3. В. 4. С. 328–337.
5. Допись на «Додаток до исторіи Згромадження Сестеръ Служебницъ Пр. Д. Маріи...». 1903. Т. 3 и 4. С. 382–385.

**«ДУШПАСТЫРЪ. Церковна часопись»
1891–1897**

1. О проказѣ. 1891. Ч. 16. С. 50–508.
2. З Жужеля. 1891. Ч. 21. С. 672–673.
3. Допись. Илюстрованый календаръ Товриства «Просвѣти» на рѡк переступный. 1892. 1891. Ч. 23. С. 731–736.
4. Ѡдповѣдь впр. и всесв. о. Омеляну....1892. Ч. 3. С. 53–65.
5. Дружество св. Могора. 1892. Ч. 4. С. 83–85.
6. Всесвѣтлий виділъ .... 1892. Ч. 8. С. 183–184.
7. До исторіи заснованя новіціату Служебницъ Преч. Дѣви Маріи в Жужелю. 1892. Ч. 16. С. 367–370.

8. Подяка. 1892. Ч. 18. С. 430.
9. Подяка. 1892. Ч. 19. С. 453–454.
10. Подяка. 1892. Ч. 21. С. 503.
11. Торжественне обличеніє Служебниць. 1892. Ч. 22. С. 516.
12. Подяка. 1892. Ч. 22. С. 523.
13. Подяка. 1892. Ч. 24. С. 568–569.
14. Вч. О. К. Селецькій, парох з Жужеля, пише нам... 1893. Ч. 2. С. 45.
15. Подяка. 1893. Ч. 2. С. 46.
16. Подяка. 1893. Ч. 5. С. 117–118.
17. Подяка. 1893. Ч. 10. С. 237.
18. Въ крониць. 1893. Ч. 12. С. 286.
19. Подяка. 1893. Ч. 13. С. 310–311.
20. Подяка. 1893. Ч. 14. С. 334–335.
21. Подяка. 1893. Ч. 17. С. 405–406.
22. Подяка. 1893. Ч. 23. С. 550.
23. Подяка. 1893. Ч. 24. С. 569–570.
24. Жертвы принесени на дѣмъ СС. Служебниць Пр. Дѣви Маріи в Жужелю. 1894. Ч. 1. С. 29–31.
25. Новіціятъ въ Жужелю и дома – захоронки Служебниць Пр. Д. М. въ краю. 1894. Ч. 3. С. 69–70.
26. Жертвы принесени на дѣмъ СС. Служебниць Пр. Дѣви Маріи в Жужелю. 1894. Ч. 3. С. 79.
27. Жертвы принесени на дѣмъ СС. Служебниць Пр. Дѣви Маріи и Захоронку въ Жужелю. 1894. С. 151.
28. О. Юсафатъ Стефанъ Мальчиньскій. Згадка посмертна. 1894. Ч. 9. С. 231–234.
29. Зъ Жужеля. Дѣмъ Служебниць въ Кристинополи. Якъ стоить справа зъ запомогою соймомъ ухваленою? Маеве Богослужене въ честь Преч. Дѣви Маріи. 1894. С. 251–253.
30. Жертвы принесени на дѣмъ и новіціятъ СС. Служебниць Пр. Дѣви Маріи въ Жужелю. 1894. С. 259.
31. Жертвы принесени на дѣмъ СС. Служебниць Пр. Дѣви Маріи и Захоронку въ Жужелю. 1894. С. 334.
32. Жертвы принесени на Новіціятъ СС. Служебниць Пр. Дѣви Маріи въ Кристинополи. 1894. С. 380.
33. Выказъ жертвъ принесеных на дѣмъ СС. Служебниць. 1894. Ч. 17. С. 431.
34. Періодична праса а духовенство. 1894. Ч. 19. С. 476–478.
35. Жужеля. 1894. Ч. 20. С. 500–501.

36. Перше долѣшно-австрійске вѣче католицке въ Вѣдни. 1894. Ч. 21. С. 526–528.
37. Выказ жертвъ. 1894. Ч. 20. С. 510.
38. Выказ жертвъ. 1894. Ч. 21. С. 534–535.
39. 3 Жужеля. Спростованє. 1894. Ч. 22. С. 554–555.
40. Жертволюбіє селянѣ. 1894. Ч. 22. С. 560–561.
41. Выказъ жертвъ. 1894. Ч. 24. С. 614–615.
42. 3ъ Кристинополя. 1895. Ч. 1. С. 27.
43. Выказъ жертвъ принесенихъ на новіціятъ СС. Служебницъ въ Кристинополи и въ Жужелю. 1895. Ч. 2. С. 59–60.
44. Захоронка въ Жужели – Братство св. Івана милостивого. 1895. Ч. 4. С. 113.
45. Выказъ жертвъ принесенихъ на новіціятъ СС. Служебницъ въ Кристинополи. 1895. Ч. 4. С. 117–119.
46. Выказъ жертвъ принесенихъ на новіціятъ СС. Служебницъ въ Кристинополи. 1895. Ч. 5. С. 147–148.
47. Свѣтло, поступ, свобода. 1895. Ч. 6. С. 152–155; Ч. 7. С. 181–182; Ч. 10. С. 266–267; Ч. 12 и 13. С. 328–331.
48. Жертвы принесени на дѣмъ СС. Служебницъ въ Кристинополи и въ Жужелю. 1895. Ч. 9. С. 259.
49. Нова захоронка СС. Служебницъ Пр. Д. М. – въ Циганахъ. 1895. Ч. 10. С. 285.
50. Подяка. 1895. Ч. 10. С. 287–288.
51. СС. Служебницѣ въ Тернополи. 1895. Ч. 12 и 13. С. 348.
52. Выказъ жертвъ на дѣмъ СС. Служебницъ Пр. Д. М. въ Самолуковцяхъ. 1895. Ч. 12 и 13. С. 364–367.
53. Жертвы. 1895. Ч. 18. С. 503.
54. Жертвы принесени на дѣмъ Служебницъ въ Кристинополи и Жужелю. 1896. Ч. 1. С. 26–27.
55. Рецензіи. «Просвѣта» и еѣ издавництва. – Якъ дбаешъ так маешъ. Календаръ на рѣкъ 1896. 1896. Ч. 2. С. 49–52.
56. Въ хосенъ СС. Служебницъ. 1896. Ч. 12 и 13. С. 322.
57. Правила Служебницъ Пречистой Дѣви Маріи Непорочно Зачатои. 1896. Ч. 7. С. 165–171; Ч. 8. С. 196–203; Ч. 9. С. 220–226; Ч. 10. С. 244–253; Ч. 11. С. 273–283.
58. На дѣмъ новіціятъ СС. Служебницъ в Кристинополи принеслы жертвы. 1897. Ч. 5. С. 110–113.
59. Подяка. 1897. Ч. 6. С. 143.
60. Лист о. Кирила Сѣлецкого. 1897. Ч. 16 и 17. С. 401–405.

Иллюстрированный календарь Товариства «Просвѣта» на рѣкъ звичайный 1887 / ред. В. Левицький. Львѣв : Просвѣта, 1886. 101. Вѣ читальни. С. 45–53.

Иллюстрированный календар «Посланника» на рѣкъ звичайный 1895

1. Исторія Заснованя Новіціату Сестрѣх Служебницѣх Преч. Дѣви Маріи вѣ Жужели. С. 26–33.

Календарь «Просвѣты» на рѣкъ переступный 1880 / ред. Ю. Романчук. Львѣв : Просвѣта, 1880. Р. 3. 95 с.

1. За Шмуля Пявкелеса і за його спілку з Грицьком Горчкодаем. С. 81–93.

2. Який то з цигана був сват. С. 93–95.

Кирилль и Методій. Письмо мѣсячне иллюстрированное для народа. 1886. Р. I. Ч. 1. Ч. 12. Ярослав Зѣ друкарнѣ Г. Богусса

**«КНИЖОЧКА МИССІЙНА»
1892–1909**

1. Чимъ горнецьъ накипитьъ тимъ і черепъ з нього буде чути. 1892. Ч. 2. С. 24–27.

2. Моє – твоє! 1892. Ч. 3. С. 28–30.

3. Вѣ недѣлю и свято посѣщай радо храмъ Господень. 1892. Ч. 6. С. 16, 17.

4. Рады и перестороги для дѣвчатъ (пѣсля Альбана Штольца). 1892. Ч. 7. С. 17–23; Ч. 8. С. 19–25.

5. Знамя крестное. 1892. Ч. 9. С. 16–21.

6. Провидѣніе Боже. 1893. Ч. 5. С. 28–31.

7. Довжности селянина. Єсь Господаремъ. 1894. Ч. 1. С. 14.

8. Довжности селянина. Єсь господинею. 1894. Ч. 1. С. 18.

9. Довжности селянина. Єсь отцемъ. Єсь матерею. 1894. Ч. 2. С. 16–19.

10. Довжности селянина. Єсь сыномъ або донькою. 1894. Ч. 3. С. 20–22.

11. Довжности селянина. Єсь слугою. Єсь мужемъ. Єсь женою. 1894. Ч. 4. С. 23–29.

12. Довжности селянина. Єсь вдовцемъ или вдовою. Єсь сусідом? Єсь вѣйтом, присяжnym або приналежиш до старшини громадскои? 1894. Ч. 5. С. 24–29.

13. Довжности селянина. Єсь учителемъ школы. Єсь реентомъ, палмаромъ або старшим братом. Єсь пастухом громадскимъ. 1894. Ч. 6. С. 25–28.

14. Наверненье розбѣйника. Не процесуйтесь. 1894. Ч. 8. С. 21–31.

15. Як перши Християне недѣлю святковали. 1894. Ч. 10. С. 22–23.

16. Отче нашъ. 1894. Ч. 10. С. 24–30.

17. О тѣмъ, якъ дни святїи святити. 1895. Ч. 8. С. 26–31.

18. Зъ житя о. Боско. 1895. Ч. 12. С. 7–12.

19. Сѣти дїявольски. 1897. Ч. 5. С. 27–29.

20. Гора оливная. 1897. Ч. 6. С. 25–27.

21. Вѣра безъ добрыхъ дѣлъ мертва. 1898. Ч. 3. С. 23–29.

22. Кающійся царъ. 1898. Ч. 5. С. 24–28.

23. Памятай день святый святковати. 1898. Ч. 6. С. 22–24.

24. На що надививъ ся я въ Римѣ. 1898. Ч. 6. С. 24–29.

25. Чти отца твоего и матеръ твою. 1902. Ч. 12. С. 23–29.

26. Що була за причина до написаня сей науки о св. Причастїю. 1903. Ч. 9. С. 11–26.

27. Пастырѣ въ стайни Вифлеемскѣй. 1903. Ч. 12. С. 10–15.

28. Золота книжочка. Проводник дѣтей въ рускихъ захоронкахъ и домахъ. 1904. Ч. 10. С. 1–32.

29. Примѣри любви и пошанованя родичей. 1904. Ч. 9. С. 19–25.

30. Якъ лъкар Парадіс приневолив хлопа, що став на Службу Богу ходити. 1904. Ч. 9. С. 26–29.

31. Жартъ школяря. 1904. Ч. 9. С. 29–32.

32. Сонъ. 1905. Ч. 1. С. 24–30.

33. Певний переховок на грошѣ. 1905. Ч. 1. С. 30–32.

34. Правда любовь ближнього. 1905. Ч. 3. С. 19–23.

35. Милосердный Архіепископъ. 1905. Ч. 3. С. 23–26.

36. Молѣмъ Бога о добрыхъ душпастырей. 1905. Ч. 8. С. 17–19.

37. Скрадена сорочка. 1905. Ч. 8. С. 19–27.

38. Слова до розуму и сердца. 1906. Ч. 12. С. 24–28.

39. Тринацять заповѣдей (яки въ Японїи передає мати дочцѣ своєї въ дни еѣ вѣнчаня). 1907. Ч. 1. С. 19–21.

40. Зъ якою почестїю въ церквѣ святѣй заховати ся маємъ. 1907. Ч. 3. С. 11–23.

41. Якъ намъ въ домѣ Божѣмъ поводити ся треба. 1907. Ч. 5. С. 29–32.
42. На чѣмъ починає правдиве щастє чоловіка. 1909. Ч. 1. С. 13–15.

ЛАСТѠВКА. Читанка для руского народу уложена ЛьвѠвскими фармазонами. ЛьвѠв : ПросвѠта, 1874. 61 (3) с.

1. О сѣмох братах, що Богъ на нихъ сонъ чудный через триста сѣмдесят і два роки наслав. С. 3–8.
2. ЖелѠзниця. С. 17–25.
3. Пташина, яку нам з ласки БожѠї чинить услугу при господарствѣ. С. 26–34.
4. Як то з Русина Івана зробився Нѣмецъ Іоган, що его і власна мати не пѠзнала. С. 35–40.

МиссѠйный календарь «Посланника» на рѠкъ звѠчайный 1893.
Р. І. Накладом Свящ. Л. Джульньского. Львовѣ. Печатня СтавропигѠйского Института, 1893.

1. Якъ Павло Онисько прѠйшовъ до голови по розумъ. С. 22.
2. До часу збанокъ воду носитьъ. Правдива исторѠя. С. 35.

МиссѠйный календарь «Посланника» на рѠкъ звѠчайный 1894.

1. Где-що зъ житя о. Іоанна Боско. С. 43–49.

Мотыль. Читанка для руского народу уложена русинами перемыскими. Письмо для науки и забавы. ЛьвѠв : ПросвѠта. 1874. 64 с.

1. Дещо про телеграфи. – С. 20–28.
2. За дротаря з Каньчуги і за одного коня, що розличнѠи штуки показував, з чого для неодного красна наука вийшла. С. 28–39.

Нива. Читанка для нашихъ господарѣвъ и господинѣ. ЛьвѠв : ПросвѠта, 1877. 59,5 с.: іл. – Ч. 45. На обкл. Назва : Нива. Читаночка для селян і мѠщан.

1. Шкло. С. 42–50.
2. ЖелѠзо. С. 51–57.
3. Щур з'їв желѠзо. С. 58–59.

**Нива. Часопись посьвячена справам церковним і суспільним
1904–1909**

1. Новочасне поганьство. 1904. Ч. 3 Р. 1. С. 63–65.
2. Де жерело зла? *Про суспільні лиха, з увагою на чотири розправи д-ра Тенера.* 1904. Ч. 8. С. 183–187.
3. Святий Кирил і Методий перед трибуналом Дра Брікнера. 1904. Ч. 14. с. 348–351; Ч. 15. С. 379–384.
4. Де инде а у нас. 1905. Ч. 1. Р. 2. С. 17–19.
5. Будова церквей. Допись з Сокальщини. 1905. Ч. 3. С. 64–66.
6. Відозва. 1905. Ч. 8. С. 198.
7. З Товариства «школа жіночого господарства». 1905. Ч. 13. С. 335–336.
8. Релігійний занепад. Теперішня преса. 1905. Ч. 17. С. 439–443.
9. В справі школи жіночого товариства. З Жужеля. 1908. Ч. 1. С. 28–29.
10. Протест. 1908. Ч. 18. С. 603–604.
11. З Канади. 1909. Ч. 12. Р. 6. С. 378.

**«ОСНОВА. Українська політична газета»
1870–1872**

1. Зъ Вороблека Королевского. Справа зъ будовою церкви въ Любачовѣ // *Основа.* Львів. 1870. 20 Листопада (2. Грудня). С. 67.
2. Зъ Сянѣцкого // *Основа.* Львів. 1871. Ч. 89. 6 (18) Серпня. С. 353–354.
3. Зазывне слово до другѣвъ и своякѣвъ покѣйного крылошанина О. Лавровского // *Основа.* Львів. 1871. Ч. 105. 1 (13 Жовтня). С. 417
4. Записки зъ моєи проѣздки въ Римъ.
1871. Ч. 35. 26 Січня (7 Лютого). С. 137–138.
1871. Ч. 36. 29 Січня (10 Лютого). С. 141 – 142.
1871. Ч. 43. 23 Лютого (7 Марта). С. 169 – 170.
1871. Ч. 44. 26 Лютого (10 Марта). С. 173 – 174.
1871. Ч. 53. 2 (14) Цвітня. С. 209–210.
1871. Ч. 54. 6 (18) Цвітня. С. 213–214.
1871. Ч. 63. 7 (19) Мая. С. 249–250.
1871. Ч. 86. 27 Липня (8 Серпня). С. 339–340.
1871. Ч. 102. 21 Вересня (3 Жовтня). С. 403–404.

1871. Ч. 103. 24 Вересня (6 Жовтня). С. 407 – 409.

1871. Ч. 104. 28 Вересня (10 Жовтня). С. 411 – 412.

1872. Ч. 27. 16 (4 Цвітня). С. 1–4.

1872. Ч. 28. 19 (7 Цвітня). С. 1–3.

Письмо зь «Просвѣты» / ред. О. Партицький. Львів : Просвіта, 1877–1879.

1. Письмо из Жужеля. 1877. Ч. 1. С. 10.

2. На що ради громадські бачити мають? 1877. Ч. 2. С. 13–14.

**«ПОСЛАННИКЪ. Письмо церковно-народне»
1890–1909**

1. Иди и ты твори такожде. 1890. Ч. 7. С. 5–6.

2. Радѣсть матери. 1890. Ч. 12. С. 2–3.

3. Кормъ духовный. Святый апостол Тимотей. 1890. Ч. 13. С. 1–3;
Ч. 14. С. 1–2.

4. Зь Жужеля. Без Бога анѣ до порога. 1890. Ч. 23, 24 . С. 6–7.

5. Кормъ духовный. 1891. Ч. 2. С. 1.

6. Причты, приповѣсти, подобія. Найлучша жертва. Мав оден господар. Смерть скупаря. 1891. Ч. 3. С. 18–19.

7. З чужих далеких краѣв. 1891. Ч. 3. С. 22–23.

8. Кормъ духовный. Передъ гробомъ и за гробомъ. 1891. Ч. 5.
С. 33–34.

9. Причты, приповѣсти, подобія. Вдовиця и Ангел. 1891. Ч. 5. С. 34–
35.

10. Кормъ духовный. (О тайнѣ святого Покаянія). 1891. Ч. 6. С. 41–43.

11. Синый жупанъ. 1891. Ч. 5. С. 37–38; Ч. 6. С. 44–46.

12. Кормъ духовный. О тайні святой Евхаристіи. 1891. Ч. 7. С. 49–50.

13. Ось добороли мы ся! 1891. Ч. 7. С. 54.

14. Кормъ духовный. Отче нашъ. Иже еси на небесѣхъ. 1891. Ч. 9.
С. 66.

15. Кормъ духовный. Отче нашъ. Иже еси на небесѣхъ. 1891. Ч. 10.
С. 1.

16. Кормъ духовный. Отче нашъ. Иже еси на небесѣхъ. 1891. Ч. 11.
С. 1–2.

17. Дописи. Зь Жужеля. 1891. Ч. 12. С. 5–6.

18. Кормъ духовный. О Проказѣ. 1891. Ч. 20. С. 1–3.

19. Дописи. З Жужеля. 1892. Ч. 1. С. 5.
20. Єсть Бог, Сотворитель свѣта. 1892. Ч. 12. С. 3–4.
21. З моєї поѣздки до Вельєграду. 1892. Ч. 16. С. 4–5; Ч. 17. С. 5–6.
22. Дезертирь. 1892. Ч. 18. С. 3–5.
23. Выказъ жертвъ на дѣмъ Служебницъ. 1892. Ч. 18. С. 8.
24. Єще ся той не народив, щоби всѣм угодивъ. 1892. Ч. 22. С. 2–3.
25. Гадра исповѣдниця (повѣсть). 1893. Ч. 7. С. 3–5; Ч. 8. С. 2–5.
26. Адамъ и Ева. Ч. 15.
27. Дописи. З Жужеля. 1893. Ч. 16. С. 5.
28. Дописи. З Жужеля. Гостина в Вельєградѣ. 1893. Ч. 17. С. 4–6.
29. З Жужеля. 1893. Ч. 18. С. 5.
30. З Жужеля. 1894. Ч. 17. С. 7–8.
31. Кобы всюда такъ. 1894. Ч. 1. С. 3.
32. Дописи. Зъ Белзкого. Схаменѣться, будьте люде, бо лихо вам буде! 1894. Ч. 14. С. 7–8.
33. Кормъ духовный. Разговоръ съ бѣдными людъми. 1895. Ч. 4. С. 1–2; Ч. 5. С. 1–3; Ч. 6. С. 1–2.
34. Притчі. Смерть христіянина. 1895. Ч. 9. С. 2.
35. Кормъ духовный. О воспитаню. 1895. Ч. 11. С. 1–3.
36. Звычайи похоронни у жидѣвъ, поганъ и христیانъ. 1895. Ч. 16 і 17. С. 1–4.
37. Смѣхъ и правда. За сего воробця, що присвоивъ собѣ ластѣвче гнѣздо. 1896. Ч. 10. С. 6–7.
38. Не утаитъ ся шило въ мѣшку. 1896. Ч. 11. С. 7–8.
39. Добра и лиха жѣнка. 1896. Ч. 14. С. 4–6.
40. Село Верниволя. 1896. Ч. 16. С. 5–6; Ч. 17. С. 3–4.
41. До Бразиліи! До Бразиліи. 1896. Ч. 17. С. 4–5; Ч. 18. С. 2–3.
42. Кормъ духовный. 1896. Ч. 23 и 24. С. 2–4.
43. Кусникъ хлѣба. 1897. Ч. 4. С. 5–6; Ч. 5. С. 4–5; Ч. 6. С. 3–5; Ч. 11. С. 4–5; Ч. 12. С. 6; Ч. 15. С. 6–7; Ч. 18. С. 5–7; Ч. 19. С. 5–6; Ч. 20. С. 3–4.
44. Кормъ духовный. Милостиня. 1897. Ч. 8. С. 1–2.
45. Допись. Оть Белза. 1897. Ч. 9. С. 6–7.
46. Допись. Черта зъ житя покойного кардинала Сембратовича. 1897. Ч. 15. С. 5–6.
47. Не читай лукавыхъ книжокъ и часописей. 1897. Ч. 9. С. 3–4.
48. Кормъ духовный. Установленье святъ. 1897. Ч. 10. С. 1–3.
49. Отвага и притомнѣсть. 1897. Ч. 18. С. 3–4.
50. Служба Бога в каплиці Сикстыньской. 1897. Ч. 18. С. 4–5.
51. Зъ житя нашихъ сестеръ Служебницъ. 1897. Ч. 20. С. 4–5; Ч. 21. С. 1–4.

52. Допись. З Риму. 1897. Ч. 20. С. 6–7.
53. Чудесне наверненє. 1898. Ч. 1. С. 5–6; Ч. 2. С. 5–6; Ч. 3. С. 5–6.
54. Читальня въ Небылові. 1898. Ч. 6. С. 2–4; Ч. 7. С. 3–4.
55. Образки зъ часôвъ основаня первого дому сс. Служебницъ рускихъ въ Жужелю. 1898. Ч. 16. С. 5–7.
56. Допис. Зъ Жужеля. 1898. Ч. 18. С. 6.
57. Чимъ я хочу бути? 1900. Ч. 1. С. 5.
58. Сила волѣ и слова. 1900. Ч. 23 и 24. С. 3–5.
59. Якъ се стало ся, що дикій Индіянин принявъ вѣру Христову. 1901. Ч. 7. С. 2–4.
60. Якъ ся все тоє стало. 1901. Ч. 17. С. 2–5.
61. Допись. Зъ Жужеля. Школа хозяйства домашн. въ Закопанѣмъ. 1902. Ч. 1. С. 6–7.
62. Спѣванка сѣвача. 1902. Ч. 4. С. 1.
63. Цвѣтки зъ радикальной нивы. 1902. Ч. 5. С. 3–4.
64. О власныхъ силахъ. 1902. Ч. 9. С. 3–6.
65. О власныхъ силахъ. Авраамъ Линкольнъ. 1902. Ч. 12. С. 2–4.
66. О власныхъ силахъ. Отець Севастіянъ Кнайпъ. 1902. Ч. 16. С. 2–3; Ч. 17. С. 4–5; Ч. 18. С. 3–4; Ч. 23 и 24. С. 3–6.
67. Кара Божя. 1902. Ч. 18. С. 1–2.
68. Стежки Господни. 1902. Ч. 19. С. 3–5.
69. На чѣмъ почиває правдиве щастє чоловѣка? 1902. Ч. 20. С. 1.
70. Жертва радикалізму. 1903. Ч. 3. С. 2–3; Ч. 4. С. 1–2.
71. Отець Маврикій. 1903. Ч. 8. С. 2–3.
72. Нехай жиє свобода. 1903. Ч. 9. С. 4–5.
73. Допись. Зъ Белзкого. (про Товариство св. Ольги) 1903. Ч. 9. С. 5–6.
74. Икона Пречистой Дѣви. 1903. Ч. 5. С. 1–3; Ч. 6. С. 1–3; Ч. 7. С. 1–3.
75. Кожухъ. 1903. Ч. 10. С. 3–6.
76. Палениця. 1903. Ч. 12. С. 4–5; Ч. 13. С. 4–5; Ч. 14. С. 4–5.
77. О власнихъ силахъ. 1903. Ч. 17. С. 1–2.
78. Зъ житя Епископа Іоанна Снѣгурского. 1903. Ч. 20. С. 2–3; Ч. 21. С. 1–3; Ч. 22. С. 1–3; Ч. 23 и 24. С. 2–4; 1904. Ч. 3. С. 3–4; Ч. 4. С. 2–4; Ч. 9. С. 2–4; Ч. 10. С. 2–4; 1904. Ч. 3. С. 3–4; Ч. 4. С. 2–4; Ч. 9. С. 2–4; Ч. 10. С. 2–4.
79. Допис. Противникамъ крамницъ по селахъ до вѣдомости. 1904. Ч. 1. С. 5–6.
80. Наша загибель. 1904. Ч. 13. С. 3–4.
81. Що же тамъ находилося. 1904. Ч. 13. С. 2–3.
82. Где що о выхованю нашихъ дѣвчат. 1904. Ч. 15. С. 3.
83. Люби правду – мерзися ложею. 1904. Ч. 16. С. 5.
84. Кормъ духовный. Нечиста сила. 1904. Ч. 18. С. 5.

85. Школа життя. 1904. Ч. 19. С. 1–2; Ч. 20. С. 1; Ч. 21. С. 1–2; Ч. 22. С. 1–2; Ч. 23 и 24. С. 2–3.
86. Новый рокъ (казка). 1905. Ч. 1. С. 2–3; Ч. 2. С. 1–3.
87. О власных силахъ. Юсиф Гайдень. 1905. Ч. 3. С. 4–5; Ч. 4. С. 3–4; Ч. 5. С. 3–4; Ч. 6. С. 4–5; Ч. 7. С. 2–3; Ч. 8. С. 4–5; Ч. 9. С. 3.
88. Кормъ духовный. Праця убогородняе чоловѣка. 1905. Ч. 9. С. 1–2; Ч. 10. С. 1.
89. Чудотворна палиця. 1905. Ч. 18. С. 4–5; Ч. 19. С. 4–5.
90. Дотепный школяръ. 1906. Ч. 22. С. 2–4.
91. Що може добрый вѣйтъ въ громадѣ! 1906. Ч. 2. С. 2–4.
92. Допис. 1906. Ч. 4. С. 5–6.
93. Въ имя боже до святой Землѣ! 1906. Ч. 6. С. 5.
94. Человѣколюбіе. 1906. Ч. 7. С. 1–2.
95. Правда и справедливѣсть. 1906. Ч. 8. С. 1–2.
96. До Христа братья! До Христа! 1906. Ч. 13. С. 1–2.
97. Жидова пріймае ся за дѣло. 1906. Ч. 16. С. 1.
98. Записки з паломництва до св. Землѣ, вѣдбутого въ мѣсяци вересню. 1906. Ч. 19. С. 3–4; Ч. 20. С. 1–2; Ч. 21. С. 2; Ч. 22. С. 2–3; Ч. 23, 24. С. 2–4; 1907. Ч. 1. С. 2–3; Ч. 2. С. 2; Ч. 3. С. 4–5; Ч. 4. С. 1–2; Ч. 5. С. 2–3; Ч. 6. С. 2–3; Ч. 7. С. 2, 3; Ч. 8. С. 2–3; Ч. 9. С. 3–4; Ч. 10. С. 2–3; Ч. 12. С. 2–3.
99. Допис. Зъ пѣдъ Белза. 1908. Ч. 6. С. 4.
100. Борба зъ алькоголемъ. 1908. Ч. 16. С. 5.
101. Заморска емиграція. 1908. Ч. 19. С. 4–5.
102. Якъ то часто зъ малого до великого приходить. 1908. Ч. 3. С. 5–6.
103. У людей а у насъ. 1909. Ч. 10. С. 3–4.
104. Споминка зъ минувшихъ лѣтъ. 1909. Ч. 2. С. 4–5.

Руска читанка для низшихъ класъ середнихъ шкѣлъ : у 2 ч. /
уклад. О. Партицький. Львів : Просвіта, 1871.

1. Казка о добромъ сыну. Ч. 1. С. 110–119.
2. Подорож до Риму. Ч. 2. С. 303–307.

«РУСКІЙ АМВОН»

1. Проповідь на 8 Неділю по Сошествію Св. Духа // *Рускій амвон*. Т. 2. В. 4.
2. Проповѣдь на понедѣльникъ святого и животворящего Духа. С. 406–412.

**«РУСКІЙ СІОНЪ. Часопись церковна»
1875–1880**

1. Допись до Сіона. Зъ Белзкого. 1875. Ч. 8. С. 247–250.
2. О реколлекціяхъ священническихъ въ загалѣ. 1875. Ч. 21. С. 655–659.
3. Соціализмъ и соціальна демокрація. 1879. Т. 9. Ч. 6. С. 178–184.
4. Новинки. 1880. Ч. 2. Р. X. С. 64.

**«РУСЛАН. Християньско-супільний дневник»
1904–1913**

1. В Сокали // *Руслан*. Львів. 1904. 15 січня (четвер). Ч. 11. С. 3.
2. З Сокаля // *Руслан*. Львів. 1904. 11 падолиста (четвер). Ч. 260. С. 3.
3. В справі школи жіночого господарства // *Руслан*. Львів. 1907. 6 грудня (четвер). Ч. 274. С. 2–3.
4. В справі школи жіночого господарства в Сокалі // *Руслан*. Львів. 1908. 5 січня (субота). Ч. 4. С. 3.
5. Допись. З Сокальщини. В обороні чести // *Руслан*. Львів. 1908. 21 серпня (четвер). Ч. 189. С. 2.
6. Допись. З Сокальщини. Пошануймо себе – Слово честі // *Руслан*. Львів. 1908. 25 вересня (четвер). Ч. 218. С. 2.
7. Школа жіночого господарства. Допис з Жужеля // *Руслан*. Львів. 1908. 13 грудня (субота). Ч. 282. С. 2.
8. Подлуг патенту // *Руслан*. Львів. 1909. 18 марця (середа). Ч. 62. С. 3.
9. Схаменіться, будьте люде! // *Руслан*. Львів. 1909. 8 мая (середа). Ч. 100. С. 3.
10. Чи се несвідомість чи лиха воля? // *Руслан*. Львів. 1909. 29 жовтня (четвер). Ч. 242. С. 3.
11. Допись з Сокальщини. Жиди а власність земельна // *Руслан*. Львів. 1909. 21 грудня (вівторок). Ч. 275. С. 2.
12. З Сокальщини // *Руслан*. Львів. 1910. 7 вересня (четвер). Ч. 185. С. 3.
13. З Жужеля // *Руслан*. Львів. 1911. 19 березня (неділя). Ч. 62. С. 3.
14. Допись з землі Белзкої // *Руслан*. Львів. 1911. 19 цвѣтня (середа). Ч. 87. С. 1–2.
15. З Жужеля // *Руслан*. Львів. 1911. 7 липня (п'ятниця). Ч. 149. С. 3.
16. З Жужеля // *Руслан*. Львів. 1911. 30 серпня (середа). Ч. 191. С. 3.

17. З Жужеля // *Руслан*. Львів. 1911. 3 вересня (неділя). Ч. 195. С. 3.
18. Нашим новокурсним світлоносцям в альбум // *Руслан*. Львів. 1912. 6 січня (субота). Ч. 5. С. 2–3; 7 січня. (неділя). Ч. 6. С. 2–3.
19. Допись з Белзчини // *Руслан*. Львів. 1912. 11 лютого (неділя). Ч. 33. С. 2.
20. Допись з Сокальщини. (Католицизм в Канаді, а католицизм у нас) // *Руслан*. Львів. 1912. 14 червня (п'ятниця). Ч. 133. С. 2.
21. З Белза. Надзираюча Рада // *Руслан*. Львів. 1913. 7 мая (середа). Ч. 98. С. 3.
22. До «Osservatore Romane» // *Руслан*. Львів. 1913. 6 липня (неділя). Ч. 148. С. 2.
23. З Белзкого. (В своїм часі прислали) // *Руслан*. Львів. 1913. 2 серпня (субота). Ч. 169. С. 1.

«СЛОВО»

1865

1. Зъ - пѣдъ Народного дому. (Роковины смерти и грѣбъ рабби Маера) // *Слово*. Львів. 1865. № 45. Середа 9. (21.) Червця.
2. Згадки за Ярослава Мудрого и его правду рускую // *Слово*. Львів. 1865. № 99. 15 (27) Декемв.

«ХРИСТІЯНСЬКІЙ ГОЛОСЪ. Письмо церковно-народне»

1912

1. Въ селі Цеблові повіта Сокальського. 1912. Ч. 2. Р. I. С. 7.
2. О злых книжкахъ и газетахъ. 1912. Ч. 7. Р. I. С. 3–4.
3. Жертва любви. 1912. Ч. 13. Р. I. С. 2–4.
4. До чого доводить п'янство а до чого тверезѣсть. 1912. Ч. 19. Р. I. С. 4–6.

Книги о. Кирила Селецького

1. *СвоА хата. Читанка. Сельскому народу на хосенъ*. Львів, 1868. 111 с.
2. *Катехизисъ для дѣтей греко-католицького обряду*. Львів : Прогресива, 1869. 62 с. (Кн. 9).

3. *Книга мудрости або жите чесного чоловіка яке оно п̄сля законѡвъ Божихъ и людскихъ бути повинно.* Львів : Просвіта, 1874. 59 с. (Ч. 24).

4. *Праведный Товія. П̄сля Святого Письма старого завіта розказавъ К.С. зъ - п̄дъ Белза.* Львів : Просвіта, 1886. 36 с. (Ч. 91. Кн. 2).

5. *Жите св. Ивана Золотоустого.* Львів : Просвіта, 1889. 31 с. (Ч. 113, Кн. 4).

6. *Вѡдкрыте Америки.* Львів : Просвіта, 1884. 64 с. (Ч. 79. Кн. 2) (Перевидано у 1891. 51 с.).

7. *Зъ житя Якова Кука або що зможе сильна воля и трудъ постѡйный.* Львів : Просвіта, 1892. 45 с. (Ч. 145. Кн. 6).

8. *Короткіи упражненія катехетическіи и біблійна исторія до ужитку матерей христіанськихъ, захоронок и душпастырей.* Жовква, 1896. 64 с.

9. *Отець Іоанн Боско — его жите и дѣла.* Перемишль, 1900. 150 с.

10. *О власных силахъ. [В 3 ч. Ч. I–II] / написав о. Кирилъ Селецкій.* Коломыя : зъ печатнѣ А. І. Мизевича, 1903. 70 с. (Бібліотека для руской молодежи / п̄дъ ред. Юліяна Насальского; рѡкъ Х. Вып. XXXVIII, т. LXV). Життеписи Авраама Лінкольна і Веніяміна Франкліна.

11. *О власних силахъ. [В. 3 ч. Ч. III] / написавъ о. Кирило Селецкій.* Коломыя : зъ печатнѣ А. І. Мизевича, 1903. 32 с. (Бібліотека для руской молодежи / п̄дъ ред. Юліяна Насальского; рѡкъ Х, вып. XXXIX, т. LXVIII). – Життепис о. Севастіяна Кнайпа.

12. *О власных силахъ. О. Іоаннъ Снѣгурскій / написавъ Кирилъ Селецкій.* Коломыя: зъ печатнѣ А. І. Мизевича, 1904. 61 с. (Бібліотека для руской молодежи / п̄дъ ред. Юліяна Насальского; рѡкъ XI, вып. XLII, т. LXXV).

13. *Як уладжене має бути жите доброї законниці п̄сля Кароля Андрея Бассо пароха в Треззо.* Жовква : Накладом авт. : Печатня ОО. Василіан, 1908. 195 с.

14. *Гадра исповѣдниця: оповѣдане зъ житя Арабскихъ Христіян / написавъ о. Кирилъ Селецкій.* Коломыя: зъ печатнѣ А. В. Кисѣлевского и Спѡлки, 1909. 39. 64 с. (Бібліотека для руской молодежи / п̄дъ ред. Юліяна Насальского ; рѡкъ XVI, вып. LXIV, т. CXXI).

15. *Икона Пречистой Дѣвы / п̄сля К. Шмида* написавъ о. Кирилъ Селецкій. Коломыя : зъ печатнѣ А. В. Кисѣлевского и Спѡлки, 1909. 40 с. (Бібліотека для руской молодежи / п̄дъ ред. Юліяна Насальского ; рѡкъ XVI, вып. LXIII, т. CXX).

Бібліографію уклала
Маркіяна Васишин (с. Маркіяна)

12

1835		Name- rus NOMEN	Religio	Sexus	Parentes	Patrini							
Mensis	Domus						Catholica	Aut alia	Puer	Puella	Legitimi	Illegitimi	Thori
Natus	Baptisatus												
26. 26. 835.	119.	Maximili	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
26. 26. 835.	120.	Timotheus.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
26. 26. 835.	121.	Theodorus.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
6. 6. 835.	122.	Anna.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
16. 16. 835.	123.	Theodorus.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
26. 26. 835.	124.	Anastasyia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
27. 27. 835.	125.	Alexander.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
29. 29. 835.	126.	Cyrylius.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
29. 29. 835.	127.	Jacobus.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Hoc omni septemdecim Joannof. Cantuarieps. Archiep. Polovinc. -

Метричний запис про народження о. Кирила Селецького. 1835 рік. ЦДІАЛ України. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 4406. 12 арк.

Стор. 20

Имя и нависко іерея	Мѣсце и дата уродження, имя и станъ родичѣвъ іерея.	Укѣнчивъ: а) школы гимназійальній зъ успѣхомъ и де? б) студія богословскій зъ успѣхомъ и де?	Рукоположенный: дата, де, черезъ кого титуло стола
Селецький Кирило	Підбуж 29. марта 1835. Михайло Селецький, учитель народний і Іван. наз Павликівския. Жінка: Ємілія, донька о. Николая Васюковича, пароха в Пильці.	а) Самбір - 1855. б) Перемисль - 1859.	8. січня 1860. в Перемисль. П. х. ч. серпня 1859 №. 32608.

Витяг з архівних документів про біографічні відомості о. Кирила Селецького.
 Archiwum Państwowy w Przemyślu Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego.
 Sygn. 181, supl. S. 20.

Служба душпастерська, учительська вразь зъ датами декретовъ.	Испыты: а) конкурсовый б) на катехитовъ в) ригороза	Заслуги, нагороды и вѣдначеня	Похибки, провины и кары.	УВАГА дата смерти.
<p>Д. Сирлені гимназіалний в Дрогобичи №. гр. 140. до 15. марта 1862.</p> <p>Д. Коорудник в Старій салі від 24. марта 1862. до 2. цвѣтня 1863. №. гр. 909.</p> <p>Д. Самог. капелан в Билимъ гориніиъ від 2. цвѣтня 1863. до 1. мая 1865. №. гр. 1440.</p> <p>Д. Завідаєль капеланій в Милковѣ від 1. мая 1865. до 20. лютого 1869. №. гр. 1615.</p> <p>Д. Завідаєль в Любачовѣ від 20. лютого 1869. до 14. жовтня 1870. №. гр. 246.</p> <p>Д. Завідаєль в Коробилку коралѣвскій від 14. жовтня 1870. до 28. грудня 1872. №. 2805.</p> <p>Д. Капелан в монастири С. Василіанок в Ужгородѣ від 28. грудня 1872. до 2. вересня 1873. №. гр. 3932.</p> <p>Д. Коорудник упр. в Коронини від 2. вересня 1873. до 19. червня 1874. №. гр. 3096.</p> <p>Д. Парох в Жирналѣ від 19. червня 1874. №. гр. 2259.</p>	<p>а. перший здв. 12. і 13. вересня 1871.</p> <p>з достаточним успіхом; від дру. сего увільнений 19/11 1890.</p>	<p>Д. Відзнаки Кирил. шанські з № 1890. №. 4696.</p> <p>Д. Свѣдоування рос. сѣйми з № 1892. №. 291.</p> <p>Д. Почвала від св. Конференцій з 19/6 1894. №. 2246. за отом. бане С. Свѣтошниця Прв. Д. Марії.</p> <p>Д. Прокуратор С. С. Свѣтошниця з № 1896. №. 456. Мѣр. Свѣ.</p> <p>Д. Декан. Бѣлградский з № 1900. №. 2535.</p> <p>Д. Присѣдаєль Суду церковного з № 1900. №. 500 Свѣ.</p> <p>Д. Свѣ. комисар серві. сѣтовий з № 1901. №. 1552.</p> <p>Д. Шанован. чл. вѣр. Мати Католического з № 1905. №. 242 Свѣ.</p> <p>Д. Мѣр. Соборни чл. вѣр. Конс. з № 1906. №. 275 Свѣ.</p> <p>Д. Прессинагодалний инспектор з № 1911. №. 39 Свѣ.</p>		<p>Мов. Прошев ± 28. IV. 1918</p>

Зъ печатнѣ гр. кат. Капитули въ Перемишли.

Витяг з архівних документів про призначення о. Кирила Селецького.
 Archiwum Państwowy w Przemyślu Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego.
 Sygn. 181, supl. S. 20.

REPRODUKCJA

Мусилю *Рік 1918*
Liber mortuorum. Pag. 506

1918	Mensis	Mortuus	Sepultus	Nrus	Domus	Nomen Mortui	Religio				Sexus		Dias	Morbus et Qualitas mortis
							Catholica	Aut alia	Maercul.	Femina	Vitas	Vitas		
16	18.	с. Іва		42.		Чуїє Бігмобер	1	.	1			84р.	смагриє	
12	13.	с. Іва		163.		Кариє Стославскі	1	.	.			82р.	"	
14	19.	с. Іва		19.		Кариє Сталф f. Чуїє	1	.	.			68р.	зашаєд мертв.	
30	31.	с. Іва		37.		Кавіє Явола	1	.	1			62р.	смагриє	
1	3.	с. Іва		98.		Іван Дедієвскі с. Іва	1	.	1			19р.	зашаєд	
23	25.	с. Іва		32.		Андріє Луцк с. Іва	1	.	1			30р.	"	
25	26.	с. Іва		195.		Василє Свобода с. Іва	1	.	1			2р.	Корбулосі	
28	с. Іва	с. Іва		17.		о. Кирил де Дієр Селецький народ.						29/3 1835	зашаєд мертв.	
1	3	с. Іва		111.		Кариє Бігмобер f. Іва						32р.	смагриє	
14	15	с. Іва		63.		Іванє Гораєвскі с. Іва						45р.	зашаєд мертв.	
18	20	с. Іва				Кариє Явонскі	1	.	1			68р.	смагриє	
22	24	с. Іва		111.		Андріє Бігмобер f. Іва	1	.	1			32р.	смагриє	
29	30	с. Іва		94.		Іванє Гораєвскі с. Іва	1	.	1			33р.	смагриє	
13	14	с. Іва		97.		Іванє Гораєвскі f. Іва	1	.	1			10р.	зашаєд	
16	18	с. Іва		87.		Іванє Іванєвскі	1	.	1			50р.	смагриє	
30	31	с. Іва		195.		Андріє Гораєвскі f. Іва	1	.	1			49р.	смагриє	
4	5	с. Іва		138		Іванє Іванєвскі f. Іва	1	.	1			3р.	Корбулосі	

Archivum Główne Akt Dawnych
stwierdza
ZGODNOSC ZORYGINALEM

Główny specjalista ds. kwerend
H. Kozłowska
mgr Małgorzata Koska
05.07.2017

Метричний запис (№ 8) про смерть о. Кирила Селецького. 1918 рік. У метричному записі помилка щодо дати народження о. Кирила. Насправді Селецький народився 29 березня 1835 року, як свідчить метричний запис (С. 323). Archiwum Główne akt dawnych w Warszawie. Zespół 298. Ks. metr. gr. kat. Sygn. 26. S. 506.

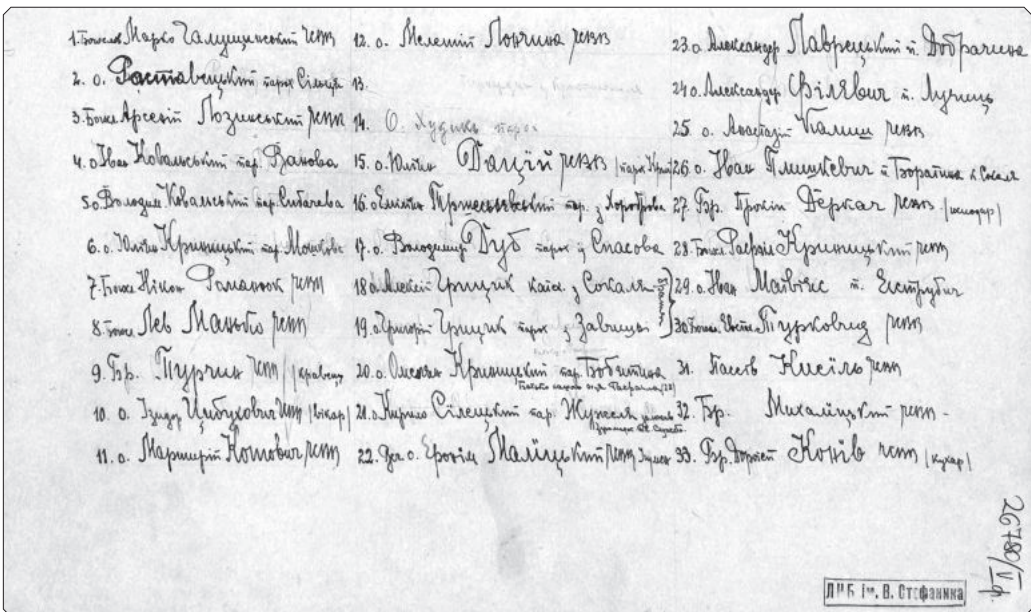
Фото першої захоронки в Жужелі. 1893 рік. Сестри-служебниці з дітьми.
Джерело : Миссійный календар «Посланника» на рік звычайный, 1894. С. 33.

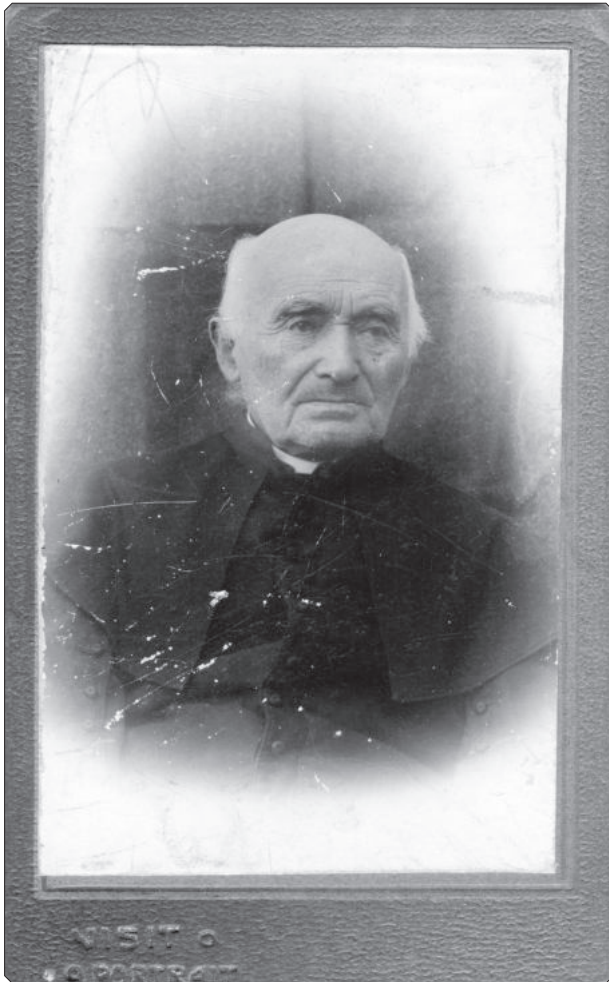
Ювілейна емблема до століття від дня смерті Слуги Божого о. Кирила Селецького.

О. Кирило Селецький з монахами Чину святого Василя Великого, сидить у другому ряді (четвертий зліва направо). Святоонофріївський відпуст у Крестинінополі. 1906 р. Постаць о. Кирила Селецького позначена цифрою 21. ЛНБ України імені Василя Стефаника. Інститут досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів. 26780-Vф.

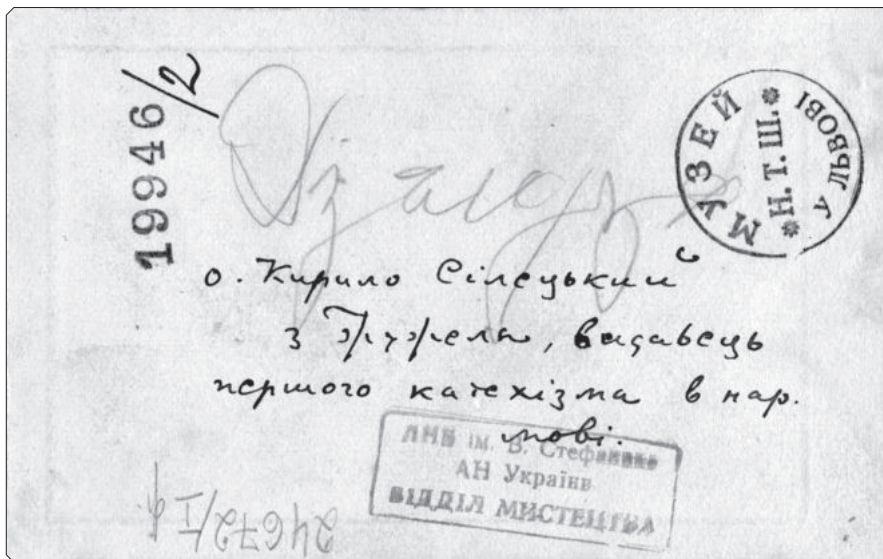

Зворот фотографії. У списку імен під номером 21 зазначено – о. Кирило Селецький, пар[ох] Жужеля, заложив Згромадження СС. Служебниць. ЛНБ України імені Василя Стефаника.

О. Кирило Селецький.
(~ 1910 рік). ЛНБ України
імені Василя Стефаника.
Інститут досліджень
бібліотечних мистецьких
ресурсів. 24672-Іф.

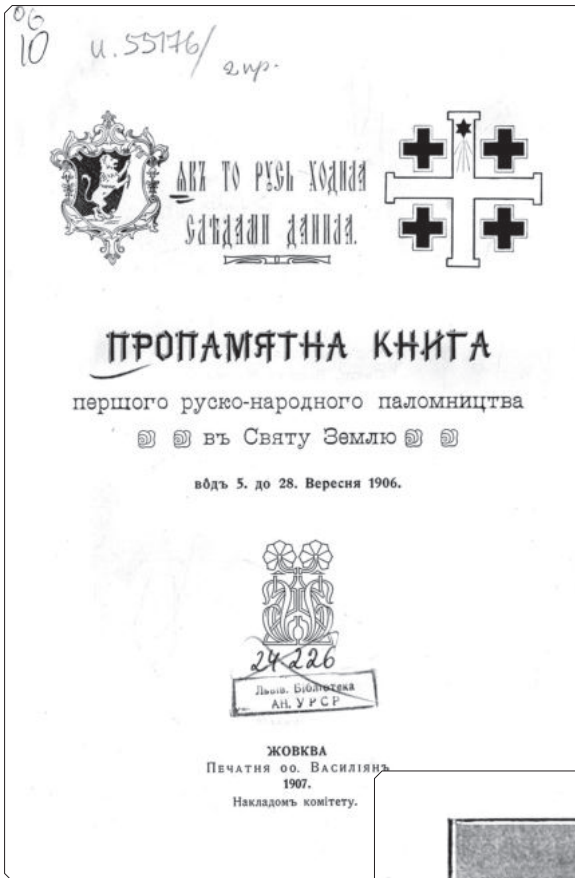
Зворот фотографії
о. Кирила Селецького.

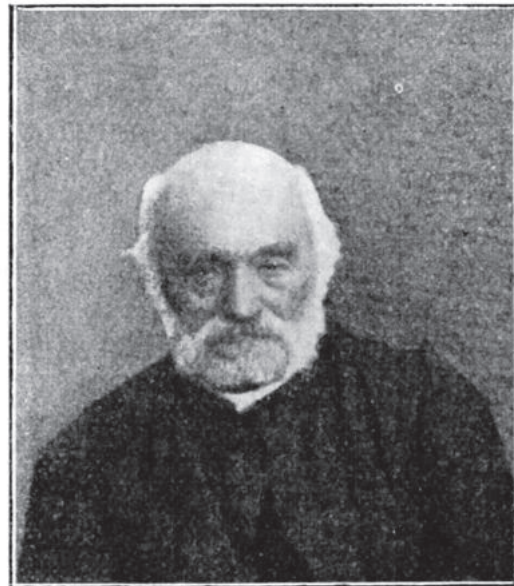

П'ята група паломників Першої загальноукраїнської прощі до Святої Землі, до якої належав о. Кирило Селецький, найстарший з учасників. Постаць отця в центрі, позначена цифрою 103. 1906 рік.

Титульна сторінка «Пропамятної книги...», а також фото паломника о. Кирила Селецького. 1906 рік.

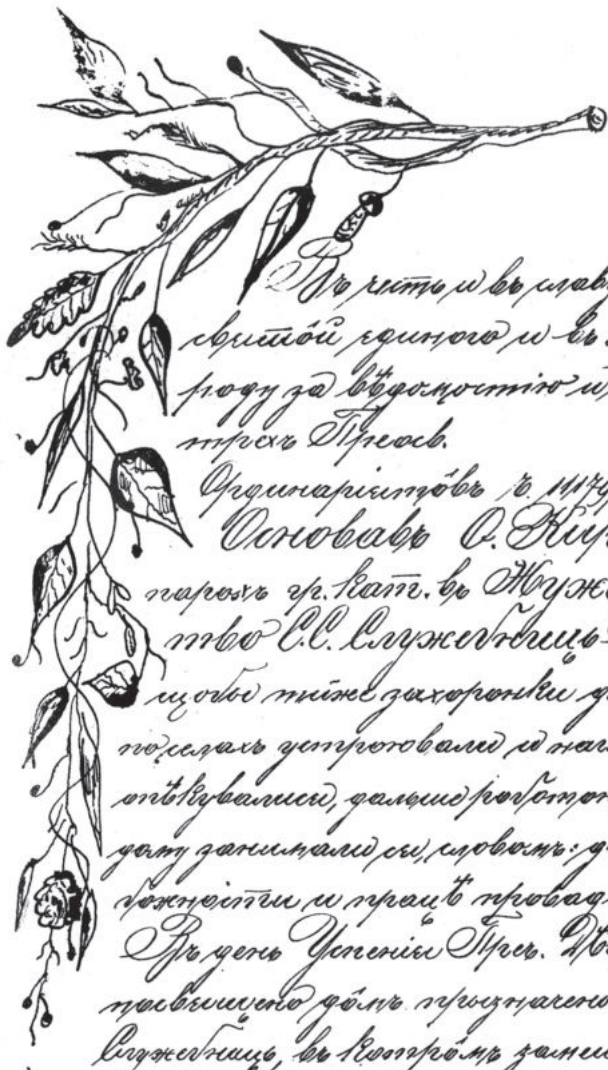

Найстаршій вѣкомъ палом. о. прал.
Кирилъ Селецькій зъ Жужеля.

Могила доньки о. Кирила Селецького
Марії Лаврівської у с. Жуличі,
біля Золочева (Львівська область).

Въ день и въ славу Божию въ Школицы
Свѣтлой, единородъ и въ херсонъ русскаго на-
роду да въдалности и да прохотимо въсѣхъ
тѣхъ Школицъ.

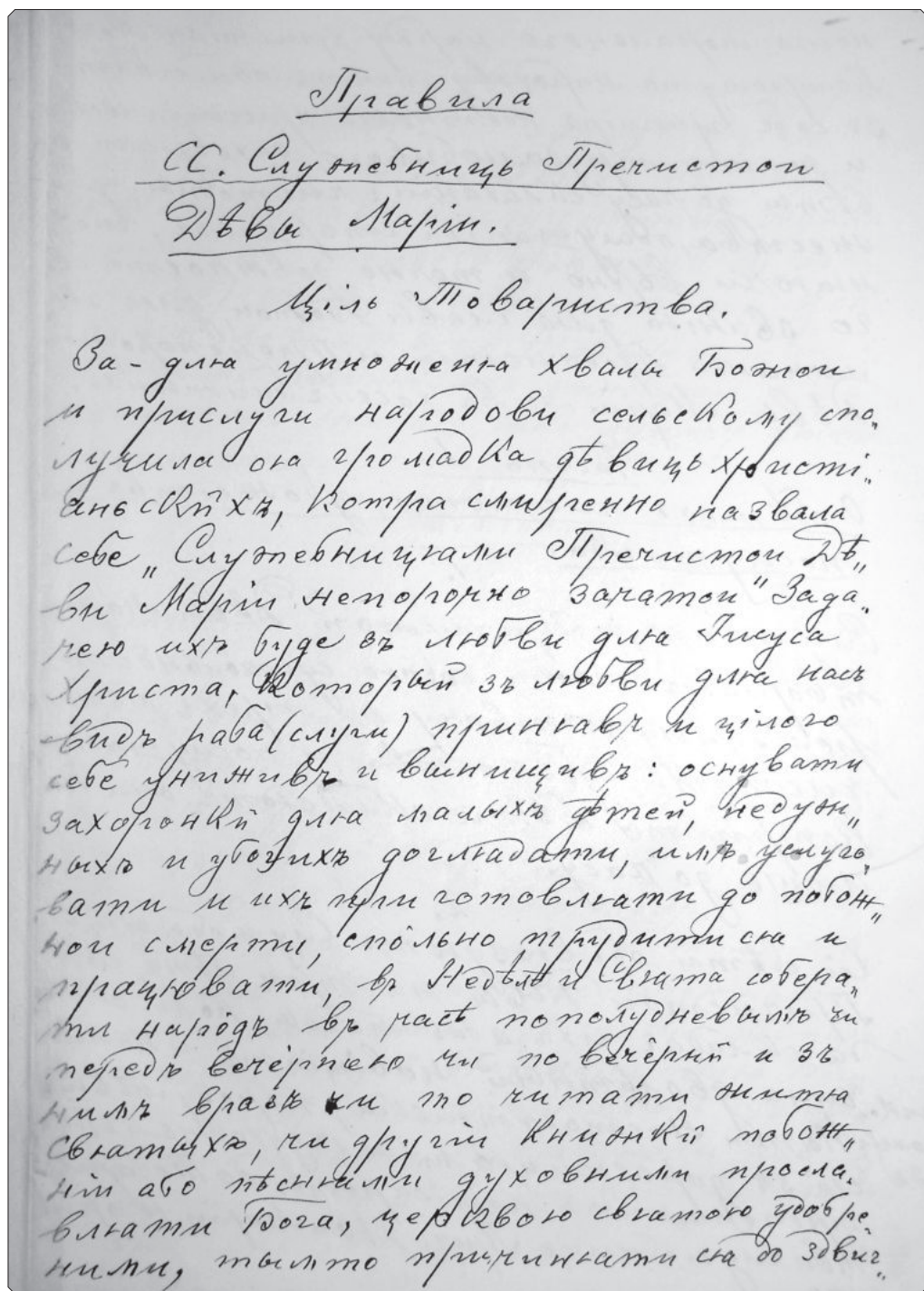
Удѣляемъ въ № 1179 / Мѣсяцъ Огнъ
Синодаль О. Кирилъ Релевскій
парохъ гр. Катъ въ Жужель Товари-
ство С. С. Свѣдѣнныя Школицъ. Школицъ Маріи,
чтобы тѣмъ захоронены для малыя дѣтены
по селѣхъ центроу валидъ и тамъ валидъ, поужеными
отъ валидъ, дамыю рѣшѣтотъ и да въ тамъ въ
дѣлу да тамъ валидъ, съ словотъ: дѣлъ, хитотъ, и да въ по-
дѣлѣхъ и да въ тѣхъ провадилы.

Въ день Успенія Школицъ Школицъ Маріи, 1892, году
на валидѣхъ дѣлѣхъ приуказанной, на мѣстѣхъ С. С.
Свѣдѣнныя, въ Коштрѣхъ да тамъ валидъ М. Камфидъ-
тотъ.

Въ день св. Архистратига Михаила, мѣсяцъ валидъ
тѣхъ валидѣхъ, обласень тѣхъ.

Школицъ для валидѣхъ тамъ да тамъ, съ.
Мѣсяцъ Огнъ, приуказанной да въдалности и да въ № 1179 / Мѣсяцъ Огнъ
Синодаль Огнъ . . . . . № 242 / Мѣсяцъ Огнъ
1892
1894

Грамота заснування сестер-служебниць. ЦДІАЛ України. Ф. 201. Спр. 77. Оп. 5. 10 арк.

Фрагмент рукопису о. Кирила Селецького. Перші «Правила СС. Служебниць Пречистої Діви Марії» (Правила Служебниць Пречистої Діви Марії Непорочно Зачатої), які уклад душпастир. Дата затвердження Правил митрополитом Сембратовичем 6 травня 1892 року. ЦДІАЛ України. Ф. 358. Оп. 2. Спр. 405/1. Арк. 144–175.

Ч. 7. Львівъ дня 15. (27) Цвѣтня 1896. Р. X.

ДУШПАСТЫРЬ

Предплатя цѣло-
рочна выносить
4 зр.
—
Одно число
25 кр.

ЦЕРКОВНА ЧАСОПИСЬ.
ОРГАНЪ ТОВ. СВ. АП. ПАВЛА.
Выходить 15. и 30. каждого
мѣсяца.

Редакція и Адміністра-
ція У.л. Корняктѣвъ
ч. 1.
—
Рукописей принятыхъ
до друку не возвра-
тае ся

Братъ ѿ врата помогѣмъ, ѿкъ градъ твердъ и высокъ. (Првтч. 18 19.)

ПРАВИЛА

Служебницъ Пречистой Дѣвы Маріи Непорочно Зачатои.*)

Цѣль Товариства.

Въ имя Бога въ Троици св. единого и въ честь Пречистой и Пренепорочной Дѣвы Маріи!

Для умноженія хвалы Божой и прислуги народови сельскому сполучила ся громадка дѣвиць христіянскихъ, котра смиренно назвала себе „Служебницами Пречистой Дѣвы Непорочно Зачатои“. Задачею ихъ буде зъ любви для Іисуса Христа, котрый зъ любви

*) Зъ многихъ сторбиъ запытовано мене, що се за Служебницѣ, що Вы ихъ заводите у насъ на Руси? яка ихъ цѣль? якій ладъ житя? якій уставъ? и пр Щобы основно ѳтповѣти на сй запытаня и щобы заняти ширшій круги нашихъ землякѣвъ сею справою Божою, виджу ся бути приневоленнымъ, обнародовити правила Служебницъ Преч. Дѣвы Маріи, затверженей веѣми трема Всевѣтлїйшими Ординарїятами, зъ котрыхъ явно каждому стане, що не для-якихъ тамъ примхѣвъ збстала покликана до житя ся конгрегація, тѣлько щобы зарадити вопіючѣй потребѣ нашего сельского народа.

О. К. Селецькій.

Сторінка часопису «Душпастир», в якому були надруковані зазначені вище рукописні перші «Правила Служебницъ Пречистої Діви Марії Непорочно Зачатої» о. Кирилом Селецьким.

21X14
 Ступель 20/3 897.

28

Ваше Висечтвость!

Сердечно дякую за листъ и
 за книжку шент переслану.
 Не мотъ та такъ скоро Богъ
 писати, бо радъ не було ине
 въ дома, потомъ хотъвъ та
 спершу „сестру Голито“ пере-
 читати — щобъ моэль своє
 мнѣнїе о неѣ выказати.
 Чодвѣмъ озтанути сї дома
 нашихъ суочесницъ на Подольо
 де они проживають
 и щобъ переселити ста, такъ
 тамъ дѣло веде ста. Славити Бо-
 га все добре застаѣ. Дѣтей
 повно у захороцѣ — девотрї
 сестри занятими недучи,
 ними — або поученїемъ старшихъ
 дѣвчатъ въ роботахъ ручныхъ.
 Буѣ въ Перемѣли, буѣ въ Ста-
 ниславовѣ, де напѣчатотъ у
 творити пригукнѣ для
 сихъ дѣвчатъ, що приходять до

Фрагмент листа о. Кирила Селецького до письменника Осипа Маковея від 20.03.1897.
 Ф. 59. Од. зб. 2039. Арк. 28-29. Відділ рукописів і текстології, Інститут літератури
 ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

Wielmożna Pani Strabino!

Przesyłając w upominku niniejszy
Katechizm opracowany na wzór
O. Deharbe uważałem za stosowne
pomieszczyć na okładzinie tych kilka
słów wyjętych z pisma Ks. Antonie-
wiczka, które to słowa tak trafnie
mają słowem mój "Do Was moi
Państwo. Tak jest - był czas, że byłem
podobny do onego bluzaka, który
zdeptany nogą przechodni zdawało
się że uschnie na zawsze. Opatrzność
natknęła Wasze Serca, które wzrost
lich i wzrostko obłą wielką Chry-
stusową miłością ogarniają, że nie
daliście mi zmarnąć bez wieści,

Фрагмент листа о. Кирила Селецького до польської графині Целестини Замоївської з Дзялинських. Biblioteka Kórnicka Polska Akademia Nauk (BK PAN). 7353 K. 504-505 rv.

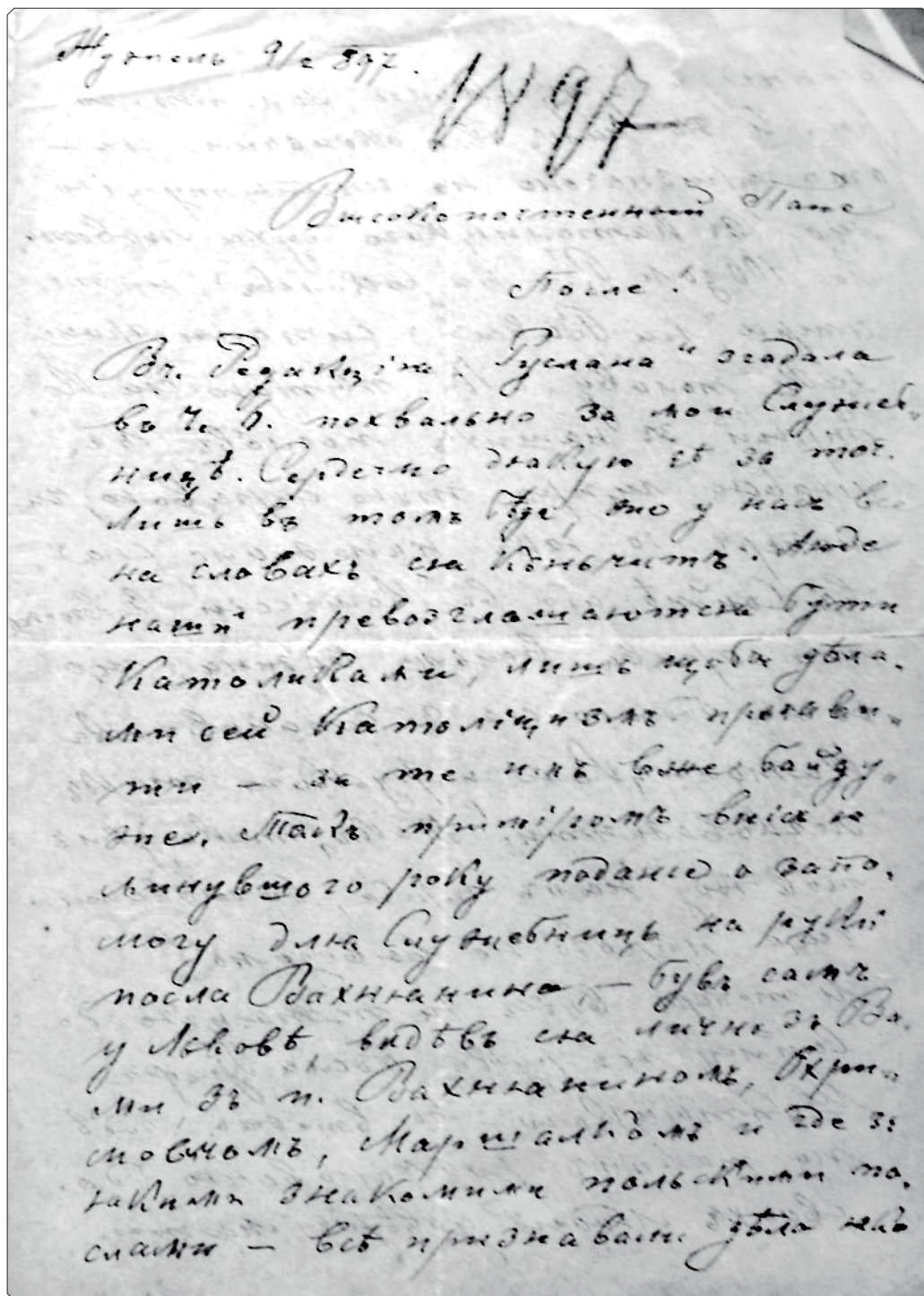
Арк. 1.

№ 47
 Ziel 30. Maja 893.
 127.2

Jaśnie Oświecona
 Księżyno!

Brak czasu nie dozwolił mi za-
 brać się do prywatna, aby roszu-
 nić niektóre uwagi i spostrze-
 żenia, jakie mimowolnie nasuły
 tu mi się przy oglądaniu in-
 ternatu, ruskiego "O. Zmartwych-
 wstańców". Zaopostrowaniem
 ruskiego, gdyż mimo najskre-
 szej woli nigdzie tam tej rus-
 kosi dopatrzeć się nie możemy.
 Sądzę, że nie rozminę się z
 prawdą, twierdząc, że pierwotny
 cel tego internatu był: Kraewie
 chętno katolickie kasady między
 młodymi ruskiej narodowości,
 Kłoraby próczniej tej kasady po-

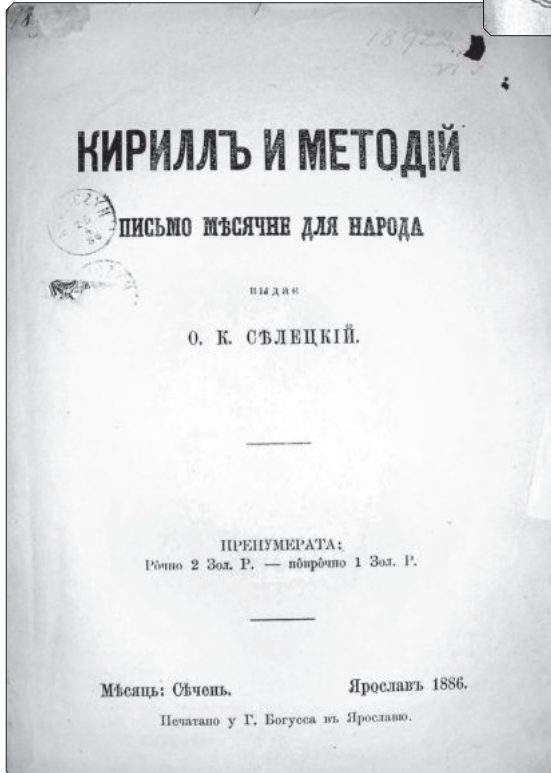

Фрагмент листа о. Кирила Селецького до Олександра Барвінського від 9.02.1897.

Фонд Барвінського. Спр. 2319. Лист 2. Арк. 2-3.

Відділ рукописів ЛННБ України імені Василя Стефаника.

Титульна сторінка
«Золотої Книжочки», у якій зібрано
твори для дітей авторства і редакції
о. Кирила Селецького.

Титульна сторінка журналу «Кирило і Методій» («Кириллъ и Методій»), який заснував і видавав о. Кирило Селецький. Друком вийшло дванадцять номерів за 1886 рік.

Додатки. Фотоілюстрації

На честь і хвалу Апостола убогого селянства о. Кирила Селецького, герба Сас (29 березня 1835 р. – 28 квітня 1918 р.), уродженця с. Підбужа, засновника Згромаджень сестер-служебниць Непорочної Диви Марії та сестер св. Йосифа Обручника Пречистої Диви Марії, автора першої читанки для дітей та засновника захоронки в Галичині (Фрагмент тексту з меморіальної дошки). Пропам'ятну дошку о. Кирилу Селецькому встановлено 10 грудня 2015 р. на приміщенні Підбузької СЗШ І-ІІІ ст. з ініціативи Івана Матковського та земляків.

Відкриття меморіальної дошки о. Кирилу Селецькому.

Учасники відкриття меморіальної дошки о. Кирилу Селецькому. Зліва направо: Ярослав Радевич-Винницький, Ірина Сенюра, Богдана Іваськів, о. Стефан Лутчак, о. Тарас Сенюра, Марія Куцір, Іван Матковський, с. Євфросинія Сенік, с. Маркіяна Василичин, с. Емілія Боднар, с. Катерина Заяць, с. Боніфатія Дяків,... Михайло Кравець (крайній справа).

Заклад дошкільної освіти № 2 (ясла-садок) імені отця Кирила Селецького Дрогобицької міської ради Львівської області. Перший у м. Дрогобичі дитячий садочок, який носить ім'я душпастиря. 2021 рік.

Колектив дитячого садочка імені отця Кирила Селецького. 2021 рік.

Директор дитячого садочка імені отця Кирила Селецького Лілія Янишин разом із вихованцями. 2022 рік.

ШАНОВНІ АВТОРИ!

Редакція наукового збірника запрошує до співпраці в царині філологічних наук: **історія української та зарубіжної літератур, теорія літератури, перекладознавство, мовознавство**, а також вітаємо подання **рецензій** на нові монографічні видання, підручники й посібники, публікацію оглядів щодо проведення всеукраїнських та міжнародних наукових заходів.

Вимоги до авторських рукописів:

До друку приймаються наукові статті, які відповідають профілю видання.

УВАГА! У статті допускається не більше трьох авторів!

Виклад статті повинен бути чітким, стислим, без повторень. Автори несуть відповідальність за точність викладених фактів, цитат і посилань. Статті, оформлення яких не відповідає вказаним вимогам, не приймаються до друку.

Обсяг статті – 10–18 сторінок (шрифт – Times New Roman, кегель – 14, міжстрічковий інтервал – 1,5, поля – усі 2 см, абзац – 1 см).

Обов'язкові елементи публікації:

Індекс УДК (універсальний десятичний класифікатор) розташовують окремим рядком у лівому верхньому куті. Індекс УДК визначає автор.

Заголовок статті. У назві бажано не використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Заголовок друкується великими літерами окремим абзацом без відступів першого рядка з вирівнюванням по центру.

Відомості про автора (авторів) вказують праворуч у наступному порядку: перший рядок – ім'я та прізвище автора; другий – науковий ступінь і вчене звання; третій рядок – посада, місце роботи (повна назва); четвертий рядок – населений пункт, де живе або працює автор, та назва країни (зазначаються в дужках), номер ORCID, e-mail. Ім'я та прізвище автора (авторів) виділяють напівжирним та курсивним накресленням, інші відомості – лише курсивом. Прізвище автора друку-

ється прописними (великими) літерами. Номер ORCID визначає автор (<http://orcid.org/>).

Анотація подається відповідно до побудови: характеристика основної теми, проблеми, мети, узагальнених результатів. Мінімальний обсяг анотації – не менше 1800 друкованих знаків. Обов'язкова вимога – належний рівень перекладу анотацій.

Ключові слова – слова з тексту матеріалу, які з точки зору інформаційного пошуку несуть змістовне навантаження. Ключові слова подаються у називному відмінку, загальна кількість ключових слів – не менше трьох і не більше семи.

*Відомості про автора, заголовок статті, анотація та ключові слова подаються двома мовами: українською та англійською.

Основна частина статті повинна містити такі структурні елементи: **постановка проблеми; аналіз досліджень; мета статті (формулювання завдання); виклад основного матеріалу; висновки.**

Список використаної літератури публікується під заголовком «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ». Бібліографічний опис списку оформлюється з урахуванням розробленого в 2015 році Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Покликання на літературу доречно подавати за допомогою квадратник дужок – шляхом вказування номеру джерела зі списку використаних джерел, відділяючи номер сторінки комою [5, с. 10–15].

Після списку використаних джерел і літератури подається «**REFERENCES**».

Транслітеровані посилання повинні містити тільки значущі для аналітичної обробки елементи (П.І.Б. авторів, назву першоджерела, вихідні дані). У списку літератури назви робіт на мовах, де використовуються нелатинізовані алфавіти, повинні бути перекладені англійською та поміщені у квадратних дужках; назви джерел повинні бути транслітеровані. У кінці слід вказати мову оригіналу у квадратних дужках. У випадку цитування книги назву видавництва (якщо це назва установи) повинно бути перекладено англійською мовою, в усіх інших випадках – транслітеровано, місце видання – перекладено.

Приклад транслітерації:

Вергун Т., о., д-р. О. Кирило Селецький. *Богословія*. 1988. Ч. 52. С. 131–196.

Verhun, T., Fr., dr. (1988). O. Kyrylo Seletskyi [Fr. Kyrylo Seletsky]. *Bohosloviia – Theology*, 52, 131–196 [in Ukrainian].

Селецький К. Вибрані твори : у 2-х т. / упоряд. та ред. Ігор Розлуцький, с. Маркіяна (Василишин). Дрогобич : Коло, 2018. Т. 1. 608 с.

Seletskyi, K. (2018). *Vybrani tvory [Selected works]*. (Vols. 1–2; Vol. 1). I. Rozlutskyi & s. Markiiana (Vasylyshyn) (Eds.). Drohobych: Kolo [in Ukrainian].

Загальні норми набору тексту:

1. Між словами ставити тільки один пробіл.
2. Розрізняти тире (–) та дефіс (-). Дефіс – це знак, що з'єднує частини складних слів. Під час друку має позначення маленької горизонтальної рисочки (-) та не відокремлюється пробілами від слів. Тире – це розділовий знак, що вживається для позначення прямої мови, пауз, перед це (це є), оце, то, ось (це) значить. Тире у тексті обов'язково з обох боків відділяють пробілами.
3. Не відділяти від попередньої цифри знак градуса, секунди, процента (25°; 5'; 30''; 77%).
4. Відділяти нерозривним пробілом (одночасне натискання клавіш Ctrl+Shift+Пробіл) знаки і літери на означення томів, частин, параграфів, пунктів, номерів сторінок тощо від наступної цифри (Т. 7; ч. 23; § 5; № 34; С. 28–30); загальноприйняті позначення одиниць виміру від попередньої цифри (45 пуд; 150 грн; 32 км; 6 млн; 45 тис.).
5. Відділяти нерозривним пробілом ініціали та прізвище (В. А. Лавренов); скорочення після переліків (типу і т. п., і т. д.), перед іменами та прізвищами (п. Наталка, ім. В. Винниченка), перед географічними назвами (м. Чернівці, с. Моринці, р. Золота Липа).
6. Скорочення типу 80-ті, 2-го друкувати через нерозривний дефіс (одночасне натискання клавіш Ctrl+Shift+Дефіс).
7. Лапки використовувати парні («»).
8. Апостроф має виглядати так – '.
9. Дати подавати через тире без пробілів. Перед скороченнями р., рр., ст. ставити нерозривний пробіл. Якщо дати наводити в дужках, то «рр.» не писати (1861 р., 1945–1947 рр., (1945–1947), XV–XVIII ст.). У сполученнях на означення десятиліть між датами ставити тире з пробілами: 40-х – 50-х рр., 1940-х – 60-х рр. Роки, що не збігаються з календарними, подавати через похилу риску (1997/98 навчальний рік; 2012/13 бюджетний рік).
10. Часові та числові інтервали оформляти через тире без пробілів (липень–серпень; 36–44).
11. У цифрових даних, що включають більше п'яти цифр, після кожних трьох цифр ставити нерозривний пробіл (13 255; 457 357; 46 532,5 кг).

DEAR AUTHORS!

The editors of the scientific collection invite you to cooperate in the field of philological sciences: **History of Ukrainian and Foreign Literature, Theory of Literature, Translation Studies, Linguistics**, and we also welcome the submission of **reviews** of new monographic editions, textbooks and manuals, the publication of reviews on the conduct of all-Ukrainian and international scientific events.

Requirements for author's manuscripts:

Scientific articles that meet the profile of the publication are accepted for publication.

WARNING! No more than three authors are allowed in an article!

The description of the article should be clear, and concise, without repetition. The authors are responsible for the accuracy of the presented facts, quotations and references. The articles, the design which does not meet the specified requirements, will not be accepted for publication.

The length of the article is 10–18 pages (font – Times New Roman, 14, line spacing – 1.5, margins – all 2 cm, paragraph – 1 cm).

The Mandatory Elements of the Publication:

The UDC index (universal decimal classifier) is placed in a separate line in the upper left corner. The UDC index is defined by the author.

Title of the article. In the title, it is desirable not to use complicated pseudo-scientific terminology. The title is printed in capital letters in a separate paragraph without indentation of the first line with centre alignment.

Information about the author (authors) is indicated on the right in the following order: the first line is the first and last name of the author; the second - scientific degree and academic title; the third line - position, place of work (full name); the fourth line - the city where the author lives or works, and the name of the country (indicated in brackets), ORCID number, e-mail. The first and last name of the author(s) is highlighted in bold and italics,

other information is in italics only. The author's last name is printed in capital letters. The ORCID number is determined by the author (<http://orcid.org/>).

The abstract is submitted according to the structure: description of the main topic, problem, goal, and generalized results. The minimum volume of the annotation is at least 1,800 printed characters. A mandatory requirement is the appropriate level of translation of annotations.

Keywords are the words from the text of the research that, from the point of view of the information search, carry a content load. Keywords are presented in the nominative case, the total number of keywords is at least three and no more than seven.

*The information about the author, title of the article, abstract and keywords are provided in two languages: Ukrainian and English.

The main part of the article should contain the following structural elements: the statement of the problem; the research analysis; the objectives of the article (formulation of the tasks); presenting the main material; conclusion.

The list of references is presented under the heading «Bibliography». The reference list is to be set up according to the National Standard of Ukraine DSTU 8302:2015 «Information and documentation» developed in 2015. Bibliographic reference. General provisions and rules of drafting». References to literature should be submitted using square brackets - by indicating the number of the source from the list of references, separating the page number with a comma [5, p. 10–15].

After the list of references of sources and literature, «References» is presented.

Transliterated links should contain only elements significant for analytical processing (name of authors, name of the source and its data). In the References, titles of works in languages that use non-latinized alphabet must be translated into English and placed in square brackets; source names must be transliterated. At the end, the original language should be indicated in square brackets, e.g. [in Ukrainian]. In the case of citing a book, the name of the publisher (if it is the name of the institution) must be translated into English, in all other cases - transliterated, and the place of publication - translated.

Example of transliteration:

Vergun P., Fr., Dr A. Kyrylo Seletskyi. Theology. 1988. Part 52. P. 131–196.

Verhun, P., Fr., dr. (1988). O. Kyrylo Seletskyi [Fr. Kyrylo Seletsky]. Bohosloviia - Theology, 52, 131–196 [in Ukrainian].

Seletsky K. Selected works: in 2 volumes / edited by and ed. Ihor Rozlutskyi, village Markian (Vasilyshyn). Drohobych: Kolo, 2018. Vol. 1. 608 p.

Seletskyi, K. (2018). Vybrani tvory [Selected works]. (Vols. 1–2; Vol. 1). I. Rozlutskyi & s. Markiana (Vasylyshyn) (Eds.). Drohobych: Kolo [in Ukrainian].

General norms:

1. Put only one space between words.
2. Distinguish dash (–) and hyphen (-). A hyphen is a sign that connects parts of complex words. When printed, it has the designation of a small horizontal dash (-) and is not separated from words by spaces. A dash is a punctuation mark used to indicate direct speech, pauses. Dashes in the text must be separated by spaces on both sides.
3. Do not separate the degree, second, per cent sign from the previous number (25°; 5'; 30"; 77%).
4. Separate signs and letters denoting volumes, parts, paragraphs, clauses, page numbers, etc. from the following number with a non-breaking space (simultaneous pressing of the Ctrl+Shift+Space keys) (Vol. 7; Part 23; § 5; No. 34; C. 28–30); generally accepted designations of units of measurement from the previous figure (45 pounds; 150 hryvnias; 32 km; 6 million; 45 thousand).
5. Separate the initials and surname with a continuous space (V. A. Lavrenov); abbreviations after enumeration (, etc.), before first names and surnames (named after V. Vinnichenko), before geographical names.
6. Use double quotes («»).
8. The apostrophe should look like this – ' .
9. Use data with dashes without spaces. If dates are presented like 1861, 1945–1947, (1945–1947), 15th–18th centuries do not put “year, years”). In combinations to denote decades, put a dash with spaces between the dates: 40s – 50s, 1940s – 60s. Years that do not coincide with the calendar years should be entered with a slash (1997/98 academic year; 2012/13 budget year).
10. Time and numerical intervals should be put with dashes without spaces (July–August; 36–44).
11. In digital data, including more than five digits, put a non-breaking space after every three digits (13 255; 457 357; 46 532.5 kg).

СОЦІОГУМАНІТАРНІ СТУДІЇ

ВИПУСК

ПРИСВЯЧЕНО ДОСЛІДЖЕННЮ ЖИТТЯ
І ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ
О. КИРИЛА СЕЛЕЦЬКОГО
(З нагоди 100-ліття пам'яті)

ВИПУСК 1

Здано до набору 14.09.2022 р. Підписано до друку 05.10.2022 р.
Гарнітура Cambria. Формат 60x84 1/16.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 28,43. Зам. № 6609
Наклад 100 примірників

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Друк ПП "ПОСВІТ"

Адреса: вул. І. Мазепи, 7, м. Дрогобич, 82100 Україна
тел. (03244) 2-23-35; 3-38-50
e-mail: posvitdruk@gmail.com